

POLISH: AN ESSENTIAL GRAMMAR

This unique Polish grammar for English speakers is an easy-to-use reference guide to the most important aspects of current Polish as used by native speakers. Written without technical jargon, it focuses on the real patterns of use in Poland today. It forms an ideal resource for all levels of language learning, be it independent study or for students in schools or colleges, for business or for travel.

Polish: An Essential Grammar includes special sections, not found in less-detailed works, allowing you to:

- create the Polish diminutive noun
- create adjectives from nouns, verbs and other adjectives
- create feminine from masculine nouns; spot nouns declined as adjectives
- differentiate between perfective and imperfective verbs
- alter verb meaning with prefixes
- predict vowel and consonant changes in Polish words
- punctuate direct speech and use the Polish comma correctly.

Also included are quick reference sections comprising full adjective and surname declension, pages of fully-declined regular and irregular nouns in all three genders, and two appendices of difficult-to-conjugate verbs.

Information is presented clearly and logically in table form, without jargon, and supplemented with plenty of real-life examples. This grammar is an invaluable asset to anyone wishing to master the Polish language as it is spoken today.

Dana Bielec, an experienced multilingual language tutor, teaches at the University of Nottingham.

First published 1998
by Routledge
11 New Fetter Lane, London EC4P 4EE

Simultaneously published in the USA and Canada
by Routledge
29 West 35th Street, New York, NY 10001

Reprinted 1999

Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group

© 1998 Dana Bielec

Typeset in Times by Florence Production Ltd, Stoodleigh, Devon
Printed and bound in Great Britain by T.J. International Ltd,
Padstow, Cornwall

All rights reserved. No part of this book may be reprinted
or reproduced or utilized in any form or by any electronic,
mechanical, or other means, now known or hereafter
invented, including photocopying and recording, or in any
information storage or retrieval system, without permission
in writing from the publishers.

British Library Cataloguing in Publication Data

A catalogue record for this book is available from the British Library

Library of Congress Cataloguing in Publication Data

Bielec, Dana, 1948-

Polish—an essential grammar / [by] Dana Bielec.

p. cm.

ISBN 0-415-16405-2 (alk. paper). — ISBN 0-415-16406-0 (pbk : alk. paper)

1. Polish language—Textbooks for foreign speakers—English.

I. Title.

PG6129.E5B54 1998

491.8'582421—dc21

97-44254

CIP

ISBN 0-415-16406-0 (pbk)

0-415-16405-2 (hbk)

CONTENTS

To my mother, Halina Augustowicz, who taught me to sing the language,
and to Christine Jones Wood who heard and loved the beauty of a melody
with missing notes.

PART I ALPHABET, PRONUNCIATION AND STRESS

1	Alphabet	1
1	Pronunciation	1
1.1	Single vowels	1
1.2	Nasal vowels	1
1.3	Diphthong vowels	1
1.4	Consonants	1
1.5	English spelling equivalents	1
1.6	Developing of trilled consonants	1
1.7	Voicing of word-final consonants	1
1.8	Effect of vowel length on pronunciation	1
2	Stress	1
2.1	Natural stress	1
2.2	Artificial stress	1
2.3	Prepositional phrases	1
2.4	Use and to verb	1
3	Vowel and consonant alternations	1
3.1	Vowel alternations	1
3.2	Consonant alternations	1

CONTENTS

Preface	xii
Acknowledgements	xiii

PART I: ALPHABET, PRONUNCIATION AND STRESS

1 Alphabet	3
2 Pronunciation	4
2.1 Single vowels	4
2.2 Nasal vowels	4
2.3 Double vowels	4
2.4 Consonants	5
2.5 Identical double consonants	6
2.6 Devoicing of voiced consonants	6
2.7 Voicing of voiceless consonants	6
2.8 Effect of vowel <i>i</i> on preceding consonant	7
3 Stress	8
3.1 Normal stress	8
3.2 Abnormal stress	8
3.3 Prepositional phrases	8
3.4 Nie and its verb	9
4 Vowel and consonant alternations	10
4.1 Vowel alternations	10
4.2 Consonant alternations	11

PART II: PARTS OF SPEECH

* 5 Verbs	17
5.1 Infinitive	17
5.2 Imperative	19
5.3 Indicative	23
5.4 Aspects	28

5.5	Present tense	35
5.6	Past tense	43
5.7	Future tense	50
5.8	Conditional tense	54
5.9	Reflexive verbs	59
5.10	Modal auxiliary verbs	61
5.11	Impersonal verbs	65
5.12	Subjectless sentences	69
5.13	Translating 'there is/are'	69
5.14	Adverbial participles	70
5.15	Verbal prefixes	73

* 6 Nouns

6.1	Cases and declensions	84
6.2	Nominative case	85
6.3	Vocative case	101
6.4	Accusative case	103
6.5	Genitive case	106
6.6	Locative case	121
6.7	Instrumental case	126
6.8	Dative case	134
6.9	Typical declensions of regular nouns	139
6.10	Declensions of irregular nouns	143

* 7 Pronouns

7.1	Personal pronouns	147
7.2	Reflexive pronouns	147
7.3	Reciprocal pronouns	150
7.4	Possessive pronouns	151
7.5	Demonstrative pronouns	152
7.6	Interrogative pronouns	152
7.7	Distributive pronouns	154
7.8	Relative pronouns	154
7.9	Indefinite pronouns	155

* 8 Adjectives

8.1	Attributive (descriptive) adjectives	157
8.2	Possessive adjectives	157
8.3	Demonstrative adjectives	160
8.4	Distributive adjectives	162
8.5	Interrogative adjectives	164

8.6	Relative adjectives	165
8.7	Indefinite adjectives	166
8.8	Numerical adjectives	166
8.9	Special usage	167
8.10	Full adjective declension	167
8.11	Adjectival participles	169
8.12	Comparative: -szy form	174
8.13	Comparative: other forms	176
8.14	Superlative: -naj- form	178
8.15	Superlative: other forms	179
8.16	Adjective formation	179

* 9 Adverbs

9.1	Regular	184
9.2	Irregular	184
9.3	Special usage	185
9.4	Comparative: -ej/-iej form	185
9.5	Comparative: irregular	187
9.6	Comparative: other forms	188
9.7	Superlative: -naj- form	190
9.8	Superlative: other forms	190
9.9	Adverb formation with nie (un-/im-/in-)	191
9.10	Adverbs of time	191
9.11	Adverbial phrases of time	192
9.12	Adverbs of place	198
9.13	Adverbs of manner	200
9.14	Adverbs of degree	201
9.15	Adverbs of frequency	203
9.16	Adverbial phrases of frequency	203
9.17	Adverbs of modification	204
9.18	Adverbial phrases of modification	205
9.19	'Throw-away' adverbs	206
9.20	Question tags	207

* 10 Prepositions

10.1	Addition of extra e	209
10.2	Compound prepositions	210
10.3	Accusative case prepositions	210
10.4	Genitive case prepositions	215
10.5	Locative case prepositions	219
10.6	Instrumental case prepositions	222

10.7	Dative case prepositions	223
10.8	Dual-case locative/accusative prepositions	224
10.9	Dual-case instrumental/accusative prepositions	226
* 11	Conjunctions	227
11.1	Coordinating conjunctions	227
11.2	Subordinating conjunctions	229
12	Numerals	240
12.1	List of cardinal and ordinal numbers	240
12.2	Declension of cardinal numbers	241
12.3	Declension of ordinal numbers	247
12.4	'Another/second/one more'	247
12.5	'Former/latter'	247
12.6	Collective numbers	247
12.7	'Pair'	249
12.8	Indefinite numbers	249
12.9	Fractions and decimal numbers	250
12.10	Weights and measures	251
12.11	Age	251
12.12	Dates	252
12.13	Temperature	252
12.14	Money	252
12.15	Clock time	253
12.16	Nouns derived from numbers	255
* 13	Interjections	257
14	Particles	258
14.1	Czy	258
14.2	Li	258
14.3	No	258
14.4	Że	259
14.5	Niech/niechaj	259
14.6	Oby	260
14.7	By	260
14.8	Nie	261
14.9	Ś	262
14.10	To	262
14.11	Ci	263
14.12	A	263

PART III: SENTENCE ELEMENTS AND STRUCTURE

15	Sentence elements	267
15.1	Types of clause	267
15.2	Elements of a sentence	268
16	Sentence structure	270
16.1	Word order	270
16.2	Punctuation	272
Appendix I: Third conjugation verbs		278
Appendix II: Fourth conjugation verbs		281
Index		285

PREFACE

This book is for learners of Polish at all levels – beginners, improvers, 'A'-level and university students. This book is for you – tourist, teacher, businessman, lover of words and sounds. And this book is also for you, native Polish speaker, who, due to the lack of comprehensive grammars of your language, have sometimes remained unsure of correct usage.

Polish is a very complex, and therefore very expressive, language. By putting information largely in tables I have made the mastery of it easier for you, for there is now no need to memorise everything. The many examples are drawn from everyday life and are often idiomatic, and sometimes colloquial. Using their structure, you can substitute vocabulary to suit your own needs and context.

Enjoy using this book. Enjoy learning the language. Above all, don't be afraid to practise and experiment. Therein lies mastery.

Nottingham, September 1997
Dana Bielec

ACKNOWLEDGEMENTS

With thanks to Agnieszka and Eustachy Kruczała and to Joanna Usień, all of Tarnów, Poland, for their helpful advice.

The author would like to thank the following people for their help and support in the preparation of this book: ...

... and ...

... and ...

London, September 1991
Chris Jones

PART I: ALPHABET, PRONUNCIATION AND STRESS

The Part is divided into three sections: ...

... and ...

... and ...

... and ...

... and ...

... and ...

... and ...

... and ...

... and ...

... and ...

... and ...

... and ...

... and ...

... and ...

... and ...

... and ...

1 ALPHABET

The Polish alphabet is as below. () indicates non-Polish letters imported in foreign words:

a b c c d e e f g h i j k l l m n n o o p (q) r s t u (v) w
(x) y z z z

2 PRONUNCIATION

Every letter in Polish, apart from *ch*, *cz*, *sz*, *dź*, *dż*, *rz*, is said separately. There are no silent letters.

2.1 SINGLE VOWELS

a	as in <i>hat</i>
e	as in <i>met</i>
i	as in <i>feet</i>
o/oo	as in <i>pot</i>
u	as in <i>whose</i>
ó	as in <i>cool</i>
y	as in <i>dím</i>

matka, aleja, brat
sekretarz, tekst, jestem
blisko, ostatni, gitara
noga, Polska, zoo
student, ulica, papuga
góra, pokój, córka
tygrys, syn, dobry

2.2 NASAL VOWELS

ą	as in <i>don</i>
ąb, ąp	as in <i>Tom</i>
ę	as in <i>ten</i>
ęb, ęp	as in <i>them</i>
Final ę	tends to sound <i>e</i>
Final ie	tends to sound <i>ie</i>

mała, gorący, książka
trąba, ząb, kąpać
ręka, węgiel, pięć
bęben, zęby, tępy
idę, muszę
się, imię

2.3 DOUBLE VOWELS

These are normally pronounced singly. However, *i* followed by another vowel is not pronounced singly; usually it softens the preceding consonant, adding a hint of *y* to it, e.g. **pies** [pyes], **bieda** [byeda], **mięso** [myenso]. But, in the case of **ci**, **si**, **zi**, **dzi** plus another vowel, the *i* merely softens the preceding consonant, e.g. **pociąg**, **siano**, **ziarno**, **dziadek** [pochong, shano, zecarno, jadek].

ai	Haiti		
ao	aorta,	kakao,	baon
au	pauza,	nauka,	autor
ea	Gwinea,	reakcja,	teatr
ei	ateista,	kleiść,	kofeina
eo	Leonard,	Teodor,	meteorolog

eu	Tadeusz,	liceum,	muzeum
oa	toaleta		
oe	poeta,	poezja	
oi	moi,	stoi,	choinka
ou	poufny,	pouczając,	doucząc
ia	kwiat,	miasto,	biały
ią	piątek,	związek,	pięćdziesiąt
ie	pies,	kamień,	cukier
ię	mięso,	imię,	piękny
io	anioł,	biore,	miotła
ió	pióro,	miód,	zbiór
iu	biuro,	Mariusz,	kostium
ua	statua,	zaufać,	aktualność
ue	duet,	muezin,	puenta
ui	suita,	uiszczać,	truizm
uo	uogólnić,	uosobić,	uodporniać

2.4 CONSONANTS

Consonants pronounced as in English are not shown.

Note: soft consonants **ć**, **ci**, **ń**, **ni**, **ś**, **si**, **ź**, **zi**, have no direct equivalent in English; they are softer than the nearest English sound.

w	as in <i>van</i>	wino, kawa, słowo
l	as in <i>fast</i>	lampa, ból, królowa
l ¹	as in <i>full</i> or as <i>w</i>	stół, mały, Wisła
j	as in <i>yes</i>	jesień, jajko, kraj
ch	as in <i>hat</i>	chleb, bochenek, marchew
ń, ni	as in <i>onion</i>	Gdańsk, słońce, grudzień [soft]
c	as in <i>cats</i>	noc, chłopiec, cytryna
ć, ci	as in <i>cheese</i>	pracować, dziewięć, mówić [soft]
cz	as in <i>chair</i>	paczka, czas, wieczór
ck	as <i>tsk</i>	niemiecki, słowacki, Malicki
ś, si	as in <i>sheet</i>	środa, dziś, świat [soft]
sz	as in <i>show</i>	kapelusz, szynka, groszek
szcz	as in <i>fresh cheddar</i>	plaszcz, deszcz, szczęście
ść, ści	as in <i>Finnish cheese</i>	sześć, radość, ściana, dwieście [soft]
dz	as in <i>goods</i>	dzwon, bardzo, narodzenie
dź, dzi	as in <i>jeans</i>	dźwig, dziecko, godzina [soft]
dż	as in <i>jam</i>	dżem, dżentelmen, dżinsy [Rare. Found mainly in foreign words]

ź, zi	as in Rhodesia	źle, późno, ziemia, zielony [soft]
ż	as in pleasure	książka, różowy, życie
rz	as in pleasure	rzeka, drzewo, marzec

¹ Colloquially, **i** is not pronounced between consonants and at word end: **jabłko, poszedł**

2.5 IDENTICAL DOUBLE CONSONANTS

Two identical consonants together are each said separately, e.g. **An-na, in-ny, lek-ki, mięk-ki, uczen-nica, Malic-cy** (plural of **Malicki**).

2.6 DEVOICING OF VOICED CONSONANTS

This happens frequently. A voiced consonant is pronounced as its voiceless equivalent:

- (a) At the end of a word
 (b) When standing before or after a voiceless consonant (which may be in another word). Most often occurs with **b, d, w, z**.

Voiced	Voiceless	Examples
b →	p	chleb [hle p] babka [bapka]
d →	t	naród [naroot] od Tomka [ot Tomka]
		wódka [vootka]
g →	k	Bóg [Book]
w →	f	krew [kref] święto [shfyento]
		wtorek [ftorek]
z →	s	wóz [voos] z Piotrem [s Pyotrem]
ż →	ś	wież [vyesh] buźka [booshka]
dz →	c	wódz [voots]
dź →	ć	chodź [hochsh] idźcie [eechche]
ź, rz →	sz	też [tesh] lekarz [lekash]
		chrzan [hshan]
dź →	cz	bridź [brich]

2.7 VOICING OF VOICELESS CONSONANTS

The voiceless consonants below, when in front of voiced consonants except **w** and **rz**, are voiced:

Voiceless	Voiced	Examples
ś →	ź	prośba [pro ź ba]
cz →	dź	liczba [li dź ba]
k →	g	także [tag ż e]

2.8 EFFECT OF VOWEL I ON PRECEDING CONSONANT

2.8.1 The vowel **i** softens the preceding consonant. Thus, hard consonants **c, n, s** and **z**, when followed by **i**, have the same sound as soft consonants **ć, Ń, ś** and **ź**.

2.8.2 If, when adding endings, we place an **i** after a consonant which has an ' accent, the consonant loses its accent because the **i** performs the required softening. Thus, Polish does not have the combinations **ći, Ńi, śi, 6i, dźi** or **źi**. This is most clearly seen in plurals:

Singular	Plural	Singular	Plural
miłość (love)	miłości	gość (guest)	goście
wieś (village)	wsie	koń (horse)	konie
tydzień (week)	tygodnie	łódź (boat)	łodzi
artysta (artist)	artyści	pianista (pianist)	pianisći

2.8.3 If we place an **i** after a consonant which has no ' accent, the **i** softens the consonant which, in turn, softens the preceding consonant if that can be softened by the addition of an ' accent. The softening effect continues backwards through the word until we reach a vowel or a consonant which cannot take an ' accent.

This is best seen in the formation of (a) adverbs from adjectives and (b) in the comparative of adjectives and adverbs:

męczyzna (man)	męczyźni (men)	n becomes ni , so z becomes ź
wczesny (early)	wcześniej (earlier)	n becomes ni , so s becomes ś
jasno (brightly)	jaśniej (more brightly)	
ciasny (tight)	ciaśniej (tighter)	

3 STRESS

3.1 NORMAL STRESS

Normally, the second last syllable in a word is stressed:

maka te**le**fon u**li**ca ad**re**s toa**le**ta ro**we**r

This means that the stress in a word often changes when the word is inflected:

ro**we**r **na** ro**we**r**ze** z ro**we**r**ami**

3.1.1 Words ending in -ia or -io

In most words ending in -ia or -io, the i is pronounced as 'y', causing the -ia or -io to become one syllable ya or yo. Hence, the syllable before the -ia or -io is stressed:

pie**ka**rnia kawi**ar**nia cuki**er**nia księ**ga**rnia z**ie**mia hi**sto**ria
suk**ni**a stud**ni**a geo**gra**fia li**li**a symp**ati**a ra**di**o stu**di**o ta**ni**o

But, in words ending in -sia, -cia, -zia and -dzia the i serves to soften the preceding letter. So, the group is pronounced as śa, ća, źa, dźa and the preceding syllable is stressed:

ma**mu**sia Zo**si**a cio**ci**a ba**bc**ia bu**zi**a Ma**gd**zia

3.2 ABNORMAL STRESS

Stress falls on the third last syllable in:

- Greek and Latin words: **gra**matyka, **ma**tematyka, **fi**zyka, **tu**rystyka, **ce**ramika, **bo**tanika.
- The four numbers: **cz**tery**ś**ta, **sie**d**e**m**ś**et, **os**iem**ś**et, **dz**iewię**ś**et.
- Both forms of past tense verbs in the first and second person plural: **by**li**ś**my, **czy**ta**li**ście, **by**ły**ś**my, **czy**ta**ły**ście.

3.3 PREPOSITIONAL PHRASES

These are treated as one unit. If a monosyllabic preposition is followed by a monosyllabic pronoun, the stress is on the preposition:

dla nas **u** mnie **za** nim

3.4 NIE AND ITS VERB

These are treated as one unit. If the verb has one syllable, the stress is on **nie**:

nie mam **nie** był **nie** idź

If the verb has more than one syllable, the stress is as normal:

nie mamy **nie** była **nie** idziemy

4 VOWEL AND CONSONANT ALTERNATIONS

In Polish, many vowels and consonants change (alternate) predictably before certain endings. The alternation patterns are shown in the tables below.

Note: Vowel and consonant alternations often occur between different words from the same root, e.g. **waga**: **ważyc**, **para**: **parzyć**, **lato**: **letni**, **kwiat**: **kwiecień**, **jadać**: **jedzenie**.

4.1 VOWEL ALTERNATIONS

In nouns, vowel alternations occur in the locative singular (all genders), in the dative singular (feminine), and in the plural (all genders). In verbs, vowel alternations occur mainly within the present and past tenses, and in the various infinitives belonging to one verb.

Note: In the table below the first noun is given in nominative singular, the second as indicated.

Vowel alternations

Original: alternated	Nouns	Verbs
a: e	świat (m.): świecie (world) [Loc. sing.]	jadę: jedziesz (travel)
e: o	ziele (m.): ziola (herb) [Nom. pl.]	wieźć: wozić (transport)
o: a	—	wykoń czyć: wykańczać (finish)
o: e	nasiono (n.) (kernel): nasienie (seed, sperm) [Nom. sing.] ¹	wiozę: wieszysz (transport)
o: ó	głowa (f.): głów (head) [Gen. pl.]	robić: rób (do)
ó: o	róg (m.): rogi (corner) [Nom. pl.]	móc: mogą (be able)
ó: e	popiół (m.): popiele (ash) [Loc. sing.]	—
a: ę	zab (m.): zęby (tooth) [Nom. pl.]	ciągnąć: ciągnęła (pull)

cont...

Original: alternated	Nouns	Verbs
ę: a	święto (n.): święta (holiday) [Gen. pl.]	—
e: —	wieś (f.): wsie (village) [Dat./Loc. sing.]	szedłem: szłam (walk)
—: e	lza (f.): też (teardrop) [Gen. pl.]	—

¹ i.e. two different singular nouns.

4.2 CONSONANT ALTERNATIONS

Polish, as all languages, has hard and soft consonants (see table below). Unusually, it also has functionally soft consonants. These are hard consonants which adopt endings appropriate to soft consonants, e.g. **koń** (sing.): **konie** (pl.) but also **klucz** (sing): **klucze** (pl.).

When we add certain endings to words, hard consonants alternate with corresponding soft or functionally soft consonants. Sometimes, functionally soft consonants alternate with corresponding soft consonants or vice versa.

Consonant alternations occur mainly in the locative singular of nouns (all genders), in the dative singular of feminine nouns, and in the plural of masculine (men) nouns and adjectives. For full details see those chapters. In verbs, consonant alternations occur mainly within the present tense.

Polish consonants and possible alternations (read table vertically)

<i>Hard</i>	t	d	s	z	n	k	g	ch	ł	b	p	f	w	m	r
<i>Soft</i>	ć	dź	ś	ź	ń	ki	gi	chi,	ś	li	bi	fi	wi	mi	
			ci	dzi	si	zi	ni					si			
<i>Funct.</i>	c	dz	sz	ż	c	ź	sz	ł							rz
<i>soft</i>	cz	dź			cz	dź									

c, s, z, **dź**, n are softened by the addition of an accent thus: **ć, ś, ź, dź, ń**. They can, in certain circumstances change further, the ' accent being replaced by **i**. If the remaining hard consonants do not alternate to a different consonant altogether, they are softened by the addition of an **i**. For examples see table below.

Note: Polish does not contain the letter combinations **ge** and **ke** except in borrowed foreign words, e.g. **geologia**, **keks**.

Consonant alternations (*accent may be further replaced by i)

	<i>Nouns</i> [f. sing. Nom.: Loc]	<i>Adjectives</i> [m. (men) Nom. sing.: pl.]	<i>Verbs</i> [1st person sing.: 2nd person sing.]
b: bi	szyba: szybie (glass)	gruby: grubi (fat)	–
p: pi	mapa: mapie (map)	ślepy: ślepi (blind)	–
f: fi	szafa: szafie (cupboard)	–	–
w: wi	głowa: głowie (head)	gotowy: gotowi (ready)	rwę: rwiesz (tear)
m: mi	rama: ramie (frame)	wiadomy: wiadomi (known)	wezmę: weźmiesz (take)
ł: l	szkoła: szkole (school)	mały: mali (small)	–
l: li	–	–	myślę: myślisz (think)
k: c	Polska: Polsce (Poland)	bliski: bliscy (near)	–
k: cz	–	–	flukę: fluczysz (break)
g: dz	droga: drodze (way)	drogi: drodzy (dear)	–
g: ż	–	–	mogę: możesz (be able)
ch: sz	mucha: musze (fly)	–	–
ch: ś *	–	gluchy: głusi (deaf)	–
c: ć *	–	–	placę: placisz (pay)
t: ć *	chata: chacie (hut)	bogaty: bogaci (rich)	plotę: pleciesz (plait)
d: ź *	woda: wodzie (water)	młody: młodzi (young)	kładę: kładziesz (lay)
dź: dź *	–	–	jeżdżę: jeździsz (travel)
s: ś *	kasa: kasie (cash desk)	pierwszy: pierwsi (first)	niosę: niesiesz (carry)
sz: ś *	–	–	muszę: musisz (have to)
z: ź *	gaza: gazie (gauze)	duży: duzi (big)	widzę: widzisz (see)
ż: ź *	–	–	wożę: wozisz (transport)
n: ń *	żona: żonie (wife)	smutny: smutni (sad)	biegnę: biegiesz (run)
r: rz	dziura: dziurze (hole)	stary: starzy (old)	piorę: pierzesz (wash)
ś: śl	Wisła: Wiśle (Wisła)	dorośli: dorośli (grown)	–

Nouns [f. sing.
Nom.: Loc]

Adjectives [m.
(men) Nom.
sing.: pl.]

Verbs [1st person
sing.: 2nd person
sing.]

st: ść *	lista: liście (list)	prosty: prości (straight)	–
sn: śń *	sosna: sośnie (pine)	–	–
zd: źdź *	gwiazda: gwieździe (star)	–	–
zn: źń *	ojczyzna: ojczyźnie (homeland)	–	–

- * NOUNS
- * PRONOUNS
- * ADJECTIVES
- * ADVERBS
- * PREPOSITIONS
- * CONJUNCTIONS
- * NUMERALS
- * INTERJECTIONS
- * PARTICLES

Word lists are arranged in alphabetical order of the first letter of the word.

PART II: PARTS OF SPEECH

This part is divided into ten chapters dealing with the following parts of speech existing in Polish.

- VERBS **być** (to be), **mieć** (to have), **śpiewać** (to sing)
- NOUNS **chłopiec** (boy), **córka** (daughter), **drzewo** (tree)
- PRONOUNS **on** (he), **jego** (him), **jemu** (to him)
- ADJECTIVES **duży** (big), **tani** (cheap), **mój** (my)
- ADVERBS **szybko** (quickly), **tutaj** (here), **teraz** (now)
- PREPOSITIONS **do** (to), **od** (from), **obok** (beside)
- CONJUNCTIONS **i** (and), **ale** (but), **choć** (although)
- NUMERALS **pięć** (five), **kilka** (several), **ile?** (how many?)
- INTERJECTIONS **ach** (oh), **no** (well now), **ojciec** (oh dear)
- PARTICLES **czy** (if), **nie** (not), **by** (various usages)

Polish has no articles 'a/an/the' or 'some/any'. Noun inflections, not articles, show the relationships between the words in a sentence.

Many Polish verbs have suppletive as well as inflected forms of the infinitive, e.g. *mieć* (to have) *mieć* (infinitive), *mam* (I have), *masz* (you have), *ma* (it has), *macie* (you have), *mają* (they have).

The infinitive form of verbs in the infinitive form, along with certain participles, are used in the same way as nouns, e.g. *Chcę zobaczyć ten film* (I want to see that film), *Widząc ten film* (Seeing that film), *Widzący ten film* (Seeing that film), *Widziany ten film* (Seen that film).

The infinitive form of verbs is used in the same way as nouns, e.g. *Chcę zobaczyć ten film* (I want to see that film), *Widząc ten film* (Seeing that film), *Widzący ten film* (Seeing that film), *Widziany ten film* (Seen that film).

5.1 INFINITIVE

Polish differs from most languages in that, in many cases, we cannot work out the endings of the tenses simply by looking at the infinitive ending (see 5.5.2 What is a conjugation?).

The infinitive of a Polish verb has one of these endings:

-ać	brać, mieszkać, stać	-ąc	ciąć, giąć, odpocząć
-eć	słyszeć, woleć, trzeć	-nąć	biegnąć, ciągnąć, płynąć
-ieć	mieć, umieć, siedzieć	-ść	ić, kraść, nieść
-ić	robić, prosić, mówić	-źć	grzyć, wieźć, znaleźć
-yć	być, liczyć, żyć	-ować	budować, kupować, malować
-uć	czuć, psuć, kłuć	-ywać	bywać, obiecywać, wykonywać
-c	piec, strzec, móc	-iwać	oczekiwać, pomrukiwać, posługiwać
		-awać	dawać, poznawać, zostawać

The word 'to' is contained in the infinitive, e.g. **ić** (to go).

The infinitive ends in **-ić** (rather than **-ść**) if the **-ż** changes to **-z** or **-ż** in other parts of the verb:

nieść (I carry)	nieść	but	znalazłem (I found)	znaleźć
wiodę (I lead)	wieść		wiozę (I transport)	wieźć

Many Polish verbs have non-reflexive as well as reflexive forms of the infinitive, e.g., non-reflexive **martwić** (to worry someone) and reflexive **martwić się** (to worry oneself, to be worried).

Dictionaries list verbs in the infinitive form, along with verb type (imperative or perfective). Some dictionaries define imperfective verbs solely by a reference to the perfective equivalent (e.g. **oświecać** see **oświecić**). Others refer vice versa.

5.1.1 Function

5.1.1.1 After modal auxiliaries

Muszę iść.	I must go.
Umie pływać.	He can swim.
Nie chcą się uczyć.	They do not want to learn.

5.1.1.2 After impersonal expressions of necessity, prohibition or permission

Trzeba za to zapłacić.	You have to pay for that.
Nie wolno palić.	Smoking is not allowed.
Możesz wziąć jabłko.	You can take an apple.

5.1.1.3 As complement of the verb 'to be' (which is left unsaid)

Po co się martwić?	Why worry?
Dlaczego mu nie pomóc?	Why not help him?
Lepiej poczekać.	It's better to wait.
Tak się odezwać! [To jest] Coś niesłychanego!	To say that! Never heard of such a thing!
Pojechać do Stanów? To [jest] niemożliwe.	Go to the States? That's impossible.
Zdać egzamin. To byłoby dopiero coś.	Passing the exam. That would be something.

5.1.1.4 In passive expressions with verbs **słychać, widać, czuć, znać**

Na targu słychać krzyk, widać stragany, czuć różne zapachy.
In the market, one hears shouting, sees stalls, smells various smells.

5.1.1.5 As the object of an imperative

Spróbuj coś zjeść.	Try to eat something.
Zacznij od dzisiaj się uczyć.	Start learning from today.
Nie zapomnij pozamykać okien.	Don't forget to shut the windows.

5.1.1.6 In official imperatives without **Proszę**

Nie łamać gałęzi.	Do not break the branches.
Pracj na sucho.	Dry clean only.

5.1.1.7 In polite imperatives after **Proszę**

Proszę siadać.	Please sit down.
Proszę się nie przejmować.	Please do not worry.

5.1.1.8 To translate the English gerund in '-ing' (subject or object)

Przyjemnie jest spacerować po parku.
It's nice to walk in the park/Walking in the park is nice.

Lubię czytać.
I like to read/I like reading.

5.1.1.9 As object of another verb

Postanowiłem kupić dom.	I decided to buy a house.
Mam zamiar studiować.	I intend to study.
Poszli zadzwonić.	They went to telephone.

5.1.1.10 In noun clauses (subject or object)

Nie ma o czym mówić.	There's nothing to talk about.
Nie wiem, czy pojechać.	I don't know whether to go.
Nie ma do kogo się zwrócić.	He has no one to turn to.
Nie mam co robić.	I've nothing to do.
Mówił, żeby przyjść.	He said to come.
Zapytaj, co kupić.	Ask what we're to buy.

5.2 IMPERATIVE

Imperfective and perfective verbs have imperative forms. In the former, the meaning is 'do now/always'; in the latter the meaning is 'do once in the future and in completion':

Czytaj.	[imperf.]	Read [now].
Kupuj.	[imperf.]	Buy [now or regularly].
Pisz.	[imperf.]	Write [now/frequently].
Przeczytaj.	[perf.]	Read [to the end].
Kup.	[perf.]	Buy [once in future and in completion].
Napisz.	[perf.]	Write [once in future and in completion].

Negative commands (preceded by *nie*) are normally only given using imperfective verbs, e.g. **Nie kupuj/Nie pisz**: Do not buy/Do not write [now or in future].

Note: For details of conjugations see 5.5 Present tense; for perfective and imperfective verb types see 5.4 Aspects.

5.2.1 Second person singular

This imperative is used for those we address as *ty*.

5.2.1.1 Conjugation 1: **am, a, aja**

This imperative is formed by removing the ending **-ą** from the third person plural of the present tense (imperfective verbs) or future tense (perfective verbs):

<i>Infinitive</i>	<i>3rd pl.</i>	<i>Imperative</i>	<i>Examples</i>
śpiewać	śpiewają	śpiewaj	Śpiewaj ładnie. Sing nicely.
zaśpiewać	zaśpiewają	zaśpiewaj	Zaśpiewaj mi piosenkę. Sing me a song.

czekać	czekają	czekaj
mieszkac	mieszkają	mieszkaj

Czekaj na mnie. Wait for me.
Nie mieszkać w Katowicach.
 Don't live in Katowice.

5.2.1.2 Conjugation 2a: *em, e, eją* and 2b: *em, e, edzą*

This imperative is formed by removing the ending **-ą** from the third person plural of the present tense (imperfective verbs) or future tense (perfective verbs):

Infinitive	3rd pl.	Imperative	Examples
umieć	umieją	naucz się ¹	Nauczyć się pisać. Learn to write.
rozumieć	rozumieją	zrozum ²	Nie zrozum mnie źle. Don't misunderstand me.
wiedzieć	wiedzą	wiedz	Wiedz, że jesteś Polakiem. Know you are Polish.
jeść	jedzą	jedz	Jedz obiad. Eat your lunch.

¹ Use **nauczyć się** (to learn).

² Use perfective **zrozumieć**. More often used in negative. Form **zrozumiej** not used.

5.2.1.3 Conjugations 3 and 4

(a) This imperative is usually formed by removing the ending **-e, -i, or -y** from the third person singular of the present tense (imperfective verbs) or future tense (perfective verbs):

Infinitive	3rd sing.	Imperative	Infinitive	3rd sing.	Imperative
pisać	pisze	pisz	bić	bije	bij
karać	karze	karz	pić	pije	pij
wiązać	wiąże	wiąż	myć się	myje się	myj się
śmiać się	śmieje się	śmiej się	budować	buduje	buduj
pluć	pluje	pluj	obiecować	obiecuje	obiecuj
myśleć	myśli	myśl	uczyć się	uczy się	ucz się
pałic	pałi	pal	krzyczeć	krzyczy	krzycz
skrzypieć	skrzypi	skrzyp	kończyć	kończy	kończ

Likewise:

Other verbs in **-ować, -iwać, -ywać, -awać**.

Verbs with **-e** ending: *czesać, czuć, pokazać, płakać, skakać, szyć, żyć*.

Verbs with **-y** ending: *cieszyć, leczyć, lekceważyć, leżeć, liczyć, milczeć, nauczyć, patrzeć, pożyczyc, przeznaczyć, spieszyć się, tańczyć, tłumaczyć, ważyć, wierzyć, włączyć, wyłączyć, zdążyć*.

(b) Additionally, verbs ending in **-cieć, -nieć, -sić, -zić, and -dzić**, in losing the **-i** of the third person singular, shorten the final soft consonant. This also occurs in some verbs with the third person singular ending **-ie**:

Infinitive	3rd sing.	Imperative	Infinitive	3rd sing.	Imperative
wyczyścić	wyczyści	wyczyść	nosić	nosi	noś
kłócić się	kłóci się	kłóć się	poprosić	poprosi	poproś
placić	placi	plac	chodzić	chodzi	chodź
dzwonić	dzwoni	dzwoń	sprawdzić	sprawdzi	sprawdź
ożenić się	ożeni się	ożeń się	obudzić	obudzi	obudź
stanąć	stanie	stań	kłaść	kładzie	kładź
plynąć	plynie	plyń	wieźć	wiezie	wieź
nieść	nie sie	nieś	znaleźć	znajdzie	znajdź

Likewise:

iść	idź	wejść	wejdź	przyjść	przyjdź
pójść	pójdź	wyjsć	wyjdź	jechać	jedź

And: *bronić, brudzić, dusić, nudzić, opuścić, powiesić, prowadzić, radzić, urządzić, wrócić, wymienić*.

(c) Additionally, if the stem vowel is **o** it is often lengthened to **ó**:

Infinitive	3rd sing.	Imperative	Infinitive	3rd sing.	Imperative
pozwolić	pozwoli	pozwól	rodzić	rodzi	ródź
robić	robi	rób	położyć	położy	połóż
zgodzić się	zgodzi się	zgódź się	posłodzić	posłodzi	posłódź*
pomóc	pomóże	pomóż	grozić	grozi	gróź*
wziąć	wozi	wóź	ogolić się	ogoli się	ogól się*
otworzyć	otworzy	otwórz			

* Forms **ogol się, posłódź, gróź** also exist.

Note: In cases (a)–(c) above, verbs with soft consonant endings **-bić, -pić, -fić, -lić, and -wić** lose this softening:

kupić	kupi	kup	mówić	mówi	mów
wątpić	wątpi	wątp			

(d) Many verbs whose stems end in a consonant cluster add **-ij** or **-yj** to the third person singular stem of the present tense (imperfective verbs) or future tense (perfective verbs). This occurs with many verbs in **-nąć** or **-ść**:

Infinitive	3rd sing.	Imperative	Infinitive	3rd sing.	Imperative
biegnąć	biegnie	biegnij	kraść	kradnie	kradnij
ciągnąć	ciągnie	ciągnij	upaść	upadnie	upadnij
rosnąć	rośnie	rośnij	śnić	śni	śnij
zacząć	zacznie	zacznij	spać	śpi	śpij
zamknąć	zamknie	zamknij	ciąć	tnie	tnij
zapomnieć	zapomni	zapomnij	rwać	rwie	rwij
spóźnić się	spóźni się	spóźnij się	kleić	klei	klej

wypełnić	wypełni	wypełnij	drzeć	drze	drzyj
zjąć	zdejmie	zdejmij	trzeć	trze	trzyj

Additionally, if the stem vowel is **o** it is often lengthened to **ó**:

<i>Infinitive</i>	<i>3rd sing.</i>	<i>Imperative</i>	<i>Infinitive</i>	<i>3rd sing.</i>	<i>Imperative</i>
bać się	boi się	bój się	stać	stoi	stój
poić	poi	pój	stroić	stroi	strój
kroić	kroi	krój	uspokoić	uspokoi	uspokój

(e) The following are irregular imperatives

być	bądź	brać	bierz	dać	daj	dawać	dawaj
mieć	miej	wysłać	wyślij	wziąć	weź		

(f) The following verbs have no imperative forms except the third person forms with **niech**:

boleć	brakować	jeździć	kosztować	lubić	potrzebować	słyszeć	widzieć	woleć
-------	----------	---------	-----------	-------	-------------	---------	---------	-------

5.2.2 First and second person plural

The first person plural imperative has the meaning 'Let us ...'. To form it, add **-my** to the second person singular imperative.

The second person plural imperative is used for those we address as **wy**. To form it, add **-cie** to the second person singular imperative.

<i>Infinitive</i>	<i>2nd Sing.</i>	<i>1st Plural</i>	<i>2nd Plural</i>
sluchać	sluchaj	sluchajmy	sluchajcie
pisać	pisz	piszmy	piszcie
brać	bierz	bierzmy	bierzcie
iść	idź	idźmy	idźcie
zrobić	zrób	zróbmy	zróbcie
stać	stój	stójmy	stójcie
uczyć się	ucz się	uczmy się	uczcie się
wytrzeć	wytrzyj	wytrzymaj	wytrzyjcie

Stójmy tu i bądźmy cicho.

Let's stand here and be quiet.

Napiszcie co u was słycać.

Write with your news.

Zjedzcie kolację i idźcie spać.

Eat your supper and go to sleep.

5.2.3 Third person (singular and plural)

These imperatives are used for those we address formally. To form them, put **niech** before the third person singular or plural of the present tense. **Proszę** makes the imperative even more polite. **Niech** also expresses hopes, wishes and curses.

Niech Pan/Pani siada.

Take a seat.

Niech Państwo się nie martwią.

Do not worry.

Proszę, niech Pan poczeka.

Please wait.

Niech sobie idzie do kina.

Let him/her go to the cinema.

Zostaw dziecko. Niech się bawi.

Leave the child alone. Let it play.

Niech będzie pochwalony Bóg

May Almighty God be praised!

Wszzechmogący!

Niech Paweł pójdzie po chleb.

Let Paul go for the bread.

Sto lat! Niech żyje nam!

Long life!

Niech was piorun trzaśnie!

The devil take you!

5.2.4 Imperative with **proszę**

Proszę and the infinitive is a polite imperative, really a request. A polite statement, request or invitation is often made with **Proszę pana/pani/ państwa**. **Prosić** used to be followed by genitive (now by accusative), hence **pani** not **panią**.

Proszę nie czekać.

Please do not wait.

Proszę to sprawdzić.

Could you check this please?

Proszę pani, gdzie jest poczta?

Excuse me [to lady], where is the post office?

Proszę państwa, niech państwo wejdą.

Do come in [to several people].

5.3 INDICATIVE

Polish has no subjunctive mood. Hypothetical events requiring the subjunctive in English are rendered by the indicative mood (conditional tense) or by adverbial phrases:

Gdyby był [conditional tense] bogaty, to by nie pracował.
If he were rich he would not work.

Na twoim miejscu [adverbial phrase] zostałbym w Tarnowie.
If I were you I would remain in Tarnów.

5.3.1 Active

5.3.1.1 Function

The active voice expresses action done by the subject (e.g. 'the child eats the soup'). Most spoken and written Polish uses the active voice.

5.3.1.2 Formation

This is described in detail under the individual tenses.

5.3.2 Passive

5.3.2.1 Function

The passive voice expresses action done to the subject (e.g. 'the soup is eaten by the child'). It is used mainly with the third person, but exists in all persons. It is formed with the appropriate part of **być** (imperfective verbs) or **zostać** (perfective verbs) and the adjectival participle passive (see 8.11 Adjectival participles).

The agent 'by' is expressed with **przez** and the accusative case. This lengthens the passive sentence, making it clumsy. So, the active voice is preferred if an agent is stated.

The passive voice is used mainly in the past and future tenses. In the present tense, it is better to use the active voice or an impersonal reflexive construction with **się** (see 5.9 Reflexive verbs), is preferred.

5.3.2.2 Formation

	<i>Sing.</i>	<i>Pl.</i>	} + adjectival participle passive
Imperf. verbs:	<i>Pres.</i> jest	są	
	<i>Past</i> był/a/o	byli/były	
	<i>Fut.</i> będzie	będą	
	<i>Cond.</i> był/a/o + by	byli/były + by	
Perf. verbs:	<i>Pres.</i> (not applicable)		
	<i>Past</i> został/a/o	zostali/zostały	
	<i>Fut.</i> zostanie	zostaną	
	<i>Cond.</i> został/a/o + by	zostali/zostały + by	

Active voice (*imperf.*)

Andrzej je zupę.

Dzieci odrabiają lekcje.

Mama kupuje ciastka.

My zatrudniamy Adama.

Ojciec pisał listy.

Będę pił wino.

Active voice (*perf.*)

Kto napisał książkę?

Passive voice (*imperf.*)

Zupa jest jedzona przez Andrzeja.

The soup is being eaten by Andrew.

Lekcje są odrabiane przez dzieci.

Homework is done by children.

Ciastka są kupowane przez Mamę.

Cakes are bought by Mum.

Adam jest zatrudniany przez nas.

Adam is employed by us.

Listy były pisane przez ojca.

Letters were written by father.

Wino będzie pite przeze mnie.

Wine will be drunk by me.

Passive voice (*perf.*)

Przez kogo została napisana książka?

Who was the book written by?

Oni odwiedzili miasto.

Miasto zostało odwiedzone przez nich.

The town was visited by them.

Marek otworzy drzwi.

Drzwi zostaną otwarte przez Marka.

The door will be opened by Mark.

5.3.3 Past adjectival participle (passive) in -o

If the agent of an action is irrelevant (e.g. in a news report/historical account), the passive is often expressed with a past adjectival participle (passive), but in a special third person singular form ending in **-o**. This can be used with imperfective or perfective verbs, but only in the past tense.

Imperfective

Wszędzie rozmawiano o wypadku. The accident was being discussed everywhere.

Mówiono, że był

bohaterem.

He was said to be a warrior.

Na polach siano zboże.

Grain was being sown in the fields.

Nazywano go wariatem.

He was called a madman.

Długo o Tomku nic nie słyszano.

Nothing was heard of Tom for a long time.

Perfective

Rannego przywieziono do szpitala. The wounded man was brought to hospital.

Zbudowano nowe chodniki. New pavements were built.

Kupiono najlepszy sprzęt. The best equipment was bought.

Wszelkie propozycje wzięto pod uwagę. All proposals were considered.

Zaproszono gości. Nakryto do stołu. Guests were invited. The table was laid.

5.3.4 Negation

5.3.4.1 Verbs without direct object

To negate a verb which has no direct object put the particle **nie** before the verb.

Positive

Chodzę do kina.

Negative

Nie chodzę do kina.

I don't go to the cinema.

Wiem, gdzie Tomasz mieszka.

Nie wiem, gdzie Tomasz mieszka.

I don't know where Tom lives.

Bank jest czynny.

Bank nie jest czynny.

The bank is not open.

5.3.4.2 Verbs with direct object

To negate a verb which has a direct object put the particle **nie** before the verb. Put the direct object into the genitive case (shown in capitals).

Positive

Lubię jabłka.

Mam dwie siostry.

Kupujemy samochód.

W pokoju jest radio.

Negative

Nie lubię JABŁEK.

I don't like apples.

Nie mam SIOSTR.

I have no sisters.

Nie kupujemy SAMOCHODU.

We are not buying a car.

W pokoju nie ma RADIA.

There is no radio in the room.

5.3.4.3 Answering in the negative

The particle **nie** is repeated.

Czy pan zna Kraków?

Nie. Nie znam Krakowa.

No, I don't know Kraków.

Państwo mają rodzinę?

Nie. Nie mamy rodziny.

No, We don't have a family.

5.3.4.4 Double negatives (no-one, nothing, never, nowhere, not a single)

The verb is negated with **nie** as above. In addition, the negative forms of **kto**, **co**, **kiedy**, **gdzie** (who, what, when, where) are used. They are: **nikt**, **nic**, **nigdy**, **nigdzie**. **Żaden**, fully declinable as a distributive adjective/pronoun, means 'not a single/not any at all'.

For declension of **nikt** and **nie** see 7.6. For direct objects after negative verbs, the accusative form **nie** is acceptable instead of the genitive **niczego**. Adverbs **nigdy** and **nigdzie** are indeclinable.

5.3.4.4.1 Nikt ... nie (no-one)

Nikt nie przyszedł.

Nie znam nikogo.

Nikommu o wyjeździe nie mówił.

Nie rozmawiałem z nikim.

No-one came. [Nom.]

I don't know anyone. [Acc.]

He told no-one about his departure. [Dat.]

I spoke to no-one. [Instr. after z]

5.3.4.4.2 Nic ... nie (nothing)

Nic się nie zmieniło.

Nic mnie nie przekona.

Nothing has changed. [Nom.]

Nothing will convince me. [Nom.]

Nic się ci nie stało?

Nic tu nie widać.

Nie mam nic do powiedzenia.

Nie chcę niczego.

To nie nadaje się do niczego.

Ona w niczym nie jest dobra.

Are you all right? [lit. Nothing has happened to you?]. [Nom.]
You can't see anything in here.

[Acc.]

I have nothing to say. [Acc.]
I don't want anything. [Gen.]
That's no use for anything.

[Gen. after **do**]

She is no good at anything.
[Loc. after **w**]

5.3.4.4.3 Nigdy ... nie (never)

Marek nigdy nie palił.

Nigdy nie byłem w Niemczech.

Mark never smoked.

I have never been to Germany.

5.3.4.4.4 Nigdzie ... nie (nowhere)

Nigdzie go nie widać.

Stanisław nigdzie nie pracuje.

Nigdzie nie było biletów na koncert.

He is nowhere to be seen.

Stanley does not work anywhere.

There were no concert tickets anywhere.

5.3.4.4.5 Żaden/a/e (not one, not any, none)

Żaden z nich nie jest lekarzem.

Nie zgłosili się żadni kandydaci.

On żadnych książek nie czyta.

Nie zrobię tego za żadną cenę.

Nie wierzę żadnemu.

None of them are doctors.
[Nom. pronoun]

No candidates came forward.
[Nom. adj.]

He does not read any books.
[Gen. adj.]

I won't do that at any price.
[Acc. adj.]

I don't believe any one of them.
[Dat. pronoun]

5.3.4.4.6 Combination of negatives

Ja nigdy nic NIE robię.

Nikt tu nigdy nic NIE robi.

Nigdy nikomu NIE wierzy.

On o tym nigdy nic NIE mówi.

W niedzielę nigdy nic NIE można kupić.

Janek nigdy nigdzie NIE pracował.

I never do anything.

No-one ever does anything here.
He never believes anyone.

He never speaks about that.

You can never buy anything on a Sunday.

John has never worked anywhere.

5.3.4.4.7 **Nikt, nic, nigdy, nigdzie + więcej**
 These translate as 'else' or 'again'.

Powiem tobie, ale nikomu więcej. I'll tell you but no-one else.
Nie chciałem nic więcej o tym mówić. I didn't want to say anything else about it.
Nigdy więcej już nie pójdę tam. I'll never go there again.
Nie będę nigdzie więcej szukał. I won't look anywhere else.

5.4 ASPECTS

Polish has fewer tenses than English. It has no continuous tenses to express duration or incompleteness of an action (e.g. 'am walking, was singing, will be going') and no composite past tenses (e.g. 'have walked, had sung, will have gone'). To make up for this deficit, most Polish verbs have evolved with two distinct forms, *imperfective* and *perfective*. Each verb form expresses a different aspect of an action. For comprehensive lists, refer to a textbook of Polish verbs.

<i>Imperfective verbs express</i>	<i>Perfective verbs express</i>
Action still in progress	Completed or single action
Action extending over a period of time	Single action in the future
Habitual action	Action which will be completed in the future
Repeated action	

<i>Imperfective verbs have these tenses</i>	<i>Perfective verbs have these tenses</i>
Present, Past, Composite Future, Conditional	Past, Simple Future, Conditional

5.4.1 Perfective verb forms

Perfective verbs are usually simply imperfective verbs changed as in (a) or (b) below.

(a) Change in stem suffix and also often in stem, for example:

<i>Imperf.</i>	<i>Perf.</i>	<i>Imperf.</i>	<i>Perf.</i>
kupować	kupić buy	pozwalać	pozwolić allow
pomagać	pomóc help	wycierać	wytrzeć wipe

(b) Addition of prefix, for example:

<i>Imperf.</i>	<i>Perf.</i>	<i>Imperf.</i>	<i>Perf.</i>
robić	zrobić do	pakować	spakować pack
sprzątać	posprzątać tidy	pisać	napisać write

There is no rule for determining the correct prefix. For a list of usual prefixes and examples of usage see 5.15 Verbal prefixes.

Some imperfective/perfective pairs do not look alike at all:

<i>Imperf.</i>	<i>Perf.</i>	<i>Imperf.</i>	<i>Perf.</i>
brać	wziąć take	mówić	powiedzieć say
móc	potrafić be able	kłaść	położyć place

A few verbs have no perfective forms, e.g. **bać się** (fear), **marzyć** (wish), **mieć** (have), **musieć** (have to), **śnić** (dream), **wiedzieć** (know), **woleć** (prefer), **żyć** (live), **życzyć** (wish).

Notes:

- Imperfective verbs are often used to give negative commands, e.g. **Nie kładź! Nie bierz!** (Don't place! Don't take!). The commands can refer to *single completed actions* or to *habitual actions*.
- Perfective verbs are most often used to give positive commands, e.g. **Położ! Weź!** (Place! Take!).
- Imperfective/perfective pairs of verbs rarely conjugate identically.

5.4.2 Imperfective verb forms

A few very common verbs have two imperfective forms.

In *verbs of motion*, the imperfective aspect subdivides into:

indeterminate aspect – expresses frequent, habitual or repetitive action;
determinate aspect – expresses action in progress.

In a very few *other verbs*, the imperfective aspect subdivides into:

actual aspect – expresses habitual action, or action in progress
frequentative aspect – expresses repetitive action (regular or irregular). It is rarely encountered.

<i>Imperf.</i>		<i>Perf.</i>	<i>Imperf.</i>		<i>Perf.</i>
<i>Indeter.</i>	<i>Deter.</i>		<i>Actual</i>	<i>Freq.</i>	
chodzić	iść	pójść	widzieć	widywać	zobaczyć
jeździć	jechać	pojechać	pisać	pisywać	napisać
latać	lecieć	polecieć	czytać	czytywać	przeczytać
nosić	nieść	zanieść	być	bywać	–
wozić	wieźć	zawieźć	mieć	miewać	–

Imperfective and perfective verb pairs are often used together, even in one sentence, as below:

5.4.2.1 Verbs with indeterminate and determinate imperfective forms

Here, the idea of 'regularly' is contained in the *indeterminate* form and is not always stated. The idea of 'now' is contained in the *determinate* form:

Anna chodzi do klubu.
[imperf. indeter. present]
Anna goes to the club [regularly].
Wczoraj poszła sama.
[perf. past]
Yesterday she went alone.

Nad rynkiem latają ptaki.
[imperf. indeter. present]
Birds are flying above the market place.

Patrz! Przyleciały gołębie i lecą do dziecka po chleb.
[perf. past] [imperf. deter. present]
Look! Some pigeons have flown in and are flying to the child for bread.

Ach! Już poleciały ale zaraz inne przylecą.
[perf. past] [perf. future]
Oh! They have flown away but others will come soon.

Adaś ciągle jeździ do Krakowa.
[imperf. indeter. present]
Adam regularly travels to Krakow.
Dzisiaj jedzie inną drogą.
[imperf. deter. present]
Today he is going a different way.

Już pojechał.
[perf. past]
He has already set off.

Michał niesie zakupy.
[imperf. deter. present]
Michael is carrying the shopping.

Rano zaniósł do babci.
[perf. past]
This morning he carried it to
Granny's.

Dzisiaj idzie z Piotrem.
[imperf. deter. present]
Today she is going with Peter.
W piątek pójdzie z Martą.
[perf. future]
On Friday she will go with Martha.

Wczoraj jechał przez miasto.
[imperf. deter. past]
Yesterday he went through town.

Jutro pojedzie później.
[perf. future]
Tomorrow he will go later.

On chętnie nosi zakupy.
[imperf. indeter. present]
He [always] carries the shopping
willingly.

Jutro zanieś do wujka.
[perf. future]
Tomorrow he will carry it to his
uncle's.

Wczoraj szyła spodnie.
[perf. past]
Yesterday she was sewing trousers.

Mama piecze ciasta.
[imperf. present]
Mum is baking cakes.

Już upiekła keks.
[perf. past]
She has already baked a fruit cake.

Jutro uszyje fartuchy.
[perf. future]
Tomorrow she will sew aprons.

W NIEDZIELĘ zawsze piecze.
[imperf. present]
She always bakes on Sundays.

Jeszcze upieczę tort.
[perf. future]
She will bake a sponge yeast.

5.4.2.3 Verbs with actual and frequentative imperfective forms

Here, the ideas of 'habitually' and 'now' are expressed with the *actual* form, if necessary with an explanatory adverb/adverbial phrase of time (shown in capitals):

Lukasz czyta książkę.
[imperf. act. pres. – now]
Luke is reading a book.
Przeczytał ich sto.
[perf. past]
He has read a hundred.

Maria pisze list.
[imperf. act. pres. – now]
Mary is writing a letter.
Napisala do cioci.
[perf. past]
She has written to auntie.

CIĄGLE czyta książki.
[imperf. act. pres. – habit]
He constantly reads books.
Jeszcze więcej przeczyta.
[perf. future]
He will read more yet.

Lubi pisać.
[imperf. infinitive]
She likes writing.
Chce też napisać do Tomka.
[perf. infinitive]
She wants to write to Tom too.

The rare frequentative form holds the idea of 'repetition'.

Dziadek RZADKO czytywał książki.
Granddad read books infrequently.

Marek i Ewa OD CZASU DO CZASU pisują do siebie.
Mark and Eve write to each other occasionally.

Marek i Ewa CODZIENNIE pisują do siebie.
Mark and Eve write to each other every day.

Oni się RZADKO widują.
They rarely see each other.

Oni się CZĘSTO widują w kawiarniach.
They often see each other in cafés.

Bywa, że nie mam pieniędzy na autobus.
I sometimes don't have money for the bus.

5.4.2.2 Verbs with only one imperfective form

Here, the idea of 'regularly' or 'repeatedly' must be expressed with an explanatory adverb/adverbial phrase of time (shown in capitals):

Ola szyje sukienkę.
[imperf. present]
Ola is sewing a dress.

Ona CZĘSTO szyje.
[imperf. present]
She often sews.

CZĘSTO bywało, że kupował mi kwiaty.

He often bought me flowers.

5.4.3 Tenses in imperfective and perfective verbs

The usage of the imperfective and perfective tenses of a verb pair is best seen from examples:

Imperfective Verb **kupować** (to buy)

Present

Kupuję gazetę.

I'm buying a newspaper. [Action in progress]

Zawsze tu kupuję gazetę.

I always buy my paper here. [Habitual action]

Nie kupuję gazet. Są drogie.

I don't buy papers. They are expensive. [Habitual action]

Past

Kupowałem gazetę, kiedy spotkałem Piotra.

I was buying a paper when I met Peter. [Action in progress]

Kupowałem tu gazety przez wiele lat.

I bought papers here for many years. [Repeated action]

Composite Future

Będę tu kupował gazety. Jest blisko.

I'll buy my papers here. It's near. [Habitual action]

Conditional

Kupowałbym gazety, gdybym miał pieniądze.

I would buy papers if I had the money. [Habitual action]

Imperative

(Negative)

Nie kupuj angielskich gazet.

Don't buy English papers. [Habitual action]

Nie kupuj dzisiaj gazety.

Don't buy a paper today. [Single action]

(Positive)

Kupuj tę gazetę. Jest dobra.

[Always] buy this paper. It's good. [Habitual action]

With infinitive

Najlepiej jest tu kupować gazety.

It is best to buy papers here. [Habitual action]

Od roku muszę tu kupować gazety. Jest mało kiosków.

For a year I've had to buy my papers here. There are few kiosks. [Duration]

Ojciec zabronił dziecku kupować gazety.

The father forbade the child to buy papers. [Duration
- ban lasted for period]

Perfective Verb

kupić (to buy)

Past

Kupiłem gazetę.

I've bought a newspaper. [Completed action]

Simple Future

Kupię gazetę.

I'll buy a paper. [Single action in future]

Conditional

Dzisiaj są wybory. Kupiłbym gazetę, gdybym miał pieniądze.

It's election day. I would buy a paper if I had the money. [Single action]

Imperative

Kup dzisiaj gazetę. Są wybory.

Buy a paper today. It's election day. [Single action]

With infinitive

Daj mi złotówkę. Chcę kupić gazetę.

Give me one zloty. I want to buy a paper. [Single action]

Jest kiosk. Możesz kupić gazetę.

Here's a kiosk. You can buy a paper. [Single action]

Ojciec nie pozwolił dziecku kupić gazety.

The father did not allow the child to buy a paper. [Single action]

5.5 PRESENT TENSE

5.5.1 Function

The present tense as meant in English can only be expressed by imperfective verbs. It defines action still in progress, habitual action or repeated action, e.g. **kupować kupuję** (I am buying, I buy, I do buy).

A perfective verb, indicated below as 'perf.', has no present tense, e.g. **kupić kupię** (I will buy). It forms its *future* tense using the *present* tense endings of the conjugation to which it belongs. Hence, perfective verbs are included in this section even though they express the future.

5.5.2 What is a conjugation?

A conjugation is a group of verbs which form their tenses in an identical or similar manner. In Polish, the conjugation to which a verb belongs is decided, not by its infinitive ending, but by the endings which, over time, evolved in the *first* and *third person singular* and *third person plural* of its *present* tense. Additionally, as in all languages, some verbs are totally irregular.

The verbs below all have infinitives ending in **-ić** but, in fact, belong to different conjugations:

Singular

1st pers. ja	2nd pers. ty	3rd pers. on/ona/ono		conjug.
m-AM	m-asz	m-A	mieć (have)	1a
umi-EM	umi-esz	umi-E	umieć (know)	2a
siedz-Ę	siedz-isz	siedz-I	siedzieć (sit)	4b

Plural

1st pers. my	2nd pers. wy	3rd pers. oni/one		
m-amy	m-acie	m-AJA		
umi-emy	umi-ecie	umi-EJA		
siedz-imy	siedz-icie	siedz-A		

Dictionaries differ in how many conjugations they define, how many subdivisions they make within conjugations, and how they number the conjugations themselves. This grammar book defines four conjugations as below, with some subdivisions. The conjugation numbers are unimportant. The present tense endings are critical.

Note: Reflexive verbs are omitted unless difficult to conjugate. For main reflexive verbs in all conjugations see 5.9 Reflexive verbs.

Conjugation	1st sing.	3rd sing.	3rd pl.
1	am	a	ają
2a	em	e	eją
2b	em	e	edzą
3a	u/a + ję	u/a + je	u/a + ją
3b	u/y/e/ + ję	u/y/e/o + je	u/y/e/o + ją
3c	ę	e	ą
3d	ę	e	ą
3e	ę	e	ą
4a	ię	i	ią
4b	ę	i	ą
4c	ę	y	ą

Notes:

- The third person singular and plural, together with **Pan, Pani** and **Państwo**, are used to address people formally (see 7 Pronouns).
- The purchase of a text book of Polish verbs conjugated in all their tenses is recommended.

5.5.3 Verb 'to be'

This verb is imperfective. It has an irregular actual form **być** and a frequentative form **bywać** belonging to Conjugation 1. **Bywać** is less common. **Być** is often omitted in short questions/answers.

Person	Actual (now)	Frequentative (often)	
ja	jestem	bywam	I am
ty	jesteś	bywasz	you are (sing.)
on/ona/ono	jest	bywa	he/she/it is
my	jesteśmy	bywamy	we are
wy	jesteście	bywacie	you are (pl.)
oni/one	są	bywają	they are

Dzisiaj **Kasia jest u nas.**

Marek często **bywa u nas.**

W parku są piękne drzewa.

Bywają w życiu niespodzianki.

Kto to [jest]? To ja [jestem]/

To Ewa [jest].

Kate is at our house today.

Mark is often at our house.

There are lovely trees in the park.

Surprises happen in life.

Who's that? It is I/It's Eve.

5.5.4 Conjugation 1: am, a, ają

This conjugation is the largest. Most verbs here end in **-ać** (but *not -ować, -ywać, -iwać* or *-awać*). The present tense endings are:

Person	Ending	witać (greet)	mieszkać (live)
ja	-am	witam	mieszkam
ty	-asz	witasz	mieszkasz
on/ona/ono	-a	wita	mieszka
my	-amy	witamy	mieszkamy
wy	-acie	witacie	mieszkacie
oni/one	-ają	witają	mieszkają

Some common Conjugation 1 verbs

czekać	wait	latać	fly	otwierać	open
czytać	read	mieszkać	live	pamiętać	remember
grać	play	narzekać	complain	plywać	swim
kočać	love	odwiedzać	visit a person	przepraszać	apologise
korzystać	make use of	oglądać	look at, watch	rozmawiać	converse
		opowiadać	narrate, tell	siedzieć	sit down

sluchać	listen	szukać	look for	znać	know
śpiewać	sing	witać	greet	zwiedzać	visit a place
sprawdzać	check	zamykać	close		

Note: **mieć** (have): **mam, masz, ma, mamy, macie, mają**

5.5.5 Conjugation 2

Verbs in this tiny conjugation end in **-ieć** (but some **-ieć** verbs belong to other conjugations). It has two subdivisions, which differ only in the third person plural ending. The verb **jeść** also belongs here. The present tense endings are given in the tables below.

5.5.5.1 Conjugation 2a: **em, e, eja**

Person	Ending	rozumieć (understand)	umieć (know how to) ¹
ja	-em	rozumiem	umiem
ty	-esz	rozumiesz	umiesz
on/ona/ono	-e	rozumie	umie
my	-emy	rozumiemy	umiemy
wy	-ecie	rozumiecie	umiecie
oni/one	-eja	rozumieja	umieja

¹ Followed by infinitive. See 5.10 Modal auxiliary verbs.

5.5.5.2 Conjugation 2b: **em, e, edzą**

Person	Ending	wiedzieć (know a fact)	jeść (eat)
ja	-em	wiem	jem
ty	-esz	wiesz	jesz
on/ona/ono	-e	wie	je
my	-emy	wiemy	jemy
wy	-ecie	wiecie	jecie
oni/one	-edzą	wiedzą	jedzą

5.5.6 Conjugation 3

This is a very large conjugation with various infinitive endings. It has five subdivisions, of which the first two add an extra **-j-** before the verb endings.

5.5.6.1 Conjugation 3a: **uję, uje, ują or aję, aję, ają**

5.5.6.1.1 Model 1

The very many verbs in this group have the infinitive endings **-ować, -ywać or -iwać**. Most verbs here are imperfective in meaning. The present tense endings are given in the table.

Person	Ending	kupować (buy)	obiecować (promise)	oczekiwać (expect)
ja	-uję	kupuję	obiecuję	oczekuję
ty	-ujesz	kupujesz	obiecujesz	oczekujesz
on/ona/ono	-uje	kupuje	obiecuje	oczekuje
my	-ujemy	kupujemy	obiecujemy	oczekujemy
wy	-ujecie	kupujecie	obiecujecie	oczekujecie
oni/one	-ują	kupują	obiecują	oczekują

Many new verbs, borrowed from other languages, fall into this category, e.g. **dublować, kolidować, kombinować, manipulować, wulkanizować**. Such verbs often acquire a figurative as well as a literal meaning.

Some common Conjugation 3a Model 1 verbs

budować	build	obiecować	promise
całować	kiss	opatrywać	fix, dress a wound
chorować	be ill	opisywać	document
dziękować	thank	otrzymywać	get
gotować	cook	pokazywać	show
kierować	drive	przekonywać	convince
kołędować	sing carols	utrzymywać	maintain
kosztować	cost, taste	widywać	see, meet
kupować	buy	wychowywać	bring up a child
malować	paint	wykonywać	perform a function
pilnować	look after, watch	doczekiwać	wait till event occurs, live to see
pracować	work	oczekiwać	expect, anticipate
próbować	try, taste	podskakiwać	jump, rise
przyjmować	accept	podsluchiwać	eavesdrop
ratować	save	pomrukiwać	murmur, purr
spacerować	stroll	posługiwać	serve, wait on
studiować	study	poszukiwać	look for
szanować	respect		
żałować	regret, pity		
żartować	joke		

5.5.6.1.2 Model 2

The few verbs in this group have the infinitive ending **-awać** and are imperfective in meaning. The endings are given in the table.

Person	Ending	dawać (give)	sprzedawać (sell)
ja	-aję	daję	sprzedaję
ty	-ajesz	dajesz	sprzedajesz
on/ona/ono	-aje	daje	sprzedaje
my	-ajemy	dajemy	sprzedajemy
wy	-ajecie	dajecie	sprzedajecie
oni/one	-ają	dają	sprzedają

Some common Conjugation 3a Model 2 verbs

dawać	give	rozdawać	distribute
dostawać	receive	sprzedawać	sell
oddawać	give back	wstawać	get up, rise
poznać	become acquainted	zostawać	remain, be left over
przyznawać	admit		

5.5.6.2 Conjugation 3b: u/y/e + je, je, ja

This applies to a small group of verbs in **-uć**, **-yć**, **-eć** and **-ać**. The vowel of the infinitive ending remains in the present tense, except in the case of the **-ać** verbs.

-uć: -uję	-yć: -yję	-eć: -eję	-ać: -eję
<i>czuć (feel, smell)</i>	<i>myć (wash)</i>	<i>kuleć (limp)</i>	<i>lać (pour)</i>
czuję	myję	kuleję	leję
czujesz	myjesz	kulejesz	lejesz
czuje	myje	kuleje	leje
czujemy	myjemy	kulejemy	lejemy
czujecie	myjecie	kulejecie	lejecie
czują	myją	kuleją	leją

Likewise

kłuć	prick, sting	drobnieć	lessen
pluć	spit	drożeć	rise in price
psuć	spoil	istnieć	exist
truć	poison	starzeć się	grow old
żuć	chew	tanieć	cheapen
żyć	live, be alive	grzać	warm
		śmiać się	laugh

5.5.6.3 Conjugation 3c: e, o, a

This group contains verbs in **-ać**, **-ec**, **-eć**, **-yc**, **-uc** and **-c**. Most verbs here are imperfective in meaning. The present tense stem differs from the infinitive stem. This is due to the softening of the stem consonant when followed by **-e**. Also vowel changes may occur, so that the first person singular and third person plural differ from the remaining persons. The present tense endings are given in the table.

Person	Ending	
ja	-ę	I
ty	-esz	you (sing.)
on/ona/ono	-e	he/she/it
my	-emy	we
wy	-ecie	you (pl.)
oni/one	-ą	they

5.5.6.3.1 Model 1: Verbs in -ać

This is a small group, having the consonant changes shown below. The **r - rz** change normally occurs throughout the tense. However, if the first person singular stem ends in **-r**, so does the third person plural stem; in all other persons the **-r** changes to **-rz** as in **brać** below.

r - rz	s - sz	k - cz	z - ż
brać (take)	piśać (write)	plakać (cry)	wiązać (tie)
biorę	piszę	placzę	wiążę
bierzesz	piszesz	placzesz	wiążesz
bierze	pisze	placze	wiąże
bierzemy	piszemy	placzymy	wiążemy
bierzecie	piszecie	placzeście	wiążecie
biorą	piszą	placzą	wiążą

Likewise

brać - piórę (wash)	czesać - czeszę (comb)	plukać - płuczę (rinse)	
karąć - karzę (punish)	kołysać - kołyszę (rock)	skakać - skaczę (jump)	
m - mi	p - pi	t - cz	w - wi
łamać (break)	łapać (catch)	dygotać (shiver)	rwać (tear)
łamię	łapię	dygotczę	rwę
łamiesz	łapiesz	dygotczesz	rwiesz
łamie	łapie	dygotcze	rwie
łamiemy	łapiemy	dygotczemy	rwieśmy
łamiecie	łapiecie	dygotczecie	rwiecie
łamią	łapią	dygotczą	rwą

Likewise:

kłamać – kłamię (lie)	drapać – drapię (scratch)
kapać – kapię (bath)	świergotać – świergoczę (chirp)
szczebiotać – szczebioczę (chirp)	chrupać – chrupię (crunch)
drzemać – drzemię (snooze)	sypać – sypię (pour)

5.5.6.3.2 Model 2: Verbs in -ec, -eć, -yc, -uc, -c

This comprises a small group. The stem of the first person singular is identical to that of the third person plural. In all other persons the consonant changes below occur.

g – ż	r – rz	k – cz
<i>strzec</i> (guard)	<i>trzeć</i> (rub)	<i>tluc</i> (smash)
strzege	trę	tlukę
strzeżesz	trzesz	tluczysz
strzeże	trze	tlucze
strzeżemy	trzemy	tluczemy
strzeżecie	trzećcie	tluczecie
strzeżę	trę	tlukę

Likewise:

strzyc – strzygę (cut, shear)	umrzeć – umrę (die) [perf.]	piec – piekę (bake)
móc – mogę (be able) ¹	drzeć – drę (tear)	wlec – wlokę (haul, drag)

¹ Indicates verb followed by infinitive. See 5.10 Modal auxiliary verbs.5.5.6.4 Conjugation 3d: *ę, e, a*

This group of verbs ends in -nąć and -nąć. Verbs in -nąć, a large group, are mostly imperfective in meaning. They have an extra *i* in all persons except the first singular and third plural. Verbs in -ąć, a small group, additionally, add *n* or *m* throughout, and may also show consonant changes (e.g. **ciąć – tnę**). They are often perfective. The endings are:

<i>Model 1: -nąć</i>	<i>Model 2: -ąć + n</i>	<i>Model 3: -ąć + m</i>
<i>ciągnąć</i> (pull)	<i>ciąć</i> (cut)	<i>zjąć</i> (take off)
ciągnę	tnę	zdejme
ciągniesz	tniesz	zdejmiesz
ciągnie	tnie	zdejmie
ciągniemy	tniemy	zdejmijemy
ciągniecie	tniecie	zdejmiecie
ciągną	tną	zdejmą

Likewise:

Model 1

biegnąć	run ¹
ginać	disappear
kopnąć	kick #
krzyknąć	shout #
kwitnąć	bloom
moknąć	get wet
marznąć	freeze
peknąć	burst #
plynąć	float, sail
rosnąć	grow
stanąć	stop, stand #
sunąć	move
szepnąć	whisper

¹ Alternative infinitive **biec** also exists.

Model 2

giąć – gnę	bend
kłąć – klnę	swear
odpiąć	unbutton #
odpocząć	rest #
zacząć	begin #
zapiąć	button #

Model 3

dmąć – dmę	blow
wziąć – wezmę	take #
zająć – zajmę	occupy #

5.5.6.5 Conjugation 3e: *ę, e, a*

This group of verbs ends in -ść and -źć. They are mostly imperfective in meaning. Softening of the final stem consonant, when followed by *e*, occurs in all persons except the first singular and third plural. These may also have different stem vowels (usually *o:e* alternation). The endings are as below.

s – si	n – ni	z – zi	t – ci	d – dzi
<i>nieść</i>	<i>kraść</i>	<i>wieźć</i>	<i>gnieść</i>	<i>iść</i>
(carry)	(steal)	(transport)	(crumple)	(go)
niosę	kradnę	wiozę	gniotę	idę
niesiesz	kradniesz	wieziesz	gnieciesz	idziesz
niesie	kradnie	wiezie	gniecie	idzie
niesiemy	kradniemy	wieziemy	gnieciami	idziemy
niesiecie	kradniecie	wieziecie	gnieciecie	idziecie
niosą	kradną	wiozą	gniotą	idą

Like *nieść*:

trząść – trzęszę, trzęsie, trzęszą (shake)

Like *wieźć*:

wleźć – wleżę, wlezie, wleżą (crawl into, enter) #

Like *iść*:

kłaść – kładę, kładzie, kładą (put, place)

wieść – wiodę, wiedzie, wiodą (lead)

pójść – pójdę, pójdzie, pójdą (go) #

znaleźć – znajdę, znajdzie, znajdą (find) #

Like *gnieść*:

pleść – plotę, plecie, plotą (weave)

Indicates perfective verb.

5.5.7 Conjugation 4

5.5.7.1 Conjugation 4a: ię, i, ią

This group of verbs ends in **-bić, -mić, -nić, -pić** and **-wić**. They are mostly imperfective in meaning. The **i** of the infinitive ending remains throughout the present tense. The endings are given in the table below.

Person	Ending	robić (make, do)	śnić (dream)	wątpić (doubt)
ja	-ię	robię	śnię	wątpię
ty	-isz	robisz	śnisz	wątpisz
on/ona/ono	-i	robi	śni	wątpi
my	-imy	robimy	śnimy	wątpimy
wy	-icie	robicie	śnicie	wątpicie
oni/one	-ią	robią	śnią	wątpią

Some common Conjugation 4a verbs

bawić się	(amuse oneself)	mówić	(say)
bronić	(defend)	robić	(make, do)
dziwić się	(be amazed)	śnić	(dream)
dzwonić	(ring)	topić	(drown)
gonić	(race, chase)	tropić	(hunt, track)
gubić	(lose)	wątpić	(doubt)
lubić	(like)	żeńić się	(marry, take a wife)
martwić się	(worry)		

5.5.7.2 Conjugation 4b: ę, i, ą

This group of verbs ends in **-ić**, though a few verbs in **-oić/-eić/-ać** and **-ęć** also belong here. They are mostly imperfective in meaning. In the first singular and third plural only of *some* **-ić** verbs, loss of the **i** of the infinitive ending causes a change in the stem consonant as below. In the *remaining* **-ić** verbs (usual ending: **-cić, -lić, -dzić**) and in all **-ęć** verbs, in all persons except the first singular and third plural, the stem consonant, followed by **i**, is softened but not changed. The endings are given in the table below.

si - sz	zi - ż	ści - szcz	ździ - żdzi
prosić (ask)	wozić (transport)	czyścić (clean)	jeździć (travel)
proszę	wożę	czyścę	jeżdżę
prosisz	wozisz	czyścisz	jeździsz

prosi	wozi	czyści	jeździ
prosimy	wozimy	czyścimy	jeździmy
proście	wozicie	czyścicie	jeździcie
proszą	wożą	czyścą	jeżdżą

-ęć	-oić/-eić/-ać:	ję, i, ją	
mysleć (think)	kroić (cut)	kleić (glue)	stać (stand)
myślę	kroję	kleję	stoję
myślisz	kroisz	kleisz	stoisz
myśli	kroi	klei	stoi
myślimy	kroimy	kleimy	stoimy
myślicie	kroicie	kleicie	stoicie
myślą	kroją	kleją	stoją

Like prosić	duścić	choke
	nosić	carry
Like wozić	mrozić	freeze
	grozić	threaten
Like czyścić	gościć	entertain
	mieścić się	be contained
Like kroić	stroić	adorn
	poić	give to drink
	niepokoić	worry
	troić się	triple

Some common Conjugation 4b verbs in -ęć

boleć	hurt	skrzypieć	squeak
lecieć	fly	widzieć	see
siedzieć	sit	woleć	prefer

Some common Conjugation 4b verbs with consonant softening

These verbs are conjugated like **mysleć** above:

brudzić	dirty	marudzić	linger, grumble
budzić	waken	mylić	confuse
budzić się	wake up	mylić się	make an error
chodzić	walk	nudzić	bore
chrząć	christen	nudzić się	be bored
chwalić	praise	palić	smoke, burn
golić	shave	placić	pay
golić się	shave oneself	prowadzić	lead
klócić się	argue	radzić	advise
kreć	turn		

rodzić	bear a child	stracić	lose #
rodzić się	be born	szkodzić	harm
skrócić	shorten #	śledzić	pursue
smucić	sadden	twierdzić	maintain, affirm
smuć się	be sad	wstydzić się	be shy

Indicates a perfective verb.

5.5.7.3 Conjugation 4c: *e, y, a*

This group of verbs, mostly imperfective in meaning, usually ends in *-yć*, though some *-eć* verbs also belong here. The verb stem typically ends in *-cz-*, *-szcz-*, *-sz-*, *-ż-*, *-źdź-* or *-rz-*. The conjugation is easy because no consonant or vowel changes occur. The endings are given in the table.

Person	Ending	<i>kończyć</i> (end)	<i>wrzeszczeć</i> (scream)	<i>słyszeć</i> (hear)	<i>leżeć</i> (lie)	<i>wierzyć</i> (believe)
ja	-ę	kończę	wrzeszczę	słyszę	leżę	wierzę
ty	-ysz	kończysz	wrzeszczysz	śliszysz	leżysz	wierzysz
on/ona/ono	-y	kończy	wrzeszczy	śliszy	leży	wierzy
my	-ymy	kończymy	wrzeszczymy	śliszemy	leżymy	wierzemy
wy	-ycie	kończycie	wrzeszczycie	śliszycie	leżycie	wierzycie
oni/one	-ą	kończą	wrzeszczą	śliszą	leżą	wierzą

Some common Conjugation 4c verbs

dotyczyć	apply to	cieszyć	gladden
kończyć	end	cieszyć się	rejoice
leczyć	heal	kruszyć	crumble
liczyć	count	straszyć	frighten
łączyć	join	suszyć	dry
przeczyć	disagree	słyszeć	hear
tańczyć	dance		
tłumaczyć	translate	krażyć	revolve, circle
toczyć	roll	lekceważyć	disregard, slight
uczyć	teach	szużyć	serve
uczyć się	learn, study	położyć	lay down #
znaczyć	mean	ważyć	weigh *
zobaczyć	see #	drzeć	tremble
żyć	wish	leżeć	lie
jęczeć	groan, wail	miażdżyć	crush
krzyczeć	shout		
sterzeć	stick out	marzyć	wish
mrużać	mutter	patrzeć/patrzeć	look at

5.6 PAST TENSE

In this section, for verbs not fully conjugated, the persons given are first and third singular masculine and third plural masculine and feminine. The remaining persons are easily worked out from these.

5.6.1 Function

The Polish past tense, according to context, can correspond to various English past tenses.

In *imperfective* verbs the past tense corresponds to these English tenses:

Past continuous: **Kupowałem samochód, kiedy podszedł pan.**
I was buying a car when a man walked up.

*Simple past –
during action:* **Firma kupowała samochody w Niemczech.**
The firm bought cars in Germany.

*'Used to' or
'would' – habit:* **Zawsze tam kupowałem paliwo.**
I always used to buy petrol there.

Biedni kupowali najgorsze paliwo.
The poor would buy the worst petrol.

In *perfective* verbs the past tense corresponds to these English tenses:

Simple past: **Wczoraj kupilem samochód.**
I bought a car yesterday.

Present perfect: **Już kupilem samochód.**
I've bought a car already.

Past perfect: **Kiedy chciałem sprzedać samochód, już sobie kupilem.**
When he wanted to sell his car, I had already bought myself one.

5.6.2 Formation

The past tense, unlike the present tenses, distinguishes between the three genders in the singular, and between masculine 'men' nouns and all other nouns in the plural.

Apart from the exceptions listed below, to form the past tense of most Polish verbs, imperfective and perfective, add the following endings to the infinitive without its *-ć*:

	Singular		Plural		
	Masculine	Feminine Neuter	Men	Nouns	Other Nouns
1st person	(ja) - <i>lem</i>	- <i>lam</i>	-	(my) - <i>liśmy</i>	- <i>łyśmy</i>
2nd person	(ty) - <i>leś</i>	- <i>łaś</i>	-	(wy) - <i>liście</i>	- <i>łyście</i>
3rd person	(on) - <i>ł</i>	(ona) - <i>ła</i>	(ono) - <i>ło</i>	(oni) - <i>li</i>	(one) - <i>ły</i>

Notes:

- The plural for men nouns has **-li** not **-ły** throughout. It is also used for subjects of mixed male and female or mixed male and neuter gender.
- In the singular, the stress is on the second last syllable; in the plural, on the third last syllable.

The past tense forms of **być**, **kochać**, **robić** and **czuć** are given below.

być (be)

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja byłem	ja byłam	-	my byliśmy	my byłyśmy
ty byłeś	ty byłaś	-	wy byliście	wy byłyście
on był	ona była	ono było	oni byli	one były

kochać (love)

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja kochałem	ja kochałam	-	my kochaliśmy	my kochałyśmy
ty kochałeś	ty kochałaś	-	wy kochaliście	wy kochałyście
on kochał	ona kochała	ono kochało	oni kochali	one kochały

robić (make, do)

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja robiłem	ja robiłam	-	my robiliśmy	my robiłyśmy
ty robiłeś	ty robiłaś	-	wy robiliście	wy robiłyście
on robił	ona robiła	ono robiło	oni robili	one robiły

czuć (feel)

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja czułem	ja czułam	-	my czuliśmy	my czułyśmy
ty czułeś	ty czułaś	-	wy czuliście	wy czułyście
on czuł	ona czuła	ono czuło	oni czuli	one czuły

There are three groups of exceptions.

- Verbs in **-eć** change the **e** of the infinitive into **a** before **ł**. Before **ł** the **e** remains:

mieć (have)

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja miałem	ja miałam	-	my mieliśmy	my miałyśmy
ty miałeś	ty miałaś	-	wy mieliście	wy miałyście
on miał	ona miała	ono miało	oni mieli	one miały

Likewise: **chcieć**, **lecieć**, **leżeć**, **musieć**, **myśleć**, **rozumieć**, **siedzieć**, **umieć**, **widzieć**, **wiedzieć**, **woleć**, etc.

Note: **patrzeć/patrzeć** is conjugated as **być**, i.e. **patrzyłem**, **patrzył**, **patrzyli**, **patrzyły**.

- Verbs in **-ąć** and **-nąć** change the **a** of the infinitive into **ę** everywhere except the masculine singular.

wziąć (take)

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja wziąłem	ja wzięłam	-	my wzięliśmy	my wzięłyśmy
ty wziąłeś	ty wzięłaś	-	wy wzięliście	wy wzięłyście
on wziął	ona wzięła	ono wzięło	oni wzięli	one wzięły

ciągnąć (pull)

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja ciągnąłem	ja ciągnęłam	-	my ciągnęliśmy	my ciągnęłyśmy
ty ciągnąłeś	ty ciągnęłaś	-	wy ciągnęliście	wy ciągnęłyście
on ciągnął	ona ciągnęła	ono ciągnęło	oni ciągnęli	one ciągnęły

Some verbs in **-nąć** omit **ną**: **biegnąć**: **biegłem**, **biegł**, **biegli**/**biegły** (run).

Some verbs in **-nąć** undergo the vowel alternation **o**: **ó** in the third person masculine singular and, perhaps, softening of the consonant before **ł** in the masculine plural: **moknąć**: **mokłem**, **mokł**, **mokli**/**mokły** (get wet); **rosnąć**: **rostem**, **rosł**, **rosli**/**rosły** (grow).

- Verbs in **-c**, **-śc** and **-źc** do not form the past tense from the infinitive. Instead, *imperfective* verbs with these infinitives insert, before the **ł**, the same consonant as exists in their present tense:

kłaść (place) [present tense **kładę**]

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja kładłem	ja kładłam	-	my kładliśmy	my kładłyśmy
ty kładłeś	ty kładłaś	-	wy kładliście	wy kładłyście
on kładł	ona kładła	ono kładło	oni kładli	one kładły

Likewise: **kraść**: **kradłem**, **kradł**, **kradli**/**kradły** (steal); **piec**: **piekłem**, **piekł**, **piekli**/**piekły** (bake).

Perfective verbs (which have no present tense) insert the same consonant as exists in the present tense of the corresponding imperfective verb.

ucieć (escape) [imperfective **uciekać**: **uciekam**]

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja uciekłem	ja ucieklam	–	my uciekliśmy	my uciekłyśmy
ty uciekleś	ty ucieklaś	–	wy uciekliście	wy uciekłyście
on uciekł	ona uciekla	ono uciekło	oni uciekli	one uciekły

Likewise: **upaść**: **upadłem**, **upadł**, **upadli/upadły** (fall).

Additionally, in this group, the vowel alternation **o**: **ó** may occur in the third person masculine singular. In the masculine plural, before **I**, change of vowel to **e** often occurs, perhaps with softening of the following consonant (usually **s** or **z**):

nieść (carry)

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja niosłem	ja niosłam	–	my nieśliśmy	my niosłyśmy
ty niosłeś	ty niosłaś	–	wy nieśliście	wy niosłyście
on niośł	ona niosła	ono niosło	oni nieśli	one niosły

Likewise:

gniść : gniotłem, gniótł, gniotli/gniotły	crumple
pleść : plotłem, plótł, plotli/plotły	weave
wieść : wiodłem, wiódł, wiodli/wiodły	lead
wieźć : wiozłem, wioźł, wieźli/wiozły	transport
znaleźć : znalazłem, znalazł, znaleźli/znalazły	find
usiąść : usiadłem, usiadł, usiedli/usiadły	sit down

5.6.3 Common verbs with irregular past tenses

móc : mogłem, mógł, mogli/mogły	be able
pomóc : pomogłem, pomógł, pomogli/pomogły	help
drzeć : darłem, darł, darli/darły	tear
umrzeć : umarłem, umarł, umarli/umarły	die
wytrzeć : wytarłem, wytarł, wytarli/wytarły	wipe
jeść : jadłem, jadł, jedli/jadły	eat

Iść and its derivatives insert an extra **e** when pronunciation demands it.

iść (go)

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja szedłem	ja szłam	–	my szliśmy	my szłyśmy
ty szedłeś	ty szłaś	–	wy szliście	wy szłyście
on szedł	ona szła	ono szło	oni szli	one szły

Likewise:

pójść : poszedłem/poszłam, poszedł/poszła, poszli/poszły	go
wejść : wszedłem/weszłam, wszedł/weszła, weszli/weszły	come in
wyjść : wyszedłem/wyszłam, wyszedł/wyszła, wyszli/wyszły	go out
dojść : doszedłem/doszłam, doszedł/dosza, doszli/doszły	reach
przejść : przyszedłem/przyszłam, przyszedł/przyszła, przyszli/przyszły	come

5.6.4 Movable person suffixes

The past tense person suffixes **-m**, **-ś**, **-śmy** and **-ście** are movable. Although attachment to the verb is correct and most common, in colloquial usage the suffixes are often attached to the first word in a sentence or clause (usually a pronoun, adverb or question word, but possibly a noun or adjective). Attachment is normally after a vowel (for sound) except **ą** and **ę**. When the suffix is moved, any **-e-** in the verb ending before it is lost. Attachment of **-m** is less common, but is heard in villages, among older people, and occurs in old literature/proverbs.

Suffix on verb

Wyjechaliśmy rano.

We set off in the morning.

Dlaczego nie kupiłeś chleba?

Why didn't you buy the/an
bread?

Kogo widzieliście?

Whom did you see?

Gdzie byłeś?

Where were you?/Where
have you been?

Długo na nas czekałaś?

Did you wait long for us?

Byliśmy bardzo zmęczeni.

We were very tired.

Czy mieliście pieniądze?

Did you have any money?

Powiedz, jakie miasta

zwiedziłeś.

Tell me, which towns did
you visit?

Suffix on stressed word

Myśmy rano wyjechali. Ranośmy

wyjechali [very colloq.].

Dlaczegoś nie kupił chleba? [loss of 'e']

Kogoście widzieli?

Gdzie była? Tyś gdzie była?

Długo na nas czekała? Tyś długo na nas czekała?

Bardzośmy byli zmęczeni.

Zmęczeniśmy byli bardzo [old].

Czyście mieli pieniądze? Pieniądzeście mieli?

Powiedz, jakies miasta zwiedził.

Co chciałem, to miałem.
Whatever I wanted, that
I had.

Com chciałem, to miałem.

5.7 FUTURE TENSE

5.7.1 Function

The Polish future tense translates:

- 1 In imperfective verbs – the English *future continuous* tense: 'I will/shall be ...ing' or 'I'm going to be ...ing'.
- 2 In perfective verbs – the English *future simple* tense: 'I will/shall ...' or 'I'm going to ...'.
- 3 The English *future perfect* tense: 'I will/shall have ...'.
- 4 The English *present* tense after conjunctions of *time and condition* – 'When I arrive (meaning 'will arrive') I'll ring you.'

5.7.2 Formation

5.7.2.1 Imperfective verbs

Imperfective verbs have a future composite tense formed in one of two ways – the future tense of **być** (to be) and either the infinitive or the former past participle. The former past participle is identical to the third person singular and third person plural of the *past* tense.

The future tense of **być** is irregular:

Singular		Plural	
1st person	(ja)	będę	(my) będziemy
2nd person	(ty)	będziesz	(wy) będziecie
3rd person	(on/ona/ono)	będzie	(oni/one) będą

Future with **będę** and infinitive, e.g. **kupować** (buy):

ja	będę	kupować	my	będziemy	kupować
ty	będziesz	kupować	wy	będziecie	kupować
on/ona/ono	będzie	kupować	oni/one	będą	kupować

Future with **będę** and past tense (this form is more common):

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja będę	ja będę	–	my będziemy	my będziemy
kupował	kupowała		kupowali	kupowały

ty będziesz	ty będziesz	–	wy będziecie	wy będziecie
kupował	kupowała		kupowali	kupowały
on będzie	ona będzie	ono będzie	oni będą	one będą
kupował	kupowała	kupowało	kupowali	kupowały

Note: Verbs followed by an infinitive, usually modal verbs, must use this form: **Będę musiał czekać dwie godziny** (I'll have to wait two hours) *not* **Będę musieć czekać** ...

5.7.2.2 Perfective verbs

The future of a perfective verb depends on the conjugation to which the verb belongs. The *present* tense endings are used to form the future.

5.7.2.2.1 Prefixed verbs

The future tense of a perfective verb formed by the addition of a *prefix* to an imperfective verb is simply the present tense of the imperfective verb preceded by that prefix. For example:

Imperfective verb	Present tense	Perfective verb	Future tense
czekać (wait)	czekam	zaczekać	zaczekam
ciągnąć (pull)	ciągnę	pociągnąć	pociągnę
gotować (cook)	gotuję	ugotować	ugotuję
jeść (eat)	jem	zjeść	zjem
kończyć (finish)	kończę	skończyć	skończę
żyć (live)	żyję	przeżyć	przeżyję

Note: Verbs of all conjugations occur here, including many Conjugation 1 verbs in **-ać** and Conjugation 3a verbs in **-ować**.

5.7.2.2.2 Stem-altered verbs

The future tense of a verb whose imperfective and perfective forms have different *stems* is less easy. The conjugation of the verb must be known so that the correct *present* tense endings can be added to form the future (see 5.5. Present tense). Fortunately, there are fewer verbs of this type.

Conjugation	Present tense endings	Perfective verb	Future tense
2b	em, e, edzą	powiedzieć	powi-em, -esz, -e, -emy, -ecie, -edzą
3c, Model 2	ę, e, a	umrzeć	umrę, umrz-esz, -e, -emy, -ecie, umrą
3d, Model 1	ę, e, a	dotknąć	dotknę, dotkni-esz, -e, -emy, -ecie, dotkną
3d, Model 2	ę, e, a	zacząć	zacznę, zaczniesz, -e, -emy, -ecie, zaczną

3d, Model 3	ę, e, ą	wziąć	wzję	wzję, weźmi-esz, -e, -emy, -ecie, wezmą
3e	ę, e, ą	usiąść	usiądę	usiądę, usiądzi-esz, -e, -emy, -ecie, usiądą
3e	ę, e, ą	pójść	pójdę	pójdę, pójdzi-esz, -e, -emy, -ecie, pójda
3e	ę, e, ą	znaleźć	znajdę	znajdę, znajdzi-esz, -e, -emy, -ecie, znajdą
4a	ię, i, ia	postanović	postanowię	postanowię, -isz, -i, -imy, -icie, -ią
4b	ę, i, ą	powiesić	powieszę	powieszę, powiesz, -i, -imy, -icie, powieszą
4c	ę, y, ą	włączyć	włączę	włączę, -ysz, -y, -ymy, -ycie, -ą

kupić (buy) – 4a		zobaczyć (see) – 4c		uspokoić (calm) – 4b	
<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
ja kupię	my kupimy	zobaczę	zobaczemy	uspokoję	uspokoimy
ty kupisz	wy kupicie	zobaczysz	zobaczycie	uspokoisz	uspokoicie
on/a/o kupi	oni/one kupią	zobaczy	zobaczą	uspokoi	uspokoją

*Imperfective verbs***Będę czekał/czekała na ciebie.**

I will/shall be waiting for you.

Tomek będzie się bawił/bawić z Jackiem.

Tom is going to play with Jake [regularly].

Będziemy budowali/budować dom.

We are going to build a house.

Czy będziecie cały dzień siedzieli/siedzieć w domu?

Are you going to sit at home all day?

Anna będzie gotowała/gotować obiad.

Anna will be cooking lunch.

Dziecko będzie chodziło/chodzić do tej szkoły.

The child will be attending this school.

*Perfective verbs***Zaczekam na ciebie.**

I'll wait for you.

Tomek pobawi się z Jackiem.

Tom will play with Jake [for a while].

Zbudujemy dom.

We'll build a house.

Jutro posiedzę w domu.

I'll sit at home tomorrow.

Anna ugotuje obiad.

Anna will cook lunch.

W wrześniu dziecko pójdzie do szkoły.

The child will go to school in September.

5.7.3 Irregular future tenses

dać (give)	dam, dasz, da, damy, dacie, dadzą
pomóc (help)	pomogę, pomożesz, -e, -emy, -ecie, pomogą
pójść (go)	pójdę, pójdzi-esz, -e, -emy, -ecie, pójda
wejść (come in)	wejdę, wejdzi-esz, -e, -emy, -ecie, wejdą
wyjść (go out)	wyjdę, wyjdzi-esz, -e, -emy, -ecie, wyjdą
dojść (reach)	dojdę, dojdzi-esz, -e, -emy, -ecie, dojdą
przyjść (come)	przyjdę, przyjdzi-esz, -e, -emy, -ecie, przyjdą

5.7.4 English present tense with future meaning

In subordinate clauses, after conjunctions of time and condition (shown in capitals), Polish uses the future tense, usually with a perfective verb, where English uses the present tense.

Będę czekał, AŻ przyjdiesz.

I'll wait until you come [will come].

KIEDY będę w Krakowie, zwiędzę zamek.

When I am [will be] in Kraków I'll visit the castle.

Zadzwoń, JAK TYLKO dojadę.

I'll ring as soon as I arrive [will arrive].

DOPÓKI będę żył, będę kochał Polskę.

As long as I live [shall live] I will love Poland.

ZANIM Mama wróci, pozbieraj zabawki.

Pick up your toys before Mum returns [will return].

Trzeba czekać, DOPÓKI autobus nie przyjedzie [note *nie* – see 11.2.1].

We must wait until the bus comes [will come].

JAK się ożenię, to kupię dom.

When I get [will get] married I'll buy a house.

JEŚLI zdam egzamin, to pójdę na studia.

If I pass [will pass] the exam I'll go to university.

Co zrobisz, JEŻELI będzie padać?

What will you do if it rains [will rain]?

5.7.5 English future perfect tense

English uses the future perfect tense to say something will have occurred by a specified time (but the sentence has the same meaning if rendered with the future tense). Polish uses the future tense here, usually with a *perfective* verb since the speaker is imagining the action as completed. Actions which will still be incomplete by a specified time are expressed with the future tense of *imperfective* verbs.

Do pierwszej ugotuję obiad.

I will cook/will have cooked lunch by one o'clock. [Perf.]

Skończę książkę do soboty.

I will finish/will have finished the book by Saturday. [Perf.]

Do tego czasu nauczę się polskiego.

I will learn/will have learned Polish by then. [Perf.]

W maju będę uczył już pięć lat.

In May I will have been teaching for five years. [Imperf.]

5.8 CONDITIONAL TENSE

5.8.1 Function

The Polish conditional tense expresses:

- 1 Wishes and polite requests.
- 2 Polite but slightly aggressive commands.
- 3 Commands, doubts, fears, advice or wishes in subordinate clauses after **żeby**.
- 4 Hypothetical possible/impossible conditions in the present, future or past.

5.8.2 Formation

The conditional tense is formed from the third person singular and third person plural of the past tense, plus the endings below. The tense can be formed from imperfective and perfective verbs. The word stress remains as it was in the past tense form of the verb.

Singular		Plural		
1st person	(ja)	-bym	(my)	-byśmy
2nd person	(ty)	-byś	(wy)	-byście
3rd person	(on/ona/ono)	-by	(oni/one)	-by

Note: The endings do not distinguish between the genders but the tense does (see below).

być (be)

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja byłbym	ja byłabym	–	my byliśmy	my byłyśmy
ty byłbyś	ty byłabyś	–	wy byliście	wy byłyście
on byłby	ona byłaby	ono byłoby	oni byłiby	one byłyby

mieć (have) [note vowel change – see 5.6.2]

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja miałbym	ja miałabym	–	my mielibyśmy	my miałybyśmy
ty miałbyś	ty miałabyś	–	wy mielibyście	wy miałybyście
on miałby	ona miałaby	ono miałoby	oni mieliby	one miałyby

Likewise: **chcieć** (wish, want): **chciałbym, chciałyby, chcieliby, chciałyby.**

kupić (buy)

Masc.	Fem.	Neut.	Men	Other nouns
ja kupiłbym	ja kupiłabym	–	my kupilibyśmy	my kupiłybyśmy
ty kupiłbyś	ty kupiłabyś	–	wy kupilibyście	wy kupiłybyście
on kupiłby	ona kupiłaby	ono kupiłoby	oni kupiliby	one kupiłyby

5.8.3 Movable person endings

All conditional endings can be detached from their verbs. They are usually placed after the first stressed word in a sentence or clause. They are attached to conjunctions (see 5.8.4.4 below), but stand separately after other parts of speech as in the examples below.

Gdzie byś pojechała na wakacje?	Where would you go for your holidays?
Jaki byś kupił samochód?	What type of car would you buy?
Tutaj byście nie chcieli mieszkać.	You would not want to live here.

W Warszawie **byś znalazła szczęście**. You would find happiness in Warsaw.

Chętnie byśmy poszli do kina. We would gladly go to the cinema.
Ja bym tego nie robił. I wouldn't do that.

Nie wiem, czy by wróciła do Polski. I don't know if she would return to Poland.

5.8.4 Usage

Verbs in all four categories below are usually perfective since the speaker is imagining the desired action as completed. However, a regular desired action requires an imperfective verb.

5.8.4.1 Wishes and polite requests

(a) Same subject = conditional tense + infinitive

Czy mogłbyś poczekać parę minut?
 Could you wait a few minutes? [Perf.]

Chciałbym pojechać do Anglii.
 I would like to go to England. [Perf.]

Chciałabym być szczęśliwa.
 I would like to be happy. [Perf.]

Chcielibyśmy się raz przejechać na sankach.
 We would like to have a sleigh ride. [Perf.]

Chcielibyśmy ciągle jeździć na sankach.
 We would like to keep riding on sleighs. [Imperf.]

Janek chciałby się nauczyć polskiego.
 John would like to learn Polish. [Perf.]

Dalby Bóg jakąś pracę.
 If only God would give me a job. [Perf.]

(b) Different subjects = conditional tense + **żeby** + conditional tense

Note: the conjunction **żeby** (that) already includes part of the conditional ending, namely **by**.

Chciałbym, żeby Marek pojechał do Anglii.
 I would like Mark to go to England. [Perf.]

Chciałabym, żeby Marta była szczęśliwa.
 I would like Martha to be happy. [Perf.]

Chcielibyśmy, żebyście się nauczyli polskiego.
 We would like you to learn Polish. [Perf.]

Chcielibyśmy, żebyście się uczyli polskiego.
 We would like you to be learning Polish. [Imperf.]

5.8.4.2 *Polite, but slightly aggressive commands (thus avoiding use of imperative or **proszę** + infinitive)*

Napisałbyś do matki!

You could write to your mother! Why don't you write to your mother?

Dalibyście mi wreszcie święty spokój!
 Will you finally give me some peace!

5.8.4.3 *Commands, doubts, fears, advice or wishes in subordinate clauses after conjunction **żeby** with ending*

The conditional verb can often be replaced by an infinitive, especially if the subjects of the main and subordinate clauses are identical.

Mówił, żebyśmy jechali pociągiem. [Mówił, żeby jechać pociągiem.]
 He told us to go by train.

Nie wierzę, żeby Marta była tak mądra.
 I don't believe Marta is so clever.

Boję się, żebyście się nie zgubili.
 I'm afraid that you might get lost.

Dobrze by było, żebym miał pracę. [Dobrze by było mieć pracę.]
 It would be good to have a job.

Radzę ci, żebyś przyszedł wcześniej. [Radzę ci przyjść wcześniej.]
 I advise you to come early.

5.8.4.4 *Hypothetical possible/impossible conditions in the present, future or past*

These conditions imply a 'but'. Here the 'if' clause begins with the conjunction **jeśli**, **jeżeli**, **gdyby** or **jakby**. **Gdyby** or **jakby** express almost impossible conditions; **jakby** is colloquial and, being hard to say, is used less than **gdyby**. The conditional ending is already included in the conjunction:

Jeśli/**jeżeli**/ + [subordinate clause ... , to + [main clause with
gdyby/**jakby** with verb in conditional] verb in conditional].

Alternatively, the main clause may stand first. If the 'if' clause precedes the main clause, we link the clauses with **to** (then):

Jeśli **nie było żadnego pociągu, to pojadę autobusem.**
Pojadę autobusem, jeśli **nie było żadnego pociągu.**

If there is no train at all, I'll go by bus.

Jeżeli **się spóźnił, to nie czekaj.**
 If I'm late, don't wait.

Bylibyśmy szczęśliwi, gdybyśmy znaleźli pracę.
Gdybyśmy znaleźli pracę, to bylibyśmy szczęśliwi.
 We would be happy if we found work.

5.8.5 Conditional ambiguity

Because Polish has no conditional perfect (i.e. 'would have ...') tense, hypothetical conditional sentences can sometimes be ambiguous, for example:

Gdybym miał pieniądze, to kupiłbym dom.

If I had the money I would buy a house.

If I had had the money I would have bought a house.

To avoid ambiguity, we can:

(a) Insert a clarifying adverb:

Gdybym dzisiaj (now) miał pieniądze, to kupiłbym dom.

Gdybym wtedy (then) miał pieniądze, to kupiłbym dom.

(b) Use an **ale** (but) clause instead:

Kupiłbym dom, ale nie mam pieniędzy.

Kupiłbym dom, ale nie miałem pieniędzy.

5.8.6 Real possible conditions in the present or future

These 'if' clauses begin with the conjunction **jeśli** or **jeżeli** (which mean the same). They do *not* use the conditional tense. If the main clause is in the future, so too is the 'if' clause (although, in English, it is in the present tense):

Jeśli/jeżeli + [subordinate clause with, to + [main clause with verb in present/future]

Alternatively, the main clause may stand first. If the 'if' clause precedes the main clause, we link the clauses with **to** (then):

Jeśli będzie pociąg, to pojadę do Krakowa.

Pojadę do Krakowa, jeśli będzie pociąg.

I'll go to Krakow if there is a train.

Jeśli będziesz miał czas, to wstąpi do mnie.

Wstąpi do mnie, jeśli będziesz miał czas.

If you have time, drop in on me.

Jeżeli nie ma pociągu, to jadę autobusem.

Jadę autobusem, jeżeli nie ma pociągu.

If there is no train I go by bus.

Jeżeli Antoni nie wie, to spytaj się Doroty./Spytaj się Doroty, jeżeli Antoni nie wie.

If Antony doesn't know, (then) ask Dorothy.

5.9 REFLEXIVE VERBS

5.9.1 Function

Reflexive verbs reflect the action of the verb back to the subject. The reflexive pronoun **się** translates 'myself, yourself, ourselves, themselves', etc. The present tense of **myć się** (to wash oneself) is shown in the table.

	Singular		Plural	
1st person	(ja) myję się		(my) myjemy się	
2nd person	(ty) myjesz się		(wy) myjecie się	
3rd person	(on/ona/ono) myje się		(oni/one) myją się	

Notes:

1 **Się** also translates the reciprocal pronoun 'each other/one another'. So, 'They love each other' is **Kochają się** and 'We know each other' is **Znamy się**.

2 The emphatic demonstrative 'self' is translated by the adjective **sam**. So, 'I'll go myself' is **Sam pójdę** (see 8.3.1).

Polish has many reflexive verbs. They occur in all conjugations and obey the tense rules given for non-reflexive verbs. Some verbs are always reflexive, for example:

bać się (be afraid) **śmiać się** (laugh) **opiekować się** (look after)

Many verbs have two forms – non-reflexive and reflexive – with different meanings:

uczyć (teach) – **uczyć się** (learn)
nadawać (post) – **nadawać się** (be suitable)
czuć (feel, smell) – **czuć się** (feel, e.g. ill)
chwalić (praise) – **chwalić się** (boast)

Sometimes it is unclear why a Polish verb is reflexive, e.g. **spodziewać się** (expect).

5.9.2 Position of się

The position of **się** is variable. Usually, it stands after the first stressed word in the sentence or after/before the verb to which it belongs. In very short sentences **się** can stand at the end.

Cieszę się.

Maciej chce się napić.

Siostra nazywa się Irena.

Dzieci czują się dobrze.

Dzieci się źle czują.

I'm glad.

Maciej wants a drink.

My sister is called Irene.

The children feel well.

The children feel unwell.

Note: In a succession of reflexive verbs, **się** is not usually repeated, unless clarity demands it:

Chłopcy myją się i ubierają (się).	The boys are washing and dressing.
Kasia uczy się i bawi (się).	Kate learns and plays.
But: Kasia bawi się i uczy.	Kate plays and teaches.

5.9.3 Translating 'one/you/they'

This is a Polish oddity. **Się** is often added to the third person singular of *non-reflexive* verbs to translate the general 'one/you/they', a statement in the passive voice, or a request or command.

Tutaj się dobrze śpi.

One sleeps well here. [Polish has no verb **spać się**.]

Do lasu idzie się prosto, potem skręca się w lewo.

To get to the wood you go straight, then turn left.

Wstawało się, jadło się śniadanie i wychodziło się.

One got up, had breakfast and went out.

Jak się szuka nieszczęścia, to się je znajduje.

If one looks for trouble, one finds it.

Tam nadaje się listy.

You post letters over there.

Tak się mówi.

That's how it is said.

Takie bajki słyszy się w telewizji!

Such fables are heard on television!

Jak się pisze „Polska”?

How do you spell 'Poland'?

Mięso gotuje się na wolnym ogniu.

Cook the meat over a low heat.

Zaleca się ostrożność.

Caution advised.

Uprasza się publiczności o zachowanie czystości.

Please leave no rubbish.

An agent can be defined using a noun/pronoun in the dative case:

Jak ci się spało?

How did *you* sleep? [lit. How was sleeping to you?]

Każdemu się dobrze spało.

Everyone slept well. [lit. Sleeping was well to everyone.]

Czy ludziom się tu dobrze mieszka?

Do *people* live happily here? [lit. Is living happy to people here?]

Małym dzieciom opowiada się bajki.

You tell stories to *little children*.

Some common reflexive verbs (*imperfective shown*)

bać się	be afraid	niepokoić się	worry
bawić się	play	okazywać się	appear, turn out
bić się	fight		that ...
budzić się	wake up	opiekować się	look after
cieszyć się	be glad	przygotowywać się	get ready
czesać się	comb oneself	pytać się	ask
czuć się	feel	spodziewać się	expect
denerwować się	be anxious	spóźniać się	be late
dziać się	be happening	stać się [perf.]	to become
dziwić się	be amazed	starać się	try hard
dowiadzać się	find out about	śmiać się	laugh
gniewać się	be angry	śpieszyć [or	hurry
golić się	shave oneself	spieszyć] się	
interesować się	be interested	ubierać się	dress oneself
kapać się	have a bath	uczyć się	learn
kłócić się	argue	umawiać się	arrange to meet
mieć się	to be [health]	upić się [perf.]	get drunk
modlić się	pray	zbierać się	congregate
myć się	wash oneself	zbliżać się	approach
napić się [perf.]	have a drink	żegnać się	take leave of
nazywać się	be called	żeńić się	get married

5.10 MODAL AUXILIARY VERBS

5.10.1 Function

Polish has six modal auxiliary verbs: **chcieć**, **mieć**, **móc**, **musieć**, **potrafić** and the incomplete verb **powinieneć**. They are used to talk about things which we are able/allowed to, must, should, may or want to do. They are followed by an infinitive. **Mieć** and **chcieć** are also used as ordinary verbs, in which usage they are followed by a direct object.

Mam psa.

I have a dog.

Chcesz jabłko?

Do you want an apple?

Some impersonal verbs, e.g. *trzeba, należy* are used in a modal way (see 5.11 Impersonal verbs).

5.10.2 Meaning

chcieć	to want/wish to
musieć	to have to, must [Negative meaning is 'do not have to/need not' not 'must not'.]
móc	to be able/allowed to, can
mieć	to be supposed/have to
potrafić	to know/have learned how to, be capable of, contrive to, succeed, try but fail
powiniennem	I ought to, should.

5.10.2.1 *Chcieć/musieć/móc/mieć*

	chcieć		musieć	
	<i>Sing.</i>	<i>Pl.</i>	<i>Sing.</i>	<i>Pl.</i>
<i>Pres.</i> 1	chcę	chcemy	muszę	musimy
2	chcesz	chcecie	musisz	musicie
3	chce	chcą	musi	muszą
<i>Past.</i> 1	chciałem	–	musiałem	–
3	chciał	chcieli/chciały	musiał	musieli/musiwały
<i>Cond.</i> 1	chciałbym	–	musiałbym	–
3	chciałby	chcieliby/ chciałyby	musiałby	musieliby/ musiałyby
<i>Fut.</i> 1	będę chciał	–	będę musiał	–
3	będzie chciał	będą chcieli/ chciały	będzie musiał	będą musieli/ musiały
<i>Imp.</i> 1	–	chciejmy	–	–
2	–	chciejcie	–	–
3	–	niech chce	–	–
<i>Adverb. participle</i>	chcąc		musząc	
<i>Imperf.</i>	chcąc		–	
<i>Perf.</i>	zechciawszy*		–	
<i>Adject. participle</i>	–			
<i>Sing.</i>	chcący/a/e		muszący/a/e	
<i>Pl.</i>	chcący/e		muszący/e	

móc

	<i>Sing.</i>	<i>Pl.</i>
<i>Pres.</i> 1	mogę	możemy
2	możesz	możecie
3	może	mogą
<i>Past.</i> 1	mogłem	–
3	mógł/mogła	mogli/mogły
<i>Cond.</i> 1	mógłbym	–
3	mógłby/ mogłaby	mogliby/ mogłyby
<i>Fut.</i> 1	będę mógł/ mogła	–
3	będzie mógł/ mogła	będą mogli/ mogły
<i>Imp.</i> 1	–	–
2	–	–
3	–	–

Adverb. participle

Imperf. mogąc

Perf. –

Adject. participle

Sing. mogący/a/e

Pl. mogący/e

Notes:

1 Feminine forms are shown if masculine is irregular.

2 * *Mieć* is an actual imperative. The frequentative imperfective verb *miewać* has the participles *miewając* (adverbial) and *miewający/a/e* (adjectival).

3 * The perfective verb *zechcieć* conjugates as *chcieć*.

mieć

	<i>Sing.</i>	<i>Pl.</i>
<i>Pres.</i> 1	mam	mamy
2	masz	macie
3	ma	mają
<i>Past.</i> 1	miałem	–
3	miał	mieli/miały
<i>Cond.</i> 1	miałbym	–
3	miałby	mieliby/miałyby
<i>Fut.</i> 1	będę miał	–
3	będzie miał	będą mieli/ miały
<i>Imp.</i> 1	–	–
2	–	–
3	–	–

mając*

mający/a/e*

mający/e*

Chcę wyjechać do Polski.

Rób jak chcesz.

Chciałbym się ożenić.

Nie chciał pracować.

Biologia nie chce mi wejść do głowy.

Muszę coś zjeść.

Dzieci muszą chodzić do szkoły.

Mama nie musiała pracować w sobotę.

Czy musisz się wygłupiać?

Czy mógłby Pan to sprawdzić?

Czy mogę poprosić o ogień?

I want to emigrate to Poland.

Do as you like.

I'd like to get married.

He did not want to work.

Biology just refuses to sink in with me.

I must eat something.

Children have to go to school.

Mum did not need to work on Saturday.

Do you have to play the fool?

Could you check this please?

Can I have a light, please?

Kto to mógł zrobić?

Who could have done this?

Paweł nie może przyjść wcześniej.

Paul cannot come earlier.

Jeśli chcesz, to mogę się zapytać.

If you want, I can ask.

Mogłeś poczekać.

You could have waited.

Note: **Może** is also used as an adverb meaning 'perhaps'.

Może zdam egzamin.

Perhaps I'll pass the exam/I may pass the exam.

Jacek ma brać lekarstwo codziennie.

Jack is to take his medicine every day.

Nie mam co narzekać.

I mustn't complain.

Co to ma być?

What is this supposed to be?

Masz się lepiej zachowywać.

You must [I want you to] behave better.

Mieliśmy wyjechać na urlop, ale ...

We were supposed to go on holiday but ...

5.10.2.2 Potrafić

This verb serves as the perfective equivalent of **móc** and, therefore, has no present tense. It is also used imperfectively, in which usage the future tense serves as the present tense.

Past		Future	
Sing.	Pl.	Sing.	Pl.
1 potrafiłem	–	potrafię	–
3 potrafił	potrafil/potrąfity	potrafi	potrafią
Conditional		Imperative	
Sing.	Pl.	Sing.	Pl.
1 potrafiłbym	–	–	potrafmy
2 –	–	potraf	potrafcie
3 potrafiłby	potrafiliby/potrąfityby	niech potrafi	niech potrafią

Adverbial participle potrafiąc (imperf.)
potrafiwszy (perf.)

Nie potrafił się obronić.

He could not defend himself [although he tried].

Chłopcy! Czy nie potraficie poczekać?

Boys! Are you not capable of waiting?

Potrąfiła zasnąć w pracy.

She could actually fall asleep at work [and sometimes did].

Potrąfią patrzeć w oczy i kłamać.

They can look you in the eye and lie.

Potrąfić kilka dni nie jeść.

I can go without eating for several days.

To dziecko potrafi płakać i płakać.

That child can cry and cry.

No, pokaż, co potrafisz.

Well, let's see what you can do.

5.10.2.3 Powinienem

This verb has no infinitive and only two tenses. In the present tense, the third person forms are adjectival; the first and second person forms are verbal, taking the present tense endings of **być**. The past tense is formed with the addition of **był/była**, etc. shown in parentheses. Impersonal usage with **powinno się** also exists.

Present and past tenses

Singular	Fem.	Neut.
Masc.		
1 powinienem (był)	powinnam (była)	–
2 powinienesz (był)	powinnaś (była)	–
3 powinien (był)	powinna (była)	powinno (było)

Plural

Men	Other nouns
powinniśmy (byli)	powinnyśmy (byli)
powiniście (byli)	powinnyście (byli)
powinni (byli)	powinny (byli)

Powinienem niedługo skończyć.

I ought to finish soon.

Powinienem był wczoraj skończyć.

I ought to have finished yesterday.

Powinna iść spać.

She ought to go to bed.

Dziecko powinno być grzeczne.

A child should be polite.

Nie powinienem był tego powiedzieć.

You should not have said that.

Powinni byli przyjść, ale ...

They should have come but ...

Powinno się tu parkować.

One ought to park here.

Powinno się było wcześniej zgłosić.

One should have applied earlier.

5.11 IMPERSONAL VERBS

5.11.1 Function

Some impersonal verbs are used in a modal way. They exist only in the third person singular and are followed by the infinitive. They translate any person, the impersonal 'you' or 'one' or the passive in English.

Trzeba (one should/had better)	Expresses need for action, necessity, duty. Less formal than należy . Followed by infinitive, or by direct object in genitive case.
Potrzeba (one needs)	Expresses lack. Followed by object (direct or indirect).
Należy (one should/is required to)	Third pers. sing. of należeć (to belong to). Expresses moral, legal, social obligation. Mainly used in present tense.
Można (one can/is allowed to)	Expresses permission. Less formal than wolno .
Wolno (one can/is allowed to)	Expresses permission, usually legal.
Dać się (to be possible)	If used with co, kiedy, gdzie, jak means 'whatever, whenever, wherever, however'.
Warto (it is worthwhile to)	Makes a value judgement.
Szkoda (it is pointless/not worth it)	If followed by infinitive expresses pointlessness. If followed by direct object in genitive case means 'to feel sorry for'.

5.11.2 Meaning

5.11.2.1 Trzeba

<i>Pres.</i>	Trzeba poczekać. One has to wait. Trzeba pomagać ludziom. One should help other people. Na to trzeba pieniędzy. You need money for that. [Gen.] Anka wie więcej niż trzeba. Annie knows more than required.
<i>Past</i>	Trzeba było pojechać do miasta. You should have gone to town. Trzeba było to zrobić. We should have done that. Nie trzeba było się śpieszyć. You need not have hurried.
<i>Fut.</i>	Trzeba będzie kupić samochód. A car will have to be bought.
<i>Cond.</i>	Trzeba by było wyjechać rano. We would have to leave early.

5.11.2.2 Potrzeba

<i>Pres.</i>	Nie potrzeba mi już słownika. I don't need a dictionary any more. Potrzeba nam nowych pracowników. We need some new staff.
<i>Past</i>	Potrzeba było mi pieniędzy. I needed money.
<i>Fut.</i>	Potrzeba mi będzie na to więcej czasu. I'll need more time for that.

5.11.2.3 Należy

<i>Pres.</i>	Należy się dobrze zachowywać. You must behave properly. Należy wypełnić druk. One must fill out a form. Należy go żałować. He is to be pitied.
<i>Past</i>	Za lody należało zapłacić. The ice creams should have been paid for. Zrobiliśmy to, co do nas należało. We did what was required. Należało iść do miasta. We should have gone to town.
<i>Cond.</i>	Należałoby płacić wyższe podatki. Higher taxes would have to be paid.

5.11.2.4 Można

<i>Pres.</i>	Nie można się spodziewać niczego innego. You cannot expect anything else. Nie można cały dzień spać. You cannot sleep all day.
<i>Past</i>	Bez pieniędzy nie można było żyć. One could not live without money.
<i>Fut.</i>	Od jutra nie będzie można tu parkować. From tomorrow one won't be able to park here.
<i>Cond.</i>	Można by było jeszcze raz spróbować. We could try again.

5.11.2.5 *Wolno*

Pres. **Psów wprowadzać nie wolno.**
No dogs allowed.
Wolno patrzeć, ale nie dotykać.
You can look but not touch.
Szefowi wszystko wolno.
The boss can do anything he likes.

Past **Nie wolno było palić.**
Smoking was prohibited.

5.11.2.6 *Dać się*

Pres. **Robię co się da, pracuję, gdzie się da.**
I do what I can, work wherever I can.
Nie da się skończyć tego do jutra.
It is not possible to finish this by tomorrow.

Past **Spakowałem paczkę, jak się dało.**
I wrapped the parcel as best I could.
Pisał, kiedy się dało.
He wrote whenever he could.

Cond. **Może daloby się to inaczej zrobić.**
It could perhaps be done differently.

5.11.2.7 *Warto*

Pres. **Nie warto się martwić.**
There's no point in worrying.

Past **Czy warto było czekać?**
Was there any point in waiting?

Cond. **Nie warto byłoby się nad tym zastanawiać.**
It wouldn't be worth thinking about.

5.11.2.8 *Szkoda*

Szkoda nawet o tym myśleć. It's not worth even thinking about.
Szkoda mi Janka. I feel sorry for John.
Szkoda czasu. It's a waste of time.
Szkoda, że Piotr nie przyszedł. It's a shame Peter did not come.

5.12 SUBJECTLESS SENTENCES

5.12.1 *Słyszać/Widzieć/Czuć/Znać* (one can hear/see/smell/notice)

The present tense has an implied **jest** (is). The other tenses add the third person singular of **być**. The meaning is often passive. The negative needs the genitive case. Note that **słyszać** and **widzieć** exist only in the infinitive.

Co słyszać?	What's new? [lit. What is heard?]
Na ulicy słyszał było głosy.	Voices were heard in the street.
Słyszał, jak rzeka szumi.	The river can be heard murmuring.
Nie widać zamku.	The castle is not visible.
Widać, że jesteście zmęczeni.	It is obvious that you are tired.
Na drzewach widać było pączki.	One could see buds on the trees.
W nocy będzie widać gwiazdy.	Stars will be visible at night.
Czuć zapach bzu.	There is a smell of lilacs.
W pokoju czuć było gaz.	There was a smell of gas in the room.
Tego nie będzie znać.	It won't be noticeable.

5.12.2 Natural phenomena

These expressions use verbs which can also be put into other tenses, e.g. **błyskać się, grzmieć, padać, lać**.

błyska się	there is lightning
grzmi	there is thunder
pada	it is raining
leje	it is pouring
wypogadza się	it is clearing up
dnieje/świta	it is growing light
ściemnia się	it is growing dark
oziębia się	it is getting colder
ochładza się	it is getting cooler
ociepla się	it is getting warmer
zbiera się na deszcz	it is threatening to rain
jest ciepło/chłodno/zimno	it's warm/cool/cold
jest mokro/sucho/chmurno	it's wet/dry/cloudy

5.13 TRANSLATING 'THERE IS/ARE'

5.13.1 *Jest/są/Znajdować się* (imperfective) + nominative (There is/are)

In the past/future tense, the perfective verb **znaleźć się** also means 'was found and will be found'.

Pres. **W parku jest fontanna.**
There is a fountain in the park.
W lesie są/znajdują się drzewa.
There are trees [to be found] in the forest.
Tutaj nie znajdują się takie rośliny.
Such plants are not indigenous here.

Past **Był tu Andrzej.**
Andrew was here.
Zamek znajdował się w ruinie.
The castle was in ruins.
Książka się znalazła.
The book was found.

Fut. **Będzie śnieg.**
There will be snow.
Znajdziesz się bez pracy.
You will be [lit. find yourself] jobless.
Książka się znajdzie.
The book will be found.

5.13.2 Nie ma + genitive (there is/are no)

Used only in the present tense.

Pres. **W parku nie ma fontanny.**
There is no fountain in the park.
W lesie nie ma drzew.
There are no trees in the forest.

5.13.3 Nie było/będzie + genitive (there was (were)/will be no)

Used in past/future tenses.

Past **Nie było tu Andrzeja.**
Andrew was not here.

Fut. **Nie będzie śniegu.**
There will not be any snow.

Note: Many subjectless expressions of emotion and body temperature require an indirect object in the dative case (see 6.8 Dative case).

5.14 ADVERBIAL PARTICIPLES

This section deals with adverbial participles. For adjectival participles see 8.11 Adjectival participles.

5.14.1 Function

Polish has two types of adverbial participle. Both are indeclinable.

5.14.1.1 Present participle (imperfective verbs only)

This participle translates the English '-ing' or 'while -ing'. It describes an action occurring at the same time as another, in the present, past or future. Perfective verbs, because they have a past meaning, do not have this participle.

5.14.1.2 Past participle (perfective verbs only)

This participle translates the English 'having ...' or 'after -ing'. It describes an action which occurred before the action of the main verb. Imperfective verbs, because they have a present or continuous meaning, do not have this participle.

5.14.2 Formation

5.14.2.1 Present participle

To the third person plural of the present tense add **-e**.

Infinitive	3rd pl. pres.	Pres. part.
czytać	czytają	czytając
wiedzieć	wiedzą	wiedząc
kraść	kradną	kradnąc
mieć	mają	mając
mówić	mówią	mówiąc
budować	budują	budując
móc	mogą	mogąc
<i>Być:</i>		
być	są	będąc

Idąc do pracy, myślę o wakacjach.
On my way to work I think about my holidays.

Sluchając muzyki, ubrałem się.
Listening to music, I got dressed.

Napiszę list, siedząc w parku.
I'll write the letter while sitting in the park.

Widząc łzy dziecka, matka też było smutno.
Seeing the child's tears, the mother was sad too.

Otwierając drzwi, zauważyła kogoś.
Opening the door she noticed someone.

This participle is still used in spoken and written Polish, mainly in common and short verbs and in expressions such as *szerze mówiąc, patrząc na to inaczej, ogólnie rzecz biorąc*.

5.14.2.2 Past participle

Remove the ending from the first person singular of the past tense. Add **-wszy** (after a vowel) or **-wszy** (after a consonant).

<i>Infinitive</i>	<i>1st sing. past</i>	<i>Past. part.</i>
przeczytać	przeczytałem	przeczytawszy
wymienić	wymieniłem	wymieniwszy
wytrzeć	wytrałem	wytrąwszy
powiedzieć	powiedziałem	powiedziawszy
zacząć	zacząłem	zacząwszy
pójść	poszedłem	poszedłszy

Widzawszy wypadek, zatrzymał samochód.

Having seen the accident, he stopped the car.

Posłuchawszy muzyki, wyłączył radio.

After listening to the music he turned off the radio.

Przyszedszy do domu, włączył telewizor.

Having come home, he put on the television.

Napisawszy list, nalepiłem znaczek.

Having written the letter, I stuck the stamp on.

In spoken and written Polish, this participle is being replaced by the past tense or by a **kiedy** clause, e.g.

Sprzedawszy dom, wyjechał za granicę.

Having sold his house, he went abroad. [Past. part.]

Becomes: **Sprzedał dom i wyjechał za granicę.**

or **Kiedy sprzedał dom, wyjechał za granicę.**

5.14.3 Appropriate use of adverbial participles

Adverbial participles can be used only if both verbs have the same subject. If not, a **kiedy** clause or separate sentence must be used:

Oglądając film, jem obiad.

I'm eating dinner while watching the film. [Pres. part.]

Otrzymałszy wiadomość, zmartwił się.

Having got the news, he was worried. [Past. part.]

But: **Kiedy oglądam film, żona gotuje.**

While I'm watching the film my wife is cooking.

Oglądam film. Żona gotuje.

Kiedy otrzymał wiadomość, było już ciemno.

When he got the news it was already dark.

Otrzymał wiadomość. Było już ciemno.

5.15 VERBAL PREFIXES

5.15.1 Function

Verbal prefixes which are mostly prepositions, appear in front of verbs to change the verb's meaning. The most common verbs have the greatest number of prefixed variants. Prefixes can have one of two effects on a verb, as described below.

5.15.1.1 Adding a shade of meaning to the original verb

- (a) In some cases the prefix required is simply the preposition with the meaning that the new verb should convey, for example

<i>Preposition</i>	<i>Verb</i>	<i>New verb</i>
do (to, towards)	iść (go)	dojść (reach, arrive at)
w (in)	siadać (sit down)	wsiadać (get into)
nad (above, near)	chodzić (go)	nadchodzić (draw near)
przez (across)	iść (go)	przejsić (cross)

Note: Sometimes, the verb is followed by the preposition corresponding to the prefix, e.g. **dojść do końca ulicy** (reach the end of the road) **przejsić przez** ulicę (cross the road).

- (b) However, in many cases, the prefixes possible with each verb must be learned, for example

<i>Preposition</i>	<i>Verb</i>	<i>but</i>	<i>New verb</i>
po (after, for)	czytać (read)		poczytać (read for a while)
	dawać (give)		podawać (hand)
	wiedzieć (know)		powiedzieć (say)
	móc (be able)		pomóc (help)
za (behind)	brać (take)		zabrać (take away)
	mówić (say)		zamówić (order)
na (on)	mówić (say)		namówić (persuade)

5.15.1.2 Making an imperfective verb into a perfective verb

This is the more usual function of verbal prefixes. The imperfective verb implies ongoing action (in the present or past continuous tense); the perfective verb implies completed action (in the past simple or present perfect tense):

Imperfective	Perfective	Meaning
robić	zrobić	do
pić	wypić	drink
pisać	napisać	write
jeść	zjeść	eat
pytać	zapytać	ask
czytać	przeczytać	read

Piję wino. Wypilem wino.

I drink/am drinking the wine. I drank/have drunk the wine.

Czytał gazetę. Przeczytał gazetę.

He was reading the paper. He (has) read the paper.

(For differences between imperfective and perfective verbs see 5.4 Aspects.)

5.15.2 Available verbal prefixes

An extra **-e-** is added before hard-to-say consonant groups, e.g. *wejść*. Ch counts as one letter, e.g. *wchodzić*.

Prefix	Meaning
do-	to, towards
na-	on, upon, in. Also implies completion.
nad-	above, near
o-, ob(e)-	about, around
o-, od(e)-	from, away, back, off
po-	after, over, through. Also implies act done for a while/gradually.
pod-	under, below; also up to, towards
prze-, przed-	in front of, before
prze-, przez-	across, through, over
przy-	near, close to, by, at
roz(e)-	dis-, un-. Also implies expansion, stretching or * increase in degree.
u-	off. Also implies completion/having an effect on.
w(e)-	in
ws-, wz(e)-	up. ws before voiceless consonants, wz before voiced, e.g. wstąpić (enter), wzdychać (sigh).
współ-	together with

wy-	out
z(e)-, za-	with, together
ze-	imply completion, removal, cover, changed state
ś-, ś-, z(e)-, za-	with, down. s before voiceless consonants, ś before soft, z before voiced, e.g. spadać (fall down), zdejmować (take down).

5.15.3 Individual examples

The eight very common imperfective verbs below have many prefixed variants.

chodzić / iść *	go, walk	jeździć / jechać *	travel
wozić / wieźć *	transport	nosić / nieść *	carry
brać	take	robić	do
łączyć	join	dawać	give

Note: * Indeterminate form; * determinate form. The perfective verb is formed from the determinate form.

Selected examples of these and other verbs are shown below. The perfective form of the verb is listed. The imperfective precedes it only if very different. [imperf.] indicates a verb shown in imperfective form only, the form of greatest usage for that verb.

5.15.3.1 do- (to, towards)

dobrać	select/match	dołączyć	join to/annex
dobudować	build/annex	domyślić się	guess
dochodzić/dojść	approach/reach	donosić/donieść	report/ announce
docekać	live to see		add in writing
dodawać/dodać	add	dopisać	pay more
dogadać się	reach	dopłacić	make/work
	agreement	dorobić	additionally
dogonić	catch up	dosypać	pour more
dojeżdżać/	reach by	dowiedzieć się	find out
dojechać	driving	dowozić/dowieźć	transport to
dokładać/dolożyć	add/throw in	dożyć	live to see
doliczyć	add/include in sum		

5.15.3.2 na- (on, upon, in). Also implies completion

najeżdżać/najechać	drive over (run over)
namydlić	lather/soap
napadać/napaść	attack
nasłuchiwać [imperf.]	listen to carefully
nastawić	tune in (radio)

Here *na* = completion:

napić się	drink enough
najeść się	eat enough
napisać	write
naprawić	mend/put to rights

5.15.3.3 *nad(e)-* (above, near)

nadbudować	build (on top of)
nadchodzić/nadejść	approach/draw near (season)
nadjeżdżać/nadjechać	drive up to
nadrobić	make up (lost time)
nadpłynąć	swim/sail up to
nadskakiwać [imperf.]	dance attention on

5.15.3.4 *o-, ob(e)-* (about, around)

obchodzić/obejść	walk round/celebrate
obejrzeć	look around
obiegać/obiec	circulate/skirt
objeżdżać/objechać	drive round/bypass
obrócić	turn round
oglądać [imperf.]	look at/inspect
opisać	write about
opłatać/opleść	wreath

5.15.3.5 *o-, od(e)-* (from, away, back, off)

odebrać	take away
odchodzić/odejść	go away
odcinać/odciąć	cut off
odczepić	detach
oddawać/oddać	give back
odjeżdżać/odjechać	drive off, depart
okradać/okraść	rob
odkryć	uncover/detect
odłączyć	detach
odlecieć	fly away
odlewać/odlać	pour off (liquid)
odliczyć	deduct
odmówić	refuse
odmrozić	thaw/unfreeze
odnosić/odnieść	carry away
odpychać/odepchnąć	shove away
odsuwać/odsunąć	push away/postpone

odsylać/odestać	send back
odsypać	pour off (not liquid)
odwołać	recall/withdraw

5.15.3.6 *po-* (after, over, through). Also implies act done for a while/gradually

pobawić się	play awhile
pochodzić	walk awhile/originate or date from
pozekać	wait awhile
pozyczać	read awhile
pograć	play awhile
polewać/polać	pour slowly over/glaze/water (plants)
pośpiewać	sing awhile
poroskładać	spread out gradually
pozamykać	close one after another
pozejmować	remove gradually

5.15.3.7 *pod-* (under, below; up to, towards)

podchodzić/podejść	approach
podjeżdżać/podjechać	drive under/up to
podkładać/podłożyć	underlay/plant (bomb)
podkleić	stick/glue
podlecieć	fly up to
podłączyć	connect (to mains)
podnosić/podnieść	lift up
podpłynąć	swim/sail under/up to
podskoczyć	jump up

5.15.3.8 *prze-, przed-* (in front of, before)

przedkładać/przedłożyć	submit/present
przebrać/przedsięwziąć	undertake/embark on
przedstawić	represent/present/introduce

Here *przed*, as part of main verb, is preceded by additional prefix:

sprzedzić	sell
wprzedzić	outstrip/get ahead

5.15.3.9 *prze-, przez-* (across, through, over)

przebrać	sort through/exceed
przebrać się	change one's clothes
przebudować	rebuild/reconstruct

przechodzić/przejść	walk across/stop (sensation)/ surpass
przeczytać	read through
przejść się	take a walk
przeglądać [imperf.]	look through
przegnać	lose (game, bet)
przejeżdżać/przejechać	drive through or over/arrive
przekładać/przelożyć	move/postpone/translate
przekroczyć	exceed/infringe
przekroić	cut through
przekwitnąć	fade (blooms)
przelecieć	fly across/through
przemarznąć	freeze solid/get chilled to the bone
przenieść/przenieść	move over
przemoknąć	get wet through
przepisać	rewrite/prescribe
przeprowadzić się	move house
przerwać	tear through/interrupt
przeskoczyć	jump over/across
przespać	sleep through
przewrócić (się)	overturn/fall over
przeziębć się	catch cold
przeżyć	live through/survive

5.15.3.10 przy- (near, close to, by, at)

przybrać	put on weight/adorn
przybić	nail on
przybliżyć	bring near
przychodzić/przyjść	come
przyczepić	attach
przydać się	be useful
przyglądać się [imperf.]	look at/observe
przygotować	prepare
przyjeżdżać/przyjechać	arrive by driving
przyjaźnić się	befriend
przykryć	cover
przyłączyć	annex; attach
przylecieć	fly or run to/fly into (airport)
przylepić	glue/stick
przynosić/przynieść	bring in/yield
przypominać	remind/recall
przysuwać/przysunąć	move near/draw oneself near
przywiązać (się)	attach (oneself)

przywitać	greet/welcome
przyzwyczać (się)	accustom (oneself)

5.15.3.11 roz(e)- (dis-, un-). Also implies expansion, stretching or increase in degree

rozbić	smash; defeat
rozebrać (się)	undress (oneself)
rozchodzić/rozejść	go one's way/disperse
rozczarować	disillusion
rozdzielić	separate/divide
rozłamać	break apart
rozłączyć	undo/separate
rozmyślić się	change one's mind
rozpakować	unpack
rozpinać/rozpiąć	unpin/unbutton
rozwiązać	untie/solve a problem
rozwódzić/rozwieść się	get a divorce

Here roz = expansion:

rozbudować	expand by building
rozbudzić	rouse
rozcigać się [imperf.]	stretch/extend
roześmiać się	burst out laughing
rozgłosić	broadcast/divulge
rozkładać/rozłożyć	spread out/open
rozkwitnąć	burst into bloom
rozlewać/rozlać	spill (liquid)
rozmawiać [imperf.]	converse (talk at length)
rozplakać się	burst out crying
rozrzucić	throw around/scatter
rozsypanie	spill (not liquid)
roztopić (się)	melt
rozłościć się	get angry

5.15.3.12 u- (off)

uciekać/uciec	run off/escape	ułamać	break off
ukryć	hide	uniknąć	avoid
ulotnić się	evaporate	upadać/upaść	fall down/drop off

u- = completion/having effect on

ubrać (się)	dress (oneself)
udać się	be successful/work out
udawać [imperf.]	pretend

uderzyć	hit
udusić	strangle
układać/ułożyć	arrange
umówić się	arrange to meet
umieć	be able/know how to
umyć (się)	wash (oneself)
upić się	get drunk
urodzić (się)	bear/be born
usiąść	sit down
usnąć	fall asleep
uspokoić	appease/quieten
użenić się	marry (of man)

5.15.3.13 *w(e)- (in)*

wbić	hammer in/bang in
wchodzić/wejść	go in
wjeżdżać/wjechać	drive in
wkładać/włożyć	put in
włączyć	switch on (power)
wnosić/wnieść	carry in
wpisać	register/write in
wprowadzić (się)	lead in/introduce/move into a house
wsiadać/wsiąść	get into (transport)
wskoczyć	jump in
wstawić	put into/place in
wstąpić	step in/pop in on

5.15.3.14 *ws-, wz(e)- (up)*

Ws before voiceless consonants, *wz* before voiced.

wschodzić/wzejść	rise (sun)/come out (star)/sprout (seed)
wskazać	point
wspinać/wspiąć się	climb up
wspomnieć	recall to mind
wzdymać/wzduć	inflate/swell
wzmocnić	strengthen
wznosić/wznieść	rise up/climb (plane)
wzrastać/wzrosnąć	grow up

5.15.3.15 *współ- (together with)*

współczuć [imperf.]	empathise/feel for
współdziałać [imperf.]	co-operate

współgrać [imperf.]	harmonise
współposiadać [imperf.]	own jointly
współpracować [imperf.]	work with
współżyć [imperf.]	live together/co-exist

5.15.3.16 *wy- (out)*

wybrać	select
wybuchnąć	explode/break out (war)
wychodzić/wyjść	go out
wyciągnąć	pull out
wyciekać/wycieć	leak out
wycisnąć	squeeze out
wydawać/wydać	spend (money)/emit
wydzierać/wydrzeć	tear out
wyjaśnić	explain/clarify
wyjeżdżać/wyjechać	drive off/depart
wykładać [imperf.]	explain/lecture
wyłączyć	switch off (power)
wymiatać/wymieść	sweep out
wymyślić	invent/think out
wynosić/wynieść	carry out
wyprowadzić (się)	lead out/move out of house
wyprzedać	sell off
wysiadać/wysiąść	get out (transport)
wyspać się	sleep enough
wystroić się	adorn oneself

5.15.3.17 *z(e)-, za- (with, together)*

zaczepić	attach/hook/accost
zawiązać	tie
zebrać	gather/compile (harvest)
zbliżyć (się)	come near
zgodzić się	agree (people/totals)
złączyć	unite
znosić/znieść	bear/put up with
zwinąć	wind together

5.15.3.18 *za- (cover with)*

zabłocić	cover with mud
zabudować	cover with buildings
zachmurzyć się	cloud over
załadować	load

zakochać się
zakryć

fall in love
cover

5.15.3.19 z-/za- (completion/change of state)

zabić
zachorować
zadowolić
zakreślić
zalać
zanosić/zanieść
zamknąć
zamrozić
zaniknąć
zapomnieć
zapamiętać
zdążyć
znaleźć
znudzić się
zniszczyć
zwyńczyć

kill
get ill
satisfy
screw up
settle
carry away to
close
freeze/refrigerate
die/become extinct
remember
retain in memory
come in time/finish in time
find
get bored
destroy
win

5.15.3.20 s-, ś-, z(e)-, za- (down)

S before voiceless consonants, ś before softened, z before voiced.

schodzić/zjeść
schować
schylić się
ściągnąć
składać/złożyć
skończyć
skruszyć
spadać/spaść
spłacić
spłynąć
sprawdzić
stopić (się)
zdejmować/zdjąć
zjeżdżać/zjechać
zrywać/zerwać
zemdleć
zabłądzić
zabrać/zająć

come down
hide
bend down
pull down/attract/draw
fold (linen, umbrella)/put together
finish
crumble
fall down
pay off/ repay
flow down
verify/check
melt
take down/take off (clothes)
descend from by driving
tear down/pluck (blooms)
faint
go astray/lose way
fail/fall short
forbid
set (sun)

zalać się
zalepić
zapalić
zapisać (się)

break down/collapse
glue down
set alight/switch on light
note down/enrol for

6 NOUNS

6.1 CASES AND DECLENSIONS

In inflected languages such as Polish each noun, pronoun and adjective, by changing its endings, clearly shows its relationship to other words in the sentence (its *case*). Polish has seven cases – nominative, accusative, genitive, locative, instrumental, dative and vocative.

The pattern of case endings for nouns is called a *declension*. The declension to which a noun belongs is governed by factors such as its spelling, origin, and development through usage over the years. Nouns which change their endings identically belong to the same declension.

Polish has five masculine, six feminine and six neuter declensions (with variants in endings occurring within them). Polish language dictionaries show the gender and declension number of each noun. Nouns borrowed from other languages, e.g. **biznes**, **koktajl**, **dżem**, **drink**, **kryzys**, **sytuacja**, usually obtain Polish spelling and are added to an appropriate declension.

The case endings of one declension and another, for the same gender, often vary only slightly. Also, the case endings for the masculine and neuter genders are often identical. Hence, rather than remembering many declension patterns, it is wiser to learn the most typical case endings found in each gender, and to memorise the declension of nouns which do not behave typically. For typical declensions of some regular and irregular nouns see 6.9 and 6.10.

6.1.1 Stems and endings

The stem of a word is the part to which case endings (nouns and adjectives) and person endings (verbs) are affixed, e.g. **kobiet-a**, **okn-o**, **dobr-y**, **jad-e**. The final stem consonant can change under the influence of a following **e** or **i** (see chapter 4).

6.1.2 Gender

Polish has three genders: masculine, feminine and neuter. Each noun has a gender. All male persons are masculine; all female persons are feminine. The gender of all remaining nouns, with a few exceptions, is governed by their endings.

6.2 NOMINATIVE CASE

The subject of a sentence stands in the nominative case. Note the Polish oddity: the predicate of the verb 'to be', when a noun (with/without adjective), stands in the *instrumental* case (see 6.7 Instrumental case).

Nom. **Dobry ojciec kocha dzieci.**
A good father loves his children.

Instr. **Marcin jest dobrym ojcem.**
Martin is a good father.

6.2.1 Nominative singular

6.2.1.1 Masculine nouns

These have no ending as such. Their stems end in a *consonant*, e.g. **stół**, **zamek**, **kot**, **samochód**, **dźwieg**, **pokój**, **pociąg**, **pan**, **chłopiec** (table, castle, cat, plane, lift, room, train, gentleman, boy).

Masculine diminutive nouns take the ending **-ek/ik/yk**, **-czek/szek**, **-uś**, or **-ch**. See 6.2.9 Diminutives.

Exceptions: A few diminutive proper names and relation names end in **-o/-u**, e.g. **Tadzio**, **dziadzio**, **Zdzisiu**.

Note: Masculine nouns ending in **-ec**, **-ek**, **-er**, **-es**, **-en**, and **-ech** usually lose the **-e** when the noun is declined, e.g. **chłopiec**: **chłopca**; **domek**: **domka**; **pies**: **psa**; **majster**: **majstra**; **sen**: **snu**; **mecz**: **mchu**. Masculine nouns in **-in** lose the **-in** in the plural, e.g. **Amerykanin**: **Amerykanie**; **Meksykanin**: **Meksykanie**.

6.2.1.1.1 Polish masculine nouns: a Polish oddity

In the accusative singular, Polish distinguishes between masculine 'alive' nouns denoting males, animals, birds, fish and insects, e.g. **ojciec**, **brat**, **syn**, **kot**, **ptak** (father, brother, son, cat, bird) and masculine 'non-alive' nouns denoting objects, e.g. **ołówek**, **piaszcz**, **dzień** (pencil, coat, day).

In the nominative and accusative plural, Polish distinguishes between masculine 'men' nouns denoting males, and masculine 'non-men' nouns denoting animals and objects.

These distinctions are pointed out where appropriate, but should be remembered at all times.

6.2.1.1.2 Mixed declension nouns

A few nouns referring to males end in **-a**, e.g. **kolega**, **dentysta**, **kierowca**, **mężczyzna**, **wydawca**, **poeta**, **tata**, **obrońca**, **kaleka** (friend, dentist, driver, man, publisher, poet, daddy, guardian, cripple). **-a** is a feminine ending, so such nouns are declined as feminine in the singular but as masculine in the plural. This occurs also with masculine surnames ending in **-a** and **-o**.

Mixed declension nouns: singular

<i>Nom.</i>	kolega	kierowca	mężczyzna
<i>Voc.</i>	kolego	kierowco	mężczyzno
<i>Acc.</i>	kolegę	kierowcę	mężczyznę
<i>Gen.</i>	kolegi	kierowcy	mężczyzny
<i>Loc.</i>	koledze	kierowcy	mężczyźnie
<i>Instr.</i>	kolegą	kierowcą	mężczyzną
<i>Dat.</i>	koledze	kierowcy	mężczyźnie

Singular

<i>Nom.</i>	kaleka	Matejko	Zaręba
<i>Voc.</i>	kaleko	Matejko	Zarębo
<i>Acc.</i>	kalekę	Matejkę	Zarębę
<i>Gen.</i>	kaleki	Matejki	Zaręby
<i>Loc.</i>	kalece	Matejce	Zarębie
<i>Instr.</i>	kaleką	Matejką	Zarębą
<i>Dat.</i>	kalece	Matejce	Zarębie

Mixed declension nouns: plural

<i>Nom.</i>	koledzy	kierowcy	mężczyźni
<i>Voc.</i>	koledzy	kierowcy	mężczyźni
<i>Acc.</i>	kolegów	kierowców	mężczyzn ¹
<i>Gen.</i>	kolegów	kierowców	mężczyzn ¹
<i>Loc.</i>	kolegach	kierowcach	mężczyźnach
<i>Instr.</i>	kolegami	kierowcami	mężczyźnami
<i>Dat.</i>	kolegom	kierowcom	mężczyźnom

Plural

<i>Nom.</i>	kalecy	Matejkowie	Zarębowie
<i>Voc.</i>	kalecy	Matejkowie	Zarębowie
<i>Acc.</i>	kaleków	Matejków	Zarębów
<i>Gen.</i>	kaleków	Matejków	Zarębów
<i>Loc.</i>	kalekach	Matejkach	Zarębach
<i>Instr.</i>	kalekami	Matejkami	Zarębami
<i>Dat.</i>	kalekom	Matejkom	Zarębom

¹ Acts as feminine here and therefore takes no ending.

Note: Any associated adjectives are declined as masculine.

6.2.1.2 Feminine nouns

These have the ending **-a**, e.g. **kobieta, dziewczyna, gazeta, marchewka, poczta, kawiarnia, Polska** (woman, girl, newspaper, carrot, post office, café, Poland).

A few have the ending **-i**, e.g. **pani, gospodyni, wychowawczyni, dozorcyni** (lady, landlady, educator, guard).

Feminine diminutive nouns take the ending **-ka, -czka** or **-szka**. Affectionate forms take the ending **-ia, -la** or **-ina**. See 6.2.9 Diminutives.

Exceptions: Some feminine nouns end in a consonant, e.g. **noc, część, kość, jesień, wieś, mysz, krew** (night, part, bone, autumn, village, mouse, blood). Abstract nouns ending in **-ść** are feminine, e.g. **miłość, ciekawość, wdzięczność, jakość, wartość** (love, curiosity, gratitude, quality, value).

6.2.1.3 Neuter nouns

The following endings occur:

- o** **okno, dziecko, miasto, ciasto, pudło, zimno**, (window, child, town, cake, box, cold)
- e** **życie, morze, mieszkanie, zdjęcie, pole** (life, sea, flat, photograph, field)
- ię** **imię, ramię, szczenię** (name, arm, pup)
- ę** **zwierzę, cielę, kurczę, niemowlę** (animal, calf, chicken, baby)
- um** **muzeum, gimnazjum, liceum, wotum** (museum, academy, high school, vote).

Notes:

- Neuter nouns in **-um** are declined in the plural but not in the singular.
- The true stem of nouns in **-ię** is not seen in the nominative. For example, the stem of **imię** is **imien-** (sing.) and **imion-** (pl.). It is seen in other cases.
- The true stem of nouns in **-ę** is not seen in the nominative. For example, the stem of **zwierzę** is **zwierzę-** (with consonant alternation **tc** in the singular). It is seen in other cases.

Neuter diminutive nouns take the endings **-ko, -czko, -szko** or **-ątko**. See 6.2.9 Diminutives.

6.2.2 Nominative plural

6.2.2.1 Masculine nouns (including animals but not men)

The following vowel alternations occur:

- ó** occurring as the last stem vowel becomes **o**, e.g. **stół: stoły, róg: rogi**.
- ą** occurring as the last stem vowel becomes **ę**, e.g. **ząb: zęby**.

<i>Ending</i>	<i>When used</i>	<i>Examples</i>	
y	After hard consonant except k, g .	dom: domy baran: barany sklep: sklepy blef: blefy kot: koty	numer: numery orzeczek: orzechy śpiew: śpiewy czas: czasy

Ending	When used	Examples		Examples
y	After hard consonant except k, g .	stół: stoły klub: kluby	śląd: ślady gaz: gazy	
i	After k, g .	bank: banki róg: rogi	ptak: ptaki pociąg: pociągi	
e	After j, l .	kraj: kraje hotel: hotele	pokój: pokoje parasol: parasole	
e	After c, cz, sz, rz, ż, dź, dz .	piec: piece koniec: końce pałac: pałace klucz: klucze pieniądz: pieniądze kapelusz: kapelusze cmentarz: cmentarze	widelec: widełce miesiąc: miesiące tysiąc: tysiące grosz: grosze talerz: talerze bagaż: bagaże nóż: noże	
ie	After 'accent (accent lost, i added).	koń: konie cień: cienie liść: liście niedźwiedź: niedźwiedzie	tydzień: tygodnie ogień: ognie gość: goście	
ie	A few nouns ending in -b, -p .	gołąb: gołębie	karp: karpie	

6.2.2.2 Masculine 'men' nouns

Five endings occur. The endings **-i** and **-y** cause consonant alternations as defined in 6.2.2.1.

Ending	When used	Examples		Examples
owie	Titles, professions, family members, a few nationalities, surnames except those in -ski, -cki and -dzki .	pan: panowie mąż: mężowie Belg: Belgowie oficer: oficerowie syn: synowie	profesor: profesorowie dziadek: dziadkowie Kowalczyk: Kowalczykowie ojciec: ojcowie Arab: Arabowie tata: tatowie	
	Note: After 'accent, ending here is -iowie .	uczeń: uczniowie	więzień: więźniowie Kornas: Kornasiowie But: brat: bracia	

Ending	When used	Examples		Examples
ie	Nationalities in -in drop their ending.	Rosjanin: Rosjanie	Amerikanin: Amerykanie	
e	After rz, sz, cz, j, l and 'accent.	lekarz: lekarze góral: górale towarzysz: towarzysze obywatel: obywatele posługacz: posługacze Bur: król: królowie	żołnierz: żołnierze złodziej: złodzieje nauczyciel: nauczyciele przyjaciel: przyjaciele przechodzień: przechodnie	
i ¹	After hard consonant. Applies to most nouns unless plural ends in -owie . Final consonant often alternates (see 6.2.2.1).	chłop: chłopie Czech: Czesi mężczyzna: mężczyźni anioł: aniołi ² Bur: Hiszpan: Hiszpanie	sąsiad: sąsiedzi student: studenci	
y	After k, g, r . Final consonant alternates k: c; g: dz; r: rz (see 6.2.2.1).	Polak: Polacy Grek: Grecy kolega: koledzy stomatolog: stomatolodzy Chińczyk: Chińczycy	Anglik: Anglicy Norweg: Norwedzy doktor: doktorzy mechanik: mechanicy Holender: Holenderzy	
y	After c, iec, niec, c:cy; iec: cy; niec: Źcy .	kierowca: kierowcy Niemiec: Niemcy mieszkaniec: mieszkańcy	sprzedawca: sprzedawcy chłopiec: chłopcy	

¹ The real nominative plural ending for masculine nouns is **-i**, as it is for adjectives. However, a vast number of plurals ending in **-owie, -e** or **-y** also exist.

² Old form. **Aniołowie** now current.

6.2.2.2.1 Consonant alternations in masculine 'men' nouns

Original	Becomes	Examples	
k	cy	Polak: Polacy Grek: Grecy mechanik: mechanicy Anglik: Anglicy	Chińczyk: Chińczycy ogrodnik: ogrodnicy kaleka: kalecy lotnik: lotnicy
g	dzy	stomatolog: stomatolodzy Norweg: Norwedzy	kolega: koleldzy
r	rzy	Bułgar: Bułgarzy bohater: bohaterzy inżynier: inżynierzy Węgier: Węgrzy fryzjer: fryzjerzy	Holender: Holendrzy doktor: doktorzy autor: autorzy kelner: kelnerzy
t	ci	architekt: architekci sierżant: sierżanci poeta: poeci	emigrant: emigranci student: studenci Szkot: Szkoci
st	ści	ekonomista: ekonomiści finansista: finansisci dentysta: dentyści turyista: turyści	specjalista: specjaliści pianista: pianiści artysta: artyści
ch	si	Czech: Czesi	Włoch: Włosi
d	dzi	sąsiad: sąsiedzi	Szwed: Szwedzi
z	zi	Francuz: Francuzi	mężczyzna: mężczyźni
ł	li	diabeł: diabli ¹	anioł: anieli ¹

¹ Old forms. **Diabły** and **aniolowie** now current.

6.2.2.3 Feminine nouns

Ending	When used	Examples	
y	After hard stem (except k, g) + -a .	kobieta: kobiety szkoła: szkoły kawa: kawy kielbasa: kielbasy łza: łzy siostra: siostry mucha: muchy	lampa: lampy strona: strony kawa: ramy ryba: ryby szafa: szafy
i	After k, g stem + -a .	matka: matki droga: drogi Polka: Polki <i>But:</i> ręka: ręce	córka: córki noga: nogi figa: figi

Ending	When used	Examples	
i	Nouns in -ć, Ń, dź (accent lost).	opowieść: opowieści spowiedź: spowiedzi przyjaźń: przyjaźni miłość: miłości	kość: kości nić: nici pień: pieśni sieć: sieci
i	Some nouns in -ł, -w .	myśl: myśli <i>But:</i> cerkiew: cerkwie	brew: brwi chorągiew: chorągwie
e	After j, ł , often followed by -a .	stacja: stacje kolej: koleje niedziela: niedziele aleja: aleje sala: sale	lekcja: lekcje kąpiel: kąpiele chwila: chwile sól: sole
e	After consonant + -i (usually followed by -a).	kuchnia: kuchnie historia: historie gospodyni: gospodynie babcia: babcie	ziemia: ziemie parafia: parafie pani: panie religia: religie lilia: lilie
e	After c, ca, cza, rz, rza, sza, ź, ża, dź .	noc: noce tęcza: tęcze podróż: podróże owca: owce grusza: grusze	ulica: ulice burza: burze wieża: wieże róża: róże
y	Nouns in -cz, -sz .	<i>rzecz:</i> rzeczy	mysz: myszy
ie	After 'accent (accent lost, i added). Alternation ó: o; ą:ę: e: – may occur.	wieś: wsie jesień: jesienie żołądź: żołędzie jabłko: jabłonie	dłoń: dłonie łódź: łodzie gałąź: gałęzie

6.2.2.4 Neuter nouns

Ending	When used	Examples	
a	Nouns in -o, -e, -ie, -um .	okno: okna kino: kina pole: pola krzesło: krzesła mieszkanie: mieszkania	jabłko: jabłka morze: morza liceum: licea muzeum: muzea
iona	Most nouns in -ię extend -ię to -iona .	imię: imiona ramię: ramiona	plemień: plemiona siemię: siemiona

<i>Ending</i>	<i>When used</i>	<i>Examples</i>	
iona	Most nouns in -ię extend -ię to -iona .	ciemię: ciemiona znanie: znamiona	brzemie: brzemiona strzenie: strzemiona źrebie: źrebięta
		<i>But:</i> jagnię: jagnięta prosię: prosięta	
ęta	Nouns in -ę alone extend -ę to -ęta .	cielę: cielęta bydło: bydłęta piskle: piskłęta zwierzę: zwierzęta dziewczę: dziewczęta	kurczę: kurczęta koźle: koźlęta książę: ksiączęta niemowle: niemowlęta

6.2.3 Nouns existing only in the plural

These usually consist of two or several parts:

sanie	sleigh	wakacje	holiday
usta	lips	wczasy	holiday
skrzypce	violin	ferie	holiday
spodnie	trousers	okulary	spectacles
rajstopy	tights	manatki	belongings
drożdże	yeast	bliźnięta	twins
nosze	stretcher	rodzice	parents
nożyczki	scissors	schody	stairs
nożyce	scissors	drzwi	door
urodziny	birthday	wrota	gate
imieniny	name day	plecy	back
chrzciny	christening	organy	organ
kajdany	handcuffs	organy	organ
finanse	finances	grabie	history rake

Many towns are plural: **Kielce, Katowice, Bartoszyce, Siedlce, Suwałki, Szamotuły, Puławy.**

6.2.4 Plural after numbers

The *appropriate case* of the plural noun is used after numbers 1 to 4, e.g. **dwa synowie przyjechali, kupilem dwa ołówki, znam trzy miasta.**

The *genitive case* of the plural noun is used after numbers 5 onwards and after quantities, e.g. **wielu synów przyjechało, kupilem pięć ołówków, znam parę miast** (see 6.5 Genitive case).

6.2.5 Feminine nouns from masculine nouns

These normally denote a profession, relationship or female animal, and are formed by adding feminine endings:

-ka/-anka , usually to nouns not ending in -k :	
nauczyciel: nauczycielka	teacher
kelner: kelnerka	waiter: waitress
student: studentka	student
piekarz: piekarka	baker
lekarz: lekarka	doctor
przyjaciel: przyjaciółka	companion
cudzoziemiec: cudzoziemka	foreigner
bratanek: bratanek	nephew: niece

-ca/-czka, often to nouns ending in **-k**:

pracownik: pracownica	worker
kierownik: kierowniczka	manager
urzędnik: urzędniczka	clerk
uczeń: uczennica	pupil
siostrzeniec: siostrzenica	nephew: niece
królik: króliczka	rabbit
tygrys: tygryscica	tiger
samiec: samica (m./f.)	animal/bird

Feminine nouns of nationality usually end in **-ka**. Some feminine nouns end in **-owa/-ewna**:

Niemiec: Niemka	German	brat: bratowa	brother-: sister-in-law
Amerikanin:	American	król: królowa	king: queen
Amerykanka		teść: teściowa	father-: mother-in-law
Polak: Polka	Pole	syn: synowa	son-: daughter-in-law
Włoch: Włoszka	Italian		

Some feminine nouns end in **-yni**:

gospodarz: gospodyni	landlord: lady
wychowawca: wychowawczyni	educator
dozorca: dozorczytni	guard

Where only one form of a noun exists, **pani** is added to create the feminine, e.g. **pani dyrektor, pani profesor, pani doktor, pani inżynier.**

6.2.6 Nouns declined as adjectives

- Surnames ending in **-ski, -cki, -dzki** (m.) and **-ska, -cka, -dzka** (f.). See 6.2.6.1 and 6.2.6.2.
- Feminine surnames and family designations ending in **-owa**: **Janowa, bratowa, synowa, królowa** (Mrs. Jones, sister-in-law, daughter-in-law, queen).
- Names/surnames ending in **-i** or **-y**: **Antoni, Bazyli, Jerzy, Batory**.
- Foreign surnames ending in **-e** are declined as adjectives in the singular and as nouns in the plural, e.g. **Linde** – **Lіндеgo, Lindemu** (Gen., Dat. sing.), **Lindów, Lindom** (Gen., Dat. pl.)
- Adjectival street names, e.g. **Lwowska, Krakowska** – **na Lwowskiej, za Krakowską**.
- Adjectival place names, e.g. **Biała Podlaska, Zakopane, Wysokie Mazowieckie** – **do Białej Podlaskiej, do Zakopanego, do Wysokiego Mazowieckiego**.
- Adjectival regional names, e.g. **Lubelskie** – **z Lubelskiego, w Lubelskiem**.
- Some professions, e.g. **budowniczy, leśniczy, myśliwy, gajowy, księgowy** (builder, forester, hunter, gamekeeper, accountant). Some professions are really adjectival participles, e.g. **szujący/a, przełożony/a, naczelný/a**, (servant, boss, chief).
- Nouns denoting relationships , e.g. **krewný/a, bliski/bliscy** (relative, dear ones).
- Nouns (really adjectives) denoting particular groups of people, e.g. **niewidomi, niemi, niepełnosprawni, bezrobotni** (blind, dumb, handicapped, unemployed). These are usually used in plural.
- The month February (**lutý** means 'severe') – **w lutym, do lutego**.

6.2.6.1 Surnames: masculine

Singular		
-ski	-cki	-dzki
N. Krupski	Malicki	Zawadzki
V. Krupski	Malicki	Zawadzki
A. Krupskiego	Malickiego	Zawadzkiego
G. Krupskiego	Malickiego	Zawadzkiego
L. Krupskim	Malickim	Zawadzkim
I. Krupskim	Malickim	Zawadzkim
D. Krupskiemu	Malickiemu	Zawadzkiemu

Plural		
-scy	-ccy	-dzy
N. Krupscy	Maliccy	Zawadzcy
V. Krupscy	Maliccy	Zawadzcy
A. Krupskich	Malickich	Zawadzkich
G. Krupskich	Malickich	Zawadzkich
L. Krupskich	Malickich	Zawadzkich
I. Krupskimi	Malickimi	Zawadzkiimi
D. Krupskim	Malickim	Zawadzkim

6.2.6.2 Surnames: feminine

Singular		
-ska	-cka	-dzka
N. Krupska	Malicka	Zawadzka
V. Krupska	Malicka	Zawadzka
A. Krupską	Malicką	Zawadzką
G. Krupskiej	Malickiej	Zawadzkiej
L. Krupskiej	Malickiej	Zawadzkiej
I. Krupską	Malicką	Zawadzką
D. Krupskiej	Malickiej	Zawadzkiej

Plural		
-skie	-ckie	-dzkie
N. Krupskie	Malickie	Zawadzkie
V. Krupskie	Malickie	Zawadzkie
A. Krupskie	Malickie	Zawadzkie
G. Krupskich	Malickich	Zawadzkich
L. Krupskich	Malickich	Zawadzkich
I. Krupskimi	Malickimi	Zawadzkiimi
D. Krupskim	Malickim	Zawadzkim

6.2.7 Names of countries and their inhabitants

Most countries are feminine because they end in **-a**. Those ending in **-e, -i, -o** and **-u** are neuter (many of these are not declined). The remainder are masculine.

Włochy, Węgry, Chiny, Czechy, Niemcy are feminine plural. **Stany Zjednoczone** is masculine plural.

Country	Inhabitant		Pl.	Adjective
	Masc.	Fem.		
Afryka	Afrykańczyk	Afrykanka	Afrykańczycy	afrykański
Ameryka	Amerykanin	Amerykanka	Amerykanie	amerykański
Anglia	Anglik	Angielka	Anglicy	angielski
Australia	Australijczyk	Australijka	Australijczycy	australijski

Country	Masc.	Inhabitant Fem.	Pl.	Adjective
Austria	Austriak	Austriaczka	Austriacy	austriacki
Belgia	Belg	Belgijka	Belgowie	belgijski
Bułgaria	Bułgar	Bułgarka	Bułgarzy	bułgarski
Dania	Duńczyk	Dunka	Duńczycy	duński
Europa	Europejczyk	Europejka	Europejczycy	europejski
Finlandia	Fin	Finka	Finowie	fiński
Francja	Francuz	Francuzka	Francuzi	francuski
Grecja	Grek	Greczynka	Grecy	grecki
Hiszpania	Hiszpan	Hiszpanka	Hiszpanie	hiszpański
Holandia	Holender	Holenderka	Holenderzy	holenderski
India	Hindus	Hinduska	Hindusi	hinduski/ indyjski
Irlandia	Irlandczyk	Irlandka	Irlandczycy	irlandzki
Japonia	Japończyk	Japonka	Japończycy	japoński
Jugosławia	Jugosłowianin	Jugosłowianka	Jugosłowianie	jugosłowiański
Kanada	Kanadyjczyk	Kanadyjka	Kanadyjczycy	kanadyjski
Norwegia	Norweg	Norweżka	Norwedzy	norweski
Nowa Zelandia	Nowo- zelandczyk	Nowozelandka	Nowo- zelandczycy	nowo- zelandzki
Polska	Polak	Polka	Polacy	polski
Portugalia	Portugalczyk	Portugalka	Portugalczycy	portugalski
Rosja	Rosjanin	Rosjanka	Rosjanie	rosyjski
Rumunia	Rumun	Rumunka	Rumuni	rumuński
Szkocja	Szkot	Szkotka	Szkoci	szkocki
Słowacja	Słowak	Słowaczka	Słowacy	słowacki
Szwecja (Sweden)	Szwed	Szwedka	Szwedzi	szwedzki
Szwajcaria (Switz.)	Szwajcar	Szwajcarka	Szwajcarzy	szwajcarski
Turcja	Turek	Turczynka	Turcy	turecki
Walia (Wales)	Walijczyk	Walijka	Walijczycy	walijski
Wielka Brytania	Brytyjczyk	Brytyjka	Brytyjczycy	brytyjski
Egipt	Egipcjanin	Egipcjanka	Egipcjanie	egipski
Meksyk	Meksykanin	Meksykanka	Meksykanie	meksykański
Chile	Chilijczyk	Chilijka	Chilijczycy	chilijski
Maroko	Marokańczyk	Marokanka	Marokańczycy	marokański
Peru	Peruwiańczyk	Peruwianka	Peruwiańczycy	peruwiański
Chiny	Chińczyk	Chinka	Chińczycy	chiński
Czechy	Czech	Czeszka	Czesi	czeski
Niemcy (Germany)	Niemiec	Niemka	Niemcy	niemiecki
Węgry (Hungary)	Węgier	Węgierka	Węgrzy	węgierski
Włochy (Italy)	Włoch	Włoszka	Włosi	włoski

6.2.7.1 Being in a country

Use *w/we* and the locative case (see 6.6 Locative case), e.g. *w Anglii, we Francji, we Wielkiej Brytanii, w Kanadzie, w Egipcie, w Peru, w Niemczech, we Włoszech, w Chinach, w Stanach (Zjednoczonych)*.
Exceptions: na + locative case: na Węgrzech, na Bliskim/Dalekim Wschodzie (near/far East).

6.2.7.2 Going to a country

Use *do* and the genitive case (see 6.5 Genitive case), e.g. *do Anglii, do Francji, do Wielkiej Brytanii, do Kanady, do Egiptu, do Peru, do Niemiec, do Włoch, do Chin, do Stanów (Zjednoczonych)*.
Exceptions: na + accusative case: na Węgry, na Bliski/Daleki Wschód (near/far East).

6.2.7.3 Coming from a country

Use *z/ze* and the genitive case (see 6.5 Genitive case), e.g. *z Anglii, z Francji, z Wielkiej Brytanii, z Kanady, z Egiptu, z Peru, z Niemiec, z Chin, ze Stanów (Zjednoczonych), z Węgier, z Bliskiego/Dalekiego Wschodu*.

Notes:

The genitive singular of countries ending in *-ja* is *-ji*, e.g. *Francji, Turcji*.

The genitive singular of countries ending in *-ia* is *-ii*, e.g. *Anglii, Belgii*.

The genitives of the plural countries are: *Chin, Niemiec, Węgier, Włoch, Stanów (Zjednoczonych)*. Their locatives are: *Chinach, Niemczech, Węgrzech, Włoszech, Stanach (Zjednoczonych)*.

The genitive of many masculine foreign countries ends in *-u*, e.g. *Egiptu, Pakistanu, Iraku*. *But: Izraela, Luksemburga*.

6.2.8 Names of towns

The genitive of most masculine Polish towns ends in *-a*, e.g. *Krakowa, Wrocławia, Szczecina*.

The genitive of many masculine foreign towns, rivers and mountains ends in *-u*, e.g. *Madrytu, Londynu, Rzymu, Tel Awiwu, Singapuru, Renu, Dunaju, Bugu, Kaukazu*. *But: Paryża, Berlina, Hamburga*. To work out the genitive of non-masculine towns see 6.5 Genitive case.

Many Polish towns are plural and take plural case endings, for example:

**Kielce, Katowice, Bartoszyce,
Siedlce
Suwałki, Szamotuły, Puławy**

**w Kielcach, do Katowic, od
Bartoszyc, za Siedlami
w Suwałkach, do Szamotuł, od
Puław, za Suwałkami**

Place names composed of several parts of speech are declined accordingly, for example:

Białystok [adjective + noun]	w Białymstoku, do Białegostoku
Wysokie Mazowieckie [two adjectives]	w Wysokim Mazowieckim, do Wysokiego Mazowieckiego
Zakopane [adjective]	w Zakopanem (exceptionally not -ym), do Zakopanego
Bielsko-Biala [name + adjective]	w Bielsku-Białej, do Bielska-Białej

6.2.9 Diminutives

Diminutive forms of nouns (less often of other words) are a particular, very frequent feature of Polish. They denote the *smallness of*, or *fondness towards*, a person or object.

6.2.9.1 Diminutives of ordinary nouns

The original form of the noun dictates its diminutive ending (with a few exceptions). Consonant and vowel alternations (shown in capitals) often occur.

-ek, -ka, -ko are added to nouns with a hard stem consonant.

Masculine	-ek	Feminine	-ka	Neuter	-ko
dzban	dzbanek	bluza	bluzka	ciasto	ciastko
dział	działek	gwiazda	dwiadzka	drzewo	drzewko
gołąb	gołąbek	godzina	godzinka	gniazdo	gniazdko
kłoc	kłoczek	herbata	herbatka	jajo	jajko
kogut	kogutek	kropla	kropelka	koło	kółko
komin	kominiek	krowa	krÓwka	krzesło	krzeselko
kot	kotek	mucha	muSZka	lustro	lustErko
mazur	mazurek	noga	nÓZka	okno	oKIEcko
ogród	ogródek	panna	paNIEnka	naczynie	naczyNko
pieniądz	pieniąZek	skarpeta	skarpetka	puddo	pudElko
pies	piesek	skrzynia	skrzynka	słowo	słÓwko
ser	serpek	stajnia	stajEnka	śniadanie	śniadanko
sznur	sznurek	taśma	taSIEmka	światłło	światElko
wuj	wujek	torba	torEbka	wino	winko

-czek, -eczka, -eczko are added to nouns with stem consonant **k** or, sometimes, **c**. Thus, further diminutives can be created from existing diminutives. Here **k/c** changes to **cz**.

Masculine	-czek	Feminine	-eczka	Neuter	-eczko
bok	boczek	bulka	buleczka	ciastko	ciasteczko
burak	buraczek	bluzka	bluzeczka	jajko	jajeczko
czajnik	czajniczek	chustka	chusteczka	łóżko	łóżecko

Masculine	-czek	Feminine	-eczka	Neuter	-eczko
kapuśniak	kapuśniaczek	córka ¹	córeczka	miasto	miasteczko ²
piesek	pieseczek	książka ¹	książeczka	mleko	mleczko
sznurek	sznureczek	łyżka	łyżeczka	oknienko	oknieczko
zajac	zajaczek	But: siostra	siostrZyczka	oko	oczko

¹ Original forms are *córa, księga*.

² Diminutive *miastko* is not used.

-szek, -szka, -szko appear where the above endings would create unacceptable sounds.

Masculine	-szek	Feminine	-uszka	Neuter	-uszko
brat	braciszek	baba	babuszka	jabłko	jabłuszko
brzuch	brzuszek			ucho	uszko
kielich	kieliszek				
palec	paluszek				

-yk appears in masculine nouns in **-c, -cz, -rz, -sz**. Further diminutives end in **-yczek**.

-ik appears in many masculine nouns in **-t, -d, -ł, -j** or a soft accent. Further diminutives end in **-iczek**.

Masculine	-yk	Masculine	-ik
barszcz	barszczyk	but	buCik
deszcz	deszczyk	druk	druCik
koc	koczyk	gwózdź	gwÓzdZik
klucz	kluczyk	kąt	kąCik
kołnierz	kołnierzyk	koń	koNik
kosz	koszyk	pokój	pokoIk
plaszcz	plaszczyk	samochód	samochoDZik
talerz	talerzyk	stół	stoIk
But:		stół	stoliik
kamień	kamyk	kamysek	
promień	promyk	promysek	
		But:	
		grosz	groSik
		kapelusż	kapeluSik

6.2.9.2 Diminutives of proper names

-cia, -sia, -zia, -unia, -ła, -ina, -atko are all used to form diminutives, often of proper names and family relationships. Male proper names often end in **-ek, -io, -iu** or **uś**. **-ocha** is used colloquially and, sometimes, pejoratively.

babka	babcia	Halina	Hala, Lunia	tato/tata	tatuś
ciotka	ciocia	Anna	Anka, Ania	Piotr	Piotrek, Piotruś
Lucyna	Lucia	Magdalena	Madzia	Tadeusz	Tadek, Tadzio

Danuta	Danusia	matka	matula	Wojciech	Wojtek, Wojtuś
Katarzyna	Kasia	koń	koniątko	Zbigniew	Zbyszek, Zbych
mama	mamusia	Kasia	Kacha	Zdzisław	Zdzisiu, Zdzich
Małgorzata	Gosia	Małgosia	Gocha	dziecko	dziecina, dzieciątko
		wieś	wioska, wiocha	dziewczę	dziewucha
					[pejorative]

6.2.9.3 Diminutives with changed meaning

A diminutive ending may entirely change the meaning of a noun, as:

biuro	office	biurko	desk
brat	brother	bratek	pansy
cukier	sugar	cukierek	sweet
droga	road	dróżka	path
grosz	penny	groszek	peas
guz	lump	guzik	button
kanapa	couch	kanapka	sandwich
kolej	railway	kolejka	queue
król	king	królik	minor king, rabbit
ołów	lead	ołówek	pencil
pąk	bud	pączek	bud, doughnut
piła	saw	pilka	ball
proch	gunpowder	proszek	soap powder
ręka	hand	rączka	handle
sałata	lettuce	sałatka	salad
skóra	skin	skórka	crust
smok	dragon	smoczek	baby's dummy
szopa	shed	szopka	Nativity scene
szyna	rail	szynka	ham
ucho	ear	uszko	handle
waga	weigh	ważka	dragonfly
woda	water	wódka	vodka
zegar	clock	zegarek	watch
zabawa	game	zabawka	toy

6.2.9.4 Diminutives of adjectives and adverbs

These intensify the meaning to 'very' or 'completely'.

-utki/a/ie and, further, **-usieńki/a/ie** appear in diminutives of adjectives:

blady	bledziutki	
ciepły	cieplutki	
mały	malutki	malusieńki
głupi	głupiutki	
słodki	słodziutki	

mily	milutki	milusieńki
krótki	króciutki	
świeży	świeżutki	nowusieńki
nowy	nowiutki	

A few adverbs have diminutive forms:

trochę	troszkę	troszczekę
cicho	cichutko	
mało	malutko/maleńko	malusieńko
krótko	króciutko	
szybko	szybcutko	

6.3 VOCATIVE CASE

The vocative case is used to address people, animals and objects by name, e. g. **Kochasz ją, Jurku? A ty, Piotrze?** (Do you love her, George? And you, Peter?).

However, to call someone, use the nominative, e.g. **Jurek, chodź tu!** (George, come here!).

Colloquially, the nominative is used if a name is not preceded by **Pan/Pani**, e.g. **Cześć, Ewa/Marek** (Nom.) *but* **Dzień dobry, Pani Ewo/Panie Marku** (Voc.).

Note: In greetings with **Pan/Pani/Państwo** alone the dative is used, e.g. **Dzień dobry Panu/Pani/Państwu**. (lit. Good morning *to* . . . [indirect object]).

In the vocative singular and plural, masculine and feminine nouns which are declined as adjectives take the appropriate nominative case adjectival ending, e.g. **Szanowny Panie Księgowy! Droga królowa! Moi drodzy krewa!**

6.3.1 Vocative singular

6.3.1.1 Masculine nouns

For most nouns, the vocative singular is identical to the locative singular. Therefore, consonant and vowel alternations occur as in the locative.

Ending	When used	Examples	
e	After hard consonants (except k, g, ch). Same as locative.	doktor: doktorze biskup: biskupie generał: generale sąsiad: sąsiedzie kelner: kelnerze Piotr: Piotrze szef: szefie świat: świecie	brat: bracie Jan: Janie anioł: aniele kot: kocie Szwed: Szwedzie pies: psie wóz: wozie

Ending	When used	Examples
<i>Note:</i>		
		pan: panie (Loc. = panu) syn: synu (Loc. = synu)
		ksiądz: księżę (Loc. = księdzu) dom: domu (Loc. = domu)
u	After k, g, ch, j, l Same as locative.	człowiek: człowieku urzędnik: urzędniku nauczyciel: nauczycielu Polak: Polaku Czech: Czechu
		Jurek: Jurku królik: króliku pokój: pokoju kraj: kraju
		<i>But:</i> Bóg: Boże (Loc. = Bogu)

u	After c, cz, sz, rz, ź, dź . After accent (accent lost, i added.)	towarzysz: towarzyszu posługacz: posługaczu Mateusz: Mateuszu mąż: mężu
cze	After -ec . (Not -u as in locative.)	chłopiec: chłopcze Niemiec: Niemcze kupiec: kupcze
o	Nouns in -a .	kierowca: kierowco mężczyzna: mężczyzno tata: tato
		kolega: kolego dowódcą: dowódcu sługa: sługo

6.3.1.2 Feminine nouns

The ending is predominantly **-o**, but **-u** is also frequent.

Ending	When used	Examples
o	After hard stems and -a ending.	matka: matko pszczola: pszczoło Danuta: Danuto żona: żono mucha: mucho
o	After c, cz, rz, ź, dź, sz stems and -a ending.	stolica: stolico burza: burzo dusza: duszo
o	After soft stems. Nouns often end in -ia .	niedziela: niedzielo armia: armio
		róża: różo tęcza: tęczo aleja: alejo ziemia: ziemio

u	In diminutives in -ia .	Danusia: Danusiu babunia: babuniu Kasia: Kasiu
i	Vocative of nouns in -i is same as nominative.	Magdzia: Magdziu gospodyni: gospodyni pani: pani
i	Nouns ending in accent (accent lost, i added).	postać: postaci pieśń: pieśni
y	Nouns in -c, -cz, -rz, -ź, -dź, -sz .	miłość: miłości wieś: wsi młodzież: młodzieży podróż: podróży noc: nocy rzecz: rzeczy twarz: twarzy mysz: myszy

6.3.1.3 Neuter nouns

The vocative singular is identical to the nominative singular.

6.3.2 Vocative plural

The vocative plural is identical to the nominative plural for all genders.

6.4 ACCUSATIVE CASE

The accusative case is used:

- For the direct object of the verb. However, if the verb is in the negative, the direct object stands in the genitive case (see 6.5 Genitive case).
- In statements about health.
- After certain prepositions, especially when the verb expresses motion (see 10 Prepositions).
- To state the period of duration of an action (See 9.10 Adverbs of time).

Note: In the accusative singular and plural, nouns which are declined as adjectives take the appropriate accusative case adjectival ending.

6.4.1 Accusative singular

6.4.1.1 Masculine 'non-alive' nouns (objects)

The accusative singular is identical to the nominative singular.

Nom: **To jest ładny dom/niski fotel.**
This is a nice house/low armchair.

Acc: **Mam ładny dom/niski fotel.**
I have a nice house/low armchair.

Exceptions: The following categories of masculine 'non-alive' noun use their *genitive* case ending in the accusative singular:

- 1 Fruit and vegetables, e.g. jeść **banana, pomidora, kalafiora, grzyba, ziemniaka.**
- 2 Vehicles, e.g. kupić **forda, nissana, fiata, poloneza, mercedesa.**
- 3 Units of currency, e.g. mieć **dolara, funta, franka.**
- 4 Games, e.g. grać w **brydza, tenisa, ping-ponga, hokeja.**
- 5 Dances, e.g. tańczyć/grać **krakowiaka, mazurka, poloneza, walca, fokstrota.**
- 6 Cigarettes (including brand names), e.g. palić **papierosa, camela, kapi-tana, salema.**

6.4.1.2 Masculine 'alive' nouns (men and living creatures)

Nouns not ending in **-a** use the *genitive* singular as the *accusative* singular (for endings see 6.5 Genitive case).

Nom: **Chłopiec jest wysoki. Kot jest mały.**
The boy is tall. The cat is small.

Acc: **Widzę wysokiego chłopca i małego kota.**
I see a tall boy and a small cat.

6.4.1.3 Masculine nouns ending in -a

These nouns take the *feminine* accusative singular ending **-ę**. Accompanying adjectives, however, stand in the *genitive* singular, as for masculine 'alive' nouns.

Nom: **To jest mój dobry polski kolega.**
This is my good Polish friend.

Acc: **Czy znasz mojego dobrego polskiego koleżę?**
Do you know my good Polish friend?

6.4.1.4 Feminine nouns

The following endings occur:

Ending	When used	Examples
ę	Nouns in -a change -a to -ę .	kobieta: kobietę gwiazda: gwiazdę Anielka: Anielkę droga: drogę
		szkoła: szkoły kawa: kawę matka: matkę ziemia: ziemię

Ending	When used	Examples	
		babcia: babcię siostra: siostrę kielbasa: kielbasę Polska: Polskę	ulica: ulicę kuchnia: kuchnię Irena: Irenę
ę	Nouns in -i add -ę .	gospodyni: gospodynię But: pani: panią	wychowawczyni: wychowawczynię
-	Nouns ending in a consonant do not change.	miłość: miłość kolej: kolej noc: noc	podróż: podróż rzecz: rzecz twarz: twarz
<i>Nom:</i>		Nauczycielka jest miła i mądra. The teacher is kind and clever.	
<i>Acc:</i>		Tomasz ma miłą i mądrą nauczycielkę. Thomas has a kind and clever teacher.	

6.4.1.5 Neuter nouns

The *accusative* singular is identical to the *nominative* singular.

Nom: **To drzewo jest młode ale już piękne.**
This tree is young but already beautiful.

Acc: **Kupuję młode ale już piękne drzewo.**
I am buying a young but already beautiful tree.

6.4.2 Accusative plural

6.4.2.1 Masculine nouns (objects and living creatures, but not men)

The *accusative* plural is identical to the *nominative* plural.

Nom: **Te ołówki są drogie.**
These pencils are dear.

Acc: **Kupiłem drogie ołówki.**
I bought dear pencils.

Nom: **Moje koty są czarne.**
My cats are black.

Acc: **Czy lubisz czarne koty?**
Do you like black cats?

6.4.2.2 Masculine nouns (men, including nouns ending in -a)

All such nouns use the *genitive* plural as the accusative plural (for endings see 6.5 Genitive case).

Nom: **Profesorowie/lekarze przyjechali z Anglii.**
The teachers/doctors arrived from England.

Acc: **Spotkałem angielskich profesorów/lekarzy.**
I met the English teachers/doctors.

Nom: **Dwaj koledzy/mężczyźni czekają.**
Two friends/men are waiting.

Acc: **Znam tych kolegów/mężczyzn.**
I know these friends/men.

6.4.2.3 Feminine nouns

The accusative plural is identical to the nominative plural.

6.4.2.4 Neuter nouns

The accusative plural is identical to the nominative plural.

6.4.3 Accusative in statements of health

To say 'I have a sore head, sore eyes etc.' the Poles say 'My head/eyes hurt(s) me'. The verb is **boleć**. The person experiencing the pain stands in the accusative case.

Boli mnie głowa/ręka/gardło.	I have a sore head/hand/throat.
Martę bolą zęby/oczy.	Martha has toothache/sore eyes.
Chłopca¹ bolały uszy/plecy.	The boy had earache/backache.
Żołnierzy¹ bolą nogi.	The soldiers' legs are hurting.

¹ Genitive used since masc. 'alive'.

6.5 GENITIVE CASE

The genitive case is the most frequently-used case in Polish. It is used:

- 1 To denote possession.
- 2 For the accusative case in (a) masculine singular/plural nouns denoting men and (b) singular nouns denoting living creatures.
- 3 For the direct object of a negative verb.
- 4 For the direct object after certain positive verbs.
- 5 After the number five and upwards.
- 6 In expressions of quantity.

7 To express 'some' before uncountable nouns.

8 In dates and expressions of vague time.

9 After certain prepositions (see 10 Prepositions).

6.5.1 Alternations

Consonant alternations are rare in the genitive case, but vowel alternations abound. Feminine and neuter nouns often lose their endings in the plural. So, in many cases, they lengthen their stem vowels or add an extra *e* to compensate:

	Masculine	Feminine	Neuter
<i>o: ó</i>	—	szkół: szkól	słowo: słów
<i>ę: ę</i>	—	ręka: rąk	święto: święt
<i>-: e</i>	—	matka: matek	krzesło: krzesel

The reverse occurs in masculine and feminine nouns ending in a consonant. When endings are added in the singular and plural these nouns, in many cases, compensate by shortening their stem vowels or losing an *e*:

	Masculine (sing., pl.)	Feminine (sing., pl.)	Neuter
<i>ó: o</i>	pokój: pokoju, pokoi	łódź: łodzi, łodzi	—
<i>ę: ę</i>	mąż: męża, mężów	gałąź: gałęzi, gałęzi	—
<i>e: -</i>	wujek: wujka, wujków	wieś: wsi, wsi	—

Note: Vowel alternations present in the genitive singular are also present in the dative and instrumental singular, and throughout the plural declension. However, the locative singular may show a different vowel alternation based on the addition of the case ending *-e*.

6.5.2 Genitive singular

6.5.2.1 Masculine nouns

6.5.2.1.1 The following endings occur (see also 6.5.2.1.2 below):

Ending	When used	Examples	
u	Most 'non-alive' nouns.	obiad: obiadu sklep: sklepu stół: stołu	obraz: obrazu bank: banku dom: domu

Ending	When used	Examples	
		pokój: pokoju strych: strychu	wiatr: wiatru
u	Nouns in List U below.		
a	Nouns in List A below.		
a	'Alive' nouns ending in a consonant.	pan: pana brat: brata mąż: męża kot: kota pies: psa bóbr: bobra przyjaciel: przyjaciela listonosz: listonosza <i>But:</i> wół: wołu	syn: syna lotnik: lotnika lekarz: lekarza królik: królika wąż: węża paw: pawia Francuz: Francuza koń: konia bawół: bawołu
i	'Alive' nouns ending in k/g + -a .	kolega: kolegi kaleka: kaleki	śluga: slugi
y	'Alive' nouns ending in another consonant + -a .	poeta: poety turysta: turysty	kierowca: kierowcy mężczyzna: mężczyzny

6.5.2.1.2 Masculine nouns ending as below have the following endings in the genitive singular:

Ending	Becomes	Examples	
iec/ec	ca	chłopiec: chłopca surowiec: surowca samiec: samca <i>But:</i> piec: pieca	ojciec: ojca starzec: starca dworzec: dworca
niec	ńca	młodzieniec: młodzieńca	siostrzeniec: siostrzeńca
ść	ścia	gość: gościa	teść: teścia
ek	ka	dziadek: dziadka wózek: wózka Janek: Janka	wujek: wujka kubek: kubka Piotrek: Piotrka
ier/er	ra (sometimes)	szwagier: szwagra <i>But:</i> inżynier: inżyniera	

6.5.2.1.3 Deciding the ending

The genitive case singular ending of 'non-alive' nouns, either **-u** or **-a**, is decided by the morphology of the noun, not by its meaning. Both endings occur with similar frequency and strict rules are not possible. But, with some exceptions, nouns fit in List A or in List U:

List A – masculine 'non-alive' nouns taking ending **-a** in genitive case

- 1 Fruit and vegetables, e.g. **banana, pomidora, kalafiora, grzyba, ziemniaka**.
- 2 Vehicles, e.g. **forda, nissana, fiata, poloneza, mercedesa** (car names do not have capitals).
- 3 Units of currency, e.g. **dolara, funta, franka**.
- 4 Games, e.g. **brydza, tenisa, ping-ponga, hokeja**.
- 5 Dances, e.g. **krakowiaka, mazurka, poloneza, walca, fokstrota**.
- 6 Cigarettes, e.g. **papierosa, camela, kapitana, salema** (brand names do not have capitals).
- 7 Tools/containers, e.g. **młotka, klucza, ołówka, noża** (Nom. **nóż**), **widelca, garnka, talerza, dzbana**.
- 8 Parts of the body, e.g. **nosa, brzucha, zęba** (Nom. **ząb**), **łokcia** (Nom. **łokieć**), **palca** (Nom. **palec**). *But:* **boku**.
- 9 Most Polish towns, e.g. **Krakowa, Wrocławia, Szczecina**.
- 10 Units of the day, e.g. **dnia** (Nom. **dzień**), **wieczora** (Nom. **wieczór**), **poranka**. *But:* **świt**.
- 11 Nouns ending in **-ek, -ik, -yk**, many of which are diminutives, e.g. **zegarka, kwiatka, kawalka, stolika, słoika, języka, patyka, koszyka**. *But:* Note nouns in **-ek** derived from verbs in List U.

List U – masculine 'non-alive' nouns taking ending **-u** in genitive case

- 1 Abstract nouns, e.g. **bólu, żalu, czasu, dyżuru, zawodu** (Nom. **zawód**).
- 2 Collective nouns, e.g. **lasu, tłumy, narodu** (Nom. **naród**), **kraju, sejmu, urzędu** (Nom. **urząd**).
- 3 Substances, liquids and gases, e.g. **miodu** (Nom. **miód**), **cukru, dżemu, pasztetu, barszczu, atramentu, oleju, tłuszczu, azotu, tlenu**. *But:* **chleba, sera, węgla** (Nom. **węgiel**).
- 4 Many foreign words, e.g. **teatru, dramatu, akcentu, sukcesu, numeru, biznesu, hotelu, uniwersytetu, autobusu, aerozolu, aerobiku**.
- 5 Many foreign countries, e.g. **Egiptu, Pakistanu, Iraku**. *But:* **Izraela, Luksemburga**.

- 6 Many foreign towns, rivers, mountains, e.g. **Madrytu, Londynu, Rzymu, Tel Awiwu, Singapuru, Renu, Dunaju, Bugu, Kaukazu**. *But: Paryża, Berlina, Hamburga.*
- 7 Nouns derived from verbs, e.g. **dźwięku (dźwięczeń), druku (drukować), zbioru (zbierać), dźwigu (dźwigać), wydatku (wydać), majątku (mieć), wyjątku (wyjąć), wyniku (wynikać).**
- 8 The four masculine days, i.e. **poniedziałku, wtorku, czwartku, piątku.**

Nom: **Mój brat jest miły.**
My brother is pleasant.

Gen: **Córka mojego brata jest śliczna.**
My brother's daughter is beautiful.

Nom: **Mężczyzna czeka.**
The man is waiting.

Gen: **Samochód mężczyzny stoi tam.**
The man's car is standing over there.

Nom: **Stolica nazywa się Paryż.**
The city is called Paris.

Gen: **Kościół Paryża są cudowne.**
The churches of Paris are magnificent.

Nom: **Królik to ładne zwierzę.**
A rabbit is a lovely animal.

Gen: **Ogon królika jest krótki.**
A rabbit's tail is short.

Nom: **Kraj jest daleko.**
The country is far away.

Gen: **Ludzie z tego kraju ciężko pracują.**
The people of this country work hard.

6.5.2.2 Feminine nouns (same as locative singular unless indicated otherwise)

Ending	When used	Examples
y	After hard stems except k/g + -a , i.e. same as Nom. plural.	kobieta: kobiety szkoła: szkoły kielbasa: kielbasy ryba: ryby lza: lzy
		lampa: lampy siostra: siostry gwiazda: gwiazdy kawa: kawy

Ending	When used	Examples	
y	After c, ca, cz, cza, sz, sza, rz, rza, ź, ża.	noc: nocny tęcza: tęczy twarz: twarzy róża: róży rzecz: rzeczy	ulica: ulicy mysz: myszy burza: burzy grusza: gruszy podróż: podróży
ji	After consonant + -ja . J kept. Usually foreign words in -cja, -sja, zja.	Francja: Francji stacja: stacji telewizja: telewizji lekcja: lekcji sesja: sesji	Szkocja: Szkocji impresja: impresji Tunezja: Tunezji poezja: poezji
i	After vowel + -j or -ja . J merges with i .	aleja: alei kolej: kolei	szuja: szyi zmija: zmił
i	After k/g stem, i.e. same as Nom. plural.	matka: matki droga: drogi ręka: ręki	córka: córki noga: nogi
i	Nouns in -la, -l, -w .	cebula: cebuli chorągiew: chorągwi myśl: myśli	chwila: chwili krew: krwi sól: soli
i	Foreign nouns in -ca, -ua .	idea: idei statua: statui <i>or statuy</i>	Korea: Korei Gwinea: Gwinei
i	After ' accent (accent lost, -i added), i.e. same as Nom. plural unless that ends in -ie .	pieśń: pieśni pamięć: pamięci opowieść: opowieści gałąź: gałęzi sieć: sieci jesień: jesieni	nić: nici dłoń: dłoni wartość: wartości łódź: łodzi miłość: miłości wieś: wsi
i	After c, s, z, b, m, n, p, w + -ia . Also after nouns in -i . The two i 's merge into one.	babcia: babci ziemia: ziemi Zuzia: Zuzi	Kasia: Kasi kuchnia: kuchni pani: pani
		<i>But:</i> Some foreign nouns in b, m, n, p, w + -ia take -ii , e.g. Libii, chemii, manii, Jugosławii	
ii	After d, ch, f, g, k, l, r, t + -i (usually followed by -a).	melodia: melodii Belgia: Belgii historia: historii parafia: parafii	tragedia: tragedii religia: religii sympatia: sympatii Anglia: Anglii
<i>Nom:</i>	Matka kupuje owoce. The mother is buying fruit.		

- Gen:** **Oczy matki są zielone.**
The mother's eyes are green.
- Nom:** **Lekcja jest interesująca.**
The lesson is interesting.
- Gen:** **Jest koniec lekcji.**
It is the end of the lesson.

6.5.2.3 Neuter nouns

Ending	When used	Examples
a	Nouns in -o , -e or -ie , i.e. same as Nom. plural.	okno: okna
morze: morza
mieszkanie: mieszkania
jabłko: jabłka
pole: pola
krzesło: krzesła
ienia	Most nouns in -ię extend -ię to -ienia .	imię: imienia
ramię: ramienia
But: jagnię: jagnięcia
prosię: prosięcia
żrebiec: żrebięcia
ęcia	Nouns in -ę alone extend -ę to -ęcia .	zwierzę: zwierzęcia
dziewczę: dziewczęcia
But: książę: księcia (not książęcia)
um	Nouns in -um are not declined.	muzeum: muzeum
- Nom:** **Miasto jest bardzo stare.**
The town is very old.
- Gen:** **Ulice miasta są wąskie.**
The streets of the town are narrow.
- Nom:** **Niemowlę śpi słodko.**
The baby is sleeping happily.
- Gen:** **Oto zabawki niemowlęcia.**
Here are the baby's toys.
- Nom:** **Dziecko bawi się.**
The child is playing.
- Gen:** **Siostra dziecka zbiera kwiatki.**
The child's sister is picking flowers.
- Nom:** **Prosię je siano.**
The piglet is eating the straw.
- Gen:** **Siano prosięcia jest mokre.**
The piglet's straw is wet.

6.5.3 Genitive plural

6.5.3.1 Masculine nouns

Ending	When used	Examples
ów¹	After hard consonants, including k and g , and after c .	bank: banków róg: rogów pies: psów koniec: końców dom: domów stół: stołów But: brat: braci tyśiąć: tysięcy
ów¹	Nouns with Nom. plural = -owie . Note: Nouns with Nom. plural = -iowie take the ending -iów .	pan: panów syn: synów ojciec: ojców profesor: profesorów dziadek: dziadków. uczeń: uczniów Kornaś: Kornasiów
ów	Nouns in -a .	dowódca: dowódców Zaręba: Zaręmbów But: mężczyzna: mężczyzn
i	After ' accent (accent lost, -i added) unless Nom. plural = -owie .	koń: koni cień: cieni liść: liści tydzień: tygodni
ǫ²	After l , j , ł merges with i .	hotel: hoteli parasol: parasoli nauczyciel: nauczycieli But: kraj: krajów
y²	After cz , sz , rz , ż , dź .	klucz: kluczy grosz: groszy żołnierz: żołnierzy talerz: talerzy nóż: noży

ptak: ptaków
dowód: dowodów
chłopiec: chłopców
widelec: widelców
samochód: samochodów
samochoódw
miesiąc: miesięcy

mąż: mężów
Belg: Belgów
oficer: oficerów
więzień: więźniów

kolega: kolegów
kaleka: kalek
ogień: ogni
łabędź: łabędzi
gość: gości
niedźwiedź: niedźwiedzi

pokój: pokoi
złodziej: złodziei

nastrój: nastrojów
kapelusz: kapeluszy
cmentarz: cmentarzy
lekarz: lekarzy
pejzaż: pejzaży

¹ Vowel alternation, namely *ó*; *o*; *ę* or *e* -, may occur when ending is added.

² Nouns which take the *-i* or *-y* ending are increasingly adopting an alternative form in *-ów*, e.g. *pokojóv, napojóv, hotelóv, koszóv, pisarzóv, garazóv*.

6.5.3.2 Feminine nouns

Ending	When used	Examples
-	After consonant + a (except nouns in -cja, -sja, -zja).	gwiazda: gwiazd orkiestra: orkiestr kołeda: kołęd niedziela: niedziel szyja: szyj żona: żon lampa: lamp <i>But:</i> aleja: alei
	Vowel alternations occur if stem ends in difficult consonant group: o: ó; ę; ą; -; e .	ulica: ulic kobieta: kobiet kielbasa: kielbas chwila: chwil żmija: żmij ryba: ryb sala: sal nadzieja: nadziei
-	Nouns in -i, -ia (but not -nia nor foreign nouns in -ia). -i lost, accent added if possible).	droga: dróg noga: nóg siostra: sióstr ręka: rąk córka: córek łza: lez cegła: cegieł pani: pań ciocia: cioc
y ¹	After e, cz, sz, rz, ż .	noc: nocy twarz: twarzy mysz: myszy rzecz: rzeczy podróż: podróży
i ^{1,2}	Nouns in -nia . Two i 's merge into one.	kukiernia: kukierni księgarnia: księgarni suknia: sukni <i>But:</i> skrzynia: skrzyń
i ¹	After ń accent (accent lost, -i added). Vowel alternations may occur: ó; o; ą; ę; e; -;	jabłoń: jabłoni pieśń: pieśni wieś: wsi gałąź: gałęzi

Ending	When used	Examples
i ¹	Nouns in -i, -w, -j and foreign nouns in -ea, -ua, J merges with i .	chorągiew: chorągwi sól: soli idea: idei myśl: myśli brew: brwi kolej: kolei statua: statui
ii ¹	Foreign nouns in -ia .	historia: historii tragedia: tragedii religia: religii parafia: parafii lilia: lili armia: armii
ji	Foreign nouns in -cja, -sja, zja .	stacja: stacji poezja: poezji lekcja: lekcji impresja: impresji

¹ Same as genitive singular.

² Some nouns ending in **-nia** are increasingly adopting an alternative 'no ending' form, e.g. *suknia: sukien, księgarnia: księgarni, kuchnia: Kuchen*.

6.5.3.3 Neuter nouns

Ending	When used	Examples
-	Most nouns in -o, -e, -ie .	drzewo: drzew jezioro: jezior słońce: słońc miasto: miast lato: lat naswisko: naswisk pióro: piór mięso: mięs piwo: piw wojsko: wojsk serce: serc
	Vowel alternations occur if stem ends in difficult consonant group: o; ó; ę; ą; -; e.²	morze: mórz święto: świąt okno: okien piętro: pięter łóżko: łóżek szkoła: szkół pole: pól słowo: słów jabłko: jabłek krzesło: krzesel koło: kół
	In nouns in -cie or -nie , loss of ending exposes soft consonants ci, ni, So, accent is added.	<i>But:</i> dziecko: dzieci (same as Nom. plural) zdjęcie: zdjęć ubranie: ubrań uczucie: uczuć śniadanie: śniadań mieszkanie: mieszkań
ion	Most nouns in -ię use plural stem -ion .	imię: imion ramię: ramion <i>But:</i> jagnię: jagniąt prosię: prosiąt źrebie: źrebiąt

Ending	When used	Examples
ą	Nouns in -ę alone. Vowel alternation of plural stem ę : ą occurs.	zwierzę; zwierząt dziewczę; dziewcząt
i, y	Few nouns, usually of three syllables, with soft consonant before ending.	narzędzie; narzędzi wybrzeże; wybrzeży przymierze; przymierzy
ów	Nouns in -um .	gimnazjum; gimnazjów muzeum; muzeów liceum; liceów

¹ Alternation **ę**: **ą** is not usual in nouns derived from verbs.

² Also occurs in diminutives in **-tko**, **-czko**.

6.5.4 Function

6.5.4.1 Genitive denoting possession

Nom: Ci profesorowie pracują w Warszawie.
These teachers work in Warsaw.

Gen: Lekcje tych profesorów są trudne.
The lessons given by these teachers are difficult.

Nom: Ta matka czeka na dzieci.
This mother is waiting for her children.

Gen: Dzieci tej matki bawią się.
This mother's children are playing.

Nom: Miasta polskie są piękne.
Polish towns are pretty.

Gen: Historia polskich miast jest ciekawa.
The history of Polish towns is interesting.

6.5.4.2 Genitive used for accusative

The genitive case is used for the accusative case in:

(a) Masculine singular/plural nouns denoting men (but *accusative* used for nouns in **-a**)

Kocham brata, ojca, syna i męża.

I love my brother, father, son and husband.

Mam dwóch braci i trzech synów.

I have two brothers and three sons.

Spotkałem lekarza, inżyniera, ucznia i innego mężczyznę.
I met a doctor, engineer, pupil and some other man.

Spotkałem lekarzy, inżynierów, uczniów i innych mężczyzn.
I met doctors, engineers, pupils and some other men.

(b) Singular nouns denoting living creatures

Note: The accusative is used for the plural.

Gen: Wujek ma psa, kota, królika, węża, ptaka.
Uncle has a dog, cat, rabbit, snake, bird.

Acc: Wujek ma psy, koty, króliki, węże, ptaki.
Uncle has dogs, cats, rabbits, snakes, birds.

6.5.4.3 Genitive for direct object of negative verb

After a negative verb the *direct object* stands in the *genitive* case.

Lubię i kotlety schabowe i kapustę.
I like both pork chops and cabbage.

Nie lubię ani kotletów schabowych ani kapusty.
I do not like pork chops or cabbage.

Kupiłem nowy samochód.
I have bought a new car.

Nie kupiłem nowego samochodu.
I have not bought a new car.

Notice how the case of the direct object does *not* change if the object is of a type covered in 6.5.4.2 above or if the negated verb already takes the genitive (see 6.5.4.4 below).

Kocham brata.	I love my brother.
Nie kocham brata.	I do not love my brother.
Słucham radia.	I listen to the radio.
Nie słucham radia.	I do not listen to the radio.
Rozkaz dotyczy pasażerów.	The order applies to passengers.
Rozkaz nie dotyczy pasażerów.	The order does not apply to passengers.

Notice also the impersonal negative expressions **nie ma**, **nie było**, **nie będzie** to express there is/was/will be no...! The verb stands in the third person *singular* even with a plural subject.

Jan jest na dworcu.

John is at the station.

Nie ma Jana na dworcu.

John is not at the station [lit. There is no John at the station].

Matka była w domu.

Mother was at home.

Nie było matki w domu.

Mother was not at home [lit. There was no mother at home].

Piotr będzie dzisiaj.

Peter will be here today.

Nie będzie Piotra dzisiaj.

Peter will not be here today [lit. There will be no Peter here today].

Nauczyciele byli w kolegium.

The teachers were in college.

Nie było nauczycieli w kolegium.

There were no teachers in college.

6.5.4.4 Genitive for direct object after positive verb

The direct object (someone/something) stands in the *genitive* case after the following verbs. The perfective form of the verb, if it exists, is in parentheses:

bać się	be afraid of	pragnąć	long for
brakować	be lacking	próbować	try, test out
[impersonal] ¹		(spróbować)	
bronić (obronić)	defend	przestrzegać	obey, comply
chcieć (zechcieć)	want	(przestrzec)	with
doczekiwać	live to see	pytać (zapytać) się	ask, enquire of
(doczekać)		szukać (poszukać)	look for
domagać się	demand	szuchać (posłuchać)	listen to
domyślać	guess	spodziewać się	expect
(domyślić) się		uczyć (nauczyć)	study, learn
dotykać	touch	się	
(dotknąć)		używać (użyć)	make use of
dotyczyć	apply to,	wstydić	be ashamed of
	concern	(zawstydzić) się	
dożyć	live to see	wymagać	demand, require
najeść się ²	eat your fill of	zapominać	forget
napić się ²	drink your fill of	(zapomnieć)	
oczekiwać	expect, wait for	żałować	regret, pity
pilnować	look after,	(pożalować)	
(upilnować)	watch	żądać (zażądać)	demand
potrzebować	need	żyć	wish

¹ Used in third person singular, e.g. **Brakuje mi czasu** (I'm short of time [lit. It is short to me (dative) of time].)

² But after **jeść** and **pić** the direct object is in the accusative, e.g. **jem chleb, piję wodę**.

³ Direct object (something) stands in genitive; indirect object (to someone) stands in dative, e.g. **życzyć szczęścia matce** (to wish of luck to mother).

6.5.4.5 Genitive after numbers

To a Pole, any number above 'four' is a quantity. Therefore, any following noun, and any associated adjective, stands in the *genitive* case.

Acc: **Paweł kupił trzy długie zielone ołówki i dwa grube zeszyty.**
Paul bought three long, green pencils and two fat jotters.
[Masculine]

Gen: **Paweł kupił pięć długich zielonych ołówków i siedem grubych zeszytów.**
Paul bought five long, green pencils and seven fat jotters.

Acc: **Mam dwie pocztówki i cztery koperty.**
I have two postcards and four envelopes. [Feminine]

Gen: **Mam sześć pocztówek i dziesięć kopert.**
I have six postcards and ten envelopes.

The above difference is not seen in the noun if the direct object is a number and a noun denoting a male (since the genitive is used to express the direct object anyway).

Nom: **Byli tam trzech panowie i dwaj studenci.**
Three men and two students were there.

Acc. [dir. obj.]: **Widzę trzech panów i dwóch studentów.**
I see three men and two students.

Gen. of quantity: **Widzę pięciu panów i ośmiu studentów.**
I see five men and eight students.

6.5.4.6 Genitive in expressions of quantity

Even if 'of' is not present in English, expressions of quantity require the *genitive* case.

¹ dużo, więcej, najwięcej	a lot of, more, most	dużo mleka, więcej czasu
² wiele, więcej, najwięcej	many, more, most	wiele dzieci, więcej książek
mało, mniej, najmniej	little/few, less/fewer, least/fewest	mało śniegu, najmniej bajek
¹ niedużo ² niewiele	not a lot, not many	niedużo ochoty, niewiele panów

za dużo/wiele/malo	too much/many/ little/few	za dużo hałas, za wiele dzieci
parę	a few	parę gazet, parę ludzi
sporo	quite a lot of	sporo zajęć, sporo ciszy
mnóstwo/tłum	a multitude/crowd of	mnóstwo pań, tłum ludzi
gromada/grupa	an assembly/group of	gromada pań, grupa lekarzy
większość	the majority of	większość ludzi
reszta	the rest/remaining/ other	reszta lekarzy, reszta miast
resztką	the remainder/bit left	resztką masła, resztką dżemu
trochę	a little/not much	trochę czasu, trochę kawy
odrobina	a tiny amount	odrobina mleka
dość/dosyć	enough	dość pieniędzy, dosyć roboty
nic + neut. sing. adjective	nothing	nic ładnego, nic niebieskiego
coś + neut. sing. adjective	something	coś nowego, coś dobrego
But: wszystko co	everything	wszystko co dobre/ładne etc.

¹ Used with uncountable nouns.

² Used with countable nouns.

The genitive is also used after collective numerals **pięcioro, szścioro** etc., indefinite numerals **ile/ilo?, tyle/tytu, kilka/kilku, kilkanaście/kilkunastu** etc., fractions, weights, measures and dates (see 12 Numerals).

6.5.4.6.1 Quantities and containers used with the genitive (selected examples)

bochenek chleba	loaf of bread	kropla deszczu	drop of rain
butelka piwa	bottle of wine	kubek jagód	mug of berries
dzbanek mleka	jug of milk	łyżka miodu	spoonful of honey
filizanka kawy	cup of coffee	paczka herbaty	packet of tea
flaszka wody	bottle of water	para majtek	pair of pants
garść trawy	handful of grass	pudełko zapalek	box of matches
karton soku	carton of juice	puszka ryby	tin of fish
kawałek mięsa	piece of meat	słoik dżemu	jar of jam
kieliszek wina	glass of wine	skrzynka jabłek	crate of apples
kieszka groszy	pocketful of pennies	tubka kremu	tube of cream
kostka masła	cube of butter	wazon kwiatów	vase of flowers
kromka chleba	slice of bread	wiadro węgla	pailful of coal

6.5.4.7 Genitive after 'some'

A noun following 'some' (not translated in Polish) stands in the *genitive case*.

Kupię mleka i sera. I'll buy some milk and cheese.
Daj mi cukierków. Give him some sweets.
Jeżeli jesteś głodny, to zjedz chleba. If you are hungry eat some bread.

6.5.4.8 Genitive in dates and expressions of vague time

Dates and vague time, in expressions with nouns, stand in the *genitive case*.

pierwszego maja on 1st May **czternastego grudnia** on 14th December
jednego dnia one day **któregoś wieczora** one of these evenings
każdego roku every year **pewnej nocy** on a certain night

6.6 LOCATIVE CASE

The locative case is used only to specify position after these prepositions (see 10 Prepositions):

w	in, inside	przy	near, close to, by	o	about, concerning.
na	on, at in	po	along, after (time)		at (time)

6.6.1 Locative singular

6.6.1.1 Consonant alternations

Various endings occur exceptionally, but the normal and most frequent locative case ending, in all three genders, is **-e**. It has a softening effect and so causes consonant alternations which may, in turn, cause vowel alternations (see 6.6.1.2).

Original stem	Alternation: case ending	Examples		
consonant		Masculine	Feminine	Neuter
b	bie	chleb: chlebie	osoba: osobie	niebo: niebie
p	pie	sklep: sklepie	Europa: Europie	tempo: tempie
f	fie	szef: szefie	szafa: szafie	–
w	wie	Kraków: Krakowie	zabawa: zabawie	słowo: słowie
m	mie	tłum: tłumie	zima: zimie	–
sm	śmie	–	–	pismo: piśmie
n	nie	telefon: telefonie	Anna: Annie	okno: oknie
sn	śnie	–	wiosna: wiosnie	–
zn	źnie	–	ojczyzna: –	–
			ojczyźnie	
s	sie	czas: czasie	prasa: prasie	mięso: mięsie
z	zie	raz: razie	koza: kozie	żelazo: żelazie

Original stem	Alternation: case ending	Examples		
consonant	Masculine	Feminine	Neuter	
dz	dzie	–	–	–
l	le	general: generale	szkoła: szkole	mydło: mydle
śl	ście	pomysł: pomysły	Wisła: Wiśle	krzesło: krzesła
t	cie	brat: bracie	kobieta: kobiecie	złoto: złocie
st	ście	list: liście	kapusta: kapuście	miasto: miście
d	dzie	wykład: wykładzie	woda: wodzie	stado: stadzie
zd	ździe	wyjazd: wyjeździe	gwiazda: gwiazdzie	gniazdo: gnieździe
r	rz	teatr: teatrze	siostra: siostrze	pióro: piórze
For feminine nouns and masculine nouns in -a only:				
k	ce	kaleka: kalece	Polska: Polsce	–
g	dze	kolega: koledze	droga: drodze	–
ch	sze	–	mucha: musze	–

Note: **-s** becomes **-ś** before **-mie**, **-nie**, **-cie**, **-le**. **-z** becomes **-ź** before **-dzie**, **-nie**.

6.6.1.2 Vowel alternations

When endings are added, many nouns compensate by shortening their stem vowels or losing an **e**. This happens very frequently, affecting both locative singular and plural nouns. Alternation **a: e** occurs in the singular only.

Notice that the locative plural ending **-ach** does not cause consonant alternations.

	Masculine	Feminine	Neuter
ó: o	ogród: ogrodzie, ogrodach	łódź: łodzie, łodziach	–
	wóz: wozie, wozach	sól: soli, solach	
	stół: stole, stołach		
a: e	mąż: mężu, mężach	gałąź: gałęzi, gałęziach	–
	błąd: błędzie, błędach		
e: –	wujek: wujku, wujkach	wieś: wsi, wsiach	–
	dzień: dniu, dniach		
a: e	świat: świecie, światach	wiara: wierze, wiarach	światło: światle, światłach
	las: lesie, lasach	gwiazda: gwiazdzie, gwiazdach	miasto: mieście, miastach
	obiad: obiedzie, obiada	miara: mierze, miarach	ciało: ciele, ciałach
	waitr: wietrze, wiatrach		lato: lecie, latach

6.6.1.3 Masculine nouns

Masculine nouns denoting men, animals or objects obey the same rules.

Ending	When used	Examples	
e/ie	After hard consonant except k, g, ch . Consonants alternate. ¹	kot: kocie kwiat: kwiecie samochód: samochodzie wiatr: wietrze spacer: spacerze	student: studencie most: moście kościół: kościele doktor: doktorze Londyn: Londynie urlop: urlopie
		<i>But:</i> pan: panu dom: domu	syn: synu
u	After k, g, ch, j, l . Consonants do not alternate. ¹	bank: banku Polak: Polaku brzeg: brzegu wuj: wuju kraj: kraju cel: celu człowiek: człowieku Bóg: Bogu góral: góralu Włoch: Włochu	dziadek: dziadku pociąg: pociagu dach: dachu złodziej: złodzieju szpital: szpitalu hotel: hotelu pokój: pokoju nauczyciel: nauczycielu
u	After c, cz, sz, rz, ż, ź .	piec: piecu ojciec: ojcu koniec: końcu klucz: kluczu grosz: groszu talerz: talerzu marzec: marcu cmentarz: cmentarzu noż: nożu	widelec: widelcu Niemiec: Niemcu miesiąc: miesiącu kapelusze: kapeluszu żołnierz: żołnierzu garaż: garażu chłopiec: chłopcu
iu	After ´ accent (accent lost, i added).	koń: koniu uczeń: uczniu liść: liściu kwiecień: kwietniu gość: gościu	tydzień: tygodniu ogień: ogniu niedźwiedź: niedźwiedziu niedźwiedzi
e/ie	Nouns in hard stem + -a behave as fem. loc. sing. Consonants alternate.	tata: tacie sługa: słudze	kolega: koledze kaleka: kalece

Ending	When used	Examples
y	Nouns in -ca . Consonants do not alternate.	kierowca: kierowcy sprzedawca: sprzedawcy

¹ Vowels may alternate as above.

6.6.1.4 Feminine nouns

The feminine locative singular is identical to the feminine genitive singular except as below.

Ending	When used	Examples
e/ie	After hard stem (including k, g) + -a . Consonants alternate. ¹	sosna: sośnie kawa: kawie Agata: Agacie Wiśła: Wiśle rzeka: rzece łąka: łące wiara: wierze poczta: poczcie chata: chacie lista: liście matka: matce córka: córce pończocha: pończosze bielizna: bieliznie chmura: chmurze toaleta: toalecie podłoga: podłodze winda: windzie

¹ Vowels may alternate as in 6.1.1.2 above.

6.6.1.5 Neuter nouns

For nouns in **-o**, the neuter locative singular is formed as the masculine singular.

Ending	When used	Examples
e/ie	After hard stems (except k, g, ch) + -o . Consonants alternate. ¹	kino: kinie błoto: błocie jezioro: jeziorze biuro: biurze drzewo: drzewie piwo: piwie koło: kole szkło: szkle piętro: piętrze państwo: państwie zimno: zimnie masło: maśle
u	After k, g, ch, j, l . Consonants do not alternate. ^{1,2}	jabłko: jabłku biurko: biurku oko: oku tango: tangu ucho: uchu jajo: jaję wojsko: wojsku echo: echu
u	Nouns in -e and -ie replace -e by -u . ²	serce: sercu słońce: słońcu pole: polu śniadanie: śniadaniu życie: życiu marzenie: marzeniu zboże: zbożu morze: morzu zdjęcie: zdjęciu

Ending	When used	Examples
ieniu	Most nouns in -ię extend -ię to -ieniu . ²	imię: imieniu ramię: ramieniu But: jagnięć: jagnięciu żrebięć: żrebięciu prosięć: prosięciu
ęciu	Nouns in -ę alone extend -ę to -ęciu . ²	zwierzę: zwierzęciu dziewczę: dziewczęciu But: książęć: księciu (not książęciu)
um	Nouns in -um are not declined.	muzeum: muzeum

¹ Vowels may alternate as in 6.1.1.2 above.

² Same as dative singular.

6.6.2 Locative plural

6.6.2.1 All genders

The locative plural ending for all genders is **-ach** (or **-iach** if necessary). Neuter nouns in **-ię** and **-ę** exhibit their true stems (see 6.2.1.3). Consonant alternations do not occur. Vowel alternations which occur in the singular are retained in the plural.

Ending	When used	Examples
ach	Nouns not ending in ' accent, -ia or -io .	klub: klubach baran: baranach park: parkach koniec: końcach pokój: pokojach aniołach pies: psach aniołach dziura: dziurach mężczyźni: mężczyznach szyja: szyjach kobieta: kobietach pole: polach aleja: alejach numer: numerach święto: świętach Rosjanin: Rosjanach lekcja: lekcjach chłopiec: chłopcach muzeum: muzeach Angielka: Angielkach pudełko: pudełkach
iach	Nouns ending in ' accent (accent lost, i added).	pieśń: pieśniach gałąź: gałęziach gość: gościach liść: liściach wieś: wsiach kof: koniach
iach	Nouns in -ia and -io .	armia: armiach ciocia: ciociach ziemia: ziemiach dziadzio: dziadziach kuchnia: kuchniach

Ending	When used	Examples	
ionach	Nouns in -ię add -ach to true stem ending -ion-	imię: imionach But: jagnię: jagniętach prosię: prosiętach	ramię: ramionach żrebię: żrebiętach
ętach	Nouns in -ę add -ach to true stem ending -ę-	zwierzę: zwierzętach kurczę: kurczętach	dziewczę: dziewczętach książę: książętach
ech	A few countries.	Niemcy: Niemczech Włochy: Włoszech	Węgry: Węgrzech

6.7 INSTRUMENTAL CASE

The instrumental case is used:

- 1 For the predicate of verb 'to be' or 'to call' (when stating nationality, occupation, etc.).
- 2 For the means, route or tool used to perform an action (without a preposition).
- 3 For the time or duration of an action (without a preposition).
- 4 After certain verbs.
- 5 After certain prepositions (See 10 Prepositions).

6.7.1 Instrumental singular

Any vowel alternations present in the genitive singular also occur here.

6.7.1.1 Masculine nouns

Ending	When used	Examples	
em	After hard stem except k, g .	syn: synem dom: domem mąż: mężem pan: panem ojciec: ojcem Niemiec: Niemcem klucz: kluczem nóż: nożem pokój: pokojem kościół: kościołem ksiądz: księdzem żołnierz: żołnierzem	brat: bratem zab: zębem pies: psem król: królem koniec: końcem Maciej: Maciejem grosz: groszem chłopiec: chłopcem Rosjanin: Rosjaninem

Ending	When used	Examples	
		sąsiad: sąsiadem	kapelus: kapeluszem
iem	After k, g .	Polak: Polakiem krok: krokiem brzeg: brzegiem Anglik: Anglikiem pociąg: pociągiem	ptak: ptakiem Wojtek: Wojtkiem róg: rogiem Bóg: Bogiem
iem	Nouns in ' accent (accent lost, i added).	liść: liściem uczeń: uczniem tydzień: tygodniem	gość: gościem koń: koniem gwóźdź: gwoździem
ą	Nouns in -a .	tata: tatą poeta: poetą kaleka: kaleką sługa: służą kierowca: kierowcą	kolega: kolegą turysta: turystą obrońca: obrońcą dentysta: dentystą mężczyzna: mężczyzną

6.7.1.2 Feminine nouns

Ending	When used	Examples	
ą	Nouns in -a or -ia .	ręka: ręką sala: salą ulica: ulicą siostra: siostrą ciocia: ciocią droga: drogą Polska: Polską taśma: taśmą	kobieta: kobietą kuchnia: kuchnią lekcja: lekcją Francja: Francją ziemia: ziemią Anna: Anną Danusia: Danusią
ą	Nouns in consonant without ' accent add -a .	sól: solą noc: nocą kolej: koleją podróż: podróżą But: chorągiew: chorągwią	myśl: myślą twarz: twarzą rzecz: rzeczą mysz: myszą krew: krwią brew: brwią
ią	Nouns in -i add -ą .	pani: panią	gospodyni: gospodynią
ią	Nouns in ' accent (accent lost, i added).	wieść: wsią nić: nicią gałąź: gałęzią jesień: jesienią	dłoń: dłonią część: częścią pień: pieśnią kość: kością

6.7.1.3 Neuter nouns

Ending	When used	Examples
em	After hard stem (except k, g) + -o or -e .	krzesło: krzesłem święto: świętem serce: sercem miasto: miastem słońce: słońcem okno: oknem morze: morzem zboże: zbożem pole: polem
iem	Nouns in -ie, -ko, -go .	jabłko: jabłkiem życie: życiem dziecko: dzieckiem jajko: jajkiem zdjęcie: zdjęciem zadanie: zadaniem
ieniem	Nouns in -ię extend -ię to -ieniem .	imię: imieniem ramię: ramieniem But: żrebię: żrebięciem jagnię: jagnięciem prosię: prosięciem
ęciami	Nouns in -ę alone extend -ę to -ęciami .	zwierzę: zwierzęciem związek: związkiem But: ksiądz: księdzem (not ksiądzciem)
um	Nouns in -um are not declined.	muzeum: muzeum

6.7.2 Instrumental plural

6.7.2.1 All genders

Any vowel alternations present in the genitive singular also occur here.

Ending	When used	Examples
ami	Most nouns.	syn: synami zęb: zębami ojciec: ojcami Polak: Polakami stół: stołami droga: drogami noc: nocami siostra: siostrami okno: oknami kościół: kościołami chłopiec: chłopcami lekarz: lekarzami pociąg: pociągami kobieta: kobietami pokój: pokojami grosz: groszami mąż: mężami pies: psami kolega: kolegami lekcja: lekcjami ulica: ulicami kolej: kolejami święto: świętami rzecz: rzeczami podróż: podróżami pudełko: pudełkami muzeum: muzeami

Ending When used

Ending	When used	Examples
		But: brat: braćmi człowiek: ludźmi przyjaciel: przyjaciółmi ksiądz: księżmi pieniądz: pieniędzmi dziecko: dziećmi
iami	Nouns in -i, -ia, -io, -ie .	babcia: babciami pani: paniami zdjęcie: zdjęciami dziadzio: dziadziami
iami	Most nouns in 'accent (accent lost, i added).	wieś: wsiami uczeń: uczniami gałąź: gałęziami pieśń: pieśniami gwóźdź: gwoździami tydzień: tygodniami
mi	Some nouns (often monosyllabic) in 'accent retain accent.	gość: gośćmi nić: nićmi liść: liśćmi kość: kośćmi dłoń: dłońmi koń: końmi
ionami	Nouns in -ię extend -ię to -ionami .	imię: imionami ramię: ramionami But: żrebię: żrebiętami jagnię: jagniętami prosię: prosiętami
ętami	Nouns in -ę alone extend -ę to -ętami .	zwierzę: zwierzętami ksiądz: ksiądzętami dziewczę: dziewczętami

6.7.3 Function

6.7.3.1 Instrumental for predicate of verb

The predicate of the verb 'to be' and 'to call', when a *noun* with or without an adjective, stands in the instrumental case. In most cases, the predicate is a job, rank, nationality, social/family status or the name or judgement we give to someone.

Piotr jest urzędnikiem. Jest Polakiem.

Peter is a clerk. He is Polish [lit. a Pole].

Są policjantami. Są Anglikami.

They are policemen. They are English.

Chciałabym być najlepszą lekarką.

I'd like to be the best (woman) doctor.

Danuta jest miłą nauczycielką. Jest Polką.

Danuta is a friendly teacher. She is Polish.

Michel był młodym francuskim dentystą.

Michel was a young French dentist.

Lukasza nie można nazwać rozsądnym ojcem.

You can't call Luke a responsible father.

Ja bym nazwał ten dom pałacem.

I would call this house a palace.

Pierwszą córkę nazwała Katarzyną.

She called her first daughter Catherine.

Notes:

- 1 A predicate which is a *proper name*, an *adjective*, or follows the expression 'This is/was' stands in the *nominative case*, for example:

Jestem Andrzej Malicki.

I am Andrew Malicki.

Jestem głodny i żona jest też głodna.

I am hungry and my wife is hungry too.

To jest Marcin, mój kolega.

This is Martin, my friend.

- 2 To say what someone is called use the *nominative case*, for example:

Nazywam się Magda. Pierwsza córka nazywa się Katarzyna.

My name is Magda. My first daughter is called Catherine.

6.7.3.2 Instrumental for means to an end, route or tool

The instrumental case expresses how an action occurs. We often specify the tool, transport type, route or accompaniment.

Tool

Wolę pisać długopisem niż ołówkiem.

I prefer to write in ballpoint rather than in pencil.

Paweł maluje farbami. Kasia rysuje kredkami.

Paul paints with paints. Kate draws with coloured pencils.

Zamiatam miotłą. Kurze ścieram ścierką.

I sweep with a brush. I dust with a duster.

Hanka myje się mydłem i wodą.

Annie is washing herself with soap and water.

Chłopiec bawi się zabawką.

The boy is playing with a toy.

Przykryj dziecko kocem.

Cover the child with a blanket.

Jan machnął ręką, kiwnął głową, i poszedł.

John waved his hand, shook his head, and went.

Transport

Jeżdżę samolotem, pociągami, samochodem i rowerem.

I go by plane, train, car and bicycle.

Kuzyn przyjechał statkiem do Gdyni.

My cousin arrived in Gdynia by ship.

Można iść piechotą.

One can go on foot.

Route

Idę ulicą albo dróżką.

I go along the road or by the path.

Szliśmy polem i lasem.

We went via field and forest.

Łódź płynie Wisłą, a okręt Bałtykiem.

The boat sails on the Wisła, the liner on the Baltic.

Szedł korytarzem, potem schodkami do góry.

He went along the corridor, then up the stairs.

„Ty pójdiesz górą, a ja doliną. Ty zakwitniesz różą, a ja kaliną.“
“You'll go up the hill but I through the valley. You'll bloom as a rose
but I as a viburnum.”

Accompaniment

Papieża przywitano wielką radością, krzykiem i piosenkami.

The Pope was welcomed with great joy, shouting and singing.

Te gwiazdę zobaczysz gołym okiem.

You'll see this star with the naked eye.

Tak nawiasem mówiąc, jest dobrym lekarzem.

By the way, he is a good doctor.

6.7.3.3 Instrumental for time and duration

The instrumental case expresses when an action occurred or its duration.

Time

Wiosną zbieramy kwiatki; jesienią grzybki.

In spring we pick flowers; in autumn mushrooms.

Latem Maciej jest kelnerem w hotelu.

In the summer Maciej works as a hotel waiter.

Ranem jest czasem tutaj zimno.
Sometimes it is cold here in the morning.

Wychodzę wczesnym rankiem do pracy.
I leave for work early in the morning.

Późnym wieczorem oglądam telewizję.
I watch television late in the evening.

Nocą czuwał nad chorym dzieckiem.
He watched over the sick child by night.

Duration

Tomek pracował nad książką *całymi latami*.
Tom worked on the book for years on end.

W kolejkach staliśmy *godzinami*.
We stood in queues for hours on end.

6.7.3.4 Instrumental after certain verbs

The following verbs, usually followed by a preposition in English (e.g. 'with', 'of'), are followed by the instrumental case and *no preposition* in Polish. The perfective form of the verb, if it exists, is in parentheses. Examples are given for non-obvious verbs.

Note: Many verbs have several prefixes (e.g. **kryć** [to cover] exists as **okryć**, **pokryć**, **nakryć**, **zakryć**, **przykryć** etc.). See 5.15 Verbal prefixes.

bawić (zabawić) się	play with
być	be
cieszyć (ucieszyć) się	rejoice at, enjoy, possess
dysponować	have at one's disposal
interesować się	be interested in
kierować	drive, direct, rule
martwić (zmartwić) się	worry about
napelniać (napenić)	fill with
niepokoić (zaniepokoić)	worry s.o. with
obciążać (obciążyć)	burden with
obladowywać (obladować)	burden with
ochraniać (ochronić)	protect with
obdarzać (obdarzyć)	endow/bless with
ogradzać (ogrodzić)	surround with
opiekować (zaopiekować) się	tend, care for, have charge of
otaczać (otoczyć) (się*)	surround with
pachnąć	smell of
pokrywać (pokryć) (się*)	cover with

posługiwać (posłużyć) się
smuć (zasmuć) się
stawać (stać) się
sterować
władzać
zajmować (zająć) się
zasłaniać (zasłonić)
zasnuwać (zasnuć) (się*)
zostać

make use of
be sad about, grieve over
become
steer, regulate
reign over, command
busy oneself with
cover/veil with
surround with
become, reach rank of

* Can be used reflexively or with a direct object.

Marek cieszy się *dobrym zdrowiem*.
Mark enjoys good health.

Narazie dysponuję *czasem/gotówką*.
Right now I have free time/ready money.

Niepokoił ojca *swoimi złymi wynikami*.
He worried his father with his bad results.

Anna jest obladowana *ciężką torbą*.
Anna is burdened with a heavy bag.

Napeniłem wannę *wodą*.
I filled the bath with water.

Bóg nas obdarzył *pokojem i radością*.
God blessed us with peace and joy.

Wojtek stał się *kapitanem*.
Wojtek became a captain.

Córka została *lekarką*.
My daughter became a doctor.

Niebo zasnuło się *chmurami*.
The sky became covered with clouds.

Noc zasnuła górę *ciemnością*.
Night covered the hill with darkness.

Zygmunt otacza się *przyjaciółmi*.
Zygmunt surrounds himself with friends.

Książę otoczył zamek *fosą*.
The prince surrounded the castle with a moat.

Pani zasłoniła okna *firankami*.
The lady covered the windows with curtains.

Postugiwałem się gramatyką i słownikiem.
I used a grammar book and dictionary.

Grzegorz dobrze włada językiem polskim.
Gregory has a good command of Polish.

6.8 DATIVE CASE

The dative case is used:

- 1 For the indirect object of the verb.
- 2 After certain verbs requiring an indirect object in Polish.
- 3 In certain impersonal expressions.
- 4 After certain prepositions (See 10 Prepositions).

6.8.1 Dative singular

6.8.1.1 Masculine nouns

Any vowel alternations present in the genitive singular also occur here.

Ending	When used	Examples
owi	Most nouns.	syn: synowi dom: domowi anioł: aniołowi kraj: krajowi mąż: mężowi Niemiec: Niemcowi doktor: doktorowi Polak: Polakowi student: studentowi kościół: kościołowi człowiek: człowiekowi pokój: pokojowi Rosjanin: Rosjaninowi Chińczyk: Chińczykowi sąsiad: sąsiadowi ząb: zębowi
iowi	Nouns in 'accent (accent lost, i added).	liść: liściowi koń: koniowi uczeń: uczniowi gość: gościowi tydzień: tygodniowi niedźwiedź: niedźwiedziowi niedźwiedziowi
u	A few old, mainly monosyllabic, nouns.	Bóg: Bogu ojciec: ojcu kot: kotu ksiądz: księdzu chłopiec: chłopcu diabeł: diabłu pan: panu pies: psu brat: bratu świat: światu kwiat: kwiatu
e/ie	After hard stem + -a.	tata: tacie poeta: poecie kolega: koledzie dentysta: dentyście

Ending	When used	Examples	
y	Nouns in -ca.	Consonants alternate as for locative singular. kaleka: kalece sługa: służce artysta: artystyce kierowca: kierowcy sprzedawca: sprzedawcy	mężczyzna: mężczyźnie turysta: turystyce

6.8.1.2 Feminine nouns

The dative singular is exactly as the locative singular. The same consonant and vowel alternations occur.

6.8.1.3 Neuter nouns

The dative singular differs from the locative singular in one respect: *all* nouns in -o take the ending -u. In practice, the indirect object is rarely a neuter noun unless it denotes a person or animal.

Ending	When used	Examples
u	Nouns in -o, -e and -ie.	jabłko: jabłku zboże: zbożu państwo: państwu dziecko: dziecku serce: sercu miasto: miastu krzesło: krzesłu światło: światłu słońce: słońcu zadanie: zadaniu pole: polu życie: życiu
ieniu	Most nouns in -ie. ¹	imię: imieniu ramię: ramieniu But: jagnię: jagnięciu żrebię: żrebięciu prosię: prosięciu
ęciu	Nouns in -ę. ¹	zwierzę: zwierzęciu But: książkę: książcu (not książęciu) dziewczę: dziewczęciu dziewczęciu
um	Nouns in -um are not declined.	muzeum: muzeum

¹ Same as locative singular.

6.8.2 Dative plural

6.8.2.1 All genders

Any vowel alternations present in the genitive singular also occur here. The following endings occur:

Ending	When used	Examples	
om	Most nouns.	ojciec: ojcom pies: psom syn: synom wróg: wrogom	

mąż: mężom	wujek: wujkom
kraj: krajom	kolega: kolegom
rzecz: rzeczom	matka: matkom
żona: żonom	jabłko: jabłkom
Polak: Polakom	Rosjanin: Rosjanom
sąsiad: sąsiadom	lekcja: lekcjom
chłopiec: chłopcom	muzeum: muzeom

But: dziecko: dzieciom

iom	Nouns in 'accent (accent lost, i added)	gość: gościom gałąź: gałęziom koń: koniom	teść: teściom pieśń: pieśniom łódź: łodziom
iom	Nouns in -i, -ia, -io, -ie	pani: paniom ziemia: ziemiom kuchnia: kuchniom	babcia: babciom zdjęcie: zdjęciom dziadzio: dziadziom
ionom	Nouns in -ię add -om to true stem ending -ion	imię: imionom <i>But:</i> jagnię: jagniętom prosię: prosiętom	ramię: ramionom żrebię: żrebiętom
ętom	Nouns in -ę add -om to true stem ending -ę	zwierzę: zwierzętom kurczę: kurczętom książę: książętom	dziewczę: dziewczętom

6.8.3 Function

6.8.3.1 Dative for indirect object

The *indirect object* carries the meaning 'to' or 'for' someone or something. These words are often omitted in English. In Polish, no word for 'to' or 'for' exists. In both languages, the order of direct and indirect objects can be reversed. For example:

Daję książkę Jankowi. [acc.] [dat.]	I give the book <i>to John</i> . [dir. obj.] [indir. obj.]
Daję Jankowi książkę. [dat.] [acc.]	I give <i>John</i> the book. [indir. obj.] [dir. obj.]
Kupię rower Agnieszce. [acc.] [dat.]	I'll buy a bike <i>for Agnes</i> . [dir. obj.] [indir. obj.]
Kupię Agnieszce rower. [dat.] [acc.]	I'll buy <i>Agnes</i> a bike. [indir. obj.] [dir. obj.]

Pożycz mi ołówek. Lend (to) me a pencil.
Ponieś Agacie torbę. Carry Agatha's bag/Carry the bag for Agatha.

Note: In most sentences 'to' and 'for' do not require an indirect object. They are simply expressed by prepositions followed by the appropriate case. For example:

Idę do sklepu. I'm going to the shop.
To jest dla Mamusi. That's for Mummys.

6.8.3.2 Verbs requiring dative case

The verbs below require an indirect object in Polish but not in English. They denote action passing from the subject to another person/thing. The sentence can often be rephrased to include the word 'to' or 'for'. The perfective form of the verb, if it exists, is in parentheses.

być do twarzy¹	suit
darować (podać)	give as a gift
dawać (dać)	give
dawać (dać) znać	inform
docinać (dociąć)	tease
dokuczać (dokuczyć)	annoy
dziękować (podziękować)	thank
dziwić (zdziwić) się	be astonished
grozić (zagrozić)	threaten
kazać (nakazać)	command
meldować (zameldować)	inform
mówić (powiedzieć)	say, tell
nadawać (nadać) się	be of use
odpowiadać (odpowiedzieć)	reply
opowiadać (opowiedzieć)	narrate
pisać (napisać)	write
placić (zapłacić)	pay
podobać (spodobać) się	appeal, attract
pokazywać (pokazać)	show
pomagać (pomóc)	help
powiadać (powiedzieć)	say, tell
pozwalać (pozwolić)	allow
pożyczać (pożyczyć)	lend to
przeszkadzać (przeszkodzić)	hamper
przyglądać (przyjrzeć) się	observe
przykazywać (przykazać)	inform
przypominać (przypomnieć)	remind
radzić (poradzić)	advise

rozkazywać (rozkazać)	order
służyć (usłużyć)	serve
szkodzić (zaszkodzić)	harm
ufać (zaufać)	trust
ulegać (ulec)	comply with
wierzyć (uwierzyć)	believe
wybaczać (wybaczyć)	forgive
zabierać (zabrać)	take from
zadawać (zadać)	inflict on
zagrażać (zagrozić)	threaten
życzyć ²	wish

¹ lit. 'to be to one's face'.

² Direct object (something) is in genitive; indirect object (to someone) is in dative, e.g. *Życzę tobie szczęścia* (I wish you success).

6.8.3.3 Dative in impersonal expressions

The verb **być** (to be) can be omitted in very short sentences in the present tense.

6.8.3.3.1 Expressing emotions and body temperature

Polish often uses impersonal expressions, e.g. 'It is cold to me' or 'It is needful to him ...' where the English would say 'I am/feel cold' or 'He needs ...'. Such expressions use the verb **być** in the third person singular. The *feeling* is expressed with an *adverb* (in capitals below). The person experiencing is expressed with the dative case, e.g. 'to me, to him, to the boy/children', etc.

Jest mi ŻŁE/SŁABO.

I feel ill/faint.

Było mu DUSZNO.

He needed some air.

SMUTNO mi (jest) tutaj.

I feel lonely here. [It is sad to me ...]

Było jej bardzo ZIMNO/GORĄCO.

She was very cold/hot. [It was very cold/hot to her.]

MIAŁO nam było u Babcy.

We had a nice time at Granny's. [It was pleasant to us ...]

Dziecom będzie WESOŁO na zabawie.

The children will enjoy the party. [It will be joyful to ...]

Chłopcu TRUDNO jest w wojsku.

The boy finds army life difficult. [It is difficult to the boy ...]

LATWO mu było zdać egzamin.

He passed the exam easily. [It was easy to him ...]

Jeżeli nie przydzie, to będzie mi GŁUPIO.

If he does not come I will feel stupid.

6.8.3.2 Other expressions

Nudzi mi się w szkole.

I am bored at school. [It is boring to me ...]

Chce mi się spać.

I want to sleep. [It wants to me ...]

Zdaje mi się, że jest dzisiaj zimniej.

I think it is colder today. [It appears to me that ...]

Wstyd mi, że dałem tanią kartkę.

I'm ashamed of giving a cheap card. [It is shame to me ...]

Żal mi syna/córki/dziecka/dzieci.

I feel sorry for the son/daughter/child/children. [It makes sorrow to me (Dat.) of the son/daughter/child/children (Gen.)]

Brak mi (jest) pieniędzy.

I'm short of money. [It is shortage to me (Dat.) of money (Gen.)]

Brakuje mi czasu.

I'm short of time. [It lacks to me (Dat.) of time (Gen.)]

Jest mi do twarzy w kolorze niebieskim.

The colour blue suits me. [... is to me to the face.]

6.9 TYPICAL DECLENSIONS OF REGULAR NOUNS

6.9.1 Masculine

Note the variety of nominative plural and genitive plural endings. The accusative and genitive are identical for 'men alive' nouns. Vocative and locative singular endings are also identical. Note locative singular consonant/vowel alternations (**profesorze**, **sąsiedzie**, **świecie**, **stole**). Note vowel alternation throughout declension (**zab**). Note shortened stems (**wujk-**, **krawc-**) and loss of **-in** in plural (**Rosjanie**). Note extra **-i** after loss of soft accent (**końi**).

Singular (professor)	Plural	Singular (neighbour)	Plural	Singular (doctor)	Plural
N. profesor	profesorowie	sąsiedzi	sąsiedzi	lekarze	lekarze
V. profesorze	profesorowie	sąsiedzie	sąsiedzi	lekarzu	lekarze
A. profesora	profesorów	sąsiada	sąsiadów	lekarza	lekarzy
G. profesora	profesorów	sąsiada	sąsiadów	lekarza	lekarzy
L. profesorze	profesorach	sąsiedzie	sąsiadach	lekarzu	lekarzach
I. profesorem	profesorami	sąsiadem	sąsiadami	lekarzem	lekarzami
D. profesorowi	profesorom	sąsiadowi	sąsiadom	lekarzowi	lekarzom

(Pole)	(tailor)	(teacher)			
N. Polak	Polacy	krawiec	krawcy	nauczyciel	nauczyciele
V. Polaku	Polacy	krawcze	krawcy	nauczycielu	nauczyciele
A. Polaka	Polaków	krawca	krawców	nauczyciela	nauczycieli
G. Polaka	Polaków	krawca	krawców	nauczyciela	nauczycieli
L. Polaku	Polakach	krawcu	krawcach	nauczycielu	nauczycielach
I. Polakiem	Polakami	krawcem	krawcami	nauczycielem	nauczycielami
D. Polakowi	Polakom	krawcowi	krawcom	nauczycielowi	nauczycielom

(uncle)	(world)	(tooth)			
N. wujek	wujkowie	świat	światy	zęb	zęby
V. wujku	wujkowie	świecie	światy	zęb	zęby
A. wujka	wujków	świat	światy	zęb	zęby
G. wujka	wujków	świata	światów	zęba	zębów
L. wujku	wujkach	świecie	światach	zęb	zębach
I. wujkiem	wujkami	światem	światami	zębem	zębami
D. wujkowi	wujkom	światu	światom	zębowi	zębom

(Russian)	(country)	(horse)			
N. Rosjanin	Rosjanie	kraj	kraje	koń	konie
V. Rosjaninie	Rosjanie	kraju	kraje	koniu	konie
A. Rosjanina	Rosjanów	kraj	kraje	konia	konie
G. Rosjanina	Rosjanów	kraju	krajów	konia	koni
L. Rosjaninie	Rosjanach	kraju	krajach	koniu	koniach
I. Rosjaninem	Rosjanami	krajem	krajami	koniem	koniami
D. Rosjaninowi	Rosjanom	krajowi	krajom	koniowi	koniom

(table)	(bird)	(edge)			
N. stół	stoły	ptak	ptaki	brzeg	brzegi
V. stole	stoły	ptaku	ptaki	brzegu	brzegi
A. stół	stoły	ptaka	ptaki	brzeg	brzegi
G. stołu	stołów	ptaka	ptaków	brzegu	brzegów
L. stole	stolach	ptaku	ptakach	brzegu	brzegach
I. stołem	stołami	ptakiem	ptakami	brzegiem	brzegami
D. stolowi	stołom	ptakowi	ptakom	brzegowi	brzegom

6.9.2 Feminine

Note the variety of nominative plural endings. Dative and locative singular (sometimes also genitive singular) are identical. Note locative singular consonant/vowel alternations (**matec, drodze, szkole, wierze**) and genitive plural vowel alternations (**matek, dróg, szkół**). Note where genitive singular and plural are identical (**lekcji, alei, armii**). Note merging of **-j** and **i** (**szyi**). Note extra **-i** after loss of soft accent (**pieśnią, galezią**, etc.). Note where vocative singular ending is not **-o**.

Singular (mother)	Plural	Singular (road)	Plural	Singular (school)	Plural
N. matka	matki	droga	drogi	szkół	szkoly
V. matko	matki	drogo	drogi	szkole	szkoly
A. matkę	matki	drogę	drogi	szkole	szkół
G. matki	matek	drogi	dróg	szkole	szkółach
L. matce	matkach	drodze	drogach	szkole	szkółami
I. matką	matkami	drogą	drogami	szkole	szkółom
D. matce	matom	drodze	drogom	szkole	szkółom

(lesson)	(avenue)	(neck)			
N. lekcja	lekcje	aleja	aleje	szyja	szyje
V. lekcjo	lekcje	alejo	aleje	szyjo	szyje
A. lekcję	lekcje	aleję	aleje	szyję	szyje
G. lekcji	lekcji	alei	alei	szyi	szyj
L. lekcji	lekcjach	alei	alejach	szyi	szyjach
I. lekcją	lekcjami	aleją	alejami	szyją	szyjami
D. lekcji	lekcjom	alei	alejom	szyi	szyjom

(auntie)	(earth)	(army)			
N. ciocia	ciocie	ziemia	ziemie	armia	armie
V. ciociu	ciocie	ziemio	ziemie	armio	armie
A. ciocię	ciocie	ziemię	ziemie	armię	armie
G. cioci	cioc	ziemi	ziem	armii	armii
L. cioci	ciociach	ziemi	ziemiach	armii	armiach
I. ciocią	ciociami	ziemią	ziemiami	armią	armiami
D. cioci	ciociom	ziemi	ziemiom	armii	armiom

(Sunday)	(road)	(faith)			
N. niedziela	niedziele	ulico	ulice	wiara	wiary
V. niedzielo	niedziele	ulico	ulice	wiaro	wiary
A. niedzielę	niedziele	ulicę	ulice	wiarę	wiary
G. niedziel	niedziel	ulicy	ulic	wiary	wiar
L. niedziel	niedzielach	ulicy	ulicach	wierze	wiarach
I. niedzielą	niedzielami	ulicą	ulicami	wiarą	wiarami
D. niedziel	niedzielom	ulicy	ulicom	wierze	wiarom

	<i>Singular</i> (song)	<i>Plural</i>	<i>Singular</i> (night)	<i>Plural</i>	<i>Singular</i> (branch)	<i>Plural</i>
N.	pieśń	pieśni	noc	noce	gałąź	gałęzie
V.	pieśni	pieśni	nocy	noce	gałęzi	gałęzie
A.	pieśń	pieśni	noc	noce	gałąż	gałęzie
G.	pieśni	pieśni	nocy	nocy	gałęzi	gałęzi
L.	pieśni	pieśniach	nocy	nocach	gałęzi	gałęziach
I.	pieśnią	pieśniami	nocą	nocami	gałęzią	gałęziami
D.	pieśni	pieśniom	nocy	nocom	gałęzi	gałęziom

6.9.3 Neuter

Nominative, vocative and accusative are identical in both singular and plural. Nominative plural is identical to genitive singular. Note the locative singular consonant/vowel alternations (**drzewie, oknie, mieście, wiadrze, gnieździe, kole, biurze, święcie**) and the genitive plural vowel alternations (**wiader, kół, pól, jabłek, świąt, okien**). Notice also the addition of soft accent after loss of *-i* in genitive plural (**zdjęć, mieszkań**). Note true stem **-len/ion** (nouns in **-ę**) and **-ę** (nouns in **-ię**).

	<i>Singular</i> (tree)	<i>Plural</i>	<i>Singular</i> (town)	<i>Plural</i>	<i>Singular</i> (pail)	<i>Plural</i>
N.	drzewo	drzewa	miasto	miasta	wiadro	wiadra
V.	drzewo	drzewa	miasto	miasta	wiadro	wiadra
A.	drzewo	drzewa	miasto	miasta	wiadro	wiadra
G.	drzewa	drzew	miasta	miast	wiadra	wiader
L.	drzewie	drzewach	miastach	miastach	wiadrze	wiadrach
I.	drzewem	drzewami	miastem	miastami	wiadrzem	wiadrami
D.	drzewu	drzewom	miastu	miastom	wiadrze	wiadrze
	(nest)	(wheel)			(apple)	
N.	gniazdo	gniazda	koło	koła	jabłko	jabłka
V.	gniazdo	gniazda	koło	koła	jabłko	jabłka
A.	gniazdo	gniazda	koło	koła	jabłko	jabłka
G.	gniazda	gniazd	koła	kół	jabłka	jabłek
L.	gnieździe	gniazdach	kole	kolach	jabłku	jabłkach
I.	gniazdem	gniazdami	kołem	kołami	jabłkiem	jabłkami
D.	gniazdu	gniazdom	kołu	kołom	jabłku	jabłkom
	(window)	(office)			(festival)	
N.	okno	okna	biuro	biura	święto	święta
V.	okno	okna	biuro	biura	święto	święta
A.	okno	okna	biuro	biura	święto	święta
G.	okna	okien	biura	biur	święta	świąt
L.	oknie	oknach	biurze	biurach	święcie	świętach
I.	oknem	oknami	biurem	biurami	świętem	świętami
D.	oknu	oknom	biuru	biurom	świętu	świętóm

	<i>Singular</i> (photograph)	<i>Plural</i>	<i>Singular</i> (flat)	<i>Plural</i>	<i>Singular</i> (field)	<i>Plural</i>
N.	zdjęcie	zdjęcia	mieszkanie	mieszkania	pole	poła
V.	zdjęcie	zdjęcia	mieszkanie	mieszkania	pole	poła
A.	zdjęcie	zdjęcia	mieszkanie	mieszkania	pole	poła
G.	zdjęcia	zdjęć	mieszkania	mieszkań	poła	pól
L.	zdjęciu	zdjęciach	mieszkanii	mieszkaniiach	polu	polach
I.	zdjęciem	zdjęciami	mieszkaniiem	mieszkaniiami	polom	polami
D.	zdjęciu	zdjęciom	mieszkaniiu	mieszkaniiom	polom	polom
	(name)		(animal)		(museum)	
N.	imię	imiona	zwierzę	zwierzęta	muzeum	muzea
V.	imię	imiona	zwierzę	zwierzęta	muzeum	muzea
A.	imię	imiona	zwierzę	zwierzęta	muzeum	muzea
G.	imienia	imion	zwierzęcia	zwierząt	muzeum	muzeów
L.	imieniu	imionach	zwierzęciiu	zwierzęciiach	muzeum	muzeach
I.	imieniem	imionami	zwierzęciiem	zwierzęciiami	muzeum	muzeami
D.	imieniu	imionom	zwierzęciiu	zwierzęciiom	muzeum	muzeom

6.10 DECLENSIONS OF IRREGULAR NOUNS

6.10.1 Masculine

Note nouns with two meanings.

	<i>Singular</i> (day)	<i>Plural</i>	<i>Singular</i> (week)	<i>Plural</i>	<i>Singular</i> (companion)	<i>Plural</i>
N.	dzień	¹ dni/dnie	tydzień	tygodnie	przyjaciel	przyjaciele
V.	dniu	¹ dni/dnie	tygodniu	tygodnie	przyjacielu	przyjaciele
A.	dzień	¹ dni/dnie	tydzień	tygodnie	przyjaciela	przyjaciół
G.	dnia	dni	tygodnia	tygodni	przyjaciela	przyjaciół
L.	dniu	dnia	tygodniu	tygodniach	przyjacielu	przyjaciół
I.	dniem	dniami	tygodniem	tygodniami	przyjacielem	przyjaciół
D.	dniowi	dnio	tygodniowi	tygodniom	przyjacielowi	przyjaciół
	(brother)		(father)		(priest)	
N.	brat	bracia	ojciec	ojcowie	ksiądz	księża
V.	bracie	bracia	ojciec	ojcowie	ksiądz	księża
A.	brata	braci	ojca	ojców	ksiądz	księży
G.	brata	braci	ojca	ojców	ksiądz	księży
L.	bracie	braciach	ojcu	ojcach	ksiądz	księżach
I.	bratem	braćmi	ojcem	ojcami	ksiądzem	księżmi
D.	bratu	braciom	ojcu	ojcom	ksiądz	księżom

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	(eagle)		(person)	(people)	(year)	(lit. summers)
N.	orzeł	orły	człowiek	ludzie	rok	lata
V.	orle	orły	człowieku	ludzie	roku	lata
A.	orla	orły	człowieka	ludzi	rok	lata
G.	orla	orłów	człowieka	ludzi	roku	lat
L.	orle	orłach	człowieku	ludziach	roku	latach
I.	orłem	orłami	człowiekiem	ludźmi	rokiem	latami ² /laty
D.	orłowi	orłom	człowiekowi	ludziom	rokowi	latom

	(government)	(row)	(money)		
N.	rząd	rządy	rząd	rzędy	pieniądz
V.	rządzie	rządy	rzędzić	rzędy	-
A.	rząd	rządy	rząd	rzędy	pieniądz
G.	rządu	rządów	rzędu	rzędów	pieniądza
L.	rządzie	rządach	rzędzie	rzędach	pieniądzu
I.	rządem	rządami	rzędem	rzędami	pieniędzom
D.	rządowi	rządom	rzędowi	rzędom	pieniądzowi

	(April)	(gentleman)	(dog)		
N.	kwiecień	kwiecień	pan	panowie	pies psy
V.	-	-	panie	panowie	psie psy
A.	kwiecień	kwiecień	pana	panów	psa psy
G.	kwietnia	kwietni	pana	panów	psa psów
L.	kwietniu	kwietniach	panu	panach	psie psach
I.	kwietniem	-	panem	panami	psem psami
D.	kwietniowi	-	panu	panom	psu psom

¹ 'dni' is used after numbers.

² Old form *laty* appears, often after prepositions, e.g. *przed kilku/dwoma/trzema laty*.

6.10.2 Feminine

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	(lady)		(landlady)		(hand)	
N.	pani	panie	gospodyni	gospodynie	ręka	ręce
V.	pani	panie	gospodyni	gospodynie	ręko	ręce
A.	panią	panie	gospodynię	gospodynie	rękę	ręce
G.	pani	pań	gospodyni	gospodyń	ręki	rąk
L.	pani	paniach	gospodyni	gospodyniach	ręce/ręku	rękach
I.	panią	paniami	gospodynią	gospodyniami	ręką	rękami/ ¹ rękoma
D.	pani	paniom	gospodyni	gospodyniom	ręce	rękom

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	(village)		(thing)		(railway)	
N.	wieś	wsie	rzecz	rzeczy	kolej	koleje
V.	wsie	wsie	rzeczy	rzeczy	-	-
A.	wieś	wsie	rzeczy	rzeczy	kolej	koleje
G.	wsie	wsie	rzeczy	rzeczy	kolei	kolei
L.	wsie	wsiach	rzeczy	rzeczach	kolei	kolejach
I.	wsią	wsiami	rzeczą	rzeczami	koleją	kolejami
D.	wsie	wsiom	rzeczy	rzeczom	kolei	kolejom

	(thread)
N.	nić nici
V.	-
A.	nić nici
G.	nici nici
L.	nici niciach
I.	nią niemi
D.	nici niciom

¹ *Rękoma* is an older form.

6.10.3 Neuter

Note nouns with two meanings.

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	(child)		(eye)		(ear)	
N.	dziecko	dzieci	oko	oczy ¹ /oka	ucho	uszy ² /ucha
V.	dziecko	dzieci	oko	oczy	ucho	uszy
A.	dziecko	dzieci	oko	oczy	ucho	uszy
G.	dziecka	dzieci	oka	ocz ²	ucha	usz ⁵
L.	dziecku	dzieciach	oku	oczach	uchu	uszach
I.	dzieckiem	dziećmi	okiem	oczami ³	uchem	uszami ⁶
D.	dziecku	dzieciom	oku	oczom	uchu	uszom
	(prince)		(radio)		(studio)	
N.	książe	księżęta	radio	radia	studio	studia ⁷
V.	książe	księżęta	-	-	-	-
A.	księcia	księżąt	radio	radia	studio	studia
G.	księcia	księżąt	radia	-	studia	studiów
L.	księciu	księżętach	radio/radiu	radiach	studio/studiu	studiach
I.	księciem	księżętami	radiem	radiami	studium	studiami
D.	księciu	księżętom	radiu	radiom	studiu	studiom
	(state)		(Mr. and Mrs.)		(summer)	
N.	państwo	państwa	państwo	-	lato	lata
V.	państwo	państwa	państwo	-	lato	lata

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
A. państwo	państwa	państwa	–	lato	lata	} used as plural of rok (year)
G. państwa	państw	państwa	–	lata	lata	
L. państwie	państwach	państwu	–	lecie	–	
I. państwem	państwami	państwem	–	latem	–	
D. państwu	państwom	państwu	–	latu	–	

¹ Form *oka*, declined in all cases, is used for circle-like objects, e.g. **lancuch z okami** (chain with links), **oka tłuszczu** (globules of fat).

² Genitive form **oczków** also exists.

³ Instrumental form **oczyma** also exists.

⁴ Form **ucha**, declined in all cases, means 'handle, tag, flag, eye (needle)'.
⁵ Rarer genitive form **uszków** exists.

⁶ Instrumental form **uszyma** is archaic.

⁷ This is also the plural of **studium** (course of study).

7 PRONOUNS

A pronoun replaces a noun. All Polish pronouns, except the reflexives, decline according to the gender, number and case of the noun which they replace. Many pronouns are identical to the corresponding adjective, for example:

To jest moja [adj.] książka. Ta książka jest moja [pron.].
This is my book. This book is mine.

Note: In the tables below, the plural column 'they (men)' applies to men and mixed company; 'they (non-men)' applies to women, animals and objects.

7.1 PERSONAL PRONOUNS

There are three types of personal pronoun.

7.1.1 Ordinary

An ordinary personal pronoun is used if emphasis is not required and if the pronoun does *not* follow a preposition. The pronouns **ty** and **wy** are sometimes used with a personal name to attract attention, for example:

Oj, ty! Marto! Co tu robisz?
Hey, you! Martha! What are you doing here?

The pronouns **mię**, **mi**, **cię**, **ci**, **go**, **mu** are enclitic. They cannot start a sentence nor carry the sentence stress. In such situations use the *emphatic* form of these pronouns.

Note: Ordinary *nominative* case pronouns are best omitted, unless clarification of meaning is required, e.g. **My jemy jabłka** (we eat apples) could be heard as **Myjemy jabłka** (we wash apples). Therefore, it is better to say **Jemy jabłka** and **My myjemy jabłka**, respectively.

	Singular				Plural				
	I	you	he	she	it	we	you	they	they
								(men)	(non-men)
Nom.	ja	ty	on	ona	ono	my	wy	oni	one
Voc.	ja	ty	—	—	—	my	wy	—	—
Acc.	mię	cię	go	ją	je	nas	was	ich	je
Gen.	mię	cię	go	jej	go	nas	was	ich	ich
Loc.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inst.	mną	tobą	nim	nią	nim	nami	wami	nimi	nimi
Dat.	mi	ci	mu	jej	mu	nam	wam	im	im

Nom: **[Ja] jestem chory.**

[On/ona/ono] **jest w Warszawie.**

Voc: **Oj, ty wariacie!**

Acc: **Kocham cię/was.**

Gen: **Nie ma go/jej/go w Warszawie**

Instr: **Opiekujemy się nim/nią/nim/nimi**

Dat: **Daj mi piwo.**

I'm ill.

He/she/it is in Warsaw.

Oh, you idiot!

I love you.

He/she/it is not in Warsaw.

We look after him/her/it/them.

Give me the beer.

7.1.1.1 Polite forms of address

The pronouns **ty** and **wy** are used to address people you know well. The nouns **pan** (gentleman), **pani** (lady), and their plurals **panowie** (gentlemen), **panie** (ladies), as well as **państwo** (mixed male and female company) and **panna/panienka** (young lady) are used to address people you do not know well. The Poles often use **Pan**, **Pani** and **Panna** before first names to imply familiarity, e.g. **Pan Janek**, **Pani Zosia**, **Panna Marysia**.

Czy **Pan** jest głodny?

Are you hungry? [to a man]

Czy **Pani** jest głodna?

Are you hungry? [to a woman]

Czy **Panienka** jest zmęczona?

Are you tired? [to a young lady]

Czy **Panowie/Panie** są z Krakowa?

Are you from Cracow? [to men/ladies]

Czy **Państwo** są głodni?

Are you hungry? [to mixed company]

Czy **Pani Teresa** pije kawę?

Do you drink coffee, Teresa?

Pana Janka jeszcze nie ma.

John is not here yet.

7.1.2 Emphatic

An emphatic personal pronoun is used if emphasis is required. Only certain ones exist. In all other instances use the ordinary personal pronoun.

	Singular			
	I	you	he	it
Acc.	mnie	ciebie	jego	—
Gen.	mnie	ciebie	jego	jego
Dat.	mnie	tobie	jemu	jemu

Acc: **On kocha mnie i ciebie.**

He loves me and you.

Gen: **Nie znam ani ciebie ani jego.**

I know neither you nor him.

Dat: **Daj mnie piwo; daj jemu wino.**

Give me the beer; give him the wine.

7.1.3 Prepositional

A prepositional personal pronoun is used after a preposition. Only third person singular/plural ones, shown in italics, exist. In the first and second person singular use the emphatic personal pronoun shown in capitals. In the remaining instances use the ordinary personal pronoun.

	Singular				Plural				
	I	you	he	she	it	we	you	they	they
								(men)	(non-men)
Acc.	MNIE	CIEBIE	<i>niego</i>	<i>nią</i>	<i>nie</i>	nas	was	<i>nich</i>	<i>nie</i>
Gen.	MNIE	CIEBIE	<i>niego</i>	<i>niej</i>	<i>niego</i>	nas	was	<i>nich</i>	<i>nich</i>
Dat.	MNIE	TOBIE	<i>niemu</i>	<i>niej</i>	<i>niemu</i>	nam	wam	<i>nim</i>	<i>nim</i>
Loc.	MNIE	TOBIE	<i>nim</i>	<i>niej</i>	<i>nim</i>	nas	was	<i>nich</i>	<i>nich</i>
Inst.	mną	tobą	nim	nią	nim	nami	wami	nimi	nimi

Acc: **Czeka na niego/nią/nich/nie.**

He's waiting for him/her/them.

Czeka na MNIE/CIEBIE.

He's waiting for me/you.

Gen: **Piotr kupuje to dla niego/niej/nich.**

Peter is buying that for him/her/them.

Piotr kupuje to dla MNIE.

Peter is buying that for me.

Dat: **Dzięki niemu/niej/nim mam dom.**

Thanks to him/her/them I have a house.

Dzięki TOBIE zdałem egzamin.

Thanks to you I passed my exam.

Loc: **Jan został przy MNE/nas.**
John remained at home [lit. by me/us].
Anna rozmawia o nim/niej/nich.
Anna is speaking about him/her/them.

Inst: **Tomasz siedzi za mną/tobą/nami.**
Thomas is sitting behind me/you/us.

7.2 REFLEXIVE PRONOUNS

A reflexive pronoun is used when the action of a verb reflects back to the subject of that verb. The pronoun translates 'myself, yourself, himself, oneself', etc. There are only a few such pronouns. They are used for all three genders, in both singular and plural.

Note: Watch out for Polish reflexive verbs which do not carry the idea of 'self' when translated into English, e.g. **bać się/ubawiać się** (fear), **czuć się** (feel), **stać się** (happen). Also, notice how often an extra **sobie** (for/to oneself) appears in the dative case.

Nom/Voc. –
Acc. **się** (accusative form **siebie** is used for emphasis)
Gen. **siebie**
Loc. **sobie** (used only after preposition)
Inst. **sobą**
Dat. **sobie**

Acc: **Myję się. On/ona ubiera się.**
I wash myself. He/She dresses himself/herself.

Oni/One nazywają się ...

They are called ...

Marek kocha tylko siebie.

Mark loves only himself.

Gen: **Odsunęła od siebie stolec.**
She pushed the stool away from herself.

Mówię do siebie.

I'm talking to myself.

Loc: **Miała tylko lachy na sobie.**
She was wearing only rags.

Myślała tylko o sobie.

She thought only about herself.

Inst: **Mam/Mamy trudną pracę przed sobą.**
I/We have a hard task in front of me/us.

Chcę rządzić sobą.

I want to control my life [lit. 'rule myself'].

Proszę zamknąć drzwi za sobą.

Please close the door after yourself/yourselfes.

Dat: **Kupiliście sobie tani obiad?**
Did you buy a cheap lunch [for yourselves]?

Znalazł sobie dziewczynę.

He has found himself a girlfriend.

Pojechała sobie na urlop.

She has gone on holiday.

Jakos robię sobie kłopoty.

Somehow I make problems for myself.

Przypominasz sobie, że był tutaj?

Do you remember his being here?

Pójdźmy sobie na spacer.

Let's go for a walk.

Idź!/Idźcie sobie.

Go away! Get lost! Take yourself/yourselfes off!

7.2.1 Emphatic 'self'

This is expressed with the adjective **sam/sama/samo**, and *not* with a pronoun (see 8 Adjectives).

7.3 RECIPROCAL PRONOUNS

These are also a type of reflexive pronoun and are, therefore, identical to them. They carry the idea of 'each other/one another', and are used for all three genders in the plural.

Acc. **Bardzo się kochają.**
They love one another very much

Gen: **Mieszkamy blisko/daleko siebie.**
We live near/far from each other.
Cały wieczór siedzą u siebie.
They spend all evening in each other's homes.

Loc. **Zawsze czekacie na siebie?**
Do you always wait for each other?

Inst. **Rozmawiacie często z sobą?**
Do you often talk with one another?

Dat. **Kupili sobie prezenty.**
They have bought presents for each other.
Ciągle pomagają sobie.
They are always helping one other.

7.4 POSSESSIVE PRONOUNS

The possessive pronouns **mój, twój, swój, nasz** and **wasz** decline exactly as the identical possessive adjectives (see 8.2). The possessive pronouns **jego, jej,** and **ich** are, like the identical possessive adjectives, indeclinable.

Nie bierz tej parasolki. Weź moją. [Acc.]

Don't take this umbrella. Take mine.

Kup jeszcze dżem. Mojego już nie ma. [Gen. of negation]

Buy some jam too. Mine is finished.

Syn wziął nowy samochód, więc pojedę swoim. [Instr.]

My son took the new car, so I'll go in my own one.

Rower/książka/wino jest jego/jej/ich. [Nom.]

The bicycle/book/wine is his/hers/theirs.

7.5 DEMONSTRATIVE PRONOUNS

The demonstrative pronouns **ten/ta/to, tamten/tamtą/tamto** and **taki/taka/takie** decline exactly as the identical demonstrative adjectives.

Taką chcesz lalkę? Takiej ci nie kupię. [Gen. of negation]

You want that kind of doll? I won't buy you one like that.

Ten krzyczy, tamten płacze, a ci stoją i gapią się. [all Nom.]

This one [i.e. person] shouts, that one cries, and these [people] stand and stare.

Daj pieniądze tym, nie tamtym. [both Dat.]

Give some money to these [people], not to those.

Mówię o tamtych a nie o tych. [both Loc. after o]

I'm talking about those, not these.

7.6 INTERROGATIVE PRONOUNS

The interrogative pronouns **jaki/jaka/jakie?** (what like?) and **który/która/które?** (which?) decline exactly as the identical interrogative adjectives. **Czyj/czyja/czyje?** (whose?) declines thus:

	Singular			Plural	
	Masc.	Fem.	Neut.	Non-men	Men
Nom.	czyj	czyja	czyje	czyje	czyi
Voc.	–	–	–	–	–
Acc.	czyj	czyją	czyje	czyje	czyich
Gen.	czyjego	czyjej	czyjego	czyich	czyich
Loc.	czyim	czyjej	czyim	czyich	czyich
Instr.	czyim	czyją	czyim	czyimi	czyimi
Dat.	czyjemu	czyjej	czyjemu	czyim	czyim

Note: A 'j' which is followed by 'i' is lost.

Lubisz książki? Jakie czytasz w szkole? [Acc.]

You like books? What sort do you read in school?

Tyle pysznych ciastek! Które wolisz? [Nom.]

What a lot of delicious cakes! Which one would you like?

Ta lampka/te ołówki. To czyja/czyje? [Nom.]

This lamp/these pencils. Whose is it/Whose are they?

Była z dzieckiem. Z czym? [Instr.]

She was with a child. With whose?

The interrogative pronouns **kto?** and **co?** and their negative forms **nikt** and **nic** decline as below. The one form serves all genders and numbers. **Nikt** and **nic** require a double negative (see 5.3.4 Negation). The accusative form **nic** is acceptable for the direct object after a negative verb, e.g. **Nic nie mam.** (I have nothing.)

	<i>Kto</i>	<i>Nikt</i>	<i>Co</i>	<i>Nic</i>
Nom.	kto	nikt	co	nic
Acc.	kogo	nikogo	co	nic
Gen.	kogo	nikogo	czego	niczego/nic
Loc.	kim	nikim	czym	niczym
Instr.	kim	nikim	czym	niczym
Dat.	komu	nikomu	czemu	niczemu

<i>Kto tam? Nikt, tylko ja.</i>	Who's there? No-one, just me.
<i>Kto to tutaj zostawił?</i>	Who left this here?
<i>Komu sprzedadaś samochód?</i>	To whom did you sell your car?
<i>Anka z kim idzie na zabawę?</i>	With whom is Annie going to the party?
<i>Kogo Pan szuka?</i>	Who are you looking for?
<i>Nikt nie ma czasu.</i>	No-one has time.
<i>Nie było tam nikogo znajomego.</i>	There was no-one I knew there.
<i>Ona z nikim się nie zgadza.</i>	She does not agree with anyone.
<i>Co to jest? Nic ciekawego.</i>	What is this? Nothing interesting.
<i>Co to są, te gazety tutaj?</i>	What are these newspapers here?
<i>Co widziałeś w teatrze?</i>	What did you see in the theatre?
<i>Udają że nic nie rozumieją.</i>	They pretend not to understand anything.
<i>Został po wojnie bez niczego.</i>	He was left with nothing after the war.
<i>Nie chcę słyszeć o niczym.</i>	I don't want to hear about anything.

Note: **Czego** combines with genitive preposition **dla** to form question word **Dlaczego?** (Why?). However, the dative **Czemu?** often replaces **Dlaczego?** in spoken and colloquial language, for example:

<i>Czemu płaczesz?</i>	Why are you crying? [rather than <i>Dlaczego płaczesz?</i>]
<i>Czemu nie zjadłeś obiadu?</i>	Why didn't you eat your dinner?

7.7 DISTRIBUTIVE PRONOUNS

The distributive pronouns **każdy/każda/każde**, **wszystkie/wszyscy**, **niektóry/niektóra/niektóre** and **żaden/żadna/żadne** decline exactly as the identical distributive adjectives (see 8.4). **Żaden** requires a double negative (see 5.3.4 Negation).

Tylu studentów! Czy mam zapytać każdego? [Acc. of masc. alive noun]
So many students! Do I need to ask each one?

Ma trzy córki. Żadna nie jest piękna. [Nom.]
He/she has three daughters. None of them is pretty.

Kup mi papierosy. Nie mam żadnych. [Gen. of negation]
Buy me some cigarettes. I have none.

Nie lubię żadnej z moich siostr. [Gen. of negation]
I don't like either/any of my sisters.

Nie ma nauczycieli. Wszyscy są na wakacjach. [Nom.]
There are no teachers. They are all on holiday.

Iść do muzeum? Wszystkie już odwiedziłem. [Acc.]
Go to a museum? I've visited them all already.

Niektórzy z gości spóźnili się. [Nom.]
Some of the guests were late.

Tylko niektórzy z dzieci zdały egzamin. [Nom.]
Only some of the children passed the exam.

7.8 RELATIVE PRONOUNS

The relative pronoun **który/która/które** (which) declines exactly as the identical relative adjective (see 8.6). It is often replaced by **co** in speech, and always after the pronouns **to** and **kto**. **W** and **który** is often shortened to **gdzie**, for example:

Mówił o filmie. Nie pamiętam o którym. [Loc. after o]
He talked about a film. I don't remember which one.

Wygrali nagrodę. Już zapomniałem którą. [Acc.]
They won a prize. I've already forgotten which.

Zrób to, co mówiłeś. [Acc.]
Do what you said.

Jest ktoś, co cię kocha. [Nom.]
There is someone who loves you.

Chata, gdzie mieszkali, była mała.
The cottage in which they lived was small. [*w której*]

Siedział w ogrodzie, gdzie było światło.
He sat in the garden where it was light. [*w którym*]

7.9 INDEFINITE PRONOUNS

7.9.1 Indeclinable particle -ś

The indeclinable particle **-ś** is added to the following pronouns in the appropriate gender, number and case to create indefinite pronouns with the meaning 'some-':

kto	who	ktoś	someone, somebody
co	what	coś	something
jaki	what like	jakiś	of some kind or other, a certain
który	which	któryś	some or other
czyj	whose	czyjś	somebody's

Ktoś dzwonił. Ktoś inny. [both Nom.]

Someone rang. Someone else.

Czy ktoś lubi barszcz? [Nom.]

Does anyone like beetroot soup?

Rozmawiała z kimś na dworcu. [Instr. after z]

She spoke with someone at the station.

Komusь się przyda. [Dat.]

Someone will find this useful [lit. it will be useful to someone].

Słyszałem głos. Czyjs, ale nie Piotra. [Acc.]

I heard a voice. Somebody's, but not Peter's.

Kupił rower. Jaki? Nie wiem dokładnie. Wiem tylko że jakiś kupił.

[Acc.]

He bought a bike. What like? I don't know exactly. I just know he bought one.

Był tu ktoryś z jego uczniów. [Nom.]

One or other of his students was here.

7.9.2 Indeclinable suffix **-kolwiek**

The indeclinable suffix **-kolwiek** is added to the following pronouns in the appropriate gender, number and case to create indefinite pronouns with the meaning 'ever' or 'at all'. These can be replaced by the form with **bądź** .

 kto 	who	 ktokolwiek, kto bądź 	whoever, anyone at all
 co 	what	 cokolwiek, co bądź 	whatever, anything at all
 jaki 	what like	 jakikolwiek, jaki bądź 	of whatever kind, of any kind at all
 który 	which	 którykolwiek, który bądź 	whichever, any one at all
 czyj 	whose	 czyjkolwiek, czyj bądź 	anybody's

Którą chcesz zabawkę? Którąkolwiek/Którą bądź. [Acc.]

Which toy do you want? Whichever/Anyone of these.

Jaki ci dać papier? Jakikolwiek/Jaki bądź. [Acc.]

What type of paper shall I give you? Any at all.

Przyjdzie ktokolwiek/kto bądź, już dajesz pieniądze. [Nom.]

No matter who comes, you immediately give them money.

Wygrałeś cokolwiek/co bądź? [Acc.]

Did you win anything at all?

Weź słownik. Czyjkolwiek/Czyj bądź. [Acc.]

Take a dictionary. It doesn't matter whose.

8 ADJECTIVES

An adjective qualifies a noun or pronoun, and agrees in gender, number and case with it.

Notes: Adjectives marked * are also used pronominally (see 7 Pronouns).

8.1 ATTRIBUTIVE (DESCRIPTIVE) ADJECTIVES

Attributive adjectives precede the noun if they refer to an incidental feature of it. They follow the noun when referring to an intrinsic feature:

Kupiłem biały samochód.

I bought a white car. [Not all cars are white]

Język polski jest trudniejszy niż język niemiecki.

The Polish language is more difficult than the German language.

[Only one Polish/German language exists]

Notes:

- 1 Adjectives of nationality are *not* capitalised (see 6.2.7 Names of countries).
- 2 Illogically, we say *Dzień dobry!* (Good Day!) but *Dobry wieczór!* (Good Evening!).

8.1.1 Nominative singular

Most adjectives belong to one of two groups; a few to a third group.

8.1.1.1 Group 1: Adjectives ending in **-y, -a, -e** in nominative singular

<i>Masculine</i>	<i>Feminine</i>	<i>Neuter</i>	
duży	duża	duże	big, large
mały	mała	małe	small, little
dobry	dobra	dobrze	good
zły	zła	złe	bad, wrong

dobry student
a/the good student

mała dziewczynka
a/the little girl

duże okno
a/the large window

8.1.1.2 Group 2: Adjectives ending in *-ki/-gi*, *-ka/-ga*, or *-kie/-gie* in nominative singular

Masculine	Feminine	Neuter	
wysoki	wysoka	wysokie	tall, high
niski	niska	niskie	short, low
polski	polska	polskie	Polish
niebieski	niebieska	niebieskie	blue
długi	długa	długie	long
drogi	droga	drogie	beloved, expensive
drugi	druga	drugie	second

niebieski płaszcz a/the blue coat *polska gazeta* a/the Polish newspaper *drugie muzeum* a/the second museum

8.1.1.3 Group 3: A few common adjectives ending in *-li*, *-ia*, *-ie* in nominative singular

Masculine	Feminine	Neuter	
głupi	głupia	głupie	stupid, silly
tani	tania	tanie	cheap
ostatni	ostatnia	ostatnie	last, final
trzeci	trzecia	trzecie	third

trzeci dzień the third day *głupia kobieta* a/the stupid woman *tanie mięso* cheap meat

Adjectives used predicatively decline in the same way.

Płaszcz jest niebieski. The coat is blue.
Gazeta nie jest polska. The newspaper is not Polish.
Muzeum jest drogie. The museum is expensive.

8.1.1.4 Shortened predicative forms

A few adjectives have an alternative form of masculine singular-nominative. These are:

ciekaw: ciekawy	curious	pełen: pełny	full
świadom: świadomy	aware	 pewien: pewny	sure
godzien: godny	worthy	gotów: gotowy	ready
winien: winny	guilty, indebted		

wesół: wesoly cheerful **zdrów: zdrowy** healthy
rad happy! **wart** worth!

No long forms exist. **Rad** (Nom. pl. **radzi**) exists only in masc. **Wart** has Nom. pl. **warci**.

Jestem pewien, że jesteś mi winien sto złotych.
 I'm sure you owe me 100 zloty.

Jestem rad że cię widzę. Bądź zdrow i wesół.
 I'm thrilled to see you. Keep well and happy.

Jestem tego świadom, że on nie jest niczego wart.
 I'm aware that he is not worth anything.

Notes:

- Nouns which were originally adjectives, and the adjectival component of compound nouns, decline as adjectives (see 6.2.6 Nouns declined as adjectives).
- Masculine nouns ending in *-a*, correctly used with masculine adjectives, look odd, e.g. **mily kolega** (kind friend) **drogi dentysta** (expensive dentist) **ostatni mężczyzna** (last man).

8.1.2 Nominative plural (non-men)

The nominative plural of adjectives referring to masculine objects and animals (but not men), and to all feminine and neuter nouns is exactly as the nominative neuter singular.

niebieskie płaszcze blue coats *polskie gazety* Polish papers
duże okna big windows

8.1.3 Nominative plural (men)

Note: Throughout, 'men' also means mixed male/female company.

8.1.3.1 The nominative plural of adjectives referring to men ends in *-i*. Consonant alternations (as defined for the nominative plural of nouns denoting men – see 6.2.2.2.1), also occur. The ending **-oni** changes to **-eni**.

Plural	Non-men	Men	Non-men	Men
Change				
de = dzi	młode	młodzi		
le = li	małe	mali	mile	mili
	wesołe	weseli	ciepłe	ciepli

cont ...

Plural				
Change	Non-men	Men	Non-men	Men
ne = ni	piękne	piękni	smutne	smutni
	nowe	nowi	zmęczone	zmęczeni
	biedne	biedni	zadowolone	zadowoleni
sze = si	pierwsze	pierwi	lepsze	lepsi
te = ci	zajęte	zajęci	bogate	bogaci
we = wi	ciekawe	ciekawi	złośliwe	złośliwi
	gotowe	gotowi		
złe = źli	złe	źli		
że = zi	duże	duzi		

Note: In masculine 'men' nouns, the nominative singular and plural of **tani**, **głupi** and **ostatni** are identical:

głupi syn stupid son **głupi synowie** stupid sons
ostatni chłopiec last boy **ostatni chłopcy** last boys

Plural				
Change	Non-men	Men	Non-men	Men
gie = dzy	drogie	drodzy	długie	dłudzy
kie = cy	polskie	polscy	szybkie	szybcy
	wysokie	wysocy	brzydkie	brzydscy
	angielskie	angielscy	bliskie	bliscy
re = rzy	dobre	dobrzy	stare	starzy

8.1.3.2 Additionally, if sound demands, the ending is **-y**.

Note: Changes detailed in 8.1.3.1 and 8.1.3.2 above also apply to all adjective types defined below.

8.2 POSSESSIVE ADJECTIVES

8.2.1 First and second persons*

* Also used pronominally.

To express 'your' formally use the genitive case of the noun, i.e. **pana** (to a man), **pani** (to a lady) and **państwa** (to several people). Only **pana** has

Singular			Plural		
Masc.	Fem.	Neut.	Non-men	Men	
mój	moja	moje	moje	moi	my, mine
twój	twoja	twoje	twoje	twoi	your(s) – informal singular
nasz	nasza	nasze	nasze	nasi	our, ours
wasz	wasza	wasze	wasze	wasi	your(s) – informal plural

an adjectival equivalent **pański**, **pańska**, **pańskie** which agrees with the following noun.

Czy to jest pana książka?/Czy to jest pańska książka?
 Is this your book? [to a man]

Czy to jest pani książka?
 Is this your book? [to a lady]

Państwo Kornasiowie, gdzie pracują państwa córki?
 Mr. and Mrs. Kornaś, where do your daughters work?

8.2.2 Third person*

* Also used pronominally.

Because they are not real adjectives in Polish, these never change:

jego his	jej her	ich their
-----------------	----------------	------------------

jego samochód/książka/wino	his car/book/wine
jej samochód/książka/wino	her car/book/wine
ich samochód/książka/wino	their car/book/wine
jego/jej/ich samochody/książki/wina	his/her/their cars/books/wines

8.2.3 Swój*

* Also used pronominally.

This is a Polish oddity. It means 'my, your, his', etc. in the sense of '(of) my own, (of) your own, (of) his own' and can also refer to persons being

addressed formally. In many cases, it prevents confusion with **jego**, **jej**, **ich** above which refer to someone else.

Singular			Plural		
Masc.	Fem.	Neut.	Non-men	Men	
swój	swoja	swoje	swoje	swoi	my own, your own, his own, etc.

Mam swój dom.

I have a house of my own.

Ona przyjechała swoim samochodem, a on swoim rowerem.

She come in her (own) car and he on his (own) bicycle.

Czy Pan lubi swoją pracę?

Do you like your job?

Marek odwiedza swojego brata, a nie jego brata.

Marek is visiting his (own) brother, not his (someone else's) brother.

Dzieci nie mają swoich paszportów. My mamy ich paszporty.

The children do not have their passports. We have their passports.

8.2.4 Omission of possessive adjective

Possessive adjectives can be omitted unless required to avoid ambiguity, for example:

Córka nazywa się Magda.

My/your/his/her/our/their daughter is called Magda.

Jego córka nazywa się Magda.

His daughter is called Magda.

8.3 DEMONSTRATIVE ADJECTIVES*

* Also used pronominally.

These *point out*.

Singular			Plural		
Masc.	Fem.	Neut.	Non-men	Men	
ten	ta	to	te	ci	this, these
tamten	tamtą	tamto	te	ci	that, those
taki	taka	take	take	tacy	such

Note: **Tamten** declines as **ten** (see 8.10 Table D), with extra prefix **tam**.

8.3.1 Emphatic demonstrative 'self'

This is expressed with the adjective **sam/sama/samo**, and not with the reflexive pronoun **się**. This adjective agrees in gender, number and case with the noun or pronoun which it emphasises. Depending on context and position in the sentence, it can be translated as 'myself, yourself', etc. or as 'alone/by myself', or even as 'of one's own accord/freely'.

Ja sam spotkam Ciocię.

I myself will meet Auntie.

Ona sama narysowała obrazek.

She drew the picture herself.

Sam nie jesteś bogaty.

You yourself are not rich.

Sam jadłem na obiad chleb.

I myself had bread for lunch.

Na obiad jadłem sam chleb.

For lunch I had only bread/nothing but bread.

Pojedziemy sami na urlop, bez dzieci.

We will go on holiday alone, without the children.

Syn/córka/dziecko zostaje sam/sama/samo w domu.

The son/daughter/child stays at home by himself/herself/itself or alone.

On się sam do nas przyłączył.

He joined us himself/freely.

Oni się sami na to zgodzili.

They agreed to it freely.

8.3.2 Expressing 'the same'

Here **ten** and **taki** (above) combine with **sam/sama/samo**.

Ten sam	[+ co in comparisons]	the same (in identity)
Taki sam	[+ jak in comparisons]	the same (in quality, appearance, size, character)

Przyszłedł ten sam pan/Przyszło to samo dziecko.

The same gentleman/child has come.

Mamy tego samego lekarza [co wy].

We have the same doctor [as you].

To jest *ta sama pani*, co była wczoraj.
This is the same lady who was here yesterday.

Mieszkamy od dzieciństwa w *tych samych domach*.
We have lived in the same homes since childhood.

Kupię sobie *taki sam samochód jak ma Piotr*.
I'll buy myself a car like Peter's.

Anna jest *taka sama jak matka*.
Anne is just like her mother.

Mieszkamy w *takich samych domach jak oni*.
We live in homes identical to theirs.

Nie chcę *takiego samego swetra jak kupiłaś ojcu*.
I don't want the same jumper as you bought for Dad.

8.4 DISTRIBUTIVE ADJECTIVES*

* Also used pronominally.

These *select*.

Singular		Plural			
Masc.	Fem.	Neut.	Non-men	Men	
każdy	każda	każde	wszystkie	wszyscy	each/every, all
żaden	żadna	żadne	żadne	żadni	not one/not any, no
niektóry	niektóra	niektóre	niektóre	niektórzy	some [of a whole, or contrasted with 'others']

Każdy pociąg staje w Krakowie.
Every train stops in Kraków.

Wszystkie pociągi są pospieszne.
All the trains are fast trains.

Nie podobają mi się żadne sukienki.
I don't like any of these dresses.

Nie było na wesele żadnych Anglików.
There were no English people at the wedding.

Niektórzy studenci zdali egzamin.
Some of the students passed the exam.

Przeczytałem niektóre książki, ale nie wszystkie.
I read some of the books, but not all.

8.5 INTERROGATIVE ADJECTIVES*

* Also used pronominally.

These *ask a question*. Often, the adjective is separated from its noun.

Singular		Plural			
Masc.	Fem.	Neut.	Non-men	Men	
jaki?	jaka?	jakie?	jakie?	jacy?	what like?/of what type?
który?	która?	które?	które?	którzy?	which? – <i>demands a choice</i>
czyj?	czyja?	czyje?	czyje?	czyi?	whose?

Jaki to jest hotel? Najlepszy w Polsce.
What is this hotel like? It's the best in Poland.

Która to jest szkoła? Powszechna.
Which school is this? The primary school.

Czyi synowie i czyje córki to są?
Whose sons and daughters are these?

Którą on kupił książkę?
Which book did he buy?

Note: Jaki in exclamations means 'What a ... /How ...'.

Jakie ładne miasto!
What a lovely town this is!/How lovely this town is!

Jakim on jest dobrym nauczycielem!
What a good teacher he is!

8.6 RELATIVE ADJECTIVES*

* Also used pronominally.

These translate the English 'which' or 'what' followed by a noun.

Nie pamiętam, o którym filmie on mówił.
I don't remember what film he spoke about.

Wiem, którzy artyści wygrali nagrodę.
I know which artists won the prize.

8.7 INDEFINITE ADJECTIVES*

* Also used pronominally.

8.7.1 'some' and 'any'

Polish has no equivalent of 'some' and 'any' (see 6.5.4.7). To emphasise 'any' use **żaden** (see 8.4 above). To clarify 'some' be more specific (e.g. 'a little/a few'); otherwise use a genitive of quantity (see 6.5 Genitive case).

Kupię sera, kawy, masła i parę bułek.

I'll buy some cheese, coffee, butter and bread rolls.

Nie sprzedają tutaj żadnego sera, żadnej kawy, żadnego masła ani żadnych bułek. [Genitive of negation.]

They do not sell any cheese, any coffee, any butter or any bread rolls here.

8.7.2 Addition of particle -ś

The particle **-ś** is added to the following adjectives in the appropriate gender, number and case to create indefinite adjectives. These can be used attributively, interrogatively or relatively.

jakis/jakaś/jakies	of some kind or other
któryś/któraś/któreś	whichever one, one ... or other
czyjś/czyjaś/czyjeś	somebody's

Poznał jakąś panią.

He got to know some lady or other.

Któregoś dnia pojedę na Węgry.

One of these days I'll go to Hungary.

To jest czyjś list/czyjaś koperta/czyjeś pudło?

Is this somebody's letter/envelope/box?

8.7.3 'Many' and 'a few' as adverbs

'Many' and 'a few' are adverbs in Polish (see 9 Adverbs).

8.8 NUMERICAL ADJECTIVES*

* Also used pronominally.

Cardinal and ordinal numerals decline as adjectives (see 12 Numerals).

8.9 SPECIAL USAGE

After verbs of looking/appearing and feeling, an adverb, not an adjective as in English, is used (see 9 Adverbs).

8.10 FULL ADJECTIVE DECLENSION

The endings taken by adjectives for the various genders and cases are shown in Tables A to F below. In Tables A to D, capitals emphasise where masculine and neuter singular are identical. Italics show where the plural is identical for all genders.

For distinction between 'alive' and 'non-alive' masculine gender see 6.2.1.1.1 Nouns.

Table A: Adjectives in -y, -a, -e

	<i>Singular</i> Masc.	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Plural</i>	
				<i>Non-men</i>	<i>Men</i>
<i>Nom.</i>	-y	-a	-e	-e	-i or -y¹
<i>Voc.</i>	-y	-a	-e	-e	-i or -y¹
<i>Acc.</i>	-y (non-alive) use Gen. (alive)	-a	-e	-e	use Gen.
<i>Gen.</i>	-EGO	-ej	-EGO	-ych	-ych
<i>Loc.</i>	-YM	-ej	-YM	-ych	-ych
<i>Instr.</i>	-YM	-ą	-YM	-ymi	-ymi
<i>Dat.</i>	-EMU	-ej	-EMU	-ym	-ym

¹ See 8.1.3 Nominative plural (men).

Table B: Adjectives in -i, -a, -ie

-i appears in most of the declensions. Adjectives in Group 3 (see 8.1.1.3) decline as Table B except in the feminine singular. Here the nominative and vocative end in **-ia**, the accusative ends in **-ią**.

	<i>Singular</i> Masc.	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Plural</i>	
				<i>Non-men</i>	<i>Men</i>
<i>Nom.</i>	-i	-a	-ie	-ie	-i or -y¹
<i>Voc.</i>	-i	-a	-ie	-ie	-i or -y¹
<i>Acc.</i>	-i (non-alive) use Gen. (alive)	-ą	-ie	-ie	use Gen.
<i>Gen.</i>	-IEGO	-iej	-IEGO	-ich	-ich
<i>Loc.</i>	-IM	-iej	-IM	-ich	-ich
<i>Instr.</i>	-IM	-ą	-IM	-imi	-imi
<i>Dat.</i>	-IEMU	-iej	-IEMU	-im	-im

¹ See 8.1.3 Nominative plural (men).

Table C: Possessive adjectives **mój, twój, swój**

	Singular		Plural	
	Masc.	Fem.	Neut.	Men
Nom.	mój	moja	moje	moi
Voc.	mój	moja	moje	moi
Acc.	mój (non-alive) use Gen. (alive)	moją	moje	use Gen.
Gen.	MOJEGO	mojej	MOJEGO	moich
Loc.	MOIM	mojej	MOIM	moich
Instr.	MOIM	moją	MOIM	moimi
Dat.	MOJEMU	mojej	MOJEMU	moim

Note: **Nasz** and **wasz** decline as Table A. The nominative/accusative plurals for men are **nasi** and **wasi**.

Table D: Demonstrative adjectives **ten, ta, to**

	Singular		Plural	
	Masc.	Fem.	Neut.	Men
Nom.	ten	ta	to	ci
Voc.	–	–	–	–
Acc.	ten (non-alive) use Gen. (alive)	tę	to	use Gen.
Gen.	TEGO	tej	TEGO	tych
Loc.	TYM	tej	TYM	tych
Instr.	TYM	tą	TYM	tymi
Dat.	TEMU	tej	TEMU	tym

Table E: Typical declension (singular)

	Masc.	Fem.	Neut.
N. dobry	polski	dom syn	dobra polska córka
V. dobry	polski	domu synu	dobra polska córko
A. dobry	polski	dom	dobłą polską córkę
dobrego	polskiego	syna	dziecko
G. dobrego	polskiego	domu syna	dobrej polskiej córki
L. dobrym	polskim	domu synu	dobrej polskiej córce
I. dobrym	polskim	domem synem	dobłą polską córką
D. dobremu	polskiemu	domowi synowi	dobrej polskiej córce

Table F: Typical declension (plural)

	Non-men		Men
N. dobre	polskie	domy	dobrzy polscy synowie
		dzieci	
V. dobre	polskie	domy	dobrzy polscy synowie
		córki	
		dzieci	
A. dobre	polskie	domy	dobrych polskich synów
		córki	
		dzieci	
G. dobrych	polskich	domów	dobrych polskich synów
		córek	
		dzieci	
L. dobrych	polskich	domach	dobrych polskich synach
		córkach	
		dzieciach	
I. dobrymi	polskimi	domami	dobrymi polskimi synami
		córkami	
		dziećmi	
D. dobrym	polskim	domom	dobrym polskim synom
		córkom	
		dzieciom	

8.11 ADJECTIVAL PARTICIPLES

Polish has three adjectival participles – present active, present passive and past passive. As in English, they are often used instead of a relative clause starting with 'who/which', for example:

Pan czekający ... /Pan który czeka ...

The gentleman [who is] waiting ...

Piosenki pamiętane ... /Piosenki które ktoś pamięta ...

The songs [which are] being remembered by someone ...

Okno zamknięte ... /Okno które ktoś zamknął ...

The window [which was] shut by someone ...

All adjectival participles decline as ordinary adjectives. Like adjectives, they have two plural forms; one (ending in **-e**) for 'non-men' nouns, the other (ending in **-i** or **-y**) for 'men' nouns.

8.11.1 Present adjectival participle (active) – imperfective verbs only

This participle translates ‘-ing’.

It is very frequently used in Polish. All adjectives ending in *-ący*, e.g. *łśniący*, *błyszcący*, *bieżący*, are, in fact, such participles.

To form: Add the adjectival endings shown below to the present participle of the verb. The verb can be reflexive. Imperfective verbs of motion which have determinate and indeterminate forms, therefore have two such participles.

Present participle		Adjectival part. sing.		Adjectival part. plural	
		Masc./Fem./Neut.	Non-men	Men	Men
czytając	reading	czytający/a/e	czytające	czytający	
sluchając	listening	sluchający/a/e	sluchające	sluchający	
bawiąc się	playing	bawiący/a/e się	bawiące się	bawiący się	
śmiejąc się	smiling	śmiejący/a/e się	śmiejące się	śmiejący się	
idąc	walking, going	idący/a/e	idące	[deter.] idący	
chodząc	walking, going	chodzący/a/e	chodzące	chodzący	[indeter.]
lećąc	flying	lećący/a/e	lećące	lećący	[deter.]
latając	flying	latający/a/e	latające	latający	[indeter.]

Widzę chłopca słuchającego radia.

I see a boy (who is) listening to the radio.

Widziałem chłopca słuchającego radia.

I saw a boy (who was) listening to the radio.

Dzieci bawiące się tutaj są małe.

The children (who are) playing here are little.

Ludzie idący do kina rozmawiali.

People (who were) going to the cinema were chatting.

Ludzie chodzący do kina lubią filmy.

People who regularly go to the cinema like films.

Lecący samolot jest/był francuski.

The plane (which is/was) flying past is/was French.

Nie lubię latających much w kuchni.

I don't like flies (which keep) flying around the kitchen.

8.11.2 Present adjectival participle (passive) – imperfective verbs only

This participle translates ‘being’.

These participles are usually regarded as ordinary adjectives, e.g. *kochany*, *lubiany*.

To form: Remove *ć* from the infinitive. Add *any/ana/ane* for the singular, *ane/ani* for the plural. Some irregular forms occur.

Infinitive	Adjectival part. sing.		Adjectival part. plural
	Masc./Fem./Neut.	Non-men/Men	
sprzedawać	sprzedawany/a/e	sprzedawane/ani	being sold
lubić	lubiany/a/e	lubiane/ani	being liked
robić	robiony/a/e [irreg.]	robione/-	being made
przypominać	przypominany/a/e	przypominane/ani	being recalled
widzieć	widziany/a/e	widziane/ani	being seen
pić	pity/a/e	pite/-	being drunk
jeść	jedzony/a/e	jedzone/-	being eaten
kochać	kochany/a/e	kochane/ani	being loved

Odzież sprzedawana tam jest tania.

The clothes (being) sold there are cheap.

Chleby jedzone i wina pite tutaj . . .

Bread (being) eaten and wines (being) drunk here . . .

8.11.3 Past adjectival participle (passive) – perfective verbs only

This participle translates ‘who/which/that has/had been’.

Many of these participles are commonly regarded as ordinary adjectives, e.g. *ukochany*, *strzeżony*, *zadowolony*, *zmęczony*, *otwarty*, *zamknięty*.

8.11.3.1 Verbs ending in *-ać/-eć*

To form: Remove *ć*/*ęć* respectively, from the infinitive. Add *any/ana/ane* for the singular, *ane/ani* for the plural.

Infinitive	Adjectival part. sing.		Adjectival part. plural
	Masc./Fem./Neut.	Non-men/Men	
złamać	złamany/a/e	złamane/-	broken
spakować	spakowany/a/e	spakowane/-	packed, wrapped up
usłyszeć	usłyszany/a/e	usłyszane/ani	heard
zapomnieć	zapomniany/a/e	zapomniane/ani	forgotten
powiedzieć	powiedziany/a/e	powiedziane/-	said

Mikołaj ma złamaną nogę.

Nicholas has a broken leg.

Wysłała spakowaną paczkę.

She sent the parcel which had been wrapped up.

Co to? Zapomniany list?

What's this? A forgotten letter?

Nie pamiętam powiedzianych słów.

I don't remember the words which were said.

8.11.3.2 Verbs ending in -ić/-nąć

To form: Remove **ić** respectively, from the infinitive. Add **ony/ona/one** for the singular, **eni/eni** for the plural.

Infinitive	Adjectival part. sing.	Adjectival part. plural	
	Masc./Fem./Neut.	Non-men/Men	
zgnubić	zgnubiony/a/e	zgnubione/eni	lost
przemoczyć	przemoczony/a/e	przemoczone/eni	soaked, soaking wet

Szukam zgubionego ołówka.

I'm looking for the pencil I have lost.

Ci ludzie są przemoczeni. Mają przemoczone płaszcze i buty.

These people are soaked. They have soaking coats and shoes.

Note: **Otworzyć** (to open) has the irregular past adjectival participle **otwarty**.

8.11.3.3 Verbs ending in -ść with d or t in first person singular

This is a small group.

To form: Remove **ść** from the infinitive. Add **dziony/dziona/dziona** for the singular, **dzione/dzeni** for the plural. **c** sometimes occurs instead of **dz**.

Infinitive	Adjectival part. sing.	Adjectival part. plural	
	Masc./Fem./Neut.	Non-men/Men	
skraść	skradziony/a/e	skradzione/skradzeni	stolen
pognieść	pognieciony/a/e	pognieciono/pogniecceni	creased

Nie interesuję się skradzionymi samochodami.

I'm not interested in stolen cars.

Znalazłem pognieciony list.

I found a crumpled letter.

8.11.3.4 Verbs ending in -źć

This is a small group.

To form: Remove **źć** from the infinitive. Add **ziony/ziona/ziona** for the singular, **zione/zieni** for the plural.

Infinitive	Adjectival part. sing.	Adjectival part. plural	
	Masc./Fem./Neut.	Non-men/Men	
znaleźć	znaleziony/a/e	znalezione/znalezieni	found
zawieźć	zawieziony/a/e	zawiezione/zawiezieni	transported

Pokaż mi znalezione banknoty.

Show me the bank notes which were found.

8.11.3.5 Verbs ending in -ąć/-nąć

To form: Remove **ąć/nąć** from the infinitive. For **-ąć** verbs add **ęty/ęta/ęte** for the singular, **ęte/ęci** for the plural. For **-nąć** verbs add **ięty/ięta/ięte** for the singular, **ięte/ięci** for the plural.

Infinitive	Adjectival part. sing.	Adjectival part. plural	
	Masc./Fem./Neut.	Non-men/Men	
zacząć	zaczęty/a/e	zaczęte/-	started
wziąć	wzięty/a/e	wzięte/wzięci	taken
krzyknąć	krzyknięty/a/e	krzyknięte/-	shouted out
zamknąć	zamknięty/a/e	zamknięte/zamknięci	closed
zmoknąć	zmoknięty/a/e	zmoknięte/zmoknięci	soaked
Praca zaczęta rano ...		Work started in the morning ...	
Chłopcy wzięci do parku ...		The boys taken to the park ...	
Słowa krzyknięte na ulicy ...		Words shouted in the street ...	

8.11.3.6 Verbs ending in -ić/-yć/-uć with j occurring in future tense

This is a small group.

To form: Remove **ić** from the infinitive. Add **ity/ita/ite** for the singular, **ite/ici** for the plural.

Infinitive	Future (1st sing.)	Adjectival part. sing.	Adjectival part. plural	
		Masc./Fem./Neut.	Non-men/Men	
pobić	pobije	pobity/a/e	pobite/pobici	beaten
wypić	wypije	wypity/a/e	wypite/-	drunk
zabić	zabije	zabity/a/e	zabite/zabici	killed
przeżyć	przeżyje	przeżyty/a/e	przeżyte/-	experienced
umyć	umyje	umyty/a/e	umyte/umyć	washed
uszyć	uszyje	uszyty/a/e	uszyte/-	sewn
poczuć	poczuję	poczuty/a/e	poczute/-	felt, smelt

Zapach poczuty w pokoju ...

The perfume smelt in the room ...

Suknia uszyta przez matkę ...

The dress sewn by mother ...

Wino wypite na weselu ...

The wine drunk at the wedding ...

Więźniowie zabici w czasie wojny ...

Prisoners killed during the war ...

8.11.4 Special past adjectival participle (passive) in -o

If the agent of an action is irrelevant (e.g. in a news report/historical account etc.), a special third person singular form of past adjectival participle (passive) ending in **-o** can be used to express the passive (see 5.3.3.)

8.12 COMPARATIVE: -SZY FORM

Comparison expresses the degree of a trait, e.g. 'big: bigger'. The masculine singular of most comparative adjectives ends in **-szy** (as shown in this section). For feminine and neuter singular the normal endings, **-sza** and **-sze** respectively, apply. The plural ending for all genders is **-sze**, except for 'men' where it is **-si**.

Notes:

- 1 Adjectives ending in **-i** or **-ie**, indicated with an asterisk in 8.12.1, lose the **-i** in the feminine and neuter. In the masculine the **-i** changes to **-y**.
- 2 For vowel and consonant alternations (changes) see 2 Pronunciation.

8.12.1 Adjectives with ending preceded by one consonant or (rarely) an easily pronounced consonant group

8.12.1.1 Normally, these add **-sz** before the ending:

Positive	Comparative	Positive	Comparative
nowy	nowszy	gruby	grubszy
new	newer	fat	fatter
stary	starszy	młody	młodszy
old	older	young	younger
twardy	twardszy	prosty	prostszy
hard	harder	straight	straighter
częsty	częstszy	cichy	cichszy
frequent	more frequent	quiet	quieter
lichy	lichszy	*głupi	głupszy
scant	scanter	stupid	more stupid

8.12.1.2 Adjectives in **-ki/-gi**, **-oki/-ogi** and **-eki** drop these endings before adding **-szy/-sza/-sze**:

krótki	short	krótszy	shorter
daleki	far	dalszy	further
szeroki	wide	szerszy	wider

ciężki	heavy	cięższy	heavier
głęboki	deep	głębszy	deeper

8.12.1.3 Some adjectives soften a hard stem consonant before adding **-sz**. In some cases the preceding vowel (also) changes (**a/o** to **e**, or **o** to **ę**):

Change	Positive	Comparative
g becomes ż	długi	dłuższy
	drogi	droższy
	ubogi	uboższy
n	ń tani	tańszy
l	l miły	milszy
	wspaniały	wspanialszy
a/o	e biały	bielszy
	wesoły	weselszy
	blady	bledszy
ą	ę wąski	węższy
	gorący	gorętszy

8.12.2 Adjectives with ending preceded by more than one consonant These add **-ejsz** before the ending. The consonant preceding **-ejsz** is also softened. This usually results in **-ejsz** becoming **-iejsz**.

Positive	Comparative	Positive	Comparative
ładny	ładniejszy	biedny	biedniejszy
nice	nicer	poor	poorer
wolny	wolniejszy	piękny	piękniejszy
slow	slower	lovely	lovelier
łatwy	łatwiejszy		
easy	easier		

However, hard consonants are also often softened. Note that **ć** then changes further to **ci**:

Change	Positive	Comparative
ł becomes l	ciepły	cieplejszy
r	rz ostry	ostrzejszy
st	ść czysty	czystszy
t	ć tłusty	tluszczyjszy

8.12.3 Irregular

Positive	Comparative	Positive	Comparative
dobry	lepsy	zły	gorszy
good	better	bad, wrong	worse
duży, wielki	większy	mały	mniejszy
big	bigger	small	smaller
bliski	bliższy	niski	niższy
near	nearer	low, short	lower, shorter
wysoki	wyższy	lekki	lżejszy
high, tall	higher, taller	light	lighter
ciemni	cieńszy	mądry	mądrzejszy (rarely)
thin	thinner	clever	mądrzy (rarely) more clever

Table G: Typical comparison with -szy

Singular			
Masc. (Non-men)	Fem.		Neut.
młodszy pies	młodsza córka		młodsze dziecko
younger dog	younger daughter		younger child

Singular
Masc. (Men)
młodszy lekarz/człowiek/brat
younger doctor/person/brother

Plural			
Non-men			
młodsze psy	młodsze córki	młodsze dzieci	
younger dogs	younger daughters	younger children	

Plural
(Men)
młodszi lekarze/ludzie/bracia
younger doctors/people/brothers

8.13 COMPARATIVE: OTHER FORMS

8.13.1 Bardziej (more) and najbardziej (most)

Comparison with **bardziej** and **najbardziej** (its superlative) is rare. It occurs mainly in long or infrequently-used adjectives and in adjectives preceded by the negative particle **nie**.

Positive		Comparative	
interesujący	interesting	bardziej interesujący	more interesting
leniwy	lazy	bardziej leniwy	lazier
niebezpieczny	dangerous	bardziej niebezpieczny	more dangerous

Table H: Comparison with **bardziej**

	Singular		
	Masc. (Non-men)	Fem.	Neut.
bardziej +	leniwy pies	leniwa córka	leniwe dziecko
	lazier dog	lazier daughter	lazier child
	Singular		
	Masc. (Men)		
bardziej +	leniwy lekarz/człowiek/brat		
	lazier doctor/person/brother		
	Plural		
	(Non-men)	(Men)	
bardziej +	leniwe psy/córki/dzieci	leniwi lekarze/ludzie/bracia	
	lazier dogs/daughters/children	lazier doctors/people/brothers	

8.13.2 Mniej (less) and najmniej (least)

Comparison with **mniej** and **najmniej** (its superlative) does occur. But, as in English, the Poles more often use the comparative of the opposite adjective.

Positive		Comparative	
uparty	stubborn	mniej uparty	less stubborn
gorzki	bitter	mniej gorzki	less bitter
tani	cheap	droższy	more expensive
		<i>rather than</i> mniej tani	less cheap

8.13.3 Niż (than)

The conjunction **niż** is followed by the nominative case of the noun/pronoun. Alternatively, use the preposition **od** (from) followed by the genitive case. **Od** changes to **ode** before the pronoun **mnie** (me). Only **niż** can be used if 'than' is not followed by a noun/pronoun.

Ona jest mądrzejsza niż Tomasz/niż ja.
Ona jest mądrzejsza od Tomasz/ode mnie.
 She is cleverer than Thomas/than I.

W Warszawie budują lepsze domy niż w Krakowie/niż tutaj.
 They build better houses in Warsaw than in Kraków/than here.

8.13.4 Coraz (more and more/less and less)

This requires the comparative of the adjective. If used with the opposite adjective, **coraz** means 'less and less'.

Danuta jest coraz piękniejsza.

Danuta is more and more beautiful.

To kino pokazuje coraz gorsze filmy.

This cinema shows worse and worse films.

Nie bądź coraz głupszy!

Don't be more and more stupid/less and less intelligent!

Dzieci są coraz bardziej niemile.

Children are less and less sweet.

8.13.5 O wiele (much/far more, far . . . -er)

This requires the comparative of the adjective. A 'than' phrase can be added.

Rower jest o wiele tańszy niż samochód.

A bike is much cheaper than a car.

Anna jest piękna, ale Dorota o wiele piękniejsza.

Anna is pretty but Dorothy much prettier.

8.13.6 Im . . . tym (the . . . the)

Use the conjunction **im . . . tym** followed by the comparative of both adjectives.

Im grubszy kupisz papier, tym lepszy on będzie.

The thicker the paper you buy, the better it will be.

Im szybszy pociąg, tym droższy bilet.

The faster the train, the dearer the ticket.

8.14 SUPERLATIVE: NAJ- FORM

To form the superlative add **naj-** before the comparative of the adjective. Adjectives forming the comparative with **bardziej** and **mniej** use **najbardziej** and **najmniej**.

Comparative	Superlative	Comparative	Superlative
dłuższy	najdłuższy	ładniejszy	najładniejszy
lepszy	najlepszy	większy	największy
bardziej słodki	najbardziej słodki	mniej interesujący	najmniej interesujący

najlepszy pociąg/najlepsza książka/najlepsze nazwisko

the best train/book/surname

najlepsi profesorowie/kierowcy/lekarze

the best teachers/drivers/doctors

8.15 SUPERLATIVE: OTHER FORMS

8.15.1 Ze wszystkich (of all)

This emphasises the superlative adjective which precedes it.

Ola stała się najlepszą nauczycielką ze wszystkich.

Ola became the best teacher of all.

To jest najtańszy ser ze wszystkich.

This is the cheapest cheese of all.

8.15.2 Jak (as . . . as possible)

Jak is followed by the superlative of the adjective.

Wybierz jak najładniejszą kartkę.

Choose the nicest card you can.

Pojadę jak najszybszym pociągiem.

I'll go on the fastest possible train.

Znalazł sobie jak najłatwiejszą pracę.

He found himself the easiest job possible.

8.16 ADJECTIVE FORMATION

Adjectives can be formed from other adjectives, verbs or nouns (most often), or by adding the particle **nie**. Compound adjectives arise from two or more words.

8.16.1 With nie ('un-/im-/in-')

Many adjectives form opposites with 'nie' :

bezpieczny	safe	niebezpieczny	unsafe
cierpliw	patient	niecierpliw	impatient
dawny	of long ago	niedawny	recent
szcześliwy	lucky	nieszczęśliwy	unlucky
wielki	large	niewielki	not large, smallish

8.16.2 From adjectives

cieply, ciepłutki, ciepłuteńki, ciepłusienki
mały, malutki, maleńki, malusienki

For details see 6.2.9 Diminutives.

8.16.3 From verbs

The suffix **-ny/na/ne** or, less often, **-lny/lna/lne** is added to the verb stem:

jadać	eat [Imperf.]	pokój jadałny	dining room
spiać	sleep [Imperf.]	pokój sypialny	bedroom
dziwić się	be amazed	dziwna kobieta	an odd woman
wyrazić	express	głos wyraźny	clear voice
czynić	do, function	bank czynny	bank which is open
ubezpieczyć	make safe	podróż bezpieczna	safe journey

8.16.4 From nouns

Adjectives can be formed from countries, towns, districts, geographical features and from ordinary nouns. The most commonly-used suffixes here are **-ski/-cki/-dzki**, **-owy**, **-ny**, **-czny** and **-ijny/-yjny** but many others are also used. Adjectives formed from nouns usually stand after the nouns which they qualify.

When a suffix is added, nouns ending in a vowel lose the ending. Nouns in **-ek** lose the **e** (e.g. **zabytek**: **zabytkowy**). Nouns with **ó** as the last stem vowel often change it to **o** (e.g. **naród**: **narodowy**) or mutate it (e.g. **kościół**: **kościelny**). An extra **e** is added after hard-to-say consonant groups. Consonant changes which facilitate pronunciation may occur before the suffix.

8.16.4.1 Adjectives in **-ski/-cki/-dzki**

8.16.4.1.1 Nouns ending in **b, p, f, r, l, m, w** (and possibly a vowel) have no consonant changes:

baba – babski	Rzym – rzymski	chłop – chłopski
góral – góralski	myśliwy – myśliwski	Warszawa – warszawski
góra – górski	tatar – tatarski	Kraków – krakowski

8.16.4.1.2 Nouns ending in **n** (and possibly a vowel) change **n** to **ń**:

cygan – cygański	Platon – platoński	huligan – huligański
pan – pański	Grodno – grodzieński	Japonia – japoński
Zakopane – zakopański	Wilno – wileński	Dania – duński

8.16.4.1.3 Nouns ending in **rz** (and possibly a vowel) change **rz** to **r**:

morze – morski	lekarz – lekarski	malarz – malarski
marynarz – marynarski	żeglarz – żeglarski	żołnierz – żołnierski

8.16.4.1.4 Nouns ending in **l** (and possibly a vowel) change **l** to **ł**:

admiral – admirałski	general – generałski	poseł – poselski
----------------------	----------------------	------------------

8.16.4.1.5 Endings **g, ch, c, e, s, sz, z, ż, szcz, śl, rg, rk** (and possibly a vowel) have been simplified:

Praga – praski	Marzysz – marzyski	Włoch – włoski
Norwegia – norweski	Kalizs – kaliski	Czech – czeski
Nowy Targ – nowotarski	Sas – saski	Wałbrzych – wałbrzyski
Malbork – malborski	Śląsk – śląski	Francuz – francuski
Tomyśl – tomyski	szewc – szewski	Kaukaz – kaukaski
Przemysł – przemyski	mąż – męski	Bydgoszcz – bydgoski

8.16.4.1.6 Nouns ending in **ć, ę, cz, ce, k, t** (and possibly a vowel) add **cki**:

elegancja – elegancki	akademik – akademicki	protestant – protestancki
Kielce – kielecki	katolik – katolicki	Szkot – szkocki
Katowice – katowicki	Bałtyk – bałtycki	literat – literacki
Nowy Sącz – nowosądecki	Białystok – białostocki	Nowa Huta – nowohucki

8.16.4.1.7 Nouns ending in **d, dz, dź, dż, dt** (and possibly a vowel) add **dzki**:

Szwed – szwedzki	inwalida – inwalidzki	Dobruźda – dobruźdzki
sąsiad – sąsiedzki	ludzie – ludzki	Łódź – łódzki
województwo – wojewódzki	Sieradz – sieradzki	Neustadt – neustadzki

8.16.4.2 Adjectives in **-owy**

czekolada – czekoladowy	miód – miodowy	świat – światowy
jabłko – jabłkowy	naród – narodowy	tęcza – tęczowy
kolej – kolejowy	pole – polowy	wieczór – wieczorowy
kolor – kolorowy	roza – różowy	zabytek – zabytkowy

8.16.4.3 Adjectives in -ny

barwa – barwny	krew – krewny	północ – północny
bieda – biedny	kuchnia – kuchenny	srebro – srebrny
cenna – bezcenny	lato – letni	szkoła – szkolny
kościół – kościelny	pismo – pisemny	wiosna – wiosenny

8.16.4.4 Adjectives in -czny

alergia – alergiczny	ekonomia – ekonomiczny	stońce – słoneczny
biblioteka – biblioteczny	matematyka – matematyczny	święto – świąteczny
ciotka – cioteczny	ręka – ręczny	ulica – uliczny

8.16.4.5 Adjectives in -ijny/-yjny

biblia – biblijny	edukacja – edukacyjny	wakacje – wakacyjny
wigilia – wigilijny	konferencja – konferencyjny	kuracja – kuracyjny

8.16.4.6 Adjectives with other endings

owny/ywny	asty/isty/ysty	(l)iw/ywy/aty/ity
cud – cudowny	kolec – kolczasty	leń – leniwy
efekt – efektowny	liść – liściasty	szczęście – szczęśliwy
ryzyko – ryzykowny	spad – spadzisty	kudły – kudłaty
agresja – agresywny	puch – puszysty	znak – znakomity
intensywność – intensywny		robak – robaczywy

8.16.5 Compound adjectives

Only the last part of the compound shows gender, number and case endings.

8.16.5.1 Adjectives pertaining to periods of time and ages are formed with numerals plus suffixes:

-letni (years)	-roczny (one year)	-miesięczny (monthly)
ośmioletni syn	jednoroczne dziecko	trzymiesięczna gazeta
dwuletnia roślina	jednoroczna krowa	sześcioletni kurs
czterolletnie studia		
stuletnie drzewo	-dniowy (daily)	-tygodniowy (weekly)
dwudziestoletni pan	trzydniowa wycieczka	dwutygodniowe wakacje
tyśiącletnia przeszłość		

8.16.5.2 Numerical prefixes can be added to form adjectives:

jedno-	dwu-	trzy-	cztero-
jednoosobowy	dwujęzyczny	trzydniowy	czterogodzinny
jednoczesny	dwukrotny	trzylistny	czterobarwny
jednomysłny	dwuręczny	trzyściflowy	czterostronny
jednoznaczny	dwurzędowy	trzytomowy	czteroboczny

8.16.5.3 In hyphenated adjectives all parts are equally important. 'And' is implied. The last adjective agrees with the noun.

angielsko-polska umowa	bialo-czerwonozielona chorągiew
północno-wschodnie góry	przemysłowo-rolniczy kraj

8.16.5.4 Both parts are written together if the first part describes the second:

jasnoniebieska sukienka	ciemnoróżowe kwiaty	ślonożorki smak
południowoniemieckie miasto	krótkofalowe radio	długowłosa kobieta

8.16.5.5 Both parts are written separately if the first part is an adverb qualifying the following participle or adjective:

dziko rosnący kwiat	świeżo malowany	łśniący biały farba
jednakowo brzmiące słowa	dom	trudno czytelną list
cicho pisząca maszyna	wysoko kwalifikowany pan	lekkoranny żołnierz
łatwo strawne potrawy	nowo otwarta szkoła	trudno zapalne drzewo
krótko trwający film	ciężko chory pacjent	daleko idący wniosek
ogólnie przyjęty zwyczaj	blisko spokrewnieni ludzie	ostro zakończony drut
wiecznie młody pan	czysto naukowy cel	często spotykany problem
dawno zapomniana pieśń	średnio zamożna pani	

But:

nowomodny taniec	starodawny zwyczaj	krótkookresowa oferta
nowolacifskie słowo	staropolska kuchnia	
dalekowszroczny człowiek	blisko zachodni kraj	

Note: Usually written together are: **krótko, długo**¹, **staro**. Usually written separately are: **ciężko, trudno, łatwo, lekko**.

¹ Usage has led to standardisation. In the case of **długo** this sometimes contradicts sense, e.g. **długogrający, długotrwały**.

9 ADVERBS

9.1 REGULAR

Most adverbs are made from the corresponding adjective. The adjective ending *-y/-i* is replaced by *-o* or, less often, by *-ie*. Adverbs made from adjectives ending in *-ki/gi* usually end in *-o*. An *s* before *-nie* is softened to *ś*.

Note: Many adverbs are used in the construction of compound adjectives (see 8.16.5).

Adjective	Adverb	Adjective	Adverb
brzydki (ugly)	brzydko (not nicely)	lekki (light)	lekko (lightly)
ciężki (heavy)	ciężko (heavily)	miły (pleasant)	miło (pleasantly)
częsty (frequent)	często (frequently)	późny (late)	późno (late)
długi (long)	długo (long)	rzadki (rare)	rzadko (rarely)
drogi (expensive)	drogo (expensively)	szybki (quick)	szybko (quickly)
głupi (stupid)	głupio (stupidly)	tani (cheap)	tanio (cheaply)
krótki (short)	krótko (short, not long)	trudny (difficult)	trudno (with difficulty)
łatwy (easy)	łatwo (easily)	wolny (slow)	wolno (slowly)
ładny (nice)	ładnie (nicely)	piękny (beautiful)	pięknie (beautifully)
pewny (sure)	pewnie (surely)	wyraźny (clear)	wyraźnie (clearly)
wczesny (early)	wczesnie (early)	własny (own)	właśnie (precisely)

9.2 IRREGULAR

Notice the consonant alternations (changes) caused by the addition of the ending *-e*.

Adjective	Adverb	Adjective	Adverb
dobry (good)	dobrze (well)	mądry (wise)	mądrze (wisely)
duży (big)	dużo/wiele (much/many)	zły (bad, wrong)	źle (badly, wrongly)
mały (small)	malo (little, few)		

Dużo is used before non-countable nouns, *wiele* before plural nouns, *malo* before any noun. The noun is in the genitive case. All three adverbs can be used alone (with implied noun).

Mam dużo masła i wiele bułek.

I have a lot of butter and many rolls.

Było mało wina ale też mało ludzi.

There was little wine but there were also few people.

Nie kupuj chleba. Mam za dużo. Jajek mam mało.
Don't buy bread. I have too much. I have few eggs.

9.3 SPECIAL USAGE

After verbs of looking/appearing and feeling, an adverb, not an adjective as in English, is used.

Piotr wygląda młodo/staro.
Peter looks young/old.

Czułem się wesolo/smutno/dobrze/źle.
I felt happy/sad/well/ill.

W domu było ciepło/gorąco/chłodno/zimno.
It was warm/hot/cool/cold in the house.

9.4 COMPARATIVE: -EJ/-IEJ FORM

9.4.1 Adverbs ending in *-e/-ie*

These cause no problems. Simply add *-j* to the positive.

Positive		Comparative	
ładnie	nicely	ładniej	more nicely
mądrze	wisely	mądrzej	more wisely
odważnie	bravely	odważniej	more bravely
pięknie	beautifully	piękniej	more beautifully
pewnie	surely	pewniej	more surely
wcześniej	early	wcześniej	earlier

Jutro ojciec wróci wcześniej.

Father will return earlier tomorrow.

Maciej prowadził samochód coraz pewniej.

Maciej drove more and more competently.

Nadal nie zachowuje się mądrzej.

He still doesn't act any more sensibly.

9.4.2 Adverbs ending in *-o/-io* (but not in *-ko/-eko/-oko*)

The comparative is formed by replacing the positive adverbial ending *-o* with *-ej*, e.g. **tanio** becomes **taniej**. In most cases, *-ej* positioned after a hard consonant results in the consonant being (a) softened by the addition of an *i* or (b) replaced by a soft consonant.

9.4.2.1 Consonant softened by addition of *i*

This usually occurs in the presence of the letters **b, p, n, m, w, c, s, z**.

<i>Positive</i>		<i>Comparative</i>	
słabo	weakly	słabiej	more weakly
wolno	slowly	wolniej	more slowly
późno	late	później	later
mocno	firmly	mocniej	more firmly
trudno	with difficulty	trudniej	with more difficulty
łatwo	easily	łatwiej	more easily
smutno	sadly	smutniej	more sadly
zimno	coldly	zimniej	more coldly

Trzeba mocniej nacisnąć. You need to press harder.
W pokoju było coraz zimniej. It grew increasingly colder in the room.
Wiatr wieje już słabiej. The wind is blowing with less force now.

9.4.2.2 Hard consonant replaced by soft consonant

<i>Positive</i>	<i>Comparative</i>	<i>Positive</i>	<i>Comparative</i>
l becomes ł		d becomes dz	
ciepło	cieplej more coldly	młodo	młodziej younger (in appearance, actions)
miło	mięiej more pleasantly	twardo	twardziej harder
wspaniało	wspanialej more superbly		
g becomes ż		r becomes rz	
drogo	drożej more expensively	staro	starzej older (in appearance, actions)
długo	dłużej longer	ostro	ostrzej more sharply
ubogo	ubożej more poorly		
t becomes c		ch becomes sz	
prosto	prościej straighter, more plainly (speech)	cicho	ciszzej more quietly
często	częściej more often	licho	liszej more scantily

Adam wygląda młodziej od Andrzeja.
Adam looks younger than Andrew.

Proszę mówić prościej.
Please speak more plainly.

9.4.3 Adverbs ending in **-ko/-eko/-oko**

As well as incurring the softening changes in 9.4.2.1 and 9.4.2.2 above, adverbs ending in **-ko/-eko/-oko** also drop their endings before adding **-ej**.

<i>Positive</i>	<i>Comparative</i>		<i>Positive</i>	<i>Comparative</i>
blisko	bliżej	nearer, more closely	nisko	niżej lower, further down
brzydko	brzydziej	more unpleasantly	prędko	prędzej faster
ciężko	ciężej	more heavily	rzadko	rzadziej less frequently
daleko	dalej	further	szeroko	szerzej more widely
głęboko	głębiej	more deeply	wysoko	wyżej higher, further up

Podszedł bliżej do dziecka.
He drew nearer to the child.

Zostałem tam krócej niż zamierzałem.
I stayed there for less time than I had planned.

Ceny podskoczyły wyżej.
Prices jumped higher.

9.5 COMPARATIVE: IRREGULAR

<i>Positive</i>	<i>Comparative</i>	<i>Positive</i>	<i>Comparative</i>
bardzo	bardziej	mało	mniej
very	more	little	less, fewer
dobrze	lepiej	szybko	szybciej
well	better		faster
dużo	więcej	wąsko	wężej
much, many	more		more narrowly
gorąco	goręcej	wesoło	weselej
	more hotly		more cheerfully
krótco	krócej	źle	gorzej
	(for) shorter (period)		more badly, worse
lekko	lżej		
	more lightly		

Więcej and **mniej** are used before nouns or alone (with implied noun). The noun is in the *genitive* case.

Kupię mniej masła i więcej sera.
I'll buy less butter and more cheese.

Było mniej kobiet ale więcej dzieci.
There were fewer women but more children.

Masz tylko tyle pieniędzy? Nie więcej?
You have only this much money? No more?

9.6 COMPARATIVE: OTHER FORMS

9.6.1 **Bardziej** (more) and **najbardziej** (most)

Comparison with **bardziej** and **najbardziej** (its superlative) is rare. It occurs mainly in long and infrequently-used adverbs. Generally, if the adjective forms its comparative and superlative in this way, so does the adverb.

Positive	Comparative	
interesująco	BARDZIEJ interesująco	more interestingly
leniwie	BARDZIEJ leniwie	more lazily
niebezpiecznie	BARDZIEJ niebezpiecznie	more dangerously

Bardziej and **mniej** (see 9.6.2) and their superlatives **najbardziej** and **najmniej** are often used alone.

Ta sukienka jej się bardziej/mniej podobała.
She liked this dress more/less.

Najbardziej/najmniej chciałbym mieszkać w Anglii.
I'd like to live in England most/least.

9.6.2 **Mniej** (less) **najmniej** (least)

Comparison with **mniej** and **najmniej** (its superlative) does occur. But, as in English, the comparison of the opposite adverb is more common.

Positive	Comparative	
bezpiecznie	MNIEJ bezpiecznie	
tanio	drożej	rather than mniej tanio
młodo	starzej	rather than mniej młodo

9.6.3 **Niż** (than)

The conjunction **niż** is followed by the nominative case of the noun/pronoun. Alternatively, use the preposition **od** (from) followed by the genitive case. **Od** changes to **ode** before the pronoun **mnie** (me). Only **niż** can be used if 'than' is not followed by a noun/pronoun.

Pracuje tutaj dłużej niż Franek/niż ja.
Pracuje tutaj dłużej od Franka/ode mnie.
He has worked here longer than Frank/than I.

W Warszawie lepiej budują domy niż w Krakowie/niż tutaj.
They build houses better in Warsaw than in Kraków/than here.

Pracuję nie mniej niż osiem godzin.
I work no less than eight hours.

Mam nie więcej niż pięć złotych.
I have no more than five zloty.

9.6.4 **Ani ... ani** (neither ... nor/no ... no)

Począł dwie minuty ani mniej ani więcej.
He waited two minutes, no more, no less.

Nie było jej ani tu ani tam.
She was neither here nor there.

Nie lubię ani pływać ani nurkować.
I like neither swimming nor diving.

9.6.5 **Coraz** (more and more/less and less)

This requires the comparative of the adverb. If used with the opposite adverb, **coraz** means 'less and less'.

Danuta coraz piękniej śpiewa.
Danuta sings more and more beautifully.

Coraz bardziej lubię polskie filmy.
I like Polish films more and more.

Piotr coraz wcześniej zaczyna pracę.
Peter starts work earlier and earlier.

Na rynku było coraz więcej ludzi.
There were more and more people on the market place.

Do kina chodzimy coraz rzadziej.
We go to the cinema less and less frequently.

Coraz mniej studentów uczy się niemieckiego.
Fewer and fewer students learn German.

9.6.6 **O wiele** (much/far more/far ... -er)

This requires the comparative of the adverb. A 'than' phrase can be added.

Samochodem jedzie się o wiele szybciej niż rowerem.
One travels much faster by car than by bicycle.

W teatrze jesteśmy o wiele częściej niż w kinie.
We are far more often in the theatre than in the cinema.

9.6.7 **Im ... tym** (the ... the)

Use the conjunction **im ... tym** followed by the comparative of both adverbs.

Im więcej będzie ludzi, tym lepiej.
The more people there are, the better.

Im dłużej czekam, tym bardziej się denerwuję.
The longer I wait, the more I worry.

9.7 SUPERLATIVE: NAJ- FORM

To form the superlative add **naj** before the comparative of the adverb. In adverbs where the comparative is formed with **bardziej** and **mniej** the superlative becomes **najbardziej** and **najmniej**.

Comparative	Superlative	Comparative	Superlative
dłużej	NAJdłużej	ładniej	NAJładniej
lepiej	NAJlepiej	więcej	NAJwięcej
bardziej	NAJbardziej	mniej	NAJmniej
bardziej leniwie	NAJbardziej leniwie	mniej interesująco	NAJmniej interesująco

Najwięcej and **najmniej** are used before nouns or alone (with implied noun). The noun is in the *genitive* case.

Dzieci mają cukierki. Kasia ma najmniej [cukierków].
The children have got sweets. Kate has the fewest [sweets].

9.8 SUPERLATIVE: OTHER FORMS

9.8.1 Ze wszystkich (of all)

This emphasises the superlative adverb which precedes it.

Teresa pisze najlepiej ze wszystkich.
Teresa writes best of all.

Najczęściej ze wszystkich odwiedza nas Tadeusz.
Tadeusz visits us most frequently of all/ more frequently than anyone else.

Ten dom podoba mi się najbardziej/najmniej ze wszystkich.
I like this house best/least of all.

9.8.2 Jak (as ... as possible)

Jak is followed by the superlative of the adverb. A few frequently-used expressions use **czym** and the *comparative* of the adverb.

Zrobiła jak najlepiej.
She did it as well as she could

Zaspiewaj piosenkę jak najładniej.
Sing the song as nicely as you can.

Przyjechałem jak najszybciej.
I came as quickly as possible.

Znalazł sobie mieszkanie jak najdalej od ojca.
He found a flat as far from dad as possible.

Chcę podjechać jak najbliżej sklepu.
I want to stop as close as possible to the shop.

Proszę czym prędzej wsiadać do autobusu.
Please board the bus as quickly as possible.

9.9 ADVERB FORMATION WITH NIE (UN-/IM-/IN-)

Many adverbs form opposites with **nie**:

bezpiecznie	safely	niebezpiecznie	unsafely
cierpliwie	patiently	niecierpliwie	impatiently
dokładnie	accurately	niedokładnie	inaccurately
dawno	long ago	niedawno	not long ago, recently
długo	long	niedługo	not long
dobrze	well	niedobrze	not well
wiele	many	niewiele	not many/few

9.10 ADVERBS OF TIME

Adverbs marked * can also be used interrogatively.

dzisiaj	today	od dzisiaj	from today
wczoraj	yesterday	od wczoraj	from yesterday
przedwczoraj	the day before yesterday	jutro	tomorrow
pojutrze	the day after tomorrow	od jutra	from tomorrow
*kiedy	when	teraz	now
zaraz	soon, in a moment	przedtem	before now
wtedy	at that time/then	jeszcze	still/yet
już	already/right now	najpierw	first
potem	later on	obecnie	currently
natychmiast/	immediately/at once/	wcześniej	early
od razu	right away/right now	późno	late
za chwilę	in a moment	niekiedy	now and then/
lada + Nom.	any/in a ... [or two]		not often

lada chwila/ dzień	any moment/day	lada tydzień/ rok	in a week/ year or two
-------------------------------	----------------	------------------------------	---------------------------

Colloquially, **już** is used for 'right now'.

Nie denerwuj się. Już idę.

Don't get flustered. I'm going right now.

Od dzisiaj mam wakacje. Wczoraj jeszcze pracowałem.

I'm on leave from today. Yesterday I was still working.

Jeszcze nie ma Michała, ale zaraz będzie.

Michael is not here yet, but he will be in soon.

Teraz jesteśmy biedni. Wtedy było lepiej.

Now we are poor. Things were better then.

Niekiedy słyhać było krzyki.

Now and then shouts were heard.

Lada chwila może być deszcz.

It could rain any moment.

9.11 ADVERBIAL PHRASES OF TIME

These often contain prepositions requiring a particular case (see 10 Prepositions). Some of these phrases are expressed with the instrumental case alone (see 6.7 Instrumental case).

9.11.1 Phrases involving numerals

Such phrases usually consist of a preposition, followed by a numeral, then by a noun denoting a period of time. The numeral declines to reflect the case required by the preposition. With numerals below five, the noun stands in the required case. With numerals five and above, the noun stands in the genitive case.

The preposition **na** needs the accusative. Accusative retained with numerals below five:

Jadę na dwa dni/tygodnie/miesiące/lata.

I'm going for two days/weeks/months/years.

The preposition **na** needs the accusative. Genitive required with number five and above:

Jadę na pięć dni/tygodni/miesięcy/lata.

I'm going for five days/weeks/months/years.

Sections 9.11.4 to 9.11.11 show many examples of this.

9.11.2 Named months, named seasons

To express 'in' with months and seasons use the preposition **w** followed by the locative case (but note exceptions with **na**). Note where **w** is used to aid pronunciation. All months are masculine. **Luty** is a masculine adjective meaning 'bleak' and declines as such. The gender of the seasons is shown below.

styczeń	January	w styczniu	in January
luty	February	w lutym	in February
marzec	March	w marcu	in March
kwiecień	April	w kwietniu	in April
maj	May	w maju	in May
czerwiec	June	w czerwcu	in June
lipiec	July	w lipcu	in July
sierpień	August	w sierpniu	in August
wrzesień	September	we wrześniu	in September
październik	October	w październiku	in October
listopad	November	w listopadzie	in November
grudzień	December	w grudniu	in December
*wiosna (f.)	spring	na wiosnę	in spring
*lato (n.)	summer	w lecie	in summer
*jesień (f.)	autumn	w/na jesieni	in autumn
*zima (f.)	winter	w zimie	in winter

* Instrumental case without preposition means 'every', e.g. **wiosną, latem, jesienią, zimą** (every spring, etc.)

9.11.3 Named days

To express 'on' with days use the preposition **w** followed by the accusative case. Note where **we** is used to aid pronunciation. The gender of the days is shown below.

poniedziałek (m.)	Monday	w poniedziałek	on Monday
wtorek (m.)	Tuesday	we wtorek	on Tuesday
środa (f.)	Wednesday	w(e) środę	on Wednesday
czwartek (m.)	Thursday	w(e) czwartek	on Thursday
piątek (m.)	Friday	w piątek	on Friday
sobota (f.)	Saturday	w sobotę	on Saturday
niedziela (f.)	Sunday	w niedzielę	on Sunday

9.11.4 Duration of time: daytime, night-time, course of year

For cases required by prepositions below see 10 Prepositions.

rano (n.)	morning	rano	in the morning/early
południe (n.)	before noon	przed południem	before noon
		po południu	in the afternoon

wieczór (m.)	evening	wieczorem	in the evening
noc (f.)	night	w nocy	at night
		tej nocy	on that night
dzień (m.)	day	w tym dniu	on this day
		tego dnia	on that day
tydzień (m.)	week	w tym tygodniu	this week
miesiąc (m.)	month	w tym miesiącu	this month
rok (m.)	year (pl. = lata)	w tym roku	this year

od rana do wieczora/nocy from dawn to evening/night
 od świtu do zmierzchu from dawn to dusk
 do białego rana until daybreak
 o świcie at daybreak

w zeszłym tygodniu/miesiącu/roku last week/month/year
 w przyszłym tygodniu/miesiącu/roku next week/month/year

na tydzień/miesiąc/rok for a week/month/year
 na dwa tygodnie/miesiące/lata for two weeks/months/years
 na pięć tygodni/miesięcy/lat in five weeks/months/years
 za tydzień/miesiąc/rok in a week's/month's/year's time
 za dwa tygodnie/miesiące/lata in two week's/months'/years' time
 za pięć tygodni/miesięcy/lat in five week's/months'/years' time

Note: Use the feminine number **dwie** with feminine nouns **noc**, **minuta** and **godzina**:

na noc/na **dwie** noce/na **pięć** nocy for one night/two/five nights
 na godzinę/na **dwie** godziny/na **pięć** godzin for one hour/two/five hours
 za minutę/za **dwie** minuty/za **pięć** minut in one minute/two/five minutes' time

9.11.5 Vague time

kiedyś
 at some unspecified time
kiedykolwiek/kiedy bądź
 at some time (whenever is convenient)

Maria chyba kiedyś sobie kupi dom.
 Mary will probably buy a house at some time.

Przyjdź kiedykolwiek./Przyjdź kiedy bądź.
 Come whenever you want.

Note: For clock time see 12 Numerals.

9.11.6 'Not yet/only (just)/not until/hardly'

jeszcze nie	not yet
dopiero ...	not until/only
dopiero jutro	not until tomorrow
dopiero dzisiaj	only today
dopiero co	only just
późno	late
do późna	until late
wcześniej	early

Jeszcze nie skończyłem książki.
 I have not finished the book yet.

Dopiero dzisiaj dowiedział się o tym.
 He only heard about that today.

Hanka dopiero jutro przyjedzie.
 Annie is not coming until tomorrow.

Dopiero w piątek będzie dyrektor.
 The director will not be available until Friday.

Dopiero co przygotowała kolację.
 She has only just prepared supper/hardly finished preparing supper.

9.11.7 'Ago/long ago/how long/still'

dawno	for a long time (elapsed time)
dawno (temu)	long ago
dawniej	in times past
przed + Instr.	ago
niedawno	not long ago/recently
ostatnio	in recent times/lately
długo	for a long time (duration)
niedługo	for a short time (duration)/after a short time (elapsed time)/soon

ciągłe always
w dalszym ciągu still

Niedawno był u nas ksiądz.
 The priest visited us recently.

Już dawno nie byliśmy w Warszawie.
 We have not been to Warsaw for a long time.

Dawno temu Pan Nowak miał sklep.
 Mr. Nowak had a shop a long time ago.

Dwa lata temu kupilem dom. Sześć lat temu sprzedałem samochód.
Two years ago I bought a house. Six years ago I sold my car.

On ostatnio pracuje w fabryce.
He has lately been working in a factory.

Czekałem długo na pociąg.
I waited a long time for the train.

Niedługo byłem w Londynie.
I was in London for a short while.

Niedługo będziemy w domu.
We will be home soon.

Nie będziemy długo w domu.
We will not be at home long.

On jest ciągle chory.
He is always ill.

Ona w dalszym ciągu nie chce im kupić kota.
She still does not want to buy them a cat.

Było dwa tygodnie/miesiące/lata temu.
It was two weeks/months/years ago.

Przed godziną był tu Wojtek.
Wojtek was here an hour ago.

Przed *laty/latami mieszkał tam.
Years ago he lived there.

* Old still-used form of noun.

9.11.8 'How long?/how long for?/since when?'

jak długo?	how long?
na jak długo?	for how long?
od kiedy?	since when?
od + Gen.	since/from a specified time/for the last ...

Jak długo Pan czekał? Czekałem pół godziny.
How long did you wait for? I waited for half an hour.

Na jak długo jedziesz do Polski? Na tydzień.
How long are you going to Poland for? For a week.

Od kiedy Broniek jest chory? Od miesiąca.
How long has Broniek been ill? A month.

Od zeszłego tygodnia/miesiąca/roku.
Since/from last week/month/year.

Od nocy/od dwóch minut/od pięciu godzin.
For the last night/two minutes/five hours.

9.11.9 'Accusative of time'

To say how long, or how many times, something is/will be/has been happening, put the time expression in the accusative case. However, a noun following a numeral above four stands in the genitive case.

Już cały dzień i całą noc jest hałas.
The noise has been going on all day and all night.

Była na urlopie trzy tygodnie.
She was on holiday for three weeks.

Dwa lata pracowaliśmy bezpłatnie.
We worked for nothing for two years.

Sześć lat byłem w Polsce.
I was in Poland for six years. [Gen.]

9.11.10 'Every'

To express 'every' put **co** in front of the time period in the accusative case.

Co dwa dni chodzę do miasta.
I go to town every two days/every second day.

Co miesiąc jadę do Krakowa.
I travel to Kraków every month.

Co parę tygodni mam z Piotrem kłopot. [Gen. after 'parę']
Every few weeks I have problems with Peter.

Jestem w Lublinie co wtorek.
I am in Lublin every Tuesday.

Kasia co pięć lat zmieniała pracę.
Katie changed her job every five years. [Gen.]

9.11.11 Expressions with **raz** (time)

These expressions do not change. The case of **raz** used to construct them is shown.

raz (m.)	once
dwa/trzy/pięć razy	two/three/five times

od razu [Gen.]	immediately
po raz pierwszy [Acc.]	for the first time
na razie [Loc.]	at the moment, for the time being
raz na zawsze	once and for all
tym razem [Instr.]	this time
w każdym razie [Loc.]	in any case
w przeciwnym razie [Loc.]	if the opposite is true
w takim razie [Loc.]	in such a case/if that is the case
w razie czego [Loc.]	if anything should happen/just in case
razem [Instr.]	together/in total

Sto razy prosiłem o spokój.
I asked for peace a hundred times.

Jestem w tym mieście po raz pierwszy.
I'm in this town for the first time.

Na razie nie ma autobusów. W takim razie bierzmy taksówkę.
There are no buses at the moment. In that case, let's take a taxi.

Jurek i Magda mieszkają razem.
George and Madga live together.

Mam razem tylko sto złotych.
I have only 100 złote in total.

W razie czego zadzwonię.
If anything happens, I'll ring.

9.12 ADVERBS OF PLACE

Adverbs marked * can also be used interrogatively.

tu/tutaj	here	tam	there
daleko	far (away)	blisko/niedaleko	not far (away)
w górę	up(wards)	w dół	down(wards)
na górze	upstairs (position)	na dole	downstairs (position)
na górę	upstairs (motion)	na dół	downstairs (motion)
na prawo	on the right	na lewo	on the left
w prawo	to the left	w lewo	to the left
prosto	straight (on)	krzywo	at an angle
na przód	forwards	w tył	backwards
*skąd	from where	*dokąd	to where
*gdzie	where	wszędzie	everywhere
gdzie indziej	elsewhere	gdzieniegdzie	here and there
nigdzie nie	nowhere (followed by genitive of negation)		(scattered)

Ścieżka idzie w górę/w dół.
The path goes up/down.

Pan Sobieski mieszka na górze/na dole.
Mr. Sobieski lives above/below.

Dziecko poszło na górę; nie zeszło na dół.
The child went upstairs; it did not come downstairs.

Piekarnia jest na prawo/na lewo.
The bakery is on the right/on the left.

Proszę skrócić w prawo/w lewo.
Please turn right/left.

Skąd Pan jest?
Where are you from?

Nie wiem dokąd płynie ten okręt.
I don't know where this ship is sailing to.

Nigdzie nie ma takich dobrych nauczycieli.
Nowhere are there such good teachers.

Gdzieniegdzie rośnie trawa.
Grass grows here and there.

9.12.1 Vague place

gdzieś	somewhere
gdziekolwiek/gdzie bądź	anywhere (wherever is convenient)

Maria chyba gdzieś sobie kupi dom.
Mary will probably buy a house somewhere.

Postaw pudełko gdziekolwiek. /Postaw pudełko gdzie bądź.
Put the box anywhere.

9.12.2 The compass

		<i>'in the ...' (Loc.)</i>	<i>'to the ...' (Acc.)</i>
<i>N</i>	północ	na północy	na północ
<i>S</i>	południe	na południu	na południe
<i>E</i>	wschód	na wschodzie	na wschód
<i>W</i>	zachód	na zachodzie	na zachód
		<i>Adjective</i>	
	<i>NW</i> północny zachód	północno-zachodni	
	<i>SE</i> południowy wschód	południowo-wschodni	

NE północny wschód północno-wschodni
 SW południowy zachód południowo-zachodni

północny	południowy	wschodni	zachodni
northern	southern	eastern	western

9.13 ADVERBS OF MANNER

Adverbs marked * can also be used interrogatively.

dobrze	well	źle	badly
ładnie	nicely	brzydko	not nicely
szybko/prędko	quickly	powoli/wolno	slowly
nagle/naraz	suddenly	pomału	gradually/bit by bit
*jak	how	tak/w ten sposób	thus/in this way
tak samo	in the same way	inaczej/w inny sposób	differently
tak czy inaczej	in one way or another		

Nie jest mi dobrze. Czuję się źle.
 I'm not well [It's not well to me]. I feel ill.

Małe dzieci idą bardzo powoli.
 Little children walk very slowly.

Pomału doszliśmy na szczyt góry.
 Bit by bit we reached the summit of the mountain.

Samochód nagle stanął.
 The car stopped suddenly.

Ona ładnie maluje, ale brzydko gra na gitarze.
 She paints well but plays the guitar badly.

Jak często chodzisz do kina?
 How often do you go to the cinema?

Nie martw się tak. Można to też inaczej zrobić.
 Do not worry so. One can also do it differently.

9.13.1 Vague manner

jakoś	somehow
jakkolwiek	in some manner or other (whatever is convenient)
jako tako	tolerably well/so so

Maria jakoś kupiła sobie dom.
 Mary has somehow bought a house.

Zrób jakkolwiek.
 Do it however you like.

Jak się Pan ma? Jako tako.
 How are you? So so.

9.14 ADVERBS OF DEGREE

bardzo	very
tak¹	so/to such an extent
wcale nie	not at all
ledwo/ledwie	scarcely/nearly not
niewco/co niewco	slightly/a trifle
równie [... jak]	just as ... [as]
mniej więcej	about/more or less
kompletnie/zupełnie/calkiem	completely/absolutely
okropnie/strasznie	terribly/dreadfully/really
dosyć/dosć²	quite/enough
zbyt	too/over-
niezbyt	none too/not very
ledwo/ledwie + nie	almost
mało/o mało + nie³	almost
niemal/nieomal [+ nie]	all but (emphatic)
prawie	almost
trochę	a little/rather/fairly/somewhat
za	too

¹ Stands before adjective/adverb or alone. Often paraphrased in translation.

² The meaning is obtained from the context.

³ **O mało** applies to possible situations; **mało** to impossible.

Wcale go nie lubię. Jest za złośliwy.
 I don't like him at all. He is too spiteful.

Czekaliśmy dosyć długo.
 We waited long enough/ for quite a long time.

Płaszcz jest dosyć długi ale za wąski.
 The coat is long enough/quite long but too narrow.

Daj mi mniej więcej kilogram sera.
 Give me more or less a kilo of cheese.

Jestem trochę zmęczony. Muszę trochę odpocząć.
 I am rather tired. I must rest a bit.

Film już się **prawie** skończył.
The film has almost finished.

Ledwo dyszy. **Ledwie** nie umarł.
He can hardly breathe. He nearly died.

Zbyt wolno idziemy. Możemy się **spóźnić**.
We are going too slowly. We might be late.

Nie mam **zbyt** wiele czasu.
I don't have very/too much time.

Tomek uczy się **niezbyt** dobrze.
Tom learns none too well.

Zapoznałem się **co nieco** z angielskim.
I learned a bit of English.

O mało nie doszło do wypadku.
An accident almost occurred.

Ten wiatr **mało** głowy **nie** urywa.
This wind almost takes your head off.

Nieomal nie zemdląłem.
I all but fainted.

Takie ceny! **To** **niemal** rabunek!
Such prices! It's little short of robbery!

Anna jest **równie** piękna jak jej siostra.
Anna is as pretty as her sister.

Ci chłopcy zachowują się **równie** głupio.
These boys act equally stupidly.

Robię **tak** jak umię.
I'm doing my best.

Wyjdź **tak**, żeby cię nikt nie słyszał.
Go out without anyone hearing you.

Tak długo czekał i na próżno.
He waited so long and to no avail.

Mam **tak** mało ochoty do pracy.
I have so little enthusiasm for work.

Pochodziła z **tak** zwanej dobrej rodziny.
She came from a so-called good family.

Just **okropnie** gruba. Tak **bardzo** lubi słodczyce.
She is dreadfully fat. She just adores sweets.

On jest **tak** dobrym człowiekiem, a **żona** **tak** ohydna. **Córki** są **tak** leniwe, a **synowie** **tak** pomocni.
He is such a good person, but his wife is so awful. Their daughters are so lazy, but their sons so helpful.

9.15 ADVERBS OF FREQUENCY

Remember that numbers greater than four are followed by the genitive case of the noun, as are expressions of quantity (e.g. a few, many).

często	frequently	znowu	again, once more
rzadko	rarely	wciąż	constantly
zwykle	usually	jak zwykle	as usual
zawsze	always	jak zawsze	as always
czasem	sometimes	od czasu do czasu	from time to time
nigdy nie	never (followed by genitive of negation)		

Często pracuję **do** ósmej. **Rzadko** kończę **wcześniej**.
I often work till eight. I rarely finish earlier.

Żona **zwykle** chodzi **do** miasta **w** sobotę.
My wife usually goes to town on Saturdays.

Adam **spóźnił** się **jak** **zawsze**.
Adam was late as usual.

Nigdy **nie** widzieliśmy **takich** ładnych strojów.
We have never seen such lovely costumes.

Piotr **znowu** jest chory.
Peter is ill again.

9.16 ADVERBIAL PHRASES OF FREQUENCY

9.16.1 'How often'

raz	once	dwadzieścia razy	twice
pięć razy	five times	wiele razy	many times
kilka razy	several times	parę razy	a few times

9.16.2 'Every'

To express 'every' insert **co** before a time phrase. The noun in the time phrase stands in the accusative case. However, with numbers above 4 it stands in the genitive case.

Masculine/neuter nouns

co tydzień/miesiąc/rok	every week/month/year
co dwa tygodnie/miesiące/lata	every two weeks/months/years
co pięć tygodni/miesięcy/lat	every five weeks/months/years

Exception: codziennie

every day

Feminine nouns

co noc/minutę/godzinę	every night/minute/hour
co dwie noce/minuty/godziny	every two nights/minutes/hours
co pięć nocy/minut/godzin	every five nights/minutes/hours

9.17 ADVERBS OF MODIFICATION

Adverbs marked * can also be used interrogatively.

też/także/również	also
po prostu	simply/just/frankly
prawdopodobnie/pewnie	likely
na pewno	definitely/certainly
oczywiście	obviously/evidently
szczerze mówiąc	(speaking) honestly
w każdym razie	anyway/in any case
tylko	only/solely/just
tyle	so much/such a lot
nie tylko ... ale też	not only ... but also
śmiało	without doubt/fear/problems
chyba	probably
może	possibly/perhaps
nawet	even
niestety	unfortunately
naturalnie	naturally
właśnie	exactly, in fact
nawiasem mówiąc	by the way
*dlaczego/*czemu	why
nie tyle ... co	not so much ... as
nie	not
też/także/również nie	not ... either
owszem	yes, rather/indeed/admittedly

Mam tylko parę złotych. Nawet za mało na kawę. Tylko Jurek jest bogaty.

I have only a few zloty. Even too little for a coffee. Only George is rich.

Kasia jest nie tylko piękna ale też inteligentna.
Katy is not only pretty but also intelligent.

Kasia jest nie tyle inteligentna co pracowita.
Katy is not so much intelligent as hardworking.

Po prostu nie chcę iść z nim.
I simply/just don't want to go with him.

Nie mam po prostu tyle pieniędzy.
Frankly, I don't have that much money.

Nawiasem mówiąc, jest dobrym lekarzem.
Incidentally, he's a fine doctor.

Chyba przyjdzie. Może późno pracuje.
He'll probably come. He's perhaps working late.

Ja też lubię Adama.
I also like Adam.

Wojtek również nie zna Iwony.
Wojtek doesn't know Yvonne either.

W każdym razie, możecie jechać pociągiem.
Anyway, you can go by train.

Zna pan moją żonę? Owszem.
Do you know my wife? Yes, indeed.

Pies nie gryzie. Możesz go śmiało głaskać.
The dog doesn't bite. You can safely stroke it.

Do pudła zmieści się śmiało sto książek.
The box will easily hold 100 books.

9.18 ADVERBIAL PHRASES OF MODIFICATION

9.18.1 'Presumably/I expect'

This is best translated using the form of the verb **przypuszczać** (to assume) appropriate to the speaker.

Przypuszczam, że Zosia zdała egzamin.
I assume Sophie passed her exam.

Przypuszczamy, że pojedziemy też do Warszawy.
We will, presumably, also go to Warsaw.

Przypuścimy, że się to nie uda.
Let's suppose it doesn't work out.

Przypuszczam, że to pomyłka.
I expect it's an error.

Przypuszczam, że tak/nie.
I expect so/not.

9.18.2 'Hardly'

nie bardzo	hardly/scarcely/not well	mało kiedy	hardly ever
mało kto/co	hardly anyone/anything	mało gdzie	hardly anywhere
jak + mało +	as hardly anyone/		
kto/co/gdzie/	anything/anywhere/		
kiedy	ever		

Nie bardzo znam Polskę.
I hardly know Poland/I don't know Poland very well.

Mało kto zgodziłby się na to.
Hardly anyone would agree to that.

Tutaj można mało co kupić.
One can hardly buy anything here.

Mało kiedy chodzę do kina.
I hardly ever go to the cinema.

Takie domy mało gdzie się widzi.
One hardly sees such houses anywhere.

Śpiewał jak mało kto.
Hardly anyone sang as [well as] he did.

Note: 'Hardly' in time phrases is usually **dopiero (co)** (see 9.11.6). 'Hardly' meaning 'not at all' is **wcale nie**, and meaning 'nearly not' is **ledwo/ledwie** (see 9.14 Adverbs of degree).

9.19 'THROW-AWAY' ADVERBS

These sometimes mean very little, are difficult to translate and are best learned by listening to Polish speakers. Intonation is often as important as choice of word.

9.19.1 'Indeed; actually; really; in truth; namely; never!'

Ogromnie się cieszę.
I am very happy indeed/absolutely ecstatic.

On był rzeczywiście chory.
He was indeed ill./Actually, he was ill.

Naprawdę nie mam czasu.
I really don't have time.

Ożenił się! Gdzież tam!
He got married! Never!/I don't believe it!/You're joking!

Kupić ci prezent? Nie ma mowy!
Buy you a present? No way!

Rodzina, czyli ojciec, matka i syn ...
The family, namely father, mother and son ...

Wszystkie te błędy, a mianowicie gramatyczne, ortograficzne ...
All these errors, namely grammatical, orthographical ... [bookish]

9.19.2 'After all; but then; well (then/now); So?'

Przecież to mówiłeś.
You did say that, after all.

Znowu pojechał do Ameryki. Ale przecież ma tam rodzinę.
He has gone to America again. But then he has family over there.

To jak? [or A więc?] Idziesz z nami, czy nie?
Well, are you coming with us then, or not?

Note: *To jak?* and *A więc?* are sometimes interchangeable. *To jak?* expects a decision. *A więc?* expects a consequence and often translates the English 'So?', as in 'So, what happened next?'

9.20 QUESTION TAGS

Tags reinforce statements, e.g. 'You did go, didn't you?', 'He has a sister, hasn't he?'. We aren't late, are we?'. A variety of words, not all adverbs, translate these. Correct usage is best learned by listening.

Dlaczego narzeka? Przecież kupiłeś mu mundur.
Why is he complaining? You bought him a uniform, didn't you?

Nie dziw się. Przecież to dziecko.
You shouldn't be surprised. He's only a child, after all.

Nie chciałeś iść do teatru. Prawda?
You didn't want to go to the theatre. Isn't that true?

Skończyliście obiad. Tak?

You've finished lunch. Yes?/Am I right?

Pięknie tam jest. Nie?

It's lovely there. Don't you agree?

No ruszamy. Co?

Let's set off. OK?

Nie ma jeszcze Janka? Co?

John isn't here yet, is he?

10 PREPOSITIONS

A Polish preposition is followed by one of five cases. Additionally, most of the prepositions normally followed by the locative or instrumental case are followed by the accusative case if motion or aim towards a person or object is involved.

This chapter lists the most useful meanings of frequently-used prepositions. More unusual idiomatic usages are learned by contact with native speakers.

10.1 ADDITION OF EXTRA E

To aid pronunciation an *e* is added to the prepositions **bez**, **nad**, **od**, **pod**, **przed**, **przez**, **w**, and **z** before the personal pronouns **mnie** and **mną** and before difficult consonant groups, for example:

Pojechał *beze* mnie.

He went off without me. [Gen.]

Niebo jest *nade* mną.

The sky is above me. [Instr.]

Nade wszystko kocham kwiaty.

Above all I love flowers. [idiom using Acc.]

Czego *ode* mnie chcesz?

What do you want from me? [Gen.]

Pod *mną* jest ziemia.

The ground is below me. [Instr.]

Wszedł *przede* mną.

He went in in front of me. [Instr.]

Przede wszystkim trzeba zdrowo jeść.

Above all, you must eat well. [Instr.]

We Wrocławiu mamy zajęcia *we* czwartek.

In Wrocław we have lessons on Thursday. [Loc. Acc.]

Auto zostało kupione *przez* mnie.

The car was bought by me. [Acc.]

Nie śmieję się ze mnie. Chodź ze mną.
Don't laugh at me. Come with me. [Gen. Loc.]

10.2 COMPOUND PREPOSITIONS

Some prepositions are, in fact, only several prepositions linked together. They are always written together, e.g. **znad, ponad, poza, zza**. Initial *z* changes to *s* before *p*, e.g. **spoza, sponad**.

10.3 ACCUSATIVE CASE PREPOSITIONS

Only *one* preposition is *always* followed by the accusative case, i.e. **przez** (through, across, via).

Idę przez las. I'm going via the forest.
Patrzył przez okno. He was looking/watching through the window.
Hałas przechodzi przez ścianę. The noise comes through the wall.

Notes:

- For use of prepositions **między, na, nad, o, po, pod, przed, w, za** with the accusative case, see 10.8 and 10.9 on dual-case prepositions.
- For use of **w** with days of the week, and **na** with the spring/autumn season, see 9.11.2 and 9.11.3.

10.3.1 Verbs followed by preposition and accusative case

Na		zasłużyć na	deserve
chorować na	be ill with	zdążyć na	come in time for
cierpieć na	suffer/be ill with	zgodzać się na	agree to
czekać na	wait for	zwracać uwagę na	pay attention to
gniewać się na	be angry with		
iść na	go to/participate in	W	
liczyć na	count on	bawić się w	play at
mieć czas na	have time for	grać w	play a game
narażać się na	expose oneself to	obrócić w	re-make into
narzekać na	complain about	skaleczyć się w	hurt one's [body part e.g. arm]
patrzeć na	look at		
pozwalać na	allow	wdać się w	get involved
skarżyć się na	complain about		in/take after someone
spoglądać na	look closely at	wierzyć w	believe in
wychodzić na	look out onto	zamienić się w	change oneself into
zamienić na	change for something else		

Za		O	
dziękować za	thank for	bać się o	be afraid for
mieć za	consider/rate as	grać o	play for a stake
odpowiadać za	answer for	kłócić się o	quarrel about
placić za	pay for	niepokoić się o	worry about
przebrać się za	dress up as	prosić o	ask for
przepraszać za	apologise for	pytać o	ask about
służyć za	serve as		
uwagać za	consider/treat as	Po	
wyjsć za mąż za	marry/take husband	dzwonić po	ring for
		iść po	go for/ fetch on foot
wziąć za	take/mistake for	jechać po	go for/fetch by transport

10.3.2 Idiomatic usages of prepositions with accusative case

Na (for a certain period, for/by/until when):

Umówili się na piątą.
They made an appointment for five o'clock.

Zegarek będzie gotowy na poniedziałek.
The watch will be ready for Monday.

Wyjechał na tydzień/zimą/dwa lata.
He has gone away for a week/the winter/two years.

Na (within a certain period, how often):

Spotykamy się raz na miesiąc/rok.
We meet once a month/year.

Jechał z prędkością pięćdziesiąt kilometrów na godzinę.
He was travelling at 50 km an hour.

Na (to a certain depth, height/thickness, width, size):

Było śniegu na pół metra.
There was snow to a depth of half a metre.

Jadł kromkę chleba na trzy centymetry.
He was eating a slice of bread three centimetres thick.

Tutaj jest jezdnia szeroka na osiem metrów.
The carriageway is eight metres wide here.

Mieliśmy stół na kilkadziesiąt osób.
We had a table [big enough] for tens of people.

Papier dwadzieścia na dziesięć centymetrów.

Paper 20 x 10 centimetres in size.

Na (towards, with names of districts, counties and non-enclosed objects/ places):

Jadę na Pragę, na Śląsk, na Mazury.

I'm going to Praga [Warsaw suburb], Silesia, Masuria.

Idziemy na rynek/stadion/ balkon/pole.

We are going to the market place/stadium/onto the balcony/outside.

Na (in order to participate in an event/function, for a certain purpose):

Idę na spacer/koncert/mecz.

I'm going for a walk/to a concert/to a match.

Wyjechał na urlop/na wczasy.

He has gone on holiday/for a rest cure.

Pójdiesz ze mną na kawę/na zabawę?

Will you go for coffee/to the dance with me?

Daj mu pieniądze na bilet/na obiad.

Give him some money for a ticket/lunch.

Pracuję na chleb/wycieczkę.

I'm working for bread/an excursion.

Na (in a certain fashion):

Nauczyłem się piosenki na pamięć.

I learned the song by heart.

Te jajka są ugotowane na miękko/na twardo.

These eggs are soft boiled/hard boiled.

Na (as a result of):

Marta ucieszyła się na mój widok.

Martha was pleased to see me.

Lekarz przyjechał na naszą prośbę.

The doctor came at our request.

Dziadek umarł na serce.

Grandfather died of heart problems.

Zachorowałem na gripę.

I got flu.

Nad (in the highest degree):

Kocham cię nad życie.

I love you more than life.

Nie znam nic miłszego nad muzykę.

I know of nothing more pleasant than music.

To był skandal nad skandale.

This was a scandal to beat all scandals.

Nie miał przyjaciela nad Jacka.

He had no better friend than Jacek.

O (by a certain size/time/age/distance):

Te buty są o dwa numery za małe.

These shoes are two sizes too small.

Spóźniłem się o godzinę.

I was an hour late.

Jestem starszy od Janka o trzy lata.

I'm three years older than Janek.

Mieszkają o piętnaście kilometrów od Londynu.

They live fifteen kilometres outside London.

Po (each to a value of):

Poproszę dwa bilety autobusowe po pięćdziesiąt groszy.

Two bus tickets at fifty grosze, please.

Zapłaciłmy po trzydzieści złotych za obiad.

We each paid thirty zloty for the dinner.

Pracuję po dwanaście godzin na dobę.

I work twelve hours each day.

Po (with a certain purpose):

Zaraz pójdę po zakupy/gazetę.

In a moment I'm going shopping/for the newspaper.

Robotnicy stoją w kolejce po pieniądze.

The workers are queuing for their money.

Przez (on account of, by):

Przez nieuwagę zapomniałem torebkę.

I left my handbag because I was not concentrating.

Spóźniłem się przez córkę.
I was late because of my daughter.

Ta książka została napisana przez Konopnicką.
This book was written by Konopnicka.

Przez (via, by way of):

Ten pociąg jedzie przez Kielce/Warszawę Wschodnią.
This train goes via Kielce/Warsaw East.

Szedł przez korytarz/miasto.
He was walking along the corridor/through the town.

Spodnie prasuję przez mokrą szmatkę.
I iron trousers through a damp cloth.

Rozmawiamy przez telefon.
We talk on the phone.

Przez (throughout a certain period):

Nie widziałem go przez cały miesiąc.
I didn't see him for a whole month.)

Była w szpitalu przez całą noc.
She was at the hospital throughout the night.

W (within a certain period, how quickly):

Skończę książkę w dzień/tydzień.
I'll finish the book in a day/week.

W (with a certain purpose):

Już ruszam w drogę. Idę w odwiedziny.
I'm setting off now. I'm going visiting.

W (play a game):

Graliśmy w karty/szachy/pilkę nożną.
We played cards/chess/football.

Z (of an approximate age/value/price/time/distance):

Babcia ma z osiemdziesiąt lat.
Granny is about eighty years old.

Komputer kosztuje ze dwa tysiące złotych.
A computer costs around two thousand zloté.

Czekałem z pół godziny.
I waited for about half an hour.

To było z miesiąc/ze trzy lata temu.
It happened about a month/three years ago.

Do miasta zostało nam z kilometr.
We had about a kilometre left to the town.

Za (after a certain time):

Za dzień/tydzień jadę do Paryża.
I'm going to Paris in a day's/week's time.

Za rok kupię тобі rower.
I'll buy you a bicycle in a year's time.

10.4 GENITIVE CASE PREPOSITIONS

This is the largest group. Many prepositions *always* followed by the genitive case specify the static position of one object relative to another:

blisko	near	poniżej	below, downstream from
kolo	near		
obok	beside, next to	u	at a house/shop/business of
powyżej	above,		
	upstream from	wszerz	along the width of
wśród	among	spod	from near (town)
wzdłuż	along length of	dokola/naokoło	around
znad	from near (water)	niedaleko	near
daleko	far from	w pobliżu	in the vicinity of
naprzeciw[ko]	opposite	zewnątrz	outside
wewnątrz	inside, within		

Pies biegał dokola/naokoło dziecka.
The dog was running round the child.

Mieszkam blisko kościoła/pracy/kina.
I live near the church/my work/the cinema.

Cukiernia jest naprzeciwko poczty.
The sweetshop is opposite the post office.

Dziewczynka stała wśród kwiatów.
The girl was standing among the flowers.

Wioska jest powyżej/poniżej mostu.
The village is upstream/downstream from the bridge.

Byłem u ciotki/krawca/lekarza/Janka.

I was at my aunt's/the tailor's/the doctor's/John's house.

Ludzie biegli wzdłuż muru/rzeki.

People were running alongside the wall/river.

Wracamy znad morza/Wisły/jeziora.

We are returning from the seaside/Wisła/lakeside.

Przyjechał spod Krakowa/Londynu.

He has arrived from Kraków/London.

The remaining prepositions *always* followed by the genitive case are below. For use of **do** with expressions of time, see 12.15.4.

bez	without	podczas	during
mimo	despite, in spite of	wskutek	on account of
[o]oprócz	apart from, except	zamiast	instead of
według	according to	do	to, towards, into
z powodu	because of, due to	od	from
za	as far back as [time]	w [prze]ciągu	in the course of
dla	for	z	out of, from
na kształt	in the shape of	za pomocą	with the help of

Chodziliśmy od domu do domu.

We went from house to house.

Jest blisko/daleko do teatru.

It is a short/long distance to the theatre.

Włóż lody do lodówki.

Put the icecream into the fridge.

W ciągu tygodnia dostałem od ojca list.

I got a letter from my father in the course of the week.

Kupiła dla Anny wisiorek na kształt serca.

She bought a heart-shaped locket for Anna.

Oprócz mężczyzn były i kobiety.

Besides the men there were also women.

Nie przyszedł nikt oprócz niej.

No-one came except her.

Według Teresy zламаł drzwi za pomocą siekiery.

According to Teresa she broke the door down with the help of an axe.

Mimo śniegu wrócił z miasta bez kłopotu.

Despite the snow he returned from town without any problem.

Wyjął prezent z pudełka/ze szafy.

He took the present out of the box/cupboard.

Nie był z powodu śniegu/grypy.

He did not come because of the snow/flu.

Za dawnych czasów. Za mojej pamięci.

In olden times. As far back as my memory goes.

10.4.1 Verbs followed by preposition and genitive case

Do		Z	
dążyć do	aspire/strive to	korzystać z	use, profit from
dotrzeć do	reach	ożenić się z	marry/take a wife
dojść do	end in/end up as	śmiać się z	laugh at
dzwonić do	telephone		
ogranaczać się do	be limited to	Od	
pasować do	suit, go well with	zależać od	depend on
przybyć do	arrive at		
zbliżyć się do	approach		

10.4.2 Idiomatic usages of prepositions with genitive case

Do (by/to a certain time):

Skończę książkę do piątku/soboty/wieczora.

I'll finish the book by Friday/Saturday/this evening.

Do (for a certain purpose):

Czy to jest bielizna do prasowania?

Are these clothes for ironing?

Kup papier do listów i proszek do pieczenia.

Buy some writing paper and some baking powder.

Mam paczkę do wysłania.

I have a parcel to post.

Jesteśmy gotowi do podróży.

We are ready for the journey.

Ta kasetka jest przydatna do nauki.

This cassette is useful for learning from.

Do (towards, with names of towns, countries and enclosed places):

Jadę do Warszawy/Londynu/Francji.

I'm going to Warsaw/London/France.

Idę do teatru/szkoły/muzeum/lazienki.

I'm going to the theatre/school/museum/bathroom.

But notice Jadę na Węgry/Litwę. (Acc.).

I'm going to Hungary/Lithuania.

Dla (to achieve a certain result):

Zrobił to dla żartu/smiechu/zabawy.

He did it for a joke/a laugh/fun.

Trzeba codziennie spacerować dla zdrowia.

You must have a daily walk for health reasons.

Od (resulting from past action/position/condition):

Matka miała oczy czerwone od płaczu.

My mother's eyes were red from crying.

Paweł był zmęczony od biegu.

Paul was tired from running.

Od (from/since a certain time/date):

Czekam od godziny/tygodnia/wtorku.

I have been waiting for an hour/a week/since Tuesday.

Jest za granicą od wielu lat/od dawna.

He has been abroad for many years/a long time.

Znam Piotra od dziecka.

I've known Peter since childhood.

Mam pracę od jutra.

I have a job from tomorrow.

Od (against/preventing):

Proszek od bólu głowy.

Headache powder.

Ubezpieczenie od ognia.

Insurance against fire.

Od (belonging to a whole):

Drzwi od szafy; dziurka od klucza; kołnierz od płaszczu.

Cupboard door; keyhole; coat collar.

Koło (approximately):

On ma koło siedemdziesięciu lat. He is about seventy years old.

Będę koło południa. I'll be here around noon.

Z (resulting from current position/condition):

Jestem zadowolony z samochodu.

I'm satisfied with the car.

Skakał z radości/ze złości.

He was jumping for joy/with rage.

Chłopiec trzęsie się z zimna/ze strachu.

The boy is shaking with cold/fear.

Widzieliśmy Adriana z bliska/z daleka.

We saw Adrian from near/afar.

Ludzie pchali się z prawa i z lewa.

People were pushing in from right and left.

Z (pertaining to/originating from, made from):

Dostałem twój list z czwartego kwietnia.

I got your letter of 4th April.

Mamy owoce z zeszłego roku.

We have fruit from last year.

Z pączka rozwinęła się róża.

From a bud grew a rose.

Lubię wino z porzeczki.

I like currant wine.

Każdy z nas ma swoje prawa.

Each of us has rights.

Ona jest najlepszą studentką ze wszystkich.

She is the best student of all.

Z nazwiska McBrien, z urodzenia Szkot.

McBrien by name, Scot by birth.

10.5 LOCATIVE CASE PREPOSITIONS

The prepositions below are followed by the locative case. All except **przy** can also be used with the accusative case to denote motion (for examples, see section 10.8). **Przy** requires the locative case even if motion is involved.

przy	near, close to, by	w	in, inside [enclosed area]
o	about, concerning, at [time]	na	on, at, in [open area]
po	along, after [time]		

Mirek siedział przy stole/babci/oknie.

Mirek was sitting near the table/Granny/the window.

Mirek usiadł przy stole/babci/oknie.

Mirek sat down near the table/Granny/the window.

Tomek pracował przy maszynie.

Tom worked on/operated a machine.

Sklep jest przy ulicy Lwowskiej.

The shop is in Lwów Street.

Note: Wrócił po kilku latach, już po wojnie.

He returned after several years, after the war.

Note: For use of **o** and **po** with time, see 12.15.2 and 12.15.3. For use of **w** with months and seasons, see 9.11.2.

10.5.1 Verbs followed by preposition and locative case

O		Na	
mówić o	talk about	grać na	play on
myśleć o	think about	przestawać na	be satisfied with
rozmawiać o	talk about		
wiedzieć o	know about, of	W	
zapomnieć o	forget	zakochać się w	fall in love with

10.5.2 Idiomatic usages of prepositions with locative case

Na (on a musical instrument):

Gra na gitarze/na skrzypcach. He/she plays the guitar/violin.

O (with a certain attribute):

Dziewczyna o jasnych włosach i niebieskich oczach.

A girl with fair hair and blue eyes.

Po (up and down, all over, on the surface of, from one to another):

Cały dzień latam po schodach/mieście.

I run up and down stairs/all over town all day.

Pies latał po ulicy/podwórku.

The dog was running up and down the street/yard.

Łódka płynie po rzece/fjeziorze.

(The boat sails on the river/lake.)

Chodzili po domach.

(They went from house to house.)

Po (in a certain manner/position/language):

Nie mówię po polsku, tylko po angielsku.

I don't speak Polish. I only speak English.

Chcę mieszkać po ludzku.

I want to live as befits a human being.

Dzieci szły po dwoje/troje.

The children walked in twos/threes.

Kościół jest po prawej stronie, stacja po lewej.

The church is on the right, the station on the left.

Po (inherited from):

Buty mam po siostrze.

The shoes were handed down to me from my sister.

On ma zdolności językowe po ojcu/matce.

His language abilities came from his father/mother.

Przy (to the accompaniment of/while something else is happening):

Zawsze śpiewam przy kąpielni/przy świetle księżycy.

I always sing in the bath/by moonlight.

Rozmawialiśmy o tym przy obiedzie.

We discussed it over lunch.

Słuchał muzyki przy pracy.

He was listening to music while he worked.

W (dressed in):

Poszedłem w długich butach, płaszczu zimowym i rękawiczkach futrzanych.

I went in long boots, a winter coat and fur gloves.

W (on the staff of):

Marek dostał pracę w dzienniku.

Mark got a job on the staff of the daily newspaper.

W (accompanied by a certain physical/mental/emotional state):

Obudziła się w dobrym/złym humorze.	She awoke in a good/bad mood.
Dzieciak leżał w gorączce.	The child lay in a fever.
Zjadł śniadanie w pośpiechu.	He ate breakfast in a hurry.
Jest kobietą w średnim wieku.	She is a middle-aged woman.

10.6 INSTRUMENTAL CASE PREPOSITIONS

The prepositions below are followed by the instrumental case. All except **z** can also be used with the accusative case to denote motion (for examples, see sections 10.8 and 10.9). **Z** requires the instrumental case even if motion is involved.

z	[together] with	między	among, between
pod	below, under	przed	in front of
nad	above, over, near		
za	behind, beyond		

Stoi z matką i z ojcem.

He is standing with his mother and father.

Wchodzi z matką i z ojcem.

He is entering with his mother and father.

10.6.1 Verbs followed by preposition and instrumental case

Nad		Z	
dyskutować nad	discuss	kłócić się z	quarrel with
myśleć nad	think about	porównać z	compare with
pracować nad	work at	rozmawiać z	speak to/with
panować nad	rule over	sprzeczać się z	argue with
		zgadzać się z	agree with
Na		Za	
polegać na	depend on	 tęsknić za	long/pine for
zależeć na	have		
	importance	Przed	
znać się na	be expert in	bronić¹ przed	defend against
		chronić¹ przed/	protect against
		ochraniać¹ przed	

¹ Can also be reflexive.

10.6.2 Idiomatic usages of prepositions with instrumental case

Nad (on the bank of):

Miasto leży nad morzem/jeziorem/Wisłą/Baltykiem.
The town lies on the sea/lake/Wisła/Baltic.

Nad (at the dawning of, towards):

Nad ranem/nade dniem/nad wieczorem.
Around morning/daybreak/towards evening.

Pod (near/at/under [with town or geographical feature]):

Bitwa odbyła się pod Krakowem/Warszawą/Monte Cassino.
The battle took place near Krakow/Warsaw/Monte Cassino.

Ma domek na wsi pod górami.
He has a house in a village under the hills.

Mieszkamy pod numerem 8.
We live at number 8.

Spotkajmy się pod ratuszem.
Let's meet at the town hall.

Z (containing, having certain quality/attribute):

Weź butelkę z winem, chleb z masłem i koszyk z jabłkami.
Take the bottle of wine, the buttered bread and the basket of apples.

Był to wysoki pan z brodą i z długimi wąsami.
He was a tall bearded man with long whiskers.

10.7 DATIVE CASE PREPOSITIONS

The prepositions below are *always* followed by the dative case:

dzięki	thanks/due to, as a result of	ku	towards
przeciw[ko]	against, in opposition to	wbrew	contrary to

Dzięki temu wygrał konkurs.

Thanks to that he won the competition.

Dzięki Bogu nic mu się nie stało.

Thank God nothing happened to him.

Dzięki dobrej opiece szybko wyzdrowiała.

Due to good care she recovered quickly.

Droga prowadzi ku wiosce.
The road leads to the village.

Wakacje zbliżają się ku końcowi.
The holidays are coming to an end.

Słońce chyliło się ku zachodowi.
The sun was sinking westwards.

Postąpił wbrew rozkazom.
He acted contrary to orders.

Było to przeciw mojej woli.
It was against my will.

Trzeba ciągle działać przeciw chuliganistwu.
One must always act against hooliganism.

Łódź płynęła przeciw prądowi.
The boat was sailing against the current.

10.7.1 Verbs followed by preposition and dative case

There are none in this category. Many verbs, however, require the dative case for the indirect object (see 6.8 Dative case).

10.7.2 Idiomatic usages of prepositions with dative case

Ku (with a certain result):

Babcia przyjechała ku radości dzieci.
Granny arrived, much to the children's delight.

Ku mojemu zdziwieniu, zdał egzamin.
To my surprise, he passed his exam.

10.8 DUAL-CASE LOCATIVE/ACCUSATIVE PREPOSITIONS

The examples below show the prepositions **na**, **o**, **po** and **w** used with the locative case to express position, but with the accusative case to express motion.

Locative (position)

Pracuję na poczcie.
I work at the post office.

Kwiaty stoją na biurku.
The flowers are standing on the desk.

Accusative (motion)

Idę na pocztę.
I'm going to the post office.

Postaw kwiaty na biurko.
Put the flowers on the desk.

Myślę o matce.
I'm thinking about my mother.
Zapomniał o dziewczynie.
He forgot about the girl.

Sklep jest po prawej stronie.
The shop is on the right.
Nie wolno jeździć po chodnikach.
You must not ride on the pavements.

Króliki żyją w lesie.
Rabbits live in the forest.
Ojciec jest w domu.
My father is at home.

Proszę o czarną kawę.
Please bring me a black coffee.
Pyta się o dziewczynę.
He is making enquiries about the girl.

Idź po gazetę.
Go and get the newspaper.
Pojechał na stację po siostrę.
He drove to the station to fetch his sister.

Królik wbiegł w las.
The rabbit ran into the forest.
Ojciec skręcił w boczną ulicę.
My father turned into a side street.

10.8.1 Expressing 'in' and 'to'

<i>Position inside enclosed area</i>	= w + locative
<i>Position inside non-enclosed area</i>	= na + locative

Enclosed **Jestem w domu/sklepie/teatrze/aptece/Warszawie.**
I am at home/in the shop/theatre/chemist's/in Warsaw.

Non-enclosed **Jestem na rynku/dworcu/ulicy/Śląsku.**
I am in the market place/at the station/on the street/in Silesia.

<i>Motion to enclosed area</i>	= do + genitive
<i>Motion to non-enclosed area</i>	= na + accusative

Enclosed **Jadę do domu/sklepu/teatru/apteki/Warszawy.**
I'm going home/to the shop/theatre/chemist's/to Warsaw.

Non-enclosed **Jadę na rynek/dworzec/ulicę/Śląsk.**
I'm going to the market place/station/street/Silesia.

10.9 DUAL-CASE INSTRUMENTAL/ACCUSATIVE PREPOSITIONS

The examples below show prepositions **między, nad, pod, przed** and **za** used with the instrumental case to express position, but with the accusative case to express motion.

Instrumental (position)

Accusative (motion)

Chałupa stała między rzeką a lasem. Wjedźmy między te samochody.
The house stood between the river and the wood. Let's drive in between these cars.

Spędziliśmy wakacje nad morzem. Wyjechaliśmy nad morze.
We spent our holidays at the seaside. We set off for the seaside.

Kot siedział przed płotem. Kot wyskoczył przed płot.
The cat sat in front of the fence. The cat jumped out in front of the fence.

Bawią się przed domem. Wyszli przed dom.
They play in front of the house. They came out in front of the house.

Tomek mieszka za granicą. Tomek przeprowadził się za granicę.
Tom lives abroad. Tom moved abroad.

Chomik jest za drzwiami. Chomik wlaził za drzwi.
The hamster is behind the door. The hamster crawled in behind the door.

11 CONJUNCTIONS

There are two types of conjunction:

- Coordinating conjunctions.** These join words, phrases or clauses which have an identical grammatical function in a sentence. They are simple to use and occur frequently.
- Subordinating conjunctions.** These introduce noun clauses or adverbial clauses. They begin a sentence or join clauses. Some conjunctions have several, sometimes very different, meanings.

11.1 COORDINATING CONJUNCTIONS

Commas are required as follows:

- Before the second of two identical conjunctions.
- Before **ale** and **lecz**.
- Before every **i** in a series, except the first. To avoid repetition, **oraz** often replaces the last **i**.
- Before **a** if the following clause contrasts with the preceding one (i.e. implies a 'but').

¹ i	and [linking]	, lecz	but [bookish]
² a	and [contrasting]/but	albo/lub	or
oraz	and [at the same time]	albo ... , albo	either ... or
i ... , i	both ... and	albo i/albo nawet	or even
, ale	but	³ani ... , ani	neither ... nor/ not ... not

- ¹ **i** links related objects/ideas; also simultaneous or consecutive actions with the same subject.
- ² **a** links contrasting objects/ideas; also contrasting actions with the same or different subjects.
- ³ Must be preceded or followed by negative verb.

Chłopcy nazbierali gałęzi i rozpalili ognisko.
The boys gathered branches and lit a bonfire.

Poszedł na pocztę i wysłał list.

He went to the post office and posted the letter.

Pracuję spokojnie i wesoło.

I work calmly and cheerfully.

Jedliśmy obiad i słuchaliśmy radia.

We were eating lunch and listening to the radio.

Lubię jabłka i banany, i pomidory.

I like apples and bananas and tomatoes.

Kupił chleb, masło i szynkę oraz galaretkę.

He bought bread, butter and ham, and jelly.

Kupiłem chleb oraz masło i kiełbasę.

I bought bread, and butter and sausage.

Wesołych Świąt oraz Szczęśliwego Nowego Roku.

Merry Christmas and a Happy New Year.

Wciąż mówię i mówię, ale to nic nie pomaga.

I talk and talk but it doesn't help.

I Piotr, i Maria są inżynierami.

Both Peter and Mary are engineers.

I to, i tamto mi się podoba.

I like both this and that.

Dwa a dwa to cztery.

Two and two is four.

On jest Anglikiem, a ja Polakiem.

He is English but I am Polish.

Dzisiaj pracuję, a jutro mam dzień wolny.

I'm working today but have a day off tomorrow.

Słońce świeciło, a on nadal siedział w domu.

The sun was shining but he still sat at home.

Ten telewizor jest drogi, ale nie dobry.

This television is expensive but not good.

Nie jestem chory, ale nie pójdę dzisiaj do biura.

I'm not ill but I won't go to the office today.

Chciałem zasnąć, ale przeszkadzał mi syn.

I wanted to sleep but my son was bothering me.

Okolica jest piękna, lecz zaniedbana.

The surrounding area is pretty but run-down.

Do tego trzeba technika albo i fachowca.

This needs a technician or even an expert.

Zapalki kupuje się w sklepie albo w kiosku.

You buy matches in a shop or a kiosk.

Pójdę albo jutro, albo pojutrze.

I'll go either tomorrow or the day after.

Spędza wakacje nad Bałtykiem lub w górach.

He spends his holidays on the Baltic or in the hills.

Nie mam ani herbaty, ani cukru.

I have neither tea nor sugar.

Taka przeciętna kobieta, ani mądra, ani głupia.

Just an average woman, not clever, not stupid.

Nie chodzi już do kina ani do teatru, ani nawet na dyskotekę.

He no longer goes to the cinema, nor to the theatre, nor even to the disco.

Nie mamy nart, a i śnieg nie jest odpowiedni.

We have no skis and the snow isn't suitable anyway.

11.2 SUBORDINATING CONJUNCTIONS

Subordinate clauses are introduced by subordinating conjunctions of which there are seven types: time, cause, condition, concession, purpose, result and comparison. The exact meaning of any conjunction depends on context and also sometimes on the intonation used.

The order of clauses in the sentence is very much as in English. The subordinate clause can often precede the main clause. For the use of commas before conjunctions see 16 Sentence structure.

11.2.1 Conjunctions of time

¹ kiedy	when	¹ jak	when/after
¹ gdy	when (if by chance)	² (do)póty	up to that time/point
(za)ledwie... gdy/	scarcely... than/	² (do)póki	while
(za)ledwo... gdy	when	³ (do)póki/aż	until/ while... not
kiedy tylko	whenever/	(podczas)	while/during
	as often as	gdy	the time that
gdy/jak/skoro+ tylko	as soon as	zanim	before

¹ Kiedy expresses precise time; gdy is less precise.

² These two conjunctions can be used together to stress consecutive action in main and subordinate clauses. In this usage, (do)póty stands in the main clause.

³ In this meaning (do)póki is followed by nie. Aż takes a positive verb.

Kiedy Adam miał osiem lat, mieszkał na wsi.
When Adam was eight he lived in the country.

Kiedy kupił nowy samochód, sprzedał stary.
Having bought a new car, he sold the old one.

Gdy będę miał czas, kupię bochenek chleba.
If I have time, I'll buy a loaf of bread.

Ledwie wróciła, gdy zaczęło padać.
She had scarcely returned when it began to rain.

Czytam, kiedy tylko mam czas.
I read whenever I have time.

Jak skończysz pracę, chodź do kina.
When you finish work, come to the cinema.

Przyjadę, jak tylko będę miał urlop.
I'll come as soon as I'm on holiday.

Gdy tylko skończę obiad, pójdę na spacer.
As soon as I finish lunch I'll go for a walk.

Skoro tylko dostanę wyplatę, kupię mu aparat.
I'll buy him a camera as soon as I get my pay.

Będę czekał, aż odjedzie pociąg/dopóki NIE odjedzie pociąg.
I'll wait until the train departs.

Nie pójdziesz aż skończysz/dopóki NIE skończysz.
You can't go until you finish.

Agata dopóty narzekała, dopóki NIE miała psa.
Agatha moaned while she did not have a dog.

Anna dopóty chodziła z nim, dopóki NIE wyjechała.
Ann went out with him until she moved away.

Póty dzban wodę nosi, póki się ucho NIE urwie.
A jug carries water until the lug breaks.

Ucz się, dopóki masz szansę.
Study while you have the chance.

Jeszcze Polska nie zginęła, póki my żyjemy.
Poland hasn't perished while we are alive.

Dopóki byłem zdrow, pracowałem.
While I was well, I worked.

Jadł śniadanie, podczas gdy żona się ubierała.
He ate breakfast while his wife got dressed.

Zanim pójdziesz do pracy, zadzwoń do Borysa.
Before going to work, ring Boris.

Kobieta zmarła, zanim przyjechała karetka.
The woman died before the ambulance arrived.

11.2.2 Conjunctions of cause

bo/bowiem	for/because	ponieważ	since/as
bo inaczej	else/otherwise	skoro	since
dlatego/	because/for the	bo może ...	because maybe/
dlatego że	reason that		in case/lest
gdyż	because	zwłaszcza, że	especially as/all the more because

¹ Bo is the least emphatic 'because'.

² **Bowiem** stands second in its clause, after the verb.

³ **Skoro** must stand at beginning of sentence.

Lubię Marysię, bo jest zawsze wesoła.
I like Mary because she is always cheerful.

Wróciliśmy, bo zabawa się już kończyła.
We returned, because the party was ending.

Musisz się uczyć, bo inaczej dostaniesz dwójkę.
You must study or else you'll get a grade 2 (unsatisfactory mark).

Nagroda nie była wysoka, wynosiła bowiem sto złotych.
The prize wasn't high. It was 100 zlotos.

Nie jadę autobusem, dlatego że podróż trwa za długo.
I'm not travelling by bus because the journey takes too long.

Nie mówię po polsku, dlatego nie kupuję polskich książek.
I don't speak Polish. That's why I don't buy Polish books.

Spóźniłem się, gdyż za późno wstałem.
I was late because I got up too late.

Ponieważ jest chłodno, ubierz ciepły sweter.
Since it is cool, put on a warm jumper.

Skoro wszyscy jesteśmy, zaczynamy.
Let's begin, since we're all here.

Skoro nie ma tam nic ciekawego, po co tam jechać?
Why go, if there's nothing interesting there?

Nie pójdę do kina w taką pogodę, zwłaszcza że już widziałem ten film.
I won't go to the cinema in such weather, especially as I've already seen the film.

Pójdę do sklepu, bo może nie masz sił.
I'll go to the shop because perhaps you are too exhausted.

Idź wcześniej do sklepu, bo może braknąć chleba.
Go to the shop early, in case they run out of bread.

11.2.3 Conjunctions of condition

¹ czy	whether/if	gdyby/jakby ... to	if only ... [then]
czy ..., czy	whether ... or [not]	byłe (tylko)/	on condition that/
² jeśli/jeżeli	if [used in future only]	pod warunkiem,	provided that/so
		że	long as
³ jeśliby/	if [used in future only]	chyba że	unless [real condition]
jeżeliby	only]		
gdyby/jakby	if [used in past only]	chyba żeby	unless [unreal condition]

¹ Also used as particle to form questions.

² Jeśli/jeżeli are used for real conditions. Followed by present, past or future tense or, in general statements, by infinitive. To links the clauses if the 'if' clause precedes the main clause.

³ Jeśliby/jeżeli by are used for possible conditions implying a 'but'. Gdyby and jakby express virtually impossible conditions. The conditional tense endings are attached to them. To links the clauses if the 'if' clause precedes the main clause.

⁴ Byłe requires conditional tense. Pod warunkiem, że is followed by present or future tense.

Pani się pytała, czy mógłbym jej wskazać drogę.
The lady asked if I could show her the way.

Czy szkoła jest blisko, czy daleko?
Is the school near or far?

Nie wiem, czy Józef lubi lody, czy nie.
I don't know if Joseph likes icecream or not.

Jeśli masz pieniądze, to kup mi tę bransoletę.
If you have money, buy me this bracelet.

Jeśli się schyle, to będzie mnie boleć głowa.
If I bend down, my head will hurt.

Jeśli się przyjrzeć bliżej, to widać różowe pączki.
On closer inspection pink buds are visible.

Wstąpię na kawę, jeżeli będę miał czas.
I'll drop in for coffee if I have time.

Jeśli Jacek zgubi piłkę, to nie będzie mógł grać w tenisa.
If Jack loses the ball, he won't be able to play tennis.

Gdybyś był mądry, to postąpiłbyś inaczej.
If you were clever, you would act differently.

Byłoby lepiej, gdyby praca była lżejsza.
It would be better if work were easier.

Gdybyś go przypadkiem zobaczył, to powiedz mu, że czekam.
If you happen to see him, tell him I'm waiting.

Ah! Gdybyśmy tylko mieli dzisiaj wolne!
Oh! If only we were on holiday today!

Gdybym był na twoim miejscu, to kupiłbym auto.
If I were you, I'd buy a car.

Jakbym wiedział że lubi kwiaty, to kupiłbym je dla niej.
If I knew that she liked flowers, I'd buy her some.

Pożyczę ci funta, pod warunkiem, że mi go zwrócisz.
I'll lend you a pound provided that you return it.

Napraw to kiedy chcesz, byle na wtorek było gotowe.
Fix it any time, so long as it's ready for Tuesday.

Jutro wycieczka! Byle tylko słońce świeciło.
Trip tomorrow! Let's hope the sun shines!

Nie oddam pieniędzy, *chyba że* zmusi mnie sąd.
I won't return the cash, unless the law forces me.

Zawsze przychodzi w piątek, *chyba że* jest chory.
He always comes on Friday unless he's ill.

11.2.4 Conjunctions of concession

¹ jednak nevertheless/ however/yet/but	² choć/chociaż although (po)mimo że despite/regardless of the fact that
a jednak after all/but ... still	i tak in any case/anyway/as it happens/despite

¹ Usually stands second in clause, after the verb. Is often replaced, or even preceded, by **ale**.

² Conditional endings can be attached.

Mam mało pieniędzy, ale jednak kupię ci zegarek.
I have little money. However, I'll buy you a watch.

Wersalka jest stara, jednak wygodna.
The couch is old but comfortable.

A jednak zapłacił.
He did pay, after all.

Ciężko pracuje, a jednak nie ma domu.
He works hard but nevertheless, has no house.

Miał przyjechać samochodem, przyjechał jednak rowerem.
He was supposed to come by car, but came by bicycle.

Chociaż lubię czarne króliki, musiałem kupić białego.
Although I like black rabbits, I had to buy a white one.

Choć mało zarabiam, mogę trochę zaoszczędzić.
Though I earn little, I can save a bit.

Dzieci bały się wujka, choć był łagodny.
The children feared their uncle, although he was kind.

Chociaż nie jest zdolny, dostał się jednak na studia.
Though he isn't clever, he still got to college.

Nie wyszłabym za Tomka, choćby był milionerem.
I wouldn't marry Tom, even if he were a millionaire.

Idę na spacer, *mimo że* pada śnieg.
I'm going for a walk although it is snowing.

Nie idziesz? No, ale ja i tak pójdę.
You're not going. Well, I'll go anyway.

Bardzo się starał, ale i tak mu się nie udało.
He tried hard but failed anyway.

Nie idź dzisiaj. I tak jesteście zmęczeni.
Don't go today. You're tired anyway.

11.2.5 Conjunctions of purpose

¹ żeby/aby/ so that/in order to/	aby ... nie so that ... not/lest
byle (tylko) in order that/so as to	

¹ Colloquially, all are replaced by **by**. Express requests, wishes, commands, advice, purpose can be followed by the infinitive (shown in capitals in the examples that follow) in commands, or if both clauses have same subject. With different subjects, the conditional tense follows, the conditional endings being attached to the conjunctions (see 5.8.4).

Proszę was, żebyście wyprowadzili psa.
I'm asking you to take the dog out. [Request]

Radzę ci, abys porozmawiał z dyrektorem.
I suggest you talk to the director. [Advice]

Byłoby dobrze, żeby Hanka zdała egzamin.
It would be good if Annie passed her exam. [Wish]

Nie chcę, żeby ktoś cierpiał.
I don't want anyone to suffer. [Wish]

Zrób to tak, żeby nie trzeba było poprawiać.
Do it like this, so that it needs no changes. [Command]

Daję znak, abyście się zatrzymali.
I'm signalling you to stop. [Command]

Żebyś tu nigdy więcej nie wził!
Don't you ever climb in here again! [Command]

Mówił, żeby nie CZEKAĆ/żebyśmy nie czekali.
He told us not to wait. [Purpose]

Karol ciężko pracuje, **żeby** SIĘ DOSTAĆ na uniwersytet.
Carl works hard in order to get into university. [Purpose]

Szukałem kiosku, **żeby** KUPIĆ papierosy.
I looked for a kiosk in order to buy cigarettes. [Purpose]

Weszliśmy do sklepu, **aby** lepiej OBEJRZEĆ telefony.
We entered the shop to have a better look at the telephones. [Purpose]

Powtarzam, **abyście** zrozumieli.
I'm repeating so that you'll understand. [Purpose]

Aby się POROZUMIEĆ, trzeba dobrej woli.
You need goodwill to understand people. [Purpose]

Wstał wcześniej, **aby** nie PRZEGAPIĆ pociągu.
He rose early so as not to miss the train. [Purpose]

Oszczędzam, **aby** POJECHAĆ do Stanów.
I am saving in order to go the the USA. [Purpose]

Trzymał się płotu, **by** nie upaść.
He held onto the fence, so as not to fall. [Purpose]

Robię wszystko, **byle** (tylko) zadowolili szefa.
I do everything in order to please the boss. [Purpose]

11.2.6 Conjunctions of result

tak . . . , że/aż	so/so that/such that/ with the result that	więc/to	therefore/so/thus
na tyle . . . , że	enough . . . to/ so . . . as to	zatem [bookish]	therefore/so
kiedy/jak . . . to if . . . then		aby	only to [opposite result]

Jest ładna pogoda, **więc** idziemy na spacer.
The weather is nice, so we're going for a walk.

Chleb był już całkiem wysprzedany, **to** kupiłem bułki.
The bread was sold out so I bought rolls.

Mieliśmy czas, **to** zwiedziliśmy zamek.
We had time, so we visited the castle.

Jak wiesz, **to** po co pytasz?
If you know, why ask?

Kiedy wszyscy tak mówią, *to* musi być prawdą.
If everyone says so, it must be true.

Czekałem godzinę, *tak* że spóźniłem się na obiad.
I waited an hour, so that I was late for lunch.

Karol *tak* ciężko pracował, że się rozchorował.
Carl worked so hard that he got ill.

Był *tak* biedny, że nawet na chleb nie miał.
He was so poor that he didn't even have enough for bread.

Wyczyścił buty, *aż* się świeciły.
He polished the shoes until they shone.

Kot *tak* się przestraszył, że *aż* uciekł.
The cat was so scared that it ran off.

Przyjechalśmy *na tyle* wcześniej, że znaleźliśmy wolne miejsce *na* parkingu.
We arrived early enough to find a free space in the car park.

Zasnął, *aby* po chwili się znowu zbudzić.
He fell asleep, only to wake again after a moment.

11.2.7 Conjunctions of comparison

natomiast/zaś ¹	whereas/but	jak ²	as/like
tymczasem		tak ² . . . , jak	thus . . . as
im . . . tym	the . . . the	(tak) ³ jakby	as if
niz ³	than	jak gdyby	

¹ Usually stands second in clause, after the verb.

² Verb in **jak** clause, if identical to main verb, is omitted.

³ Preceded by comparative adjective or adverb. Subjects of clauses can be identical or different. Verb in **niz** clause, if identical to main verb, is omitted. **Niz** is often replaced by the preposition **od** and genitive case.

⁴ If a conditional tense follows, the conditional endings are attached.

Dzisiaj jest tutaj targ, **natomiast** jutro będzie w Krakowie.
Today there is a market here, whereas tomorrow there will be one in Kraków.

Maciej jest mądry, Zdzich zaś głupi.
Maciej is clever; Zdzich, on the other hand, stupid.

Myśleli, że wygrają, a tymczasem nie strzelili ani gola.
They thought they would win, but they didn't score a single goal.

Wojtek jeździ jak wariat [jeździ].
Wojtek drives like a madman [drives].

Nigdy, jak wiesz, nie kłamię.
As you know, I never lie.

Święta były tak mile, jak się spodziewałem.
The celebrations were as joyful as I expected.

Sprawa nie była tak prosta, jak się wydawało.
The case wasn't as simple as it seemed.

Zrób tak, jak mówiłeś.
Do it as you said.

Jak już od dawna mówię, Antoni jest dla rodziców kłopotem.
As I've said for a long time, Anthony is a problem to his parents.

Rządzisz się tak, jakbyś był kimś ważnym.
You are bossing everyone as if you were someone important.

Pamiętam wszystko, jakby się zdarzyło wczoraj.
I remember it all as if it happened yesterday.

Uczą się tak, jakby nie chcieli zdać.
They learn as if they didn't want to pass.

Praca jest tak jakby skończona.
The work is nearly done.

Wygląda, jakby spadł z księżycą.
He looks like he has come from the moon.

Agata spojrzała na mnie, jak gdyby chciała o coś zapytać.
Agatha looked at me as if she wanted to say something.

Im dłużej czekam, tym bardziej się denerwuję.
The longer I wait, the more anxious I become.

Im mniej pracuje, tym więcej mu żona dokucza.
The less he works, the more his wife nags him.

Im ładniejszą masz suknię, tym bardziej trzeba ją szanować.
The nicer your dress, the more care you must take of it.

Zrobił gorzej niż obiecywał.
He did a worse job than he promised.

Ona jest wyższa niż on/wyższa od niego.
She is taller than he is.

11.2.8 'That' in noun clauses

Do not confuse this with the demonstrative adjective **tamten**, the pronoun **to**, or the relative pronoun **który**.

Tamten	That	To jest	That's	Autobus	The bus
autobus. ...	bus. ...	piękne.	nice.	który ...	that ...

11.2.9 'That' is **że** if it starts a noun clause of result, e.g. I think that ... , Do you know that ... ? It is possible that ...

Myślę, że ona jest mężatką.
I think that she is married.

Czy Pan nie wie, że Polska jest cudownym krajem?
Don't you know that Poland is a charming country?

Jest możliwe, że on jest chory.
It is possible that he is ill.

11.2.10 'That' is **żeby** or **aby** if it starts a noun clause of purpose, e.g. I ask that ... (see section 11.2.5 above).

12 NUMERALS

12.1 LIST OF CARDINAL AND ORDINAL NUMBERS

	<i>Cardinal</i>	<i>Ordinal</i>
0	zero	
1	jeden, jedna, jedno	pierwszy, pierwsza, pierwsze
2	dwa, dwie, dwa	drugi, druga, drugie
3	trzy	trzeci, trzecia, trzecie
4	cztery	czwarty, -a, -e
5	pięć	piąty, etc.
6	sześć	szósty
7	siedem	siódmy
8	osiem	ósmy
9	dziewięć	dziewiąty
10	dziesięć	dziesiąty
11	jedenaste	jedenasty
12	dwanaście	dwunasty
13	trzynaście	trzynasty
14	czternaście	czternasty
15	piętnaście	piętnasty
16	szesnaście	szesnasty
17	siedemnaście	siedemnasty
18	osiemnaście	osiemnasty
19	dziewiętnaście	dziewiętnasty
20	dwadzieścia	dwudziesty
21, etc.	dwadzieścia jeden etc.	dwudziesty pierwszy etc.
30	trzydzieści	trzydziesty
31, etc.	trzydzieści jeden etc.	trzydziesty pierwszy etc.
40	czterdzieści	czterdziesty
41, etc.	czterdzieści jeden etc.	czterdziesty pierwszy etc.
50	pięćdziesiąt	pięćdziesiąty
51, etc.	pięćdziesiąt jeden etc.	pięćdziesiąty pierwszy etc.
60	sześćdziesiąt	sześćdziesiąty
61, etc.	sześćdziesiąt jeden etc.	sześćdziesiąty pierwszy etc.
70	siedemdziesiąt	siedemdziesiąty
71, etc.	siedemdziesiąt jeden etc.	siedemdziesiąty pierwszy etc.
80	osiemdziesiąt	osiemdziesiąty
81, etc.	osiemdziesiąt jeden etc.	osiemdziesiąty pierwszy etc.

90	dziewięćdziesiąt	dziewięćdziesiąty
91, etc.	dziewięćdziesiąt jeden etc.	dziewięćdziesiąty pierwszy etc.
100	sto	setny
101, etc.	sto jeden etc.	sto pierwszy etc.
200	dwieście	dwusetny
300	trzysta	trzechsetny
400	czterysta	czterechsetny
500	pięćset	pięćsetny
600	sześćset	sześćsetny
700	siedemset	siedemsetny
800	osiemset	osiemsetny
900	dziewięćset	dziewięćsetny
1,000	tysiąc	tysięczny
2/3/4,000	dwa/trzy/cztery tysiące	dwu/trzy/czterotysięczny
5,000-9,000	pięć/sześć etc. tysięcy	pięć/sześć/siedmio/osmio/ dziewięcioletni
10,000	dziesięć tysięcy	dziesięcioletni
100,000	sto tysięcy	stutysięczny
1,000,000	milion	milionowy
ostatni	last	przedostatni second last

12.2 DECLENSION OF CARDINAL NUMBERS

Cardinal numbers are declined as adjectives. Most complex are numbers 'one' and 'two'. 'Three' and 'four' have fewer gender and case forms. Numbers from 'five' onwards have only one declined form.

From 'three' onwards, the number is not declined when referring to masculine (non-men), feminine and neuter nouns in the nominative and accusative cases. In all other instances the number is declined as shown.

12.2.1 Jeden, jedna, jedno (one)

The number 'one' agrees in gender and case with the noun to which it refers. It also means a 'certain'. The plural **jedne/jedni** means 'some' [from a total number]. Indefinite 'some/several' is **kilku/kilka** (see 12.8).

	<i>Singular</i>			<i>Plural</i>	
	<i>Masc.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neut.</i>	<i>Non-men</i>	<i>Men</i>
<i>Nom.</i>	jeden	jedna	jedno	jedne	jedni
<i>Acc.</i>	jeden [non-alive]	jedną	jedno	jedne	<i>use Gen.</i>
	<i>use Gen. [alive]</i>				
<i>Gen.</i>	jednego	jednej	jednego	jednych	jednych
<i>Loc.</i>	jednym	jednej	jednym	jednych	jednych
<i>Inst.</i>	jednym	jedną	jednym	jednymi	jednymi
<i>Dat.</i>	jednemu	jednej	jednemu	jednym	jednym

Jeden pan, jeden stół, jedna pani, jedno dziecko.

One man, one table, one lady, one child.

Widzę jednego pana, jeden stół, jedną panią, jedno dziecko

I see one man, one table, one lady, one child.

Jedni śpią, inni pracują.

Some sleep, others work.

Ani jedni, ani drudzy nic nie mówili.

Neither one lot [of people] nor the other said anything.

Note: The negative of **jeden** is **żaden** (see 8.4 Distributive adjectives).

12.2.2 'Single/sole/only one'

Use the adjective **jedyny, jedyna, jedyne**.

On jest jedynym synem, ona jedyną córką.

He is an only son, she an only daughter.

Dam ci swój jedyny ołówek.

I'll give you my only pencil.

Kocham jego jedynego.

I love only him.

12.2.3 Dwa (two)

The number 'two' agrees in gender and case with the noun to which it refers. Alongside **dwa** exists **oba** meaning 'both', referring to two persons, animals or objects of the same gender. 'Two' and 'both' are followed by a plural verb.

Note: For persons of mixed gender, children and young animals, use the collective number **dwójce** (see 12.6).

	Masc. (men)	Masc. (non-men) and neut.	Fem.
Nom.	dwaj ¹	dwa	dwie
Acc.	dwóch	dwa	dwie
Gen.	dwóch ²	dwóch ²	dwóch ²
Loc.	dwóch ²	dwóch ²	dwóch ²
Inst.	dwoma ²	dwoma ²	dwoma ³
Dat.	dwom ⁴	dwom ⁴	dwom ⁴

	Masc. (men)	Masc. (non-men) and neut.	Fem.
Nom.	obaj ⁵	oba ⁵	obie ⁵
Acc.	obu	oba	obie
Gen.	obu	obu	obu
Loc.	obu	obu	obu
Inst.	oboma/obu	oboma/obu	obiema/obu
Dat.	obu	obu	obu

¹ **Dwaj** and **obaj** need a noun in the *nominative* plural and a *plural* verb. In colloquial speech **dwaj** is replaced by **dwóch** or **dwa**. This replacement demands a noun in the *genitive* plural and a verb in the *singular* (neuter singular in past tense), i.e.

Dwaj panowie czekają. BUT **Dwóch/dwu panów czeka.**

Two men are waiting.

Czekali dwaj panowie. BUT **Czekalo dwóch/dwu panów.**

Two men were waiting.

Przyjadą dwaj lekarze. BUT **Przyjadzie dwóch lekarzy.**

Two doctors will arrive.

² Alternative, rarer form **dwu** exists.

³ Alternative **dwoma** also exists.

⁴ Alternative **dwu** and rare form **dwóm** exist.

⁵ Colloquially these are replaced by **obydw-** and the appropriate ending, i.e. **obydwaj/obydwa/obydwie/obydwa/obydwoma/obydwoma**.

Dwaj synowie, dwa ołówki, dwie matki, dwa drzewa.

Two sons, pencils, mothers, trees.

Obaj synowie, oba ołówki, obie matki, oba drzewa.

Both sons, pencils, mothers, trees.

Obaj chłopcy są tutaj/Dwóch chłopców jest tutaj.

Both boys are here./Two boys are here.

Mieszkam z dwoma synami i z dwiema córkami.

I live with my two sons and two daughters.

Nie lubię tych dwóch chłopców/pań.

I don't like these two boys/ladies.

Nie lubię tych dwójga dzieci. (see 12.6)

I don't like these two children.

Daj obu chłopcom parę cukierków.

Give both the boys a few sweets.

12.2.4 Trzy (three) and cztery (four)

Differences between masculine (men) nouns and all other nouns exist only in the nominative and accusative cases.

'Three' and 'four' are followed by a plural verb.

	Masc. (men)		Other			
Nom.	trzej ¹	czterej ¹	panowie	trzy	cztery	koty/kobiety/okna
	trzech	czterech	panów			
Acc.	trzech	czterech	panów	trzy	cztery	koty/kobiety/okna
Gen.	trzech	czterech	panów	trzech	czterech	kotów/kobiet/okien
Loc.	trzech	czterech	panach	trzech	czterech	kotach/kobietach/oknach
Inst.	trzema	czterema	panami	trzema	czterema	kotami/kobietami/oknami
Dat.	trzem	czterem	panom	trzem	czterem	kotom/kobietom/oknom

¹ **Trzej** and **czterej** need a noun in the *nominative* plural and a *plural* verb. In colloquial speech **trzej** is replaced by **trzech**; **czterej** by **czterech**. These replacements demand a noun in the *genitive* plural and a verb in the *singular* (neuter singular in past tense), i.e.

Trzej panowie czekają.
Three men are waiting.

BUT

Trzech panów czeka.

Czekali trzej panowie.
Three men were waiting.

BUT

Czekalo trzech panów.

12.2.4.1 Expressing 'togetherness'

This is done using 'two/three/four' in the case demanded by the preceding preposition. Again, collective numbers are used for children and mixed genders (see 12.6).

	we + Acc.	dla + Gen.
two/three/four men	we dwóch/trzech/czterech	dla dwóch/trzech/czterech
two/three/four women	we dwie/trzy/cztery	dla dwóch/trzech/czterech
two/three/four children/ mix of genders	we dwoje/troje/czworo	dla dwojga/trójga/czworga

Panowie przyszedli we dwóch/trzech/czterech.

The men came in twos/threes/fours.

Kobiety przyszły we dwie/trzy/cztery.

The women came in twos/threes/fours.

Dzieci/ludzie przyszedli we dwoje/troje/czworo.

The children/people came in twos/threes/fours.

Pokój dla dwóch/trzech/czterech [panów].

A room for two/three/four [men].

Pokój dla dwóch/trzech/czterech [pań].

A room for two/three/four [ladies].

Pokój dla dwojga/trójga/czworga [dzieci]. (see 12.6)

A room for two/three/four [children].

12.2.5 Pięć (five) onwards

Most numbers from 'five' onwards are declined like **pięć** below.

They are *not* declined when referring to masculine (non-men), feminine and neuter nouns in the nominative and accusative cases. In all other instances use the declined form.

Note: Numbers from 'five' onwards are treated as quantities (see 6.5.4.5 Genitive after numbers). Therefore, in the *nominative*, *accusative* and *genitive* cases they are followed by the *genitive* case of the noun. Otherwise, the noun stands in the appropriate case.

If a number is the subject of a sentence the verb is in the *singular* (neuter singular in past tense).

Nom. (masc. men)	pięciu	dwunastu	panów	
(others)	pięć	dwanaście		kotów/kobiet/okien
Acc. (masc. men)	pięciu	dwunastu	panów	
(others)	pięć	dwanaście		kotów/kobiet/okien
Gen.	pięciu	dwunastu	panów	kotów/kobiet/okien
Loc.	pięciu	dwunastu	panach	kotach/kobietach/oknach
Inst.	pięcioma	dwunastoma	panami	kotami/kobietami/oknami
Dat.	pięciu	dwunastu	panom	kotom/kobietom/oknom

12.2.5.1 5 to 19 – declined forms

5	pięciu	10	dziesięciu	15	piętnastu
6	sześcioru	11	jedenastu	16	szesnastu
7	siedmiu	12	dwunastu	17	siedemnastu
8	ośmiu	13	trzynastu	18	osiemnastu
9	dziewięciu	14	czternastu	19	dziewiętnastu

Note: In numbers 5 to 19, the instrumental case has an alternative form ending in **-oma**, e.g. **pięcioma**, **sześcioru**, **dziewięcioma**, **dwunastoma**, **osiemnastoma**.

12.2.5.2 20 to 900 – declined forms

20	dwudziestu	50	pięćdziesięciu	80	osiemdziesięciu
30	trzydziestu	60	sześćdziesięciu	90	dziewięćdziesięciu
40	czterdziestu	70	siedemdziesięciu	(see note following)	

Note: In numbers 20 to 90, the instrumental case has an alternative form ending in **-oma**, e.g. **dwudziestoma, pięćdziesięcioma**.

100	stu	400	czterysto	700	siedmiuset
200	dwustu	500	pięciuset	800	ośmiuset
300	trzysto	600	sześciuset	900	dziewięciuset

12.2.5.3 Numbers 21 onwards containing two or more elements

12.2.5.3.1 In numbers of up to three elements (hundreds, tens, units) all elements are declined (see note in 12.2.5).

Exception: **Jeden** is not declined in numbers ending in 'one', even if followed by a feminine or neuter noun.

Mieszkał w trzydziestu sześciu miastach.

He has lived in 36 towns.

Poznałem stu pięćdziesięciu czterech chłopców.

I got to know 154 boys.

Poznałem sto pięćdziesięcioro czworo dzieci.

I got to know 154 children.

Widzę dwudziestu jeden chłopców.

I see 21 boys.

Jest dwadzieścia jeden pań/piór.

There are 21 ladies/pens.

12.2.5.3.2 In numbers containing the 'thousand' element either *all* elements or, more usually, the *last two* are declined.

Statek z tysiącem siedmiuset czterdziestu ośmiu osobami.

A ship with 1,748 persons.

Statek z tysiąc siedemset czterdziestu ośmiu osobami.

A ship with 1,748 persons.

12.2.6 Tysiąc (thousand) and milion (million)

These are declined as nouns. The following noun is always in the *genitive* case:

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>	} panów /kotów/ kobiet/okien
<i>Nom.</i>	tysiąc	tysiące	milion	miliony	
<i>Acc.</i>	tysiąc	tysiące	milion	miliony	
<i>Gen.</i>	tysiąca	tysiący	milion	milionów	
<i>Loc.</i>	tysiącu	tysiącach	milionie	milionach	
<i>Inst.</i>	tysiącem	tysiącami	milionem	milionami	
<i>Dat.</i>	tysiącowi	tysiącom	milionowi	milionom	

Note: **Tysiąc, milion, setki** (hundreds) take a singular verb.

Leciąco setki rakiet.

Hundreds of rockets were flying around.

Tysiące ludzi stało na polu.

Thousands of people stood in the open.

Miliony robotników mieszka tam.

Millions of workers live there.

12.3 DECLENSION OF ORDINAL NUMBERS

Ordinal numbers are declined as adjectives. They therefore possess special forms for masculine (men) nouns (**pierwsi, drudzy, trzeci, czwarci**, etc.). See 8.1.3.

12.4 'ANOTHER/SECOND/ONE MORE'

Use **jeszcze jeden**, not **inny** meaning 'another/different'.

Proszę, jeszcze jedno piwo.

Another beer, please.

Spróbuj jeszcze jeden raz.

Try one more time.

Proszę, inne piwo.

A different beer, please.

Mam inny bilet.

I have a different ticket.

12.5 'FORMER/LATTER'

Use the demonstrative adjective **ten/ta/to** and the ordinal numbers **pierwszy** or **drugi**.

Pierzšli dwaj studenci, Paweł i Janek. Ten pierwszy był spokojny; ten drugi zmartwiony.

Two students came, Paul and John. The former was calm; the latter worried.

Znam i Helenę, i Janinę. Ta pierwsza jest uprzejma; ta druga nie.

I know both Helen and Jane. The former is helpful; the latter is not.

12.6 COLLECTIVE NUMBERS

Collective numbers, not cardinal numbers, precede nouns denoting:

- 1 People of mixed sex (students, workers, etc.)
- 2 Children, and infants/young animals whose nominative plural ends in **-ęta**.
- 3 Objects existing only in the plural in Polish (door, scissors, violin), e.g. **jedne drzwi** but **dwoje/troje/czworo drzwi**.

Collective numbers are formed from cardinal numbers. They contain the suffixes **-oj/-or** and **-ojg/-org**. They are declined like neuter singular nouns and require a *singular* verb (neuter singular in past tense.)

	<i>Two</i>	<i>Both</i>	<i>Three</i>	<i>Four</i> ¹
<i>Nom.</i>	dwoje	oboje	troje	czworo
<i>Acc.</i>	dwoje	oboje	troje	czworo
<i>Gen.</i>	dwojga	obojga	trojga	czworga
<i>Loc.</i>	dwojgu	obojgu	trojgu	czworgu
<i>Inst.</i>	dwojgiem	obojgiem	trojgiem	czworgiem
<i>Dat.</i>	dwojgu	obojgu	trojgu	czworgu

¹ **Pięcioro, sześćcioro, siedmioro, ósmioro, dziewięcioro, dziesięcioro** decline as 'four'. For **kilkoro, kilkanaścioro** see 12.8 Indefinite numbers.

To form collective numbers 11 to 19, 20, 30, and 40 remove everything after the **ś** in the cardinal number. Add **-cioro**, e.g. **dwanaścioro, trzydzieścioro**. To form numbers 50 to 90 remove the ending **-at**. Add **-ęcioro**, e.g. **pięćdziesięcioro, osiemdziesięcioro**.

Only the *last* number in compound numbers can be a collective, i.e. **dwadzieścia dwoje dzieci** (22 children).

Cases followed by *genitive* plural of noun:

<i>Nom.</i>	Czekało dwoje pasażerów. Two passengers were waiting. Kołądy śpiewało siedmioro dzieci. Seven children were singing carols.
<i>Acc.</i>	Rodzice mają pięcioro zwierząt. My parents have five animals. W szkole spotkałem trzydzieścioro studentów. I met thirty students at school. Ten pokój ma dwoje drzwi. This room has two doors.
<i>Gen.</i>	Przyszedł bez dwojga nauczycieli. He came without the two teachers.
<i>Inst.</i>	Przyjechała z czworgiem wnuków. She arrived with four grandchildren.

Cases retaining *own* case for noun:

<i>Dat.</i>	Kupił prezenty trojgu ludziom. He bought presents for three people.
<i>Loc.</i>	Co mówił o dziesięciorgu lekarzach? What did he say about the ten doctors?

12.7 'PAIR'

Para (pair) denotes certain plural-only nouns comprising two distinct parts. A noun in the *genitive* plural follows.

Para pończoch/skarpetek/rękawiczek/okularów.
Pair of stockings/socks/gloves/spectacles.

Kup mu dwie pary spodni i parę butów.
Buy him two pairs of trousers and a pair of shoes.

Mam trzy pary nożyczek.
I have three pairs of scissors.

12.8 INDEFINITE NUMBERS

There are eight indefinite or approximate numbers. Each also has a special form used in the *nominative* and *accusative* cases referring to *masculine* (men) nouns.

Indefinite numbers in the *nominative*, *accusative* and *genitive* cases are followed by the *genitive* case of the noun. Otherwise, the noun stands in the appropriate case. The verb following is in the *singular* (neuter singular in past tense).

	<i>Several</i>	<i>Many</i>	<i>So many</i>	<i>How many?</i>	<i>A few</i>
<i>Nom./Acc. (masc. men)</i>	kilku	wielu	tylu	ilu	paru
<i>(other)</i>	kilka	wiele	tyle	ile	parę
<i>Gen./Loc./Dat.</i>	kilku	wielu	tylu	ilu	paru
<i>Inst.</i>	kilku/	wielu/	tylu/	ilu/	paru/
	kilkoma	wieloma	tyloma	iloma	paroma
	11 – 19	20 – 90		100 – 900	
<i>Nom./Acc. (masc. men)</i>	kilkunastu	kilkudziesięciu		kilkuset	
<i>(other)</i>	kilkanaście	kilkadziesiąt		kilkaset	
<i>Gen./Loc./Dat.</i>	kilkunastu	kilkudziesięciu		kilkuset	
<i>Inst.</i>	kilkunastu/	kilkudziesięciu/		kilkuset	
	kilkunastoma	kilkudziesięcioma			
<i>Nom.</i>	Jest wielu uczniów i wiele uczennic. There are many boy and girl pupils.				
	Paru studentów czeka. A few students are waiting.				
	Parę kubków stało na półce. A few mugs stood on the shelf.				
<i>Acc.</i>	Maria ma kilkanaście lat. Maria is in her teens.				

- Gen.* **Śniadanie dla kilkudziesięciu chłopców.**
Breakfast for scores of boys.
- Loc.* **O ilu chłopcach mówisz?**
How many boys are you referring to?
- Dat.* **Dał kilkuset dzieciom obiad.**
He gave lunch to several hundred children.
Przypatrzeli się paru żubrom.
They were looking at a few bison.
- Inst.* **Przyjechał z kilkunastoma książkami.**
He arrived with between 10 and 20 books.
Przyszedł z paroma złotymi w kieszeni.
He came with a few zloty in his pocket.
- Inst.* **Mówię kilkoma językami.**
I speak several languages.

Note: The collective equivalents of *kilka*, *kilkanaście* are *kilkoro*, *kilkanaścioro*, e.g. *kilkoro dzieci*, *kilkanaścioro zwierząt* (several children/11–19 animals).

12.9 FRACTIONS AND DECIMAL NUMBERS

Fractions and decimal numbers are made up of a cardinal number followed by an ordinal number. The latter is declined as an adjective. Such expressions are feminine because the noun *część* (part) is implied. They are followed by the genitive case. A comma is used for the decimal point.

half	pół (indeclinable)	0.1	0,1	jedna dziesiąta
	połowa (noun)	0.7	0,7	siedem dziesiątych
third	jedna trzecia	0.01	0,01	jedna setna
two thirds	dwie trzecie	0.02	0,02	dwie setne
fourth	jedna czwarta	0.06	0,06	sześć setnych
three fourths	trzy czwarte	0.001	0,001	jedna tysięczna
quarter	ćwierć (noun)	0.003	0,003	trzy tysięczne
three quarters	trzy ćwierci	0.005	0,005	pięć tysięcznych
one and a half	półtora (m./n.)			
	półtorej (f.)			
two and a half	dwa i pół (m./n.)			
	dwie i pół (f.)			

Note: Expressions with *połowa* and *czwarta* denote a part of a whole. In measurements use *pół* and *ćwierć*.

Pół litra/godziny/jabłka.
Half a litre/hour/apple.

Półowę życia mieszkałem w Warszawie.
I lived in Warsaw for half my life.

Ćwierć ogrodu/łyżki/ciasta.
A quarter of the garden/a spoonful/the cake.

Przeczytał jedną czwartą książki.
He read one quarter of the book.

Czekał półtora tygodnia/półtorej godziny.
He waited one-and-a-half weeks/hours.

12.10 WEIGHTS AND MEASURES

The genitive singular and plural are also shown.

pound	pół kilo (approx.)	inch	cal -a cali
kilogram	kilogram -a -ów	foot	stopa -y stóp
10 grams	dekagram -ów¹	mile	mila -y mil
pint	pół litra (approx.)	centimetre	centymetr -a -ów
litre	litr -a -ów	metre	metr -a -ów
		kilometre	kilometr -a -ów

¹ Colloquially *deka* (indecl.). In recipes *dag*.

wysokość	height (object)	szerokość	width	odległość	distance
wzrost	height (person)	długość	length	miara	measure
waga	weight				

Ile Pan/Pani waży? How heavy are you?
Ile Pan/Pani ma wzrostu? How tall are you?
Jaka to ma wysokość/długość/szerokość? How high/long/wide is this?

12.11 AGE

Polish speakers say 'I have X years' and 'I've finished X years'. Numbers one to four are followed by the nominative case of the noun, all others by the genitive case. The plural of *rok* (year) is *lata* (summers).

Ile Pan/Pani ma lat?
How old are you?

Anka ma tylko dzień/tydzień/miesiąc/rok.
Annie is just a day/week/month/year old.

Syn ma dwa lata i pięć miesięcy.
My son is two years and five months old.

Ojciec ma czterdzieści jeden lat.
My father is forty one.

Skończyłem dwanaście lat.
I've turned twelve.

12.12 DATES

In dates, the day, month and year are in the genitive case. In the year, only tens and units are declined.

Którego mamy dzisiaj?/Którego jest dzisiaj?
What date is it today?

Jest sobota piętego stycznia.
It's Saturday January the 5th.

Kiedy masz urlop? Dwudziestego drugiego lutego.
When is your holiday? February the 22nd.

Danuta urodziła się czternastego grudnia tysiąc dziewięćset czterdziestego ósmego roku.
Danuta was born on December 14th, 1948.

Kraków, 6 kwietnia 1997 r.
Kraków, 6 April 1997. [date format in letters]

12.13 TEMPERATURE

This is measured in degrees Celsius (stopnie Celsjusza). The singular is **stopień**. **Powyżej** and **poniżej** are followed by the genitive case.

Jest trzy stopnie powyżej zera. It is three degrees above zero.
Jest pięć stopni poniżej zera. It is five degrees below zero.

12.14 MONEY

Comprising 100 grosze, the Polish **złoty** (meaning 'golden') is declined as an adjective.

Nominative		Genitive		Nominative		Genitive	
sing.	pl.	sing.	pl.	sing.	pl.	sing.	pl.
grosz	-e	-a	-y	złoty	złote	-ego	-ych
funt	-y	-a	-ów	dolar	-y	-a	-ów
frank	-i	-a	-ów	lir	-y	-a	-ów
marka	-i	-i	marek	rubel	ruble	rubla	rubli

pieniądz (pl.)	money	czek podróży	traveller's
(Gen. pieniędzy)			cheque
drobne pieniądze	small change	konto	account
waluta	currency	zaliczyć konto	open account
kurs waluty	exchange rate	zlikwidować konto	close account
dewizy (pl.)	foreign	wpłata	deposit
(Gen. dewiz)	exchange	wypłata	withdrawal
	currency	przelew	transfer
banknot	banknote	kasa	cash desk
złotówka	one-zloty coin	dowód osobisty	personal
			identification
stopa procentowa	interest rate	dane osobiste	personal data
podpis (podpisać)	signature (sign)	godność	name and
czynny/nieczynny	open/closed		address
czek	cheque		

Czy Pan/Pani ma złotówkę?
Have you got a one-zloty coin?

Ta gazeta kosztuje złoty dziesięć.
This newspaper costs 1 zloty and 10 grosze.

Mam dwieście złotych i dwa grosze.
I have 200 zloty and 2 grosze.

Za sto funtów dostałem czterysta osiemdziesiąt złotych.
For 100 pounds I got 480 zloty.

Proszę o wypłatę tego czeku.
Please cash this cheque.

Proszę o drobniejsze/grubsze pieniądze.
Please give me smaller/larger value notes.

Jaki jest obecny kurs?
What is the current rate of exchange?

Chcę wymienić dolary/funty na złote.
I want to change dollars/pounds into zloty.

12.15 CLOCK TIME

Clock time is based on the feminine nouns **godzina** (hour) and **minuta** (minute) plus the ordinal number. So, in Polish we say 'at what hour?'; 'it's the ninth hour'; 'it's the tenth hour and fifty minutes'; 'at the fifth hour'; 'at ten minutes to/past the eighth hour'. **Godzina** and **minuta** are usually omitted.

12.15.1 Expressing time without prepositions:

Która godzina jest?	What time is it?
Jest pierwsza.	It's one o'clock (lit. it's the first hour).
Jest pięta.	It's five o'clock.
Jest ósma pięćdziesiąt.	It's eight fifty.
Jest dokładnie dwunasta.	It's precisely twelve o'clock.

12.15.2 The preposition *o* followed by the locative case expresses 'at':

<i>O</i> której (godzinie) ... ?	At what time ... ?
<i>O</i> pierwszej.	At one o'clock (lit. at the first hour).
<i>O</i> piętej.	At five o'clock.
<i>O</i> dziewiętej dziesiąć.	At ten past nine/at 9.10.
<i>O</i> dwunastej dokładnie.	At precisely twelve o'clock.

12.15.3 The preposition *po* followed by the locative case expresses 'after/past':

Jest trzy (minuty) <i>po</i> jedenastej.	It's three minutes past eleven.
Jest sześć (minut) <i>po</i> czwartej.	It's six minutes past four.
<i>O</i> dwadzieścia <i>po</i> pierwszej.	At twenty past one (lit. at twenty past the first hour).
<i>O</i> dziesięć <i>po</i> piątej.	At ten past five.

12.15.4 The preposition *do* followed by the genitive case expresses 'before/to':

Jest sześć <i>do</i> czwartej.	It's six minutes to four.
<i>O</i> dwadzieścia <i>do</i> pierwszej.	At twenty to one (lit. at twenty to the first hour).
<i>O</i> dziesięć <i>do</i> piątej.	At ten to five.
<i>O</i> czwartej pięćdziesiąt.	At 4:50 (lit. at the fourth hour fifty).

Alternatively, to express 'before/to' use *za* followed by the number of minutes in the accusative case, then the hour in the nominative case. The word *minuta* can be omitted except after 'one':

Jest *za* pięć (minut) druga.
It's five to two (lit. it's in five minutes the second hour).

Jest *za* osiem siódma. Jest *za* minutę pierwsza.
It's eight minutes to seven It's a minute to one.

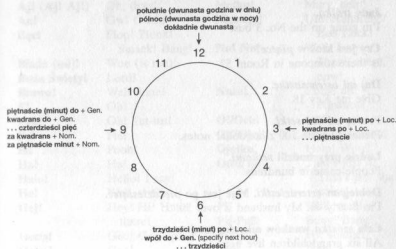
12.15.5 'Midday/midnight, quarter, half' can be expressed in several ways:

midday	południe/dwunasta (godzina) w dniu	midnight	północ/dwunasta (godzina) w nocy
--------	---------------------------------------	----------	-------------------------------------

quarter	kwadrans	quarter to	kwadrans do czwartej/ za kwadrans czwarta/
quarter past	kwadrans po czwartej/ four/4.15	four/3.45	piętnaście do czwartej/ czwarta piętnaście

half an hour pół godziny
half past wpół do (lit. halfway
to the next hour)

half past wpół do ósmej/
seven/7.30 siódma trzydzieści/
trzydzieści po siódmej

12.16 NOUNS DERIVED FROM NUMBERS

The Poles have created many nouns to refer to numbered objects, e.g. buses, trams, keys, rooms, playing cards, lottery numbers, currency notes and clothes sizes.

Such nouns also apply to groups comprising a certain number of items. The available numbers are 0 to 20 and the following 'tens', 20 to 90 often refer to age.

The noun, formed from the ordinal number, always ends in **-ka** and is feminine.

0 zerówka	6 szóstka	12 dwunastka
1 jedynka	7 siódemka	20 dwudziestka
2 dwójka	8 ósemka	30 trzydziestka
3 trójka	9 dziewiątka	40 czterdziestka
4 czwórka	10 dziesiątka	50 pięćdziesiątka
5 piątka	11 jedenastka	100 setka (coll. stówka)

Note: From ordinal numbers 13 to 19 and 60 to 90: remove -y, add -ka.

Syn chodzi do zerówki.

My son is in the reception class.

Marek dostaje same dwójki.

Mark only gets 2s [low mark in Polish schools].

Jadę trójką.

I'm going on the No. 3 bus.

Czy jest ktoś w piątce?

Is there someone in Room 5?

Daj mi osiemnastkę.

Give me Key 18.

Proszę mi dać setki.

Please give me 100 zlotе/dollar notes.

Ludzie przychodzili setkami.

People came in hundreds.

Dobiegam czterdziestki. Mąż jest po pięćdziesiątce.

I'm nearly 40. My husband is over 50.

Cała szóstka wnuków mieszka tutaj.

All six grandchildren live here.

Polska jedenastka wygrała mecz.

The Polish eleven won the match.

13 INTERJECTIONS

Interjections express joy, fear, amazement, approval, displeasure, hatred, pain, etc. Polish is rich in these. Some are appeals to God. The following are the most common:

A no!	Bless me!	Jej(ku)!	My! Gracious!
Ach!	Oh! Ah!	Jezu!	Jesus!
Aj! (Aj! Aj!)	Oh, dear!	Matko!	Mary, help!
Au!	Ow! Ouch!	Niestety!	Unfortunately!/ Bad Luck!
Bęc!	Flop! Plonk! Smack! Bang!	No! No!	Well, I never! There, there, now!
Biada (mi)!	Woe (is me)!	Nuże!	Come on! Forward!
Boże Świąty!	Lord!	O!/Och!	Oh!
Brawo!	Well done!	Oj!/Ojej!	My! Goodness!
E!	Oh!	Ojejku!	Help! Wow!
Ech!	Oh! Tut-tut!	Otóż to!	That's just it! That's just the point!
Fe!	Fie!	P!	Well, well!
Fi!	Pooh!	Pif-Paf!	Bang! Bang!
Ha!	Ha!	Pfe!	For shame!
Halo!	Hello! I say!	Pfu!	Ugh!
He!	Well, well!	Rany (Boskie)!	Good heavens!
Hej!	Hey! Hi! Hello there!	Szkoda!	What a shame/ pity!
Hetta!	Gee! Gee up!	Zaśby!	Why, no!
Hoho!	Gee!		
Hola!	Hello! Hey you! Stop! Wait!		
Hop!	Jump!		
Hura!/Hurra!	Hurrah!		

14 PARTICLES

Polish has twelve commonly-used particles, most of which have no real meaning. However, when used with other words, whether attached to them or not, particles perform the important functions defined below. The mnemonic **Li/czy no/że niech/by nie** (He is counting the knives, and woe befitte him if not) contains all the common particles except **a, ci, to**, the indefinite particle **ś** and the wish particle **oby**.

Note: Where indicated that a particle also functions as a conjunction see 11 Conjunctions.

14.1 CZY

This particle starts a straightforward question:

<i>Czy znasz Janka?</i>	Do you know John?
<i>Czy był Pan Kowalski?</i>	Was Mr. Kowalski here?
<i>Czy oni są bogaci?</i>	Are they rich?
<i>Czy przyjechali już goście?</i>	Have the guests arrived yet?

The question can also express uncertainty, impatience, amazement or anger:

<i>Czy pozwolisz?</i>	May I? [lit. Will you allow?]
<i>Spisz, czy co?</i>	Are you asleep, or what?
<i>Czy zwiariował/Czys zwiariował?</i>	Have you gone mad?

Note: **Czy** is also a conjunction meaning 'whether, if, or':

Nie pytałem, czy była w Austrii.
I didn't ask if she had been to Austria.

Nie pamiętam, czy szedłem po polach czy przez las.
I don't remember if I went through field or forest.

Było tak dużo wody, że nie wiadomo, rzeka to, czy morze.
There was so much water that one couldn't tell whether it was river or sea.

14.2 LI

This is an obsolete form of the question particle **czy**:

Wierzysz-li mnie? = Czy mi wierzysz?
Do you believe me?

Znasz-li (= Czy znasz) ten kraj, gdzie cytryna dojrzewa?
Do you know the land where the lemon ripens?

The particle appears in conjunctions **jeśli** and **jeżeli** and in the obsolete forms of the conjunction **niż**, namely **niźli** and **nizeli**.

Note: **Li** has survived as a literary conjunction in **li tylko** meaning 'only':

Nazywano go dziwakiem, li tylko dlatego, że lubił samotność.
He was said to be odd only because he loved solitude.

14.3 NO

This particle can:

(a) Add force to a command:

Dawaj no to! Give me that, quick! **Popatrz no.** Just look.
Chodź no tutaj. Come here. **Siadajcie no.** Do sit down.

(b) Persuade:

Idź no spać. Oh, do go to sleep.
Zrób no to dla mnie. Please do that for me.

(c) Express amazement, warning, impatience or uncertainty:

Taki balagan! No proszę! Such a mess! Well, I ask you!
No, ale bez kawałów. Don't you dare play any jokes.
Mam do Pana pytanie. No? I have a question for you. Well, what is it?
No, no, i co się potem stało? Well come on. What happened next?
No, chodź już, chodź. Oh, come on, come on.
No, nie wiem, czy to wyjdzie na dobre. Well, I don't know if any good will come of it.

(d) Express finality:

No, to do widzenia/No, to pa. Well then, goodbye/cheerio.
No, dobrze, dobrze. Alright, alright then.
No, już was nie ma! Right, off you go!

14.4 ŻE

This particle adds force. It often appears in commands and questions. It is attached to:

(a) The imperative of the verb:

Wypijże choć herbatę.	At least drink some tea.
Idźcież wreszcie spać!	Oh, for goodness' sake, go to bed!
Bierzcie się do roboty.	Go on, get on with the job.
Przestańże.	Oh, do stop it.

(b) To the question word **czy** and to other question words in the past tense. *Note:* The personal endings of the past tense are detached from the verb and attached to **że**, e.g. **Gdzieżeś był?** = **Gdzie** + **że** + **byłeś**.

Czyżeś oszalał/Czyżeście oszaleli?
Have you gone mad? [sing./pl.]

Gdzieżeś był? Jakżeś tam trafił? Cożeś tam robił? Do kogożeś poszedł? Z kimżeś się bawił? Dlaczegożeś nie zadzwonił?
Where have you been? How did you get there? What were you doing there? Who did you go to? Who were you playing with? Why did you not phone?

Czyżby (NOT Czyżeby) on już skończył?
Can he have finished already?

Któżby (NOT Któżeby) się tego spodziewał?
Who would have expected that?

(c) To an adjective or adverb:

W tejże chwili rozstaliśmy się.	We parted at that very moment. [Adj.]
Jużeś przyszedł?	Are you here already? [Adv.]
Dopierożeś się dowiedział?	Have you only just found out? [Adv.]
Przecież długożeśmy czekali!	But we did wait for ages! [Adv.]

Note: **Że** is reduced to **ż** when followed by the particle **by**. **Żeś** is reduced to **eś** if attached to a word ending in **ż**, e.g. **jużeś not jużżeś**.

14.5 NIECH/NIECHAJ

Niech is used in commands and wishes (see 5.2.3 Imperative). The more emphatic **niechaj** is obsolete, appearing only in old texts.

14.6 OBY

This is equivalent to **niech** in expressing wishes:

Oby się spełniły wszystkie twoje pragnienia.
May all your desires come true.

14.7 BY

This particle has a conditional meaning. It is sometimes attached and sometimes stands alone.

14.7.1

It is attached:

(a) When used to form the conditional tense. Personal verb endings follow it (see 5.8 Verbs):

Poszedłby	I would go	Chcielibyśmy	We would like
Miałby	He would have		

(b) In impersonal expressions in the conditional tense, third person singular, i.e. ending in **-to**:

Wypadaloby kiedyś wstąpić do Nowickich.
We ought to visit the Nowickis sometime.

W takim razie należałoby wypełnić tamten druk.
In that case one would have to fill in that form.

Daloby się jeszcze naprawić auto, ale kupimy inne.
It would still be possible to repair the car but we'll buy another.

(c) When following conjunctions or other particles:

żeby/aby	so that	gdyby/jesliby	if
niechby	let ...	czyżby?	in questions

14.7.2

It is not attached (though personal verb endings may be attached to *it*):

(a) After an infinitive:

A Maciej pojechać by nie mógł? = **Czy Maciej nie mógłby pojechać?**
Could Maciej not go?

Lepiej zrobić bym sam nie umiał. = **Nie umiałbym sam lepiej zrobić.**
I couldn't do it better myself.

(b) After a past participle (ending in **-no**, **-to**) used impersonally:

Zatrudniono by lepszych pracowników i wykonano by szybciej pracę.
If better workers are employed the job will be finished faster.

Rozpoczęto by wcześniej badania, przez to uniknięto by epidemii.
Had tests been started earlier the epidemic would have been avoided.

(c) After impersonal expressions with **można**, **wolno**, **trzeba**, **warto** used in a modal way (see 5.11):

Warto *by* było pojechać do Warszawy. Można *by* było po drodze wstąpić do wujka. Wtedy trzeba *by* było wyjechać wcześniej.
A visit to Warsaw would be worthwhile. We could pop in on Uncle en route. In that case we would have to set off early.

(d) When used as a conjunction (without conditional meaning) replacing *żeby* or *aby*:

Ciocia zachęca, *by* do niej przyjechać.
Auntie is encouraging me to visit her.

Szedł szybko, *by* się nie spóźnić.
He walked fast so as not to be late.

Prosiłiśmy, *by* nam dał spokój.
We asked him to leave us in peace.

Nie trzeba wielu słów, *by* się porozumieć.
You don't need many words to be understood.

14.8 NIE

This particle, as well as meaning 'No', is used in negation, normally standing before the negated word or phrase. The direct object after a negated verb stands in the genitive case (see 6.5.4.3). **Nie** is also used to form negative forms of adjectives and adverbs:

Czy Pan ma córkę? *Nie, nie mam córki.*
Do you have a daughter? No, I have no daughter.

Nie lubię tych jabłek. *Nie są słodkie.*
I don't like these apples. They aren't sweet.

Tomek był *nie* dyrektorem, tylko robotnikiem.
Tom wasn't a director but only a worker.

Magda jest piękna ale *nierozumna.*
Magda is pretty but unintelligent.

Koncert trwał *niedługo.*
The concert didn't last long.

14.9 Ś

The addition of this particle to form indefinite pronouns and adverbs, e.g. *ktoś, coś, jakiś, któryś, kiedyś* is explained in the relevant chapters:

Ktoś kiedyś komuś coś powiedział.
Someone once said something to someone.

Gdzieś to mam. Ale gdzie?
I've got it somewhere. But where?

14.10 TO

This particle is used for emphasis:

Ten to człowiek jest dobrym robotnikiem.
That person is a good worker.

No to idziemy, czy nie?
Well then, are we going or not?

14.11 CI

This is really the dative of the personal pronoun *ty* and means 'to/for you'. It functions as an emphatic particle in colloquial and regional speech:

<i>To ci</i> była dopiero wycieczka!	That was some excursion!
<i>To ci</i> głupiec.	There's a fool for you.
<i>Masz ci</i> los.	That's fate for you.
<i>Ten ci</i> umie śpiewać!	He can sing, and how!

14.12 A

This particle either:

(a) Provides a link to a previous idea:

A nie mówiłem, że będzie padać?
Did I not say it would rain?

A jakże ty sobie wyobrażasz życie?
How on earth do you imagine life to be?

Kraje bałtyckie, a mianowicie Litwa, Łotwa i Estonia ...
The Baltic states, namely Lithuania, Latvia and Estonia ...

(b) Strengthens a word or phrase:

Nigdy a nigdy bym tego nie powiedział.
I would *never* say that.

Wcale a wcale nie będę tego robić.
I *haven't* the *slightest* intention of doing that.

Zrób to tak a tak.
Do it *exactly like this*.

Part III: SENTENCE ELEMENTS AND STRUCTURE

The specific grammar rules, the components and structures of the sentence are included in this book.

5.1 TYPES OF CLAUSE

Clause	Definition/Function	Example
Simple	Part of a sentence consisting of a subject and a verb, usually preceded by the rest of the sentence by a conjunction.	John went to the office late. As soon as I heard, I phoned. When Bob arrived, the crowd burst. John was always happy to help. We like the girl who lives next door.
Relative (noun) clause	Connects the noun with the sentence.	John who went to the office late. The man who lives next door. The girl who lives next door.
Adverbial clause	Checks or gives more information about the main clause.	As soon as I heard, I phoned. When Bob arrived, the crowd burst. The man who lives next door. The girl who lives next door.

This section summarises the components of a sentence, as they are referred to in this book.

15.1 TYPES OF CLAUSE

<i>Element</i>	<i>Definition/Function</i>	<i>Examples</i>
Clause	Part of a sentence containing a subject and a verb, usually joined to the rest of the sentence by a conjunction.	Mary said that she was tired. As soon as I could, I phoned. When Bob arrived, she made lunch. Tell me where you've hidden it. We like the girl who lives next door.
Principal (main) clause	Contains the main idea of the sentence.	<i>Tell me</i> where you've hidden it. <i>Mary said</i> that she was tired. When Bob arrived, <i>she made lunch</i> .
Sub-ordinate clause	Clarifies or gives more information about the main clause. Many types of subordinate clause exist, e.g. clauses of time, place, manner, etc. Relative clauses containing 'who, that, which' are subordinate too. They sometimes occur within other clauses.	<i>As soon as I could</i> , I phoned. Tell me <i>where you've hidden it</i> . We like the girl <i>who lives next door</i> . The house <i>in which we live</i> is old (occurs in the main clause 'The house is old').

15.2 ELEMENTS OF A SENTENCE

Element	Definition/Function	Examples
Subject	Performs an action or, in passive sentences, has an action done to it. Must be a noun/pronoun. 'To be, think, feel, seem', etc. are regarded as actions. The subject stands in the nominative case.	<i>Angela</i> ate the apple. <i>We</i> went to Paris in winter. <i>The dog</i> was fed at 6 pm. <i>A smoking ban</i> has been introduced. <i>Mary</i> seems hot. <i>I</i> think that <i>she</i> is ill.
Direct object	Is directly affected by the action of the subject. Must be a noun/pronoun. Stands in the accusative case.	<i>Angela</i> ate <i>the apple</i> . <i>We</i> bought <i>a car</i> . Everyone got <i>a prize</i> .
Indirect object	Is indirectly affected by the action of the subject. Often translates 'to' or 'for'. Must be a noun/pronoun. Stands in the dative case.	<i>I</i> gave the apple <i>to Angela</i> . Prizes were presented <i>to everyone</i> . <i>We</i> bought a car <i>for Joe</i> .
Complement	Gives more information about the subject (usually with verbs like 'to be, think, feel, seem', etc.) or, less often, about the object. Is often an adjective which stands in the nominative case. A complement which is a noun stands in the instrumental case in Polish.	<i>I</i> was <i>tired</i> and felt <i>really sad</i> . Her dress is <i>blue and white</i> . <i>John</i> used to be <i>a teacher</i> . <i>He</i> appointed <i>Mary</i> <i>his secretary</i> . <i>We</i> called him <i>stupid</i> .
Verb/Verb phrase	States what the subject is doing, or how he is thinking, feeling, being, etc. (active voice). Or states what a subject is having done to him (passive voice). A verb phrase has several parts.	<i>She</i> is happy, <i>looks</i> calm, <i>feels</i> ill, <i>thinks</i> a lot. <i>Jim</i> <i>drove</i> the car and <i>crashed</i> it. The car was <i>driven</i> by <i>Jim</i> . <i>I</i> <i>would have forgotten</i> but <i>for</i> you.

Element	Definition/Function	Examples
Adverbial	Gives more information about a verb, e.g. how, when, where action happens. Can be an adverb or a prepositional phrase (standing, in Polish, in the case required by the preposition) or even a whole subordinate clause.	<i>I</i> ran <i>fast</i> . <i>He</i> rose <i>early</i> . <i>Jack</i> came <i>last week</i> . <i>I</i> ran <i>to my grandmother's house</i> . <i>He</i> rose <i>before anyone else</i> . <i>She</i> swam <i>faster than we expected</i> .

16 SENTENCE STRUCTURE

16.1 WORD ORDER

Word order is not unlike that found in English, except more flexible. Due to number, gender and case inflections we can work out which words belong together even if they are not adjacent. Word order often depends on the desired link with the previous sentence, the need for emphasis, or the requirements of rhythm in poetry or poetic prose.

16.1.1 Simple sentences

16.1.1.1 The order is usually *subject, verb, object*. Pronoun subjects can be omitted, unless sense requires, for example:

Anna je jabłko.	Ann is eating an apple.
(Ja) kocham Władka.	I love Władek.

16.1.1.2 *Imperatives* (commands) and *questions* follow English word order:

Przyjdź przed dwunastą.	Come before noon.
Tato, kup mi rower.	Daddy, buy me a bicycle.
Dlaczego płaczesz?	Why are you crying?
O której jest impreza?	What time is the function?

16.1.1.3 *Prepositional phrases* usually follow the verb. If, for emphasis, the prepositional phrase begins the sentence, the verb precedes the subject.

Idę do miasta.	I'm going to town.
Jutro będę w domu.	Tomorrow I'll be at home.
Maria siedzi na trawie.	Mary sits on the grass.
Martwię się o ciebie.	I worry about you.
Do nas przyjechała Kasia.	Kate is visiting us.
Na polu rośnie zboże.	Grain is growing in the field.

16.1.1.4 *Adverbs* and the *particle nie* precede the word/phrase which they qualify (usually a verb):

Tomek nie lubi mleka.	Tom doesn't like milk.
Nie pracuję.	I don't work.

Marek dobrze kieruje.	Mark drives well.
Helena pięknie śpiewa.	Helena sings nicely.

16.1.1.5 *Attributive adjectives* precede the noun if they refer to an incidental feature of it. They follow the noun when referring to an intrinsic feature:

Kupiłem zielony sweter.
I bought a green jumper. [Not all jumpers are green]

W ogrodzie rosną białe kwiaty.
White flowers grow in the garden.

Jaka długa ulica!
What a long street!

Język polski jest trudny.
The Polish language is difficult. [Only one Polish language exists]

Mieszkam przy ulicy Długiej.
I live on Long Street.

Uwielbiam malarstwo współczesne.
I adore contemporary art.

16.1.1.6 *All other adjectives*, e.g. possessive, demonstrative, interrogative, indefinite, precede the noun:

mój brat	my brother	ten list	this letter
Który dom?	Which house?	jakaś pani	some lady

16.1.2 Complex sentences

The order is usually main clause (shown in italics) then subordinate clause(s). The reverse is possible, especially after 'if' clauses starting with *jeśli/jeżeli* and *gdyby* (see 5.8 Conditional tense):

Nie wiem, czy Piotr ma samochód.	I don't know if Peter has a car.
Zapytaj, kiedy ma urlop.	Ask when he has his holidays.
Nie pamiętam, gdzie mieszkają.	I don't remember where they live.
Dowiedziałem się, że zmarł.	I found out that he had died.

Nie byłem w szkole, bo byłem chory.
I wasn't at school because I was ill.

Ponieważ byłem chory, nie byłem w szkole.
Because I was ill I wasn't at school.

Nie zrezygnował z wycieczki, mimo że lało./Mimo że lało, nie zrezygnował z wycieczki.

He went on the trip even though it was pouring.

Przyjdę jutro, jeśli będę miał czas.

I'll come tomorrow if I have time.

Jeśli będę miał czas, to przyjdę jutro.

If I have time I'll come tomorrow.

16.1.3 Emphasis

For emphasis, a word/phrase can *start* or, less commonly, *end* a sentence. A subject that *does not begin* the sentence follows the verb. Emphasised elements are often said more loudly too.

Rowera ci nie kupię. I won't buy you *a bicycle*.

Chleba już nie mamy. We've no *bread* left.

Od piątej czekam. I've been waiting *since five*.

Z Danką chodzi. He's going out *with Danką*.

Mama pracowała w szpitalu dwadzieścia lat.

Mum worked in the hospital for 20 years.

W szpitalu pracowała Mama dwadzieścia lat. [emphasis on place]

Dwadzieścia lat pracowała Mama w szpitalu. [emphasis on time]

Wordsworth poświęcił siostrze wiele wierszy.

Wordsworth dedicated many poems to his sister.

Siostrze poświęcił Wordsworth wiele wierszy. [Here and below, emphasis is on 'sister']

Wordsworth poświęcił wiele wierszy siostrze.

16.2 PUNCTUATION

This is very much as in English. However, the comma and direct speech require explanation.

16.2.1 Comma

Commas are used singly to divide a sentence into parts, or in pairs (virtually as brackets) to exclude parts of a sentence.

16.2.1.1 Single comma

To divide a sentence a single comma is used:

(a) To separate a *list* of words/phrases which have the same grammatical function in a sentence:

Książki, zeszyty, ołówki leżały na biurku.

Books, jotters, pencils lay on the desk.

Oglądałem meble, obrazy, tkaniny.

I looked at furniture, pictures, fabrics.

Wszedł, zamknął drzwi, usiadł przy stole.

He entered, shut the door, sat down at the table.

(b) To separate a phrase containing a *present* or *past participle* (ending in -*ąc*, -*wszy*, -*wszy*) from the rest of the sentence:

Chłopiec szedł, śpiewając.

The boy walked along singing.

Wracając wieczorem do domu, myślał o córce.

Returning home in the evening, he thought about his daughter.

Kierowca, cofając się, potrącił psa.

The driver, reversing, hit a dog.

W tym momencie, schylając się, wszedł do namiotu.

At that moment, stooping, he entered the tent.

Przeszedłszy przez ulicę, wszedł do banku.

Having crossed the street, he entered the bank.

Obudzony się, o niczym nie pamiętał.

Having woken up, he remembered nothing.

(c) End of an exclamation mark after an interjection. A small letter follows:

Halo, co tu robisz?

Hello! What are you doing here?

Hej, wróćcie!

Hey! Come back!

(d) Before coordinating conjunctions *a* (meaning 'but'), *ale*, *lecz*. Also before *subordinating conjunctions* (to separate main and subordinate clauses):

Ma osiem lat, a nie umie się zachować.

He is eight but can't behave himself.

Zdjęcia były drogie, ale nie ładne.

The photographs were dear but not nice.

Zdjęcia były kolorowe, zatem ładne.

The photographs were in colour, therefore nice.

Nie można wyjść, bo leje.

We can't go out because it is pouring.

Nie mam pracy, więc nie mam pieniędzy.

I have no job so I have no money.

Kupię samochód, jeśli mi się spodoba.

I'll buy the car if I like it.

Wierzę, że jest Bóg.

I believe that there is a God.

Note: Compound conjunctions usually consist of an adverb plus a conjunction, e.g. **tylko że, tym bardziej że, zwłaszcza że, mimo że, chyba żeby, podczas gdy, tak aby, zwłaszcza jeżeli**. The comma stands before the *whole* of a compound conjunction:

Cenię Pawła, **tym bardziej że** jest dobrym ojcem.

I value Paul, all the more because he is a good father.

Idę do miasta, **mimo że** pada.

I'm going to town even though it is raining.

Napiszę, **chyba że**bym zapomniał.

I'll write, unless I forget.

Spóźnił się do pracy, **dlatego że** późno wstał.

He was late for work because he got up late.

Exception: If we want to stress the first element of the conjunction. The meaning changes thereby:

Cenię Pawła **TYM BARDZIEJ, że** jest dobrym ojcem.

I value Paul ALL THE MORE, BECAUSE he is a good father.

Spóźnił się do pracy **tylko DLATEGO, że** późno wstał.

He was late for work only BECAUSE he got up late.

(e) Before the first of two conjunctions standing together:

Mówi, **że jeśli** będzie miał czas, to przyjdzie.

He says that, if he has time, he'll come.

Kopał, **a gdy** się zmęczył, odpoczywał.

He dug, and when he got tired, rested.

(f) Before *extra information* introduced with conjunctions **i to; i tak; albo** *raczej*:

Skończ już, **i tak** jesteś zmęczony.

Finish off now. You're tired anyway.

Obiecał, **że przyjdzie, i to** dzisiaj!

He promised to come and, what's more, today!

(g) With *noun clauses* using constructions **to, co; kto, ten; gdzie, tam; jak, tak** or those starting with **że** and explaining a foregoing **to**:

Co jest ciekawe dla mnie, **to** nie interesuje Edeka.

What is interesting for me doesn't interest Edek.

Kto się pilnie uczy, **ten** uzyskuje dobre oceny.

He who learns diligently gets good marks.

Gdzie mam swój kąpiel, **tam** mi jest najlepiej.

I feel best where I have my own corner.

Jak sobie pościelisz, **tak** się wypiszesz.

You make your bed and lie in it.

To znakomicie, **że** egzamin masz za sobą.

It's wonderful that you have the exam behind you.

(h) Before *relative clauses*, usually introduced by **który**. Also before **kiedy** and **gdzie**. For replacement of **który** by **co** see 7.8 Relative pronouns.

Odwiedziliśmy zamek, **który** nam się bardzo podobał.

We visited the castle, which we loved.

To jest książka, **o której** mówiłem.

That's the book I was referring to.

Dom, **gdzie** mieszka wujek, jest ogromny.

The house where uncle lives is huge.

Było już ciemno, **kiedy** wrócił.

It was already dark when he returned.

Powiedział to, **czego** się nie spodziewałem.

He said something I didn't expect.

Zanieś młotek tam, **skąd** go przyniosłeś.

Take the hammer back where you got it from.

Zbiera kwiaty, **co** rosną na polu.

She is picking flowers which grow in the field.

Jest ktoś, **co** ci doradzi.

There is someone who will advise you.

16.2.1.2 A single comma to divide a sentence is not used:

(a) Before coordinating conjunctions **i, oraz, albo, lub, ni, ani, bądź, czy, tudzież**. Also before **a** meaning 'and':

Moja babcia jest miła **i** wesoła.

My Granny is kind and jovial.

Kupiłem chleb oraz masło.
I bought some bread and butter.

Pojadę autobusem lub pociągiem.
I'll go by bus or train.

Nie jem mięsa ani ryby.
I don't eat meat or fish.

Pójdę do kina albo będę słuchał radia.
I'll go to the cinema or listen to the radio.

Silnik pracował cicho a rytmicznie.
The engine ran quietly and rhythmically.

Exception: If the conjunction is repeated in the same clause and has the same function:

Nie lubię ani mięsa, ani ryby.
I like neither meat nor fish.

Nie wiedziałem czy się śmiać, czy płakać.
I didn't know whether to laugh or cry.

Halina i Maciej, i Jacek, i Maria idą spać.
Helen and Maciej and Jacob and Mary are going to bed.

Albo pójdę do kina, albo będę słuchał radia.
Either I'll go to the cinema or else I'll listen to the radio.

But: **Olek i Piotruś zbierali grzyby i jagody.**
Alek and Pete gathered mushrooms and berries. [i joins two subjects, then two objects]

(b) After a participle used adjectivally:

Patrzyła na kwiaty stojące na stole.
She was looking at the flowers standing on the table.

Mówił o koledze pracującym w Warszawie.
He spoke about his friend working in Warsaw.

16.2.1.3 Pairs of commas are used:

(a) Round *incidental* or *extra information*:

Szedłem, zdaje się, dość szybko.
I was walking, it seemed, quite fast.

To, moi drodzy przyjaciele, jest moja żona.
This, my dear friends, is my wife.

(b) Round a *relative clause* in the *middle* of a sentence:

Przeszedł przez most, pod którym płynęła szeroka rzeka, i skręcił w boczną ulicę.

He crossed the bridge, under which flowed a wide river, and turned into a side street.

Ten, kto sam dużo przeżył, zrozumie to.
He who has lived through a lot will understand that.

16.2.2 Direct speech

In Polish, a *dash* serves for *speech marks*. It starts direct speech. It also finishes it if a narrator's comment follows:

– **Jadę do Warszawy – odpowiedział Tomasz.**

'I'm going to Warsaw,' replied Thomas.

– **Gdzie jest Babcia? – zapytała Anna.**

'Where's Granny?' asked Ann.

– **Gdzie jest Babcia? – zapytała Anna – Nie ma jej tutaj.**

'Where's Granny?' asked Ann. 'She's not here.'

– **Jaka piękna suknia! – krzyknęła Ewa – Szkoda że tak droga.**

'What a lovely dress!' exclaimed Eve. 'Pity it's so dear.'

Unlike in English, there are no commas between direct speech and the narrator's comment:

– **Pociąg – powiedział – odjeżdża o piątej.**

'The train,' he said, 'leaves at five.'

16.2.3 Reported direct speech, reported thought, quotations

Inverted commas in the form „ ” are used to enclose speech within speech, and also round thoughts, quotations and figurative references:

– **Gdyby to był jakiś miły człowiek – mówiła sobie w duchu – powiedziałabym mu „dzień dobry”.**

'If he was a nice person,' she said to herself 'I'd say "Good day".'

– **„Jakie piękne meble! – pomyślała Dorota. – Pewnie tutaj mieszka bogata rodzina.”**

'What lovely furniture!' thought Dorothy. 'I expect a rich family lives here.'

– **Czy znasz „Tajemniczy ogród”? – zapytała matka.**

'Do you know "The Secret Garden"?, asked my mother.

Polubiła „pana z Indii” za to właśnie, że wydawał jej się tak nieszczęśliwy.

She fell in love with "the Indian gentleman" precisely because, to her, he seemed so unhappy.

APPENDIX I: THIRD CONJUGATION VERBS (PRESENT TENSE)

Groups 3a and 3b of this conjugation are fairly easy to conjugate. They have a **j** before the person ending. Groups 3c to 3e are less easy. They contain verbs ending in **-ać**, **-eć**, **-ec**, **-yc**, **-c**, **-śc**, **-źc**, **-ąć**, and **-nąć**. Below are some common third conjugation verbs. The third singular ends in **-e**.

* indicates a perfective verb (present tense has future meaning).

lać = pour	brać = take	czuć = be	chcieć = desire
leją	bioreą	czują	chcą
lejesz	bierzesz	czujesz	chcesz
leje	bierze	czuje	chce
lejemy	bierzemy	czujemy	chcemy
lejecie	bierzecie	czujecie	chcecie
leją	biorą	czują	chcą
gnieść = crumple	iść = go	jechać = travel	kapać (się) = bathe
gniotę	idę	jadę	kapię
gnieciesz	idziesz	jedziesz	kapiesz
gniecie	idzie	jedzie	kapie
gnieciemy	idziemy	jedziemy	kapiemy
gnieciecie	idziecie	jedziecie	kapiecie
gniotą	idą	jadą	kapią
kłamać = tell lie	kłaść = place	kraść = steal	łapać = catch
klamię	kładę	kradnę	łapię
klamiesz	kładasz	kradniesz	łapiesz
klamie	kładzie	kradnie	łapie
klamiemy	kładziemy	kradniemy	łapiemy
klamiecie	kładziecie	kradniecie	łapiecie
klamią	kładą	kradną	łapią
móc = be able	nieść = carry	pić = drink	piś = write
mogę	niosę	piję	piszę
możesz	nieśsz	pijesz	piszesz
może	nieś	pije	pisze
możemy	nieśmiemy	pijemy	piszemy
możecie	nieściecie	pijecie	piszecie
mogą	niosą	piją	piszą

dygotać = shiver	rwać = tear	wiązać = tie	czesać = comb
dygoczę	rwie	wiążę	czeszę
dygoczesz	rwiesz	wiążesz	czeszsz
dygocze	rwie	wiąże	czesze
dygoczymy	rwieemy	wiążemy	czeszymy
dygoczeście	rwiecie	wiążecie	czeszeście
dygoczą	rwiją	wiążą	czeszą
plakać = cry	wieźć = transport	piec = bake	tluc = beat, break up
placę	wiozę	piekę	tlucę
placzesz	wieziesz	pieczesz	tluczysz
placze	wiezie	piecze	tlucze
placzymy	wieziemy	pieczemy	tluczemy
placzeście	wieziecie	pieczecie	tluczecie
placzą	wiożą	pieką	tlucą
strzec = guard	strzyc = cut	drzeć = tear	wlec (się) = drag (oneself)
strzeżę	strzygę	drę	wlokę
strzeżesz	strzyżesz	drzesz	wleciesz
strzeże	strzyże	drze	wlecz
strzeżemy	strzyżemy	drzemy	wlecemy
strzeżecie	strzyżecie	drzeście	wleciecie
strzeżą	strzygą	drą	wloką
trzeć = rub, grate	*umrzeć = die	żreć = devour	prać = wash (clothes)
trzę	umrę	żrę	piorę
trzesz	umrzesz	żrzesz	pierzesz
trze	umrze	żre	pierze
trzemy	umrzemy	żremy	pierzemy
trzeście	umrzecie	żreście	pierzeście
trą	umrą	żrą	porą

VERBS IN -ĄĆ/ŃĄĆ

biegnąć = run	ciąć = cut	ciągnąć = pull	rosnąć = grow
biegnę	tnę	ciągnę	rosnę
biegniesz	tniesz	ciągniesz	rosniesz
biegnie	tnie	ciągnie	rosnie
biegniemy	tniemy	ciągniemy	rosniemy
biegniecie	tniecie	ciągniecie	rosniecie
biegną	tną	ciągną	rosną

<i>kwitnąć</i> = flower	<i>ginać</i> = perish	<i>*krzyknąć</i> = shout	<i>*kopnąć</i> = kick
kwitnę	ginę	krzyknę	kopnę
kwitniesz	giniesz	krzykniesz	kopniesz
kwitnie	ginie	krzyknie	kopnie
kwitniemy	giniemy	krzykniemy	kopniemy
kwitniecie	giniecie	krzykniecie	kopniecie
kwitną	giną	krzykną	kopną

**pęknąć* = burst **szepnąć* = whisper **zająć* = occupy **stanąć* = remain, stand

pęknę	szepnę	zajmę	stanę
pękniesz	szepniesz	zajmiesz	staniesz
pęknie	szepnie	zajmie	stanie
pękniemy	szepniemy	zajmiemy	staniemy
pękniecie	szepniecie	zajmiecie	staniecie
pękną	szepną	zajmą	staną

<i>plynąć</i> = float	<i>*zdjąć</i> = take off	<i>*wziąć</i> = take	<i>giąć</i> = bend
plynę	zdejmę	wzemię	gnę
plyniesz	zdejmiesz	wzemiesz	gniesz
plynie	zdejmie	wzemie	gnie
plyniemy	zdejniemy	wzemiemy	gniemy
plyniecie	zdejmiecie	wzmiiecie	gniecie
plyną	zdejmą	wzmią	gną

<i>*zapiąć</i> = button	<i>*odpiąć</i> = unpin	<i>*zacząć</i> = begin	<i>*odpocząć</i> = rest
zapinę	odepnę	zacznę	odpocznę
zapiniesz	odepniesz	zacznieisz	odpocznieisz
zapiń	odepnie	zacznie	odpocznie
zapiemy	odepniemy	zaczniemy	odpoczniemy
zapińcie	odepniecie	zaczniecie	odpoczniecie
zapiną	odepną	zaczną	odpoczną

kłać = swear

klnę
klniesz
klnie
klniemy
klniecie
klną

APPENDIX II: FOURTH CONJUGATION VERBS (PRESENT TENSE)

The fourth conjugation contains verbs which end in **-ić** and **-yć**. Also some in **-eć** which conjugate either like those in **-ić** or those in **-yć**. Below are common examples.

(1) VERBS IN -IĆ

These verbs keep the **-i** except in the first person singular (**ja**) and third person plural (**oni/one**). Here, consonant change may result before the ending, as there is no **-i** to give softening.

<i>chodzić</i> = go	<i>chwalić</i> (się) = praise	<i>czyścić</i> = clean
chodzę	chwałę	czyścisz
chodzisz	chwali	czyści
chodzi	chwalimy	czyścimy
chodzimy	chwalicie	czyścicie
chodzą	chwałą	czyścą

<i>jeździć</i> = travel	<i>kłócić</i> się = quarrel	<i>nosić</i> = carry
jeżdżę	klóczę	nośsz
jeździsz	klóci	nosisz
jeździ	klócimy	nosi
jeździmy	klócić	nosimy
jeżdżacie	klóca	nosicie
jeżdżą		noszą

<i>nudzić</i> (się) = bore (oneself)	<i>paść</i> = burn, smoke	<i>placić</i> = pay
nudzę	palę	placę
nudzisz	palisz	placisz
nudzi	pali	placi
nudzimy	palimy	placimy
nudzicie	palicie	placicie
nudzą	palą	placą

<i>prosić</i> = ask	<i>prowadzić</i> = lead	<i>rodzić (się)</i> = bear, be born
proSZę	prowadzę	rodzę
prosisz	prowadzisz	rodzisz
prosi	prowadzi	rodzi
prosimy	prowadzimy	rodzimy
proście	prowadźcie	rodzicie
proSZą	prowadzą	rodzą

<i>wychodzić</i> = transport	<i>wychodzić za mąż</i> = marry (women)
woŻę	as chodźci
wozisz	
wozi	
wozimy	
wozicie	
woŻą	

But verbs in **-bić, -mić, -nić, -pić** and **-wić** keep the **-i** in all parts and so have no consonant changes.

<i>bawić (się)</i> = amuse	<i>dzwonić</i> = ring	<i>gubić</i> = lose
play		
bawię	dzwonię	gubię
bawisz	dzwonisz	gubisz
bawi	dzwoni	gubi
bawimy	dzwonimy	gubimy
bawicie	dzwonicie	gubicie
bawią	dzwonią	gubią
<i>lubić</i> = like	<i>martwić (się)</i> = worry	<i>mówić</i> = say
lubię	martwię	mówię
lubisz	martwisz	mówisz
lubi	martwi	mówi
lubimy	martwimy	mówimy
lubicie	martwicie	mówicie
lubią	martwią	mówią
<i>robić</i> = make, do	<i>śnić</i> = dream	<i>wątpić</i> = doubt
robię	śnię	wątpię
robisz	śniesz	wątpisz
robi	śni	wątpi
robimy	śnimy	wątpimy
robicie	śnicie	wątpicie
robią	śnią	wątpią

żeńić się = marry (men)
 żenię
 żenisz

zeni
 żenimy
 żenicie
 żenią

(2) VERBS IN **-YC**¹

These verbs keep the **-y** except in the first person singular (**ja**) and third person plural (**oni/one**).²

<i>cieszyć się</i> = rejoice	<i>liczyć</i> = count	<i>kończyć (się)</i> = finish
cieszę	liczę	kończę
cieszysz	liczysz	kończysz
cieszy	liczy	kończy
cieszymy	liczymy	kończymy
cieszycie	liczycie	kończycie
cieszą	liczą	kończą

<i>służyć</i> = serve	<i>śpieszyć się</i> = hurry	<i>tańczyć</i> = dance
służę	śpieszę	tańczę
służysz	śpieszysz	tańczysz
służy	śpieszy	tańczy
służymy	śpieszemy	tańczymy
służycie	śpieszycie	tańczycie
służą	śpieszą	tańczą

<i> tłumaczyć</i> = explain	<i>uczyć (się)</i> = teach, learn	<i>wierzyć</i> = believe
tłumaczę	uczę	wierzę
tłumaczysz	uczysz	wierzysz
tłumaczy	uczy	wierzy
tłumaczymy	uczymy	wierzymy
tłumaczycie	uczycie	wierzycie
tłumaczą	uczą	wierzą

<i>życzyć</i> = wish	<i>leczyć</i> = heal, treat	<i>marzyć</i> = wish
życzę	leczę	marzę
życzysz	leczysz	marzysz
życzy	leczy	marzy
życzymy	leczemy	marzemy
życzycie	leczycie	marzycie
życzą	leczą	marzą

¹ In Polish **-i** never follows **cz, dz, rz, sz, ż**

² In parts without **-y**, consonant change does *not* result before ending, since **-y** was *not* used to give softening.

(3) VERBS IN **-ĘĆ** CONJUGATED AS VERBS IN **-IĆ**

Note consonant changes in the first person singular and third person plural.

musieć = to have to	myśleć = think	siedzieć = sit
muSZę	myślę	siedzę
musisz	myślisz	siedzisz
musi	myśli	siedzi
musimy	myślimy	siedzimy
musicie	myślicie	siedzicie
muSZą	myślą	siedzą
widzieć = to see	woleć = think	lecieć = fly
widzę	wolę	lecę
widzisz	wolisz	lecisz
widzi	woli	leci
widzimy	wolimy	lecimy
widzicie	wolicie	leciecie
widzą	wolą	leczą

(4) VERBS IN **-EĆ** CONJUGATED AS VERBS IN **-YĆ**

leżeć = be lying	krzyczeć = shout	patrzeć (się) = look
leżę	krzyczę	patrzę
leżysz	krzyczysz	patrzysz
leży	krzyczy	patrzy
leżymy	krzyczymy	patrzymy
leżycie	krzyczycie	patrzycie
leżą	krzyczą	patrzą
słyszeć = hear	wrzęszczeć = scream	drżeć = tremble
słyszę	wrzęszczę	drżę
słyszysz	wrzęszczysz	drżysz
słysz	wrzęszczy	drży
słyszmy	wrzęszczymy	drżymy
słyszycie	wrzęszczycie	drżycie
słysz	wrzęszczą	drżą

¹ Alternative infinitive **patrzeć** also exists

INDEX

Most words are listed both in Polish (in **bold** print) and in English. However, due to the number of adverbs, some of these are listed in English only.

The following abbreviations are used:

accus.	accusative	masc.	masculine
adj.	adjective	nom.	nominative
adv.	adverb	part.	participle
comp.	comparative	pl.	plural
conj.	conjunction	prep.	preposition
fem.	feminine	pron.	pronoun
instr.	instrumental	sing.	singular
loc.	locative	super.	superlative

- a (part.) 14.12
- a (conj.) 11.1
- a **jednak** (conj.) 11.2.4
- about (adv.) 9.14, 10.3.2
- about (prep.) 10.5–10.5.1
- above 10.4, 10.6
- aby** (conj.) 11.2.5, 11.2.6
- according to 10.4
- accusative case
 - dual prepositions 10.8–10.8.1 (loc.), 10.9 (instr.)
 - function 6.4
 - genitive for accus. in masc. nouns 6.4.1
 - plural 6.4.2
 - prepositions 10.3–10.3.2
 - singular 6.4.1
 - statements of health 6.4.3
 - time expressions 9.11.9
- active voice, function 5.3.1
- actually 9.19.1
- address, forms of
 - informal 7.1.
 - polite 7.1.1
 - vocative case 6.3
- adjectival declension of nouns 6.2.6–6.2.6.2
- adjectival participles 8.11
 - past passive 8.11.3–8.11.4
 - present active 8.11.1
 - present passive 8.11.2
- adjectives
 - comparative 8.12–8.13.6
 - demonstrative 8.3–8.3.2
 - diminutive 6.2.9.4
 - distinction 8.4
 - full declension 8.10
 - indefinite 8.7–8.7.3
 - interrogative 8.5
 - nom. pl. 8.1.2–8.1.3.2
 - nom. sing. 8.1–8.1.1.3
 - numerical 8.8
 - possessive 8.2–8.2.4
 - relative 8.6
 - shortened predicative forms of
 - masc. 8.1.1.4
 - superlative 8.14–8.15.2
- adjectives, formation 8.16
- compound adjectives 8.16.5
- from adjectives 8.16.2

from nouns 8.16.4
 from verbs 8.16.3
 with **nie** 8.16.1

adverbs
 comparative 9.4–9.6.7
 degree 9.14
 diminutives 6.2.9.4
 formation with **nie** 9.9
 frequency 9.15–9.16.2
 irregular 9.2
 manner 9.13
 modification 9.17–9.18.2
 place 9.12–9.12.2
 regular 9.1
 special usage 9.3
 superlative 9.7–9.8.2
 throw-away 9.19
 time 9.10–9.11.11

adverbial participles 5.14–5.14.3

after (conj.) 11.2.1
 after (prep.) 10.5
 after all 9.19.2
 afternoon 9.11.4
 again 9.15
 against 10.7
 age 12.11
 ago 9.11.7
albo (conj.) 11.1
ale (conj.) 11.1
 all 7.7, 8.4, 8.15.1, 9.8.1
 all the more because 11.2.2
 almost 9.14
 along 10.4, 10.5
 already 9.10
 also 9.17

alternations, vowel
 in locative 6.6.1.2
 overview 4.1

alternations, consonant
 in genitive 6.5.1
 in locative 6.6.1.1
 in masc. 'men' adjectives
 8.1.3.1–8.1.3.2
 in masc. 'men' nouns
 6.2.2.2–6.2.2.2.1
 overview 4.2

although 11.2.4
 always 9.11.7, 9.15
 among 10.4, 10.6
 and 11.1
ani ... ani (comp.) 9.6.4
ani ... ani (conj.) 11.1
 another 12.4

any 7.7, 8.4, 9.10
 anyone 9.18.2
 anyway 11.2.4, 9.17
 anywhere 9.12, 9.18.2
 appearing, verbs of 9.3
 around 10.4
 articles, absence *see* Part 2

Introduction
 as (... as) 11.2.7
 as ... as possible 8.15.2, 9.8.2
 as if 11.2.7
 as soon as 11.2.1

aspects, function 5.4
 actual/frequentative 5.4.2.3
 indeterminate/determinate
 5.4.2–5.4.2.2
 perfective/imperfective verb pairs
 5.4.1
 perfective verbs, formation 5.4.1
 tense comparisons 5.4.3

at [place] 10.5
 at [time] 10.5
 at all 9.14
 at house/shop of 10.4
aż (conj.) 11.2.6

back(wards) 9.12
 badly 9.2, 9.3
bardzo (adv.) 9.5
bardziej (comp.) 8.13.1, 9.5, 9.6.1
ładź 5.2.1.3, 7.9.2, 9.11.5, 9.12.1
 because 11.2.2
 because of 10.4
 before (now) (adv.) 9.10
 before (conj.) 11.2.1
 behind 10.6
 below 10.4
 beside 10.4
 beyond 10.6
bez (prep.) 10.4
bliisko (prep.) 10.4
bo/bowitem (conj.) 11.2.2
 both 12.2.3
 both ... and 11.1
 but 11.1, 11.2.4, 11.2.7
 but then 9.19.2

by (part.) 14.7–14.7.2
 in conditional tense 5.8.2–5.8.5

być
 conditional 5.8.2
 future 5.7.2.1
 imperative 5.2.1.3
 impersonal 6.8.3.3.1

omission 5.5.3
 past 5.6.2
 present 5.5.3, 5.13.1, 5.13.3

byle (tylko) (conj.) 11.2.3, 11.2.5

cases 6.1 see also individual case names
 certainly 9.17
chcieć 5.10.2–5.10.2.1
choć/choćaż (conj.) 11.2.4
chyba (adv.) 9.17
chyba że(by) (conj.) 11.2.3
ci (part.) 14.11
 clauses 15.1, 16.1.2
co [every] 9.11.10, 9.16.2
co (pron.) 7.6, 7.8, 7.9.1, 9.18.2
 comma 11.1, 16.2.1–16.2.1.3

comparative adjectives
 other forms 8.13.1–8.13.6
-szy form 8.12–8.12.3.1

comparative adverbs
-ej/-iej form 9.4–9.4.3
 irregular 9.5
 other forms 9.6.1–9.6.7

compass 9.12.2

complement 15.2

compound adjectives 8.16.5

compound prepositions 10.2

conditional tense
 conditional ambiguity 5.8.5
 conditions with 'if' 5.8.6
 formation 5.8.2
 function 5.8.1
 movable person endings 5.8.3
 usage 5.8.4

conjugations
 definition 5.5.2
 tables, 5.5.4–5.5.7

conjunctions
 cause 11.2.2
 comparison 11.2.7
 concession 11.2.4
 condition 11.2.3
 coordinating 11.1
 purpose 11.2.5
 result 11.2.6
 subordinating 11.2
 'that' (noun clauses) 11.2.8
 time 11.2.1

consonants 2.4
 devoicing of voiced 2.6
 effect of vowel 'i' on preceding 2.8
 identical double 2.5

voicing of voiceless 2.7
 constantly 9.15

coraz (comp.) 8.13.4, 9.6.5

coś (pron.) 7.9.1

countries 6.2.7
 currently 9.10
czemu 7.6, 9.17
cztery 12.2.4
czuć 5.6.2, 5.12.1
czy (conj.) 11.2.3
czy (part.) 14.1
czy (questions) 11.2.3, 14.1
czyj (adj.) 8.5
czyj (pron.) 7.6
czyjs (adj.) 8.7.2
czyjs (pron.) 7.9.1
czym (comp.) 9.8.2

dać się 5.11.1, 5.11.2.6

daleko (prep.) 10.4
 dash 16.2.2
 dates 6.5.4.8, 12.12

dative case
 after certain verbs 6.8.3.2
 function 6.8, 6.8.3
 impersonal expressions 6.8.3.3
 indirect object 6.8.3.1
 plural 6.8.2
 preposition 10.7–10.7.2
 singular 6.8.1

day after tomorrow 9.10
 day before yesterday 9.10
 days 9.11.3–9.11.4

decimals 12.9

declensions
 definition 6.1
 irregular 6.10.1–6.10.3
 typical regular 6.9.1–6.9.3

degree, adverbs 9.14

demonstrative adjectives 8.3
 emphatic 'self' 8.3.1
 same 8.3.2

demonstrative pronouns 7.5
 despite (conj.) 11.2.4
 despite (prep.) 10.4

diminutive adjectives 6.2.9.4, 8.16.2

diminutive adverbs 6.2.9.4

diminutive nouns 6.2.9–6.2.9.3

direct object see *accus. case*
 with genitive 6.5.4.3–6.5.4.4

direct speech 16.2.2–16.2.3

distributive adjectives 8.4

distributive pronouns 7.7

dla (prep.) 10.4, 10.4.2
dłaczego 7.6
dłatego że (conj.) 11.2.2
do (prep.) 10.4–10.4.2, 10.8.1, 12.15.4
dobrze (adv.) 9.2
dokoła (prep.) 10.4
dopóki (conj.) 11.2.1
dopóty (conj.) 11.2.1
 down (stairs/wards) 9.12
 due to 10.4
 duration of time 9.11.4
 during 11.2.1
dużo (adv.) 9.2, 9.5
dwa/dwie 12.2.3
dzięki (prep.) 10.7

'e', addition in prepositions 10.1
 each 7.7, 8.4
 each other 7.3
 early 9.10, 9.11.4, 9.11.6
 either 7.7
 either ... or 11.1
 else 5.3.4.4.7, 11.2.2
 elsewhere 9.12
 emotions 6.8.3.3.1
 emphasis 16.1.3
 enough (adv.) 9.14
 enough ... to (conj.) 11.2.6
 especially as 11.2.2
 even 9.17, 11.1
 evening 9.11.4
 -ever (suffix) 7.9.2
 every 8.4, 9.11.10, 9.16.2
 everyone 7.7
 everywhere 9.12
 except 10.4

far away 9.12
 far from 10.4
 far more 8.13.5, 9.6.6
 feeling, verbs of 9.3
 few 9.2, 9.9, 12.8
 first(ly) 9.10
 for (conj.) 11.2.2
 for (prep.) 10.4, 10.4.2
 for [time] 9.11.1, 9.11.4, 9.11.7
 forenoon 9.11.4
 forward(s) 9.12
 former 12.5
 four 12.2.4
 fractions 12.9
 frequency, adverbs 9.15
 frequency, phrases 9.16–9.16.2

from 10.4
 future tense
 formation 5.7.2
 function 5.7.1
 'if' plus possible conditions 5.8.6
 irregular forms 5.7.3
 used for English future perfect 5.7.5
 used for English present 5.7.4

gdy (tylko) (conj.) 11.2.1
gdymy (conj.) 11.2.3, 11.2.7
gdym (conj.) 11.2.2
gdzie 7.8, 9.12, 9.18.2
gdzieniegdzie 9.12
gdzieś/gdziekolwiek 9.12.1
 gender 6.1.2
 genitive case
 after numbers 6.5.4.5
 dates 6.5.4.8
 direct object (negative) 6.5.4.3
 direct object (positive) 6.5.4.4
 for accusative 6.5.4.2
 function 6.5, 6.5.4
 in quantities 6.5.4.6
 masc. sing. nouns: **-a** or **-u** ending
 6.5.2.1.3
 plural 6.5.3
 possession 6.5.4.1
 prepositions 10.4–10.4.2
 singular 6.5.2
 some 6.5.4.7
 vague time 6.5.4.8
 vowel alternations 6.5.1
godzina 9.11.5, 12.15–12.15.4
gorzej (adv.) 9.5

half 12.9
 hardly 9.11.6, 9.18.2
 her 8.2.2
 here 9.12
 here and there 9.12
 hers 7.4
 his 7.4, 8.2.2
 how 9.13
 how long 9.11.7, 9.11.8
 how many 12.8
 how often 9.16.1
 however 11.2.4
 hundred 12.2.5.2

i (conj.) 11.1
i ... i (conj.) 11.1
i tak (conj.) 11.2.4

ich (adj.) 8.2.2
ich (pron.) 7.4
 if 11.2.1, 11.2.3 *see also* conditional
 tense
 if only ... then 11.2.3
 if ... then 11.2.6
ile 12.8
im ... tym (comp.) 8.13.6, 9.6.7
im ... tym (conj.) 11.2.7
 immediately 9.10
 imperative 5.2
 formal 5.2.3–5.2.4
 informal 5.2.1–5.2.2
 impersonal verbs 5.11.1–5.11.2
 in [position] 10.5
 in [time] 9.11.2, 9.11.4
 in case 11.2.2
 in front of 10.6
 in order to/that 11.2.5
 indeed 9.11.7, 9.19.1
 indefinite adjectives 8.7
 with particle **-ś** 8.7.2
 indefinite pronouns 7.9
 with particle **-ś** 7.9.1
 with suffix **-kolwiek** 7.9.2
 indirect object *see* dative case
 infinitive 5.1–5.1.1
 inside 10.4, 10.5, 10.8.1
 instead of 10.4
 instrumental case

after certain verbs 6.7.3.4
 dual prepositions (accus.) 10.9
 function 6.7, 6.7.3
 means, route, tool 6.7.3.2
 plural 6.7.2
 predicate of verb 6.7.3.1
 prepositions 10.6–10.6.2
 singular 6.7.1
 time/duration 6.7.3.3
 interjections 13
 interrogative adjectives 8.5
 interrogative pronouns 7.6
 into 10.4

jak (super.) 8.15.2, 9.8.2
jak (adv.) 9.13
jak (conj.) 11.2.1, 11.2.6–11.2.7
jakby (conj.) 11.2.3, 11.2.7
jaki (adj.) 8.5
jaki (pron.) 7.6, 7.9.1
jakiś (adj.) 8.7.2
jakiś (pron.) 7.9.1
jako tako 9.13.1

jakós/jakkólvik 9.13.1
 jeden 12.2.1
jednak (conj.) 11.2.4
jego (adj.) 8.2.2
jego (pron.) 7.4
jej (adj.) 8.2.2
jej (pron.) 7.4
jeśli/jeżeli (conj.) 5.8.6, 11.2.3
jeśliby/jeźliby (conj.) 11.2.3
jeżeli *see* **jeśli**
 just 9.17

każdy (adj.) 8.4
każdy (pron.) 7.7
kiedy (adv.) 9.10, 9.18.2
kiedy (conj.) 11.2.1, 11.2.6
kiedys/kiedykólvik 9.11.5
kilka 12.8
kilkadziesiąt 12.8
kilkanaście 12.8
kilkaset 12.8
-kolwiek (suffix) 7.9.2, 9.11.5, 9.12.1,
 9.13.1
koło (prep.) 10.4, 10.4.2
kto (pron.) 7.6, 7.8, 7.9.1, 9.18.2
któs (pron.) 7.9.1
który (adj.) 8.5
który (pron.) 7.6, 7.8, 7.9.1
któryś (adj.) 8.7.2
któryś (pron.) 7.9.1
ku (prep.) 10.7, 10.7.2

last [time] 9.11.4
 late 9.10, 9.11.6
 later (on) 9.10
 latter 12.5
 least (super.) 8.13.2, 9.6.1–9.6.2
lecz (conj.) 11.1
ledwie/ledwo (conj.) 11.2.1
 left 9.12
 less (comp.) 8.13.1, 9.5, 9.6.1–9.6.2
 less and less 8.13.4, 9.6.5
 lest 11.2.2, 11.2.5
li (particle) 14.2
 like 11.2.7
 little (adv.) 9.2, 9.14
 locative case
 consonant alternations 6.6.1.1
 dual prepositions (accus.)
 10.8–10.8.1
 function 6.6
 plural 6.6.2
 prepositions 10.5–10.5.2

singular 6.6.1
vowel alternations 6.6.1.2
looking, verbs of 9.3
lub (conj.) 11.1

mało (adv.) 9.2, 9.5, 9.18.2
manner, adverbs 9.13–9.13.1
many 9.2, 9.5, 12.8
measures 12.10

miec
conditional 5.8.2
fully conjugated 5.10.2.1
imperative 5.2.1.3
modal 5.10.2
past 5.6.2
present 5.5.4
there is/are not 5.13.2

między (prep.) 10.6, 10.9
million 12.2.6

mimo (prep.) 10.4

mimo że (conj.) 11.2.4
mine 7.4

mniej (comp.) 8.13.2, 9.6.1–9.6.2
modal auxiliary verbs, 5.10.1–5.10.2.3
modification, adverbs 9.17
modification, phrases 9.18–9.18.2
money 12.14
months 9.11.2, 9.11.4
more (comp.) 8.13.1, 9.5, 9.6.1
more and more 8.13.4, 9.6.5
more or less 9.14
morning 9.11.4
most (super.) 8.13.1, 9.6.1
movable person endings in conditional 5.8.3

może 11.2.2

można 5.11.1, 5.11.2.4

móc 5.10.2–5.10.2.1

mój (adj.) 8.2.1

mój (pron.) 7.4
much 9.2, 12.8
much more 8.13.5, 9.6.6

musicie 5.10.2–5.10.2.1
my 8.2.1

na (prep.) 9.11.2, 10.3.1–10.3.2, 10.5–10.5.2, 10.6.1, 10.8–10.8.1

na kształt (prep.) 10.4

na tyle ... że (conj.) 11.2.6

nad (prep.) 10.3.2, 10.6–10.6.2, 10.9

najbardziej (super.) 8.13.1, 9.6.1

najmniej (super.) 8.13.2, 9.6.1–9.6.2

nałyże 5.11.1, 5.11.2.3

namely 9.19.1

naokolo (prep.) 10.4

naprzeciw(ko) (prep.) 10.4

natomiast (conj.) 11.2.7
natural phenomena 5.12.2

nasz (adj.) 8.2.1

nasz (pron.) 7.4
near 9.12, 10.4, 10.5, 10.6, 10.6.2
negatives 5.3.4, 14.8
double 7.6, 7.7
neither 7.7
neither ... nor (adv.) 9.6.4
neither ... nor (conj.) 11.1
never 5.3.4.4.3, 9.15
never! 9.19.1
nevertheless 11.2.4
next [time] 9.11.4
next to 10.4

nie (pron.) 7.6

nie
in adjectives 8.16.1
in adverbs 9.9
negation 5.3.4–5.3.4.4.7, 7.6, 7.7, 9.17
particle 14.8
stress 3.4

niech/niechaj (part.) 5.2.3, 14.5

niedaleko (prep.) 10.4

niektóry (adv.) 8.4

niektóry (pron.) 7.7

nigdy nie 9.15

nigdzie nie 9.12

night 9.11.4

nikt (pron.) 7.6

niż (conj.) 11.2.7

niż (comp.) 8.13.3, 9.6.3

no (part.) 14.3
no (adj/pron.) 8.4
no [denial] 5.3.4.3
no-one 5.3.4.4.1, 7.6
nominative case
function 6.2
plural 6.2.2–6.2.4
singular 6.2.1

none 5.3.4.4.5, 7.7
noon 9.11.4
not 5.3.4.1–5.3.4.3, 9.17
not ... not 11.1
not a single 5.3.4.4.5
not one/any 8.4
not only ... but also 9.17
not until 9.11.6
not yet 9.11.6
nothing 5.3.4.4.2, 7.6

nouns see case names for individual cases
cases 6.1
countries 6.2.7
declensions 6.1
declined as adj. 6.2.6
diminutive 6.2.9
fem. from masc. 6.2.5
from numbers 12.16
gender 6.1.2
masc. noun categories 6.2.1.1.1
mixed declension 6.2.1.1.2
plural only 6.2.3
stems/endings 6.1.1
towns 6.2.8

now (and then) 9.10
nowhere 5.3.4.4.4, 9.12

numbers
adverbial phrases 9.11.1
age 12.11
cardinal 12.1, 12.2–12.2.6
collective 12.6
dates 12.12
fractions, decimals 12.9
indefinite 12.8
money 12.14
ordinal 12.1, 12.3
pair 12.7
temperature 12.13
time 12.15–12.15.4
weights, measures 12.10
with genitive 6.5.4.5

numerical adjectives 8.8, 12.2–12.5

o (prep.) 10.3.1–10.3.2, 10.5–10.5.2, 10.8, 12.15.2

o wiele (comp.) 8.13.5, 9.6.6
object 6.5.4.3–6.5.4.4, 15.2, 16.1.1
see also accus. and dative cases

obok (prep.) 10.4
obviously 9.17

oby (part.) 14.6

od (prep.) 10.4–10.4.2
... of all 8.15.1, 9.8.1
often 9.15
on [days] 9.11.3
on [position] 10.5–10.5.2
on condition that 11.2.3
once 9.16.1
once more 9.15
one (number) 12.2.1
one (pron.) 5.11.1–5.11.3
one another 7.3

one more 12.4
only 9.17
only just 9.11.6
only one 12.2.2
only to 11.2.6
opposite 10.4

oprócz (prep.) 10.4
or 11.1

oraz (conj.) 11.1
otherwise 11.2.2
our 8.2.1
ours 7.4
out of 10.4
outside 10.4
over 10.6
own 7.4, 8.2.3

pair 12.7

para 12.7

parę 9.16.1, 12.8
particles 8.7.2, 14.1–14.12
participles, adjectival 8.11–8.11.4
participles, adverbial 5.14–5.14.3
passive voice 5.3.2
formation 5.3.2.2
function 5.3.2.1
past adj. participle in -o 5.3.3

past tense 5.6
formation 5.6.2
function 5.6.1
irregular forms 5.6.3
movable person suffixes 5.6.4
perhaps 9.17

personal pronouns 7.1
emphatic 7.1.2
omission in nom. 7.1.1
ordinary 7.1.1
prepositional 7.1.3

pięć 12.2.5
place, adverbs 9.12–9.12.2

po (prep.) 10.3.1–10.3.2, 10.5, 10.5.2, 10.8, 12.15.3

pod (prep.) 10.6, 10.6.2, 10.9

pod warunkiem że (conj.) 11.2.3

podczas (prep.) 10.4

(pod)czas gdy (conj.) 11.2.1

pomimo że (see **mimo że**)

ponad (prep.) 10.2

ponieważ (conj.) 11.2.2

poniżej (prep.) 10.4
possession 6.5.4.1
possessive adjectives 8.2–8.2.4
possessive pronouns 7.4

potrafić 5.10.1-5.10.2, 5.10.2.2
 potrzeba 5.11.1, 5.11.2.2
 powiniem 5.10.1-5.10.2, 5.10.2.3
 powyżej (prep.) 10.4
 poza (prep.) 10.2
 poki see **dopóki**
 póty see **dopóty**
 prepositions
 accusative 10.3-10.3.2
 addition of extra 'e' 10.1
 compound 10.2
 dative 10.7-10.7.2
 genitive 10.4-10.4.2
 instrumental 10.6-10.6.2
 instrumental/accusative 10.9
 locative 10.5-10.5.2
 locative/accusative 10.8-10.8.1
 present tense 5.5
 conjugations 5.5.2-5.5.7.3
 function 5.5.1
 presumably 9.18.1
 probably 9.17
 pronouns
 demonstrative 7.5
 distributive 7.7
 indefinite 7.9-7.9.2
 interrogative 7.6
 personal 7.1-7.1.3
 possessive 7.4
 reciprocal 7.3
 reflexive 7.2
 relative 7.8
 proper names, diminutives 6.2.9.2
proszę 5.2.4
 provided that 11.2.3
prócz (prep.) 10.4
przeciw(ko) (prep.) 10.7
przed (prep.) 10.6-10.6.1, 10.9
przedtem (adv.) 9.12
przez (prep.) 10.3, 10.3.2
przy (prep.) 10.5, 10.5.2
przypuszczać 9.18.1
 punctuation 16.2-16.2.3
 quantities 6.5.4.6
 quarter 12.9
 question tags 9.20
 quite 9.14
 quotations 16.2.3
 rarely 9.15
raz 9.11.11
 really 9.19.1

recently 9.11.7
 reciprocal pronouns 7.3
 reflexive pronouns 7.2
 emphatic self 7.2.1
 reflexive verbs
 function 5.9.1
 się 5.9.2-5.9.3
 relative adjectives 8.6
 relative pronouns 7.8
 right 9.12
sam 7.2.1, 8.3.2
 same 8.3.2
 scarcely ... than/when 11.2.1
 seasons 9.11.2
 second 12.4
 -self (suffix) 7.2-7.2.1
 several 12.8
się 5.9.2-5.9.3, 7.2
 since (conj.) 11.2.2
 since [time] 9.11.8
 simply 9.17
 single 12.2.2
skoro (conj.) 11.2.2
skoro tylko (conj.) 11.2.1
słychać 5.12.1
 so (adv.) 9.14
 so (conj.) 11.2.6
 so long as 11.2.3
 so much/many 9.17, 12.8
 so that 11.2.5, 11.2.6
 sole 12.2.2
 some 6.5.4.7, 7.7, 8.4, 12.2.1
 some or other 7.9.1
 some- (prefix) 7.9.1
 sometimes 9.15
 somewhere 9.12.1
 soon 9.10
spod (prep.) 10.4
 still 9.10, 9.11.7
 stress 3.1-3.4
 subject 15.2, 16.1.1
 subjectless sentences 5.12-5.12.2
 subjunctive mood 5.3
 such 7.5, 8.3
 such a lot 9.17
 such that 11.2.6
 superlative adjectives
 -naj form 8.14
 other forms 8.15-8.15.2
 superlative adverbs
 -naj form 9.7
 other forms 9.8-9.8.2

surnames, adjectival declension
 6.2.6-6.2.6.2
swój (adj.) 8.2.3
swój (pron.) 7.4
szkoda 5.11.1, 5.11.2.8
 ś (part.) 7.9.1, 8.7.2, 14.9
tak (adv.) 9.13
tak ... jak (conj.) 11.2.7
tak ... że (conj.) 11.2.6
taki (adj.) 8.3, 8.3.2
taki (pron.) 7.5
taki sam 8.3.2
także 9.17
tam 9.12
tamten (adj.) 8.3
tamten (pron.) 7.5
 temperature
 body 6.8.3.3.1
 climate 12.13
ten (adj.) 8.3, 8.3.2
ten (pron.) 7.5
ten sam 8.3.2
też 9.17
 than 8.13.3, 9.6.3
 thanks to 10.7
 that (adj.) 8.3
 that (conj.) in noun clauses 11.2.8
 that (pron.) 7.5
 the ... the 8.13.6, 9.6.7, 11.2.7
 their 8.2.2
 theirs 7.4
 then (adv.) 9.10
 then (conj.) 11.2.6
 there 9.12
 there is/are 5.13.1-3
 therefore 11.2.6
 third 12.9
 this (adj.) 8.3
 this (pron.) 7.5
 though 11.2.4
 thousand 12.2.6
 three 12.2.4
 through 10.3
 thus (adv.) 9.13
 thus (conj.) 11.2.6, 11.2.7
 time
 accusative of time 9.11.9
 adverbial phrases 9.11-9.11.11
 adverbs 9.10
 clock 12.15-12.15.4
 duration 9.11.4

vague 6.5.4.8, 9.11.5
 to(wards) 10.4, 10.7, 10.8.1
to (conj.) 11.2.6
to (part.) 14.10
to (pron.) 7.5, 7.8
 today 9.10
 togetherness 12.2.4.1
 tomorrow 9.10
 too 9.14
 towns 6.2.8
trochę 6.5.4.6, 9.14
trzeba 5.11.1, 5.11.2.1
trzy 12.2.4
tu/tutaj 9.12
 two 12.2.3
twój (adj.) 8.2.1
twój (pron.) 7.4
tylko 12.8
tylko 11.2.1
tymczasem (conj.) 11.2.7
tysiąc 12.2.6

u (prep.) 10.4
 under 10.6
 unfortunately 9.17
 unless 11.2.3
 until 11.2.1
 up(stairs/wards) 9.12
 usually 9.15

verbal prefixes 5.15.1-5.15.3
 very 9.5, 9.14
 vocative case 6.3
 vowels, pronunciation 2.1-2.3

w (prep.) 9.11.2-9.11.4, 10.3.1-10.3.2,
 10.5-10.5.2, 10.8-10.8.1
w pobliżu (prep.) 10.4
w (prze)ciagu (prep.) 10.4
warto 5.11.1, 5.11.2.7
wasz (adj.) 8.2.1
wasz (pron.) 7.4
wbrew (prep.) 10.7
według (prep.) 10.4
 weights 12.10
 well 9.2, 9.13
 well then/now 9.19.2
wewnątrz (prep.) 10.4
 what a ... 8.5
 what 7.6, 8.6
 what like/kind 7.6, 8.5
 when (adv.) 9.10
 when (conj.) 11.2.1

whenever 11.2.1
where 9.12
whereas 11.2.7
whether 11.2.3
which 7.6, 7.8, 8.5, 8.6
while 11.2.1
who 7.6, 7.8
whose 7.6, 8.5
why 7.6, 9.17
widać 5.12.1
wiele (adv.) 8.13.5, 9.2, 9.6.6
wiele (pron.) 12.8
więc (conj.) 11.2.6
więcej (comp.) 9.5
with 10.6–10.6.2
with result that 11.2.6
without 10.4
wolno 5.11.1, 5.11.2.5
word order 16.1.1–16.1.3
wskutek (prep.) 10.4
wśród (prep.) 10.4
wszerz (prep.) 10.4
wszystkie (adj.) 8.4
wszystkie (pron.) 7.7
wzdłuż (prep.) 10.4
year 9.11.2, 9.11.4, 12.11, 12.12
yesterday 9.10
yet (adv.) 9.10
yet (conj.) 11.2.4
your (polite) 8.2.1

your (informal) 8.2.1
yours 7.4

z (prep.) 10.3.2, 10.4–10.4.2,
10.6–10.6.2
z powodu (prep.) 10.4
za (adv.) 9.14
za (prep.) 9.11.4, 10.3.1–10.3.2, 10.4,
10.6–10.6.1, 10.9, 12.15.4
za pomocą (prep.) 10.4
zaledwie/zaledwo see **ledwie**
zamiast (prep.) 10.4
zanim (conj.) 11.2.1
że (conj.) 11.2.7
zatem (conj.) 11.2.6
ze wszystkich (super.) 8.15.1, 9.8.1
zewnątrz (prep.) 10.4
znać 5.12.1
znad (prep.) 10.2, 10.4
znajdować się 5.13.1
zwłaszcza że (conj.) 11.2.2
zza (prep.) 10.2

że (adv.) 9.2–9.3, 9.5
żaden (adj.) 5.3.4.4.5, 8.4, 8.7.1
żaden (pron.) 5.3.4.4.5, 7.7
że (part.) 14.4
że (conj.) 11.2.8
żeby (conj.) 11.2.5